

Світ Гаррі Поттера й персонажі належать Дж. К. Ролінг.
Комерційне використання заборонене.

HPMOR — «Harry Potter and the Methods of Rationality», Eliezer Yudkowsky, 2010-2015
«Гаррі Поттер і Методи Раціональності», Елізер Юдковські, 2010-2015.
Перекладено з англійської, 2017-2021

Ліцензія (переклад): CC BY-NC-SA 4.0
Ліцензія (обкладинки): CC BY-ND 4.0

Куратор проекту: *Кирило Яценко aka hedrok,*
Переклад: *Кирило Яценко aka hedrok, Ельвіра Ізмаїлова aka Lewissa,
Ольга Белова, Володимир Охрим aka ikaok, Дмитро Ка-
бакчєй*
Обкладинка, оформлення серії: *Катерина Сас aka WhiteDevice*
Редакція: *Аліна Несторак*
Корекція: *Дмитро Редчук aka brownian*
Також допомагали: *Олена Ширінговська, Єгор Поляков, Олександр Малярчук
aka Labinnas, Павло Фаткін aka VorHuK, Jhellico, Микола
Гнідь, вшук та інші.*

Перший роман серії «ГПіМР».

— Переклад станом на коміт.

Долучайтеся до нас у мережі, будь ласка!

 gpmr.ukr

 [gpmr](https://www.facebook.com/gpmr)

Елізер Югковські

ГАРРІ ПОТТЕР І МЕТОДИ РАЦІОНАЛЬНОСТІ

КНИГА 1

*Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес
і Методи Раціональності*

Розділ 1. День украй низької ймовірности

Відмова від прав: Гаррі Поттер належить Дж. К. Ролінг,
методи раціональності не належать нікому.

Місячне сяйво на якусь мить вихоплює з темряви тонкий проблиск срібла, частинку лінії...

(падають чорні мантії)

...кров летиться літрами, хтось вигукує слово.

***

Усі стіни до сантиметра заставлено книжковими шафами. Вони мають по шість полиць і майже сягають стелі. Деякі полиці вщерть заповнили книжки у твердій палітурці: фундаментальні науки, математика, історія тощо. На інших вишикувалася у два ряди наукова фантастика в м'якій обкладинці. Під задні підкладено старі коробки з-під серветок і дошки, щоб їх також можна було роздивитися. Але й цього було замало. Книжки заповнили столи й дивани, книжки лежать невеликими купами попід вікнами.

Це вітальня дому, де мешкає видатний професор Майкл Веррес-Еванс, його дружина Петунія Еванс-Веррес, а також їхній названий син — Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес. Тут на столі лежать лист і непроштампований конверт із жовтуватого пергаменту, смарагдово-зелений напис на якому свідчить, що його адресовано «містерові Г. Поттеру».

Подружжя розмовляє різко, проте не кричить. Професор

вважає, що крики — це варварство.

— Ти жартуєш, — з огляду на Майклів тон він дуже боїться, що дружина говорить цілком серйозно.

— Моя сестра була відьмою, — повторила Петунія. Вона видавалася наляканою, проте не відступала. — А її чоловік — чарівником.

— Це ж абсурд! — різко вигукнув Майкл. — Вони були на нашому весіллі, вони гостювали в нас на Різдво...

— Я сказала їм, що тобі не варто знати, — прошепотіла Петунія. — Але це правда. Я бачила речі...

— Люба, — закотив очі професор, — я розумію, що ти не читаєш скептичної літератури. Ти й не усвідомлюєш, наскільки легко тренований фокусник може вдати навіть щось, здавалось би, неможливе. Пам'ятаєш, я вчив Гаррі, як гнути ложки? Якщо в тебе склалося враження, ніби вони вгадували твої думки, то це називається холодним читанням.

— Вони не гнули ложки.

— Що ж вони робили?

— Я не можу просто сказати тобі, — Петунія закусила губу. — Ти подумаєш, що я... — вона ковтнула слину. — Послухай, Майкле. Я не завжди була... такою, — вона вказала жестом на свою витончену фігуру. — Це зробила Лілі. Бо... бо я *благала* її. Благала роками. Лілі *завжди* була красивішою за мене, і я... жахливо до неї ставилася через це, а потім вона ще й набула *магії* — можеш собі уявити, як я почувалася? І я *благала* її застосувати крихту свого дару на мені, щоб зробити мене вродливішою. Нехай я не могла володіти її магією, я могла б принаймні бути вродливою.

Очі Петунії наповнилися слізьми.

— А Лілі завжди відмовлялася, вигадувала найбезглуздіші виправдання, мовляв, настане кінець світу, якщо вона зробить щось хороше для своєї сестри, або що кентавр велів

їй цього не робити — нісенітниця, і я ненавиділа її за це. І коли я щойно закінчила університет, то зустрічалася з тим гладким хлопцем, Верноном Дурслі, він був єдиним хлопцем, який зі мною розмовляв. І він казав, що хоче дітей, а першого сина назве Дадлі. І тоді я подумала: «Ну що за батьки називають свою дитину Дадлі Дурслі?». Переді мною наче промайнуло все моє майбутнє життя, і я не могла цього витримати. Я написала сестрі, що якщо вона мені не допоможе, то я краще просто...

Петунія затнулася.

— Хай там як, — тихо промовила Петунія, — вона здалася. Лілі попередила, що це небезпечно, але я відповіла, що мені вже байдуже. Я випила зілля й кілька тижнів нездужала, проте коли хвороба минула, моя шкіра очистилася, а тіло нарешті набуло форм... Тепер я була красивою, і люди стали приязними до мене, — її голос урвався. — І після цього я вже не могла ненавидіти свою сестру, особливо коли дізналася, до чого зрештою призвела її магія...

— Серденько, — лагідно звернувся Майкл, — ти захворіла й набрала ваги, поки відпочивала в ліжку, а шкіра очистилася сама собою. Або ж хвороба змусила тебе змінити харчування...

— Вона була відьмою, — повторила Петунія. — Я бачила.

— Петуніє, — у голосі Майкла чулося роздратування, — ти знаєш, що це не може бути правдою. Невже я справді маю пояснювати чому?

Петунія почала заламувати руки. Видавалося, що вона ось-ось розплачеться.

— Коханий мій, я знаю, що мені не перевершити тебе в наших суперечках, проте цього разу, благаю, просто повір мені...

— *Тату! Мамо!*

Вони обидвоє замовкли й подивилися на сина так, ніби

щойно згадали, що в кімнаті є хтось третій.

Гаррі глибоко вдихнув:

— Мамо, *твої* батьки не володіли магією, чи не так?

— Ні, — спантеличено відповіла Петунія.

— Отже, ніхто з твоєї родини не знав про магію, доки Лілі не отримала свого листа. Чому *вони* повірили?

— Ох... Того разу не обмежилися самим тільки листом. Вони відрядили професора з Гогвортсу. Він... — Петунія кинула оком на Майкла. — Він показав нам деякі чари.

— Тоді вам взагалі не варто через це сперечатися, — твердо заявив Гаррі, без надії сподіваючись, що бодай цього одного-єдиного разу вони до нього прислухаються. — Якщо це правда, ми можемо просто викликати гогвортського професора сюди й побачити магію на власні очі; у цьому разі тато визнає, що вона існує. В іншому ж — мама визнає, що помиляється. Для цього й потрібен експериментальний метод: щоб нам не доводилося розв'язувати проблеми самими лише суперечками.

Професор розвернувся та глянув на нього вниз зі звичною вже зверхністю:

— Ой, Гаррі, облиш. Справді, *магія*? Я сподівався, що хоча б *ти* не повіриш у це, синку, нехай тобі лише десять. Важко уявити собі щось менш наукове за магію!

Гаррі гірко скривився. Батько ставився до нього добре, напевно, краще, ніж більшість генетичних татусів ставиться до власних дітей. Гаррі відправляли були до найкращих початкових шкіл, а коли з ними не склалося, йому почали знаходити репетиторів серед нескінченної юрби голодних студентів. Гаррі завжди заохочували вивчати все, що його цікавило, купували всі книжки, що привертали його увагу, покривали всі витрати на його участь у змаганнях із математики й інших наук. У розумних межах йому давали все, чого він бажав, окрім, можливо, бодай децимі поваги.

Даремно очікувати, що доктор наук, який викладає біохімію в Оксфорді, з якогось дива дослухається до порад маленького хлопчика. Він, звісно ж, вислухає, щоб «продемонструвати зацікавленість», — бо саме так вчинив би «добрий батько», і це саме те, що ви зробили б, якби вважали себе «добрими батьками». Проте сприймати десятирічну дитину серйозно? Навряд.

Інколи Гаррі хотілося кричати на свого батька.

— Мамо, якщо ти хочеш перемогти в цій суперечці з татом, розгорни другий розділ першого тому «Фейнманових лекцій із фізики». Там згадується, як філософи просторікують про речі, що їх начебто неодмінно потребує наука, і як насправді усі вони помиляються; адже єдине правило науки полягає в тому, що верховним суддею є спостереження: треба просто дивитися на світ і доповідати про побачене. Гм... Не можу одразу пригадати, де можна знайти щось про те, що ідеалом для науки є доведення дослідями, а не суперечками...

Мати подивилася вниз на нього й усміхнулася.

— Дякую, Гаррі, але... — вона повернула голову до чоловіка, — я не хочу перемагати в суперечці з твоїм батьком. Я хочу, щоб мій чоловік... послухав свою дружину, яка кохає його, і довірився їй хоча б цього єдиного разу...

Гаррі ненадовго заплющив очі. *Безнадійні*. Його батьки просто безнадійні. Тепер вони знову почнуть одну з тих суперечок, коли мати намагається змусити батька почуватися винним, а той її — дурною.

— Я йду до себе, — оголосив він із ледь помітним тремтінням у голосі. — Будь ласка, спробуйте не надто сваритися через це, мамо, тату, ми досить скоро дізнаємося, як воно є, гаразд?

— Авжеж, Гаррі, — запевнив батько, а мати нагородила його заспокійливим поцілунком. А тоді вони знову взялися

сваритися, поки Гаррі підіймався сходами до своєї кімнати.

Він зачинив за собою двері й спробував подумати.

Цікаво, що Гаррі *мав би* погодитися з татом. Ніхто ніколи не бачив свідчень існування магії, а згідно з маминою версією, існував цілий магічний світ. Як усе це вдається утримувати в таємниці? Знову магія? Скидалося на доволі підозріле виправдання.

Це мало б бути беззаперечною ознакою того, що мама або жартує, або бреше, або збожеволіла — за порядком зростання жажливості. Якщо вона надіслала була листа сама, це пояснило б, як він опинився в скриньці без штампів. Невеличке божевілля здавалося значно, значно імовірнішим за те, що всесвіт справді влаштовано ось так.

Тільки от якась його частинка була цілковито переконаною в існуванні магії. Це відчуття виникло в нього тієї ж миті, щойно він побачив цього листа з гаданої Гогвортської школи чарів і чаклунства.

Гаррі похмуро потер лоба. «Не вір усьому, що думаєш» — так вчила одна з його книжок.

Проте ця незбагненна впевненість... Гаррі усвідомив: він і справді очікує, що так, професор Гогвортсу з'явиться, змахне чарівною паличкою — і буде магія. Ця дивна впевненість не намагалася захиститися від спростування — не вигадувала завчасно виправдань на випадок, якщо професор не приїде чи зможе лише згинати ложки.

«Звідки ти взялося, дивне маленьке передчуття? — він зосередився на своїх думках. — Чому я вірю в те, у що вірю?».

Зазвичай Гаррі чудово відповідав на це питання, проте саме цього разу й *гадки не мав*, що його мозок собі думає. Він подумки знизав плечима. У дзвоник дзвонять, цвях забивають, а гіпотезу, яку можна перевірити, перевіряють.

Він узяв зі столу аркуш паперу в лінійку й почав писати.

Шановна заступнице директора

Гаррі на хвилю спинився в роздумах, а тоді взяв інший аркуш і висунув ще міліметр графіту з механічного олівця. Справа вимагала охайного почерку.

Шановна заступнице директора Мінерво Макгонегел чи будь-хто, кого це може стосуватися!

Я нещодавно отримав Вашого листа про вступ до Гогвортсу, адресованого «містерові Г. Поттеру». Ви могли не знати, що мої генетичні батьки — Джеймс Поттер і Лілі Поттер (раніше Лілі Еванс) — померли. Мене всиновили сестра Лілі, Петунія Еванс-Веррес, та її чоловік, Майкл Веррес-Еванс.

Я надзвичайно зацікавлений навчатися в Гогвортсі за умови, що таке місце існує насправді. Моя мати Петунія — єдина, хто стверджує, що знає про магію, проте особисто нею не володіє. Мій батько налаштований вкрай скептично. Сам я вагаюся. Я також не знаю, де можна знайти бодай щось зі списку книжок чи приладдя, наведеного у Вашому листі.

Мати згадувала, що Ви делегували представника Гогвортсу до Лілі Поттер (тоді Лілі Еванс) з метою продемонструвати її родині, що магія існує, і, припускаю, для допомоги з придбанням її шкільного приладдя. Якби Ви могли зробити щось подібне й для моєї родини, це б надзвичайно допомогло.

Щиро Ваш

Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес.

Гаррі додав їхню поточну адресу, згорнув листа й вклав його в конверт, який адресував до Гогвортсу. Дальші роздуми змусили його роздобути свічку й накапати воску на клапан конверта. На створеній у такий спосіб печатці кінчиком складаного ножа він відтиснув ініціали Г. Дж. П. Е. В. Якщо вже божеволіти, то зі смаком.

Гаррі відчинив двері й спустився сходами. Батько сидів у

вітальні й читав книжку з вищої математики, щоб показати, який він розумний; мати готувала на кухні одну з татових улюблених страв, щоб показати, яка вона любляча дружина. Видавалося, наче вони взагалі не розмовляли одне з одним. Хай якими страшними були їхні сварки, мовчання було чомусь значно гіршим.

— Мамо, — порушив він напружену тишу, — я збираюся перевірити гіпотезу. Згідно з твоєю теорією, як відправити сову до Гогвортсу?

Петунія відвернулася від раковини й розгублено поглянула на нього:

— Я... Я не знаю, гадаю, тобі потрібна чарівна сова.

Це мало б звучати вкрай підозріло: «О, значить, немає способу перевірити твою теорію». Проте своєрідна впевненість Гаррі, здавалося, й далі вперто гнула своєї.

— Ну лист же сюди якось потрапив. Отже, я просто вийду надвір, помахая ним у повітрі, гукну: «Лист до Гогвортсу!» — і подивлюся, чи підбере його якась сова. Тату, хочеш піти зі мною та спостерігати?

Батько виразно похитав головою й знову занурився в читання. «Звісно», — подумав Гаррі. Магія — це щось ганебне, в неї можуть вірити лише дурні. Якби батько зайшов так далеко, щоб *перевірити* цю гіпотезу чи навіть просто *подивитися* на її перевірку, він почувався б пов'язаним з усім цим...

Лише коли Гаррі прошкандибав через задні двері до подвір'я, йому на думку спало: якщо сова таки прилетить і вихопить листа, у нього виникнуть проблеми з тим, щоб розповісти про це батькові.

«Проте... ну... цього ж не може трапитися *насправді*, чи не так? Хай у що там вірить мій мозок. Якщо сова прилетить і схопить цього конверта, я матиму набагато важливіші клопоти, ніж татова думка».

Гаррі глибоко вдихнув і підняв конверт догори. Ковтнув

слину.

Вигукувати: «*Лист до Гогвортсу!*», тримаючи конверт високо в повітрі посеред власного заднього подвір'я... якщо задуматися, як він оце зараз зробив, було доволі ніяково.

«Ні. Я кращий за тата. Я використаю науковий метод, навіть якщо почуватимуся через це безглуздо».

— Лист... — почав було Гаррі, але звуки, що вихоплювалися з його горлянки, більше скидалися на несміливе квакання.

Він зібрав усю свою волю й заволав у порожнє небо:

— *Лист до Гогвортсу! Можна мені сову?*

— Гаррі? — пролунав спантеличений жіночий голос однієї із сусідок.

Відсахнувшись, мов від вогню, Гаррі рвучко опустив руки й заховав її за спину, наче в ній були гроші за наркотики. Його обличчя пашіло від сорому.

Обличчя старої жінки вигулькнуло над сусіднім парканом, сірі пасма вибивалися з-під сітки для волосся. Місис Фіг, що подеколи за ним наглядала.

— Що ти робиш, Гаррі?

— Нічого, — обізвався Гаррі здавленим голосом. — Просто перевіряю одну доволі дурнячу теорію...

— Ти отримав листа про вступ до Гогвортсу?

Гаррі завмер на місці.

— Так, — його губи спромоглися відповісти трохи згодом. — Я отримав листа з Гогвортсу. Там сказано, що вони чекатимуть на мою сову до 31-го липня, але...

— Але ти *не маєш* сови. Бідолаха! Не уявляю, про що вони тільки думали — надіслати тобі самого лише стандартного листа.

Зморшкувата рука простягнулася над парканом, відкрита долоня завмерла в очікуванні. Майже бездумно Гаррі від-

дав конверт.

— Я про це подбаю, дороженький, — запевнила місис Фіг,
— і за хвилику приведу кого-небудь.

Її обличчя зникло за парканом, і в саду запала довга тиша.

Потім хлопчик промовив спокійним і тихим голосом:

— Якого.

Розділ 2. Все, у що я вірю, — хибне

#include «stdclaimer.h»

— Звісно, це моя провина. Тут немає більше нікого, хто міг би бути відповідальним бодай за щось.

***

— Прояснімо все заздалегідь — промовив Гаррі. — Якщо професорка левітуватиме тебе, тату, і ти знатимеш, що до тебе не під'єднано жодної мотузки, — це вважатиметься достатнім доказом. Ти не збираєшся змінювати думку й стверджувати, що це фокус. Так було б нечесно. Якщо ти почувашся, наче саме так і захочеш вчинити, варто сказати про це *зараз*, щоб ми могли вигадати натомість інший експеримент.

Гаррін батько, професор Майкл Веррес-Еванс, закотив очі:

— Так, Гаррі.

— Тепер ти, мамо. Згідно з твоєю теорією, професорка має бути здатною це зробити, і якщо цього не станеться, ти візнаєш, що помилялася. Жодного заперечення, ніби магія не працює на скептично налаштованих людях чи чогось подібного.

Заступниця директора Мінерва Макґонегел приголомшено спостерігала за Гаррі. Вона дуже скидалася на відьму у своїй чорній мантії та гостроверхому капелюсі, проте

розмовляла офіційно й із шотландським акцентом, що геть суперечило її вигляду. На перший погляд здавалося, що ця жінка має гелготати й жбурляти дітей до казанів, проте весь ефект зникав, щойно вона починала говорити.

— Цього достатньо, містере Поттер? — запитала вона. — Можна розпочинати демонстрацію?

— *Достатньо?* Напевно, ні, — озвався Гаррі. — Та принаймні це допоможе. Прошу, заступнице директора.

— Можна просто «професорка». *Вінгардіум Левіоза.*

Гаррі подивився на батька:

— Гм.

Батько поглянув на нього й відгукнувся:

— Гм.

Професор Веррес-Еванс перевів погляд на професорку Макґонегел:

— Гаразд, тепер можете мене спускати.

Батька обережно повернули на землю.

Гаррі скуйовдив рукою волосся. Можливо, річ лише в тій його дивній частині, що вже була переконаною, проте...

— Це викликає певний дисонанс. Я гадав, що спостереження події нескінченно малої ймовірності мало б спричинити більш драматичну ментальну реакцію... — він затнувся. Мама, відьма й навіть тато знову дивилися на нього *цим поглядом*. — Тобто через відкриття, що все, у що я вірив, — хибне.

Серйозно, це мало бути ефектнішим. Його мозок мусив відкинути весь запас гіпотез про всесвіт, жодна з яких не допускала того, що щойно відбулося. Натомість же його мозок, схоже, думав: «Гаразд, я бачив, як професорка Гогвортсу махнула паличкою й змусила батька піднятися в повітря, ну то й що?».

Пані відьма доброзичливо всміхалася до них. Вигляд во-

на мала цілковито втішений:

— Чи бажаєте додаткової демонстрації, містере Поттер?

— Ви не зобов'язані. Ми поставили вирішальний дослід. Проте... — Гаррі завагався. Він не міг стриматися. Власне, зважаючи на обставини, він і не мав стримуватися. Цікавість тут була правильною та доречною. — Що ще ви можете робити?

Професорка Макґонегел перетворилася на кицьку.

Гаррі бездумно відсахнувся, задкуючи настільки швидко, що перечепився через безпритульний стос книжок і гучно гепнувся. Він випростав руки вниз у марній спробі за щось вхопитися й пригальмувати падіння та відчув різкий біль у плечі, коли маса його тіла сягнула підлоги, так і не зустрівши жодної опори.

Тієї ж миті маленька смугаста кицька трансформувалася назад на жінку в мантії.

— Вибачте, містере Поттер, — голос відьми здавався щирим, але кутики її губ легенько посіпувалися догори. — Мені варто було попередити вас.

Гаррі уривчасто дихав. Його слова звучали здавлено:

— *Ви НЕ МОЖЕТЕ РОБИТИ такого!*

— Це лише трансфігурація, — заспокоїла професорка Макґонегел. — Перевтілення анімага, якщо точніше.

— Ви перетворилися на кицьку! *МАЛЕНЬКУ* кицьку! Ви порушили закон збереження енергії! А це не просто якесь там умовне правило, воно виводиться з квантового гамільтоніана! Нехтування ним призводить до порушення унітарності, після чого настає поширення сигналів із надсвітловою швидкістю! І коти *СКЛАДНИ!* Наш розум просто не в змозі осягнути всю їхню анатомію і, і всю біохімію, а як щодо *неврології*? Як ви залишилися спроможною *думати*, використовуючи мозок такого розміру?

Губи професорки сіпалися дедалі помітніше:

— Магія.

— Магії *недостатньо*, щоб це зробити! Треба бути богом!

Професорка Макґонегел кліпнула:

— *Так* мене називають вперше.

У Гаррі потемніло в очах, коли його мозок почав усвідомлювати, що саме щойно розбилося на друзки. Саму ідею уніфікованого всесвіту, у якому діють математично правильні закони, саме поняття фізики — усе це просто спустили в унітаз. Три тисячоріччя членування великих і складних явищ на менші частини, відкриття, що музика планет і кинутого яблука має однаковий мотив, що істинні закони прекрасні, тому що вони універсальні, не мають жодного винятку, можуть бути вираженими у формі простої математики та керують найдрібнішими частинками. Не кажучи вже про те, що розум — це мозок, і що мозок складається з нейронів, і що мозок і є особистістю...

Аж якось жінка перетворюється на кицьку — та й по всьому.

Сотня питань боролася за право першим злетіти з Гарріних губ, з яких переможцем вирвалося:

— А що це за замовляння таке — «Вінґардіум Левіоза»? Хто видумує слова для заклять, дошкільнята?

— Годі, містере Поттер, — твердо ухвалила професорка Макґонегел, хай її очі й виблискували прихованою втіхою. — Якщо ви бажаєте навчатися магії, пропоную завершити роботу з паперами, щоб ви змогли вирушити до Гогвортсу.

— Маєте рацію, — дещо відсторонено погодився Гаррі. Він зібрався з думками. Поступ Розуму доведеться просто почати спочатку, ось і все; експериментального методу поки що ніхто не скасовував, і це те, що справді важило. — Отже, як потрапити до Гогвортсу?

Професорка Макґонегел витиснула з себе смішок — наче щипцями його видерли.

— Стривай, Гаррі, — втрутився батько. — Пам'ятаєш, чому ти досі не відвідував школи? Як бути з твоєю особливістю?

Професорка Макґонегел різко повернулася до Майкла:

— Особливістю? Ви про що?

— У мене проблеми зі сном, — Гаррі безпомічно змахнув руками. — Мій цикл сну триває двадцять шість годин, щодня я засинаю на дві години пізніше, ніж напередодні. Раніше ніяк не вдається, а наступного дня доводиться йти спати *ще пізніше*. Десята вечора, північ, друга ранку, четверта ранку — і так далі, доки не завершиться цикл. Намагання прокинутися раніше нічого не змінюють — лише почувуюся розбитим весь день. Ось чому я досі не ходив до звичайної школи.

— Це одна з причин, — уточнила мати.

Гаррі просвердлив її поглядом.

— Гм-м-м-м, — повільно зронила Макґонегел. — Не пригадую, щоб я чула про таке раніше... Я пораджуся з мадам Помфрі, можливо, їй відомі якісь ліки, — на цих словах її обличчя посвітлішало. — Ні, впевнена, з цим не виникне проблем, з часом я знайду рішення. Так, — вона знову посуворішала, — а що це за *інші* причини?

Гаррі люто зиркнув на батьків:

— Я послідовний противник обов'язкового відвідування школи на підставах того, що я не маю страждати через неспроможність занепакої освітньої системи надати вчителів чи навчальних матеріалів навіть мінімально відповідної якості.

Обоє Гарріних батьків зайшлися реготом, ніби гадали, що почули дуже дотепний жарт.

— О, — зауважив батько, очі його блищали, — так ось чому ти вкусив вчительку математики в третьому класі.

— *Вона не знала, що таке логаритм!*

— Авжеж, — підхопила мати, — і, вкусивши її, ти відреагував дуже зріло.

Батько кивнув:

— Добряче продумана політика розв'язання проблеми необізнаности вчителів із логаритмами.

— Мені було *сім років!* Скільки ще ви збираєтеся про це згадувати?

— Розумію... — співчутливо відгукнулася мати. — Ти кусаєш *одну* вчительку математики, і тобі ніколи не дають про це забути, чи не так?

Гаррі обернувся до професорки Макґонегел:

— Ось! Бачите, з чим мені доводиться жити?

— Вибачте, — сказала Петунія та втекла крізь задні двері до подвір'я, звідки доволі виразно долинав її гучний регіт.

— Так, ем... так, — здавалося, що в професорки Макґонегел з якихось причин виникли проблеми з артикуляцією. — У Гогвортсі вчителів кусати не можна, чи достатньо це зрозуміло, містере Поттер?

— Гарзд, — насупився Гаррі, — я не кусатиму нікого, хто не кусатиметься першим.

Почувши це, професор Майкл Веррес-Еванс був змушений теж покинути кімнату.

— Добре, — зітхнула професорка Макґонегел після того, як батьки Гаррі опанували себе й повернулися. — Добре. Гадаю, за цих обставин я просто зобов'язана втримати вас від придбання навчальних матеріалів раніше, ніж за день-два до початку навчального року.

— Що? Чому? Інші діти вже знають магію, чи не так? Я маю почати наздоганяти негайно!

— Не хвилюйтеся, містере Поттер, — відповіла професорка Макґонегел, — Гогвортс цілком спроможний навчати азів. До того ж я підозрюю, що якщо залишити вас на два міся-

ці наодинці зі шкільними підручниками — навіть без палички, — то, повернувшись, я знайду на місці цього будинку лише кратер, над яким здійматиметься хмара бузкового диму, знелюдніле місто навколо й нашістя вогняних зебр, що тероризуватимуть рештки Англії.

Мама й тато кивнули в бездоганній гармонії.

— *Мамо! Тату!*

Розділ 3. Порівнюючи реальність із її альтернативами

Якщо Дж. К. Ролінг питає вас про цю історію, ви нічого не знаєте.

— Тоді постає питання — хто?

***

— О Господи, — вигукнув шинкар, придивившись до Гаррі. — Чи це... Невже це?!

Гаррі як міг обперся об шинквас «Дірявого казана», хоч і сягав його краю хіба десь на рівні брів. Таке питання вимагало від нього докласти якнайбільше зусиль.

— Чи я... Невже це я... Можливо — ніколи не знаєш напевне, але якщо ні, тоді постає питання — хто?

— Боже мій милий — прошепотів старий шинкар. — Гаррі Поттер... Яка честь.

Гаррі кліпнув, а тоді зосередився:

— Ну, так, ви доволі проникливі. Більшість людей не усвідомлює цього так швидко...

— Годі, — обірвала професорка Макґонегел, стиснувши Гарріне плече. — Не докучай хлопцеві, Томе, для нього все це нове.

— Але це він? — тремким голосом допитувалася якась стара жінка. — Це Гаррі Поттер? — вона підвелася, рипнувши стільцем.

— Доріс, — застережливо сказала Макґонегел. Пильного погляду, яким вона окинула кімнату, вистачило б, щоб залякати будь-кого.

— Я лише хочу потиснути йому руку, — прошепотіла жінка. Вона низько схилилася й виставила зморщену долоню, що її Гаррі, збентежений і зніяковілий, як ніколи в житті, обережно стиснув. Сльози крапотіли з очей жінки на їхні зімкнені руки. — Мій онук був аврором, — тихо мовила вона, — помер у сімдесят дев'ятому. Дякую тобі, Гаррі Поттере. Хвала небесам, що ти є.

— Нема за що, — мимоволі відповів Гаррі й повернув голову до професорки Макґонегел, злякано й благально на неї глянувши.

У кімнаті саме здійснювалася загальна метушня, коли професорка Макґонегел гупнула ногою по підлозі. Цей звук став для Гаррі новим еталоном фрази «Єрихонська труба», і всі заклакли.

— Ми поспішаємо, — оголосила професорка Макґонегел надзвичайно, бездоганно нормальним тоном.

Шинок вони покинули без жодної проблеми.

— Професорко? — звернувся Гаррі, коли вони вийшли до внутрішнього двору. Він збирався був запитатися, що все те значило, але на свій подив поставив геть інше питання: — А що то за блідий чоловік сидів у кутку? У котрого сіпалося око?

— Гм? — дещо здивовано озвалася професорка Макґонегел; здавалося, вона теж не очікувала цього питання. — Це професор Квірін Квірел. Цього року він викладатиме захист від темних мистецтв у Гоґвортсі.

— Мене охопило вкрай дивне відчуття, ніби я його знаю... — Гаррі потер лоба. — І що мені не варто тиснути йому руку...

Ніби зустрів когось, хто колись був другом — до того, як

усе пішло шкереберть. Це було не зовсім те, проте інших слів Гаррі дібрати не зміг.

— А що це взагалі було... усе те? — поцікавився він.

Професорка Макґонегел обдарувала його дивним поглядом:

— Містере Поттер... чи знаєте ви... як *багато* вам розповідали... про те, як загинули ваші батьки?

Гаррі непорушно глянув на неї у відповідь:

— Мої батьки живі-здорові й завжди відмовлялися говорити про смерть моїх *генетичних* батьків. З чого я роблю висновки, що вона не була легкою.

— Відданість, гідна захоплення, — голос професорки Макґонегел стихився. — І все ж дещо боляче чути від вас ці слова. Лілі й Джеймс були моїми друзями.

Гаррі, раптово засоромившись, відвернувся.

— Вибачте, — зніяковіло промовив він. — Проте в мене є мама й тато. І я знаю, що лише засмутився б, якби порівнював реальність із... чимось досконалим, що спорудив би у своїй уяві.

— Це дивовижно мудро з вашого боку, — тихо зауважила професорка Макґонегел. — Проте ваші *генетичні* батьки насправді померли дуже гідно, захищаючи вас.

«Захищаючи мене?».

Щось дивне стиснуло серце Гаррі:

— Що... саме трапилося?

Професорка Макґонегел зітхнула. Її паличка торкнулася чола Гаррі, і на мить йому перед очима все розплилося.

— Хоч якесь маскування, — пояснила вона, — щоб це не повторилося, доки ви не будете готові.

А тоді її паличка знову ковзнула, тричі постукавши по цегляному мурі...

...у якому одразу ж з'явився отвір, що розсовувався в різні

боки, збільшувався й здригався, аж доки перед ними не постав величезний склепінчастий прохід. За ним маячів довгий ряд крамниць із вивісками, що рекламували казани й драконячу печінку.

Гаррі й бровою не повів. Ніхто ж не перетворювався на кицьку.

І вони ступили вперед, разом, до чаклунського світу.

Там були крамарі, що навперейми закликали купити стрибучі чоботи («Зроблені зі справжньої летуми!») і «Ножі +3! Виделки +2! Ложки з бонусом +4!». Там продавались окуляри, що забарвлювали все в зелений колір, а ще низка зручних крісел із сидіннями-катапультами на випадок небезпеки.

Голова Гаррі все оберталася й оберталася навсібіч, наче намагалася відкрутитися із шиї. Він ніби потрапив у розділ з описом магічних предметів «Просунутих підземель і драконів» (він не грав у цю гру, проте книги правил читав залюбки). Гаррі відчайдушно намагався не пропустити жодного товару — раптом він виявиться одним із трьох необхідних складників для створення нескінченного циклу заклять бажання.

Потім Гаррі помітив дещо, що змусило його цілковито бездумно облишити заступницю директора й рушити навпростець до крамниці із синьої цегли та з бронзовим оздобленням. Отямився він, лише коли професорка Макгонегел заступила йому шлях.

— Містере Поттер? — запитала вона.

Гаррі кліпнув, усвідомивши, що він щойно зробив.

— Вибачте! Я на якусь мить забув, що йду з вами, а не зі своєю родиною, — він вказав на вікно крамниці, де вогняні літери сяяли навіть здалеку сліпуче яскраво, складаючись у фразу «Видатні книжки Біґбема». — Коли проходиш повз книгарню, що в ній ще не був, то маєш зайти й роздивитися.

Це родинне правило.

— Це найбільш рейвенкловська річ, що я коли-небудь чула.

— Що?

— Пусте, містере Поттер. Спершу нам треба відвідати «Грінготс» — банк чаклунського світу. Там розміщується сховище вашої *генетичної* родини зі спадком, що його залишили вам *генетичні* батьки, а вам знадобляться гроші для навчальних матеріалів, — вона зітхнула. — Гадаю, витратити певну суму на книжки буде цілком виправдано. Однак не варто, мабуть, із цим поспішати. У Гогвортсі накопичилася чимала бібліотека з магічною літературою. Окрім того, вежа, що ви в ній, я твердо переконана, житимете, має власну, навіть більш різноманітну бібліотеку. Будь-яка куплена зараз книжка, найімовірніше, матиме там примірник.

Гаррі кивнув, і вони пішли далі.

— Не зрозумійте мене неправильно, це *чудовий* спосіб відвертати увагу, — сказав Гаррі, доки його голова знову почала вертітися, — мабуть, найкращий з усіх, випробуваних на мені. Проте не думайте, що я забув про нашу незавершену розмову.

Професорка Макґонегел зітхнула:

— Ваші батьки — чи принаймні ваша мати — вчинили дуже мудро, не розкривши вам правди.

— Тож ви бажаєте, щоб я й надалі залишався в блаженному невіданні? Цей план має певні прогалини, професорко Макґонегел.

— Гадаю, це було б доволі безглуздо, — напружено визнала відьма, — якщо зважити, що кожен перехожий може розповісти вам, що трапилося. Ну добре.

І вона повідала йому про Того-Кого-Не-Можна-Називати, Темного Лорда, Волдеморта.

— Волдеморт? — прошепотів Гаррі.

Це мало би бути кумедним, проте не було. Ім'я обпікало холодом, жорстокістю, кришталевою ясністю, ударом молота зі щирого титану по ковадлу піддатливої плоти. Гаррі овіяло холодом від самого тільки звуку цього слова, тож він вирішив вдаватися до більш безпечних термінів на кшталт Відомо-Хто.

Темний Лорд лютував у чаклунській Британії, диким вовком він роздирав і шматував звичну матерію щоденного життя її мешканців. Решта країн висловлювала занепокоєння, але втручатися не наважувалася: чи то через байдужий егоїзм, чи то просто через страх, адже перший, хто виступив би проти Темного Лорда, міг стати наступною мішенню його терору.

«Ефект спостерігача, — подумав Гаррі, згадавши експеримент Латане й Дарлея: у разі епілептичного нападу вам із більшою імовірністю допоможуть, якщо поблизу опиниться одна людина, аніж трое. — Дифузія відповідальності: кожен сподівається, що хтось інший підійде першим».

Смертежери відгукнулися були на заклик Темного Лорда й стали до його лав: стерв'ятники, що копирсалися в ранах, змії, що знесилювали своїми укусами. Смертежери були не такими жорстокими, як Темний Лорд, та все ж наганяли жаху, і їх було багато. До того ж орудували вони не лише паличками: за масками в їхнім строю ховалося багатство, політичний вплив, шантаж таємницями — усе, щоб паралізувати суспільство, яке намагалось захищатися.

Єрмі Вібл, старий шановний журналіст, закликав був підвищити податки й запровадити військову повинність. Він кричав, що абсурдно багатьом шкулитися від страху перед кількома. Шкіра, від нього залишилася сама тільки шкіра — прибита до стіни редакції поруч зі шкірами його дружини й двох доньок. Кожен хотів, щоб було вжито рішучіших заходів, але заявляти про це відкрито більше ніхто

не насмілювався. Хто здіймав найбільше галасу, ставав наступним прикладом.

Доки імена Джеймса й Лілі Поттерів не очолили цей список.

Ці двоє теж могли б померти з паличками в руках і не жалкувати про свій вибір, адже вони були героями. Проте вони мали немовля, свого сина — Гаррі Поттера.

Сльози підступили до очей Гаррі. Він витер їх зі злістю чи, може, розпачем. «Я не знав цих людей по-справжньому, вони не мої батьки *тепер*, безглуздо шкодувати за ними...».

Припинивши ридати в мантію відьми, Гаррі поглянув угору й відчув деяке полегшення — в очах професорки Макґонегел теж стояли сльози. З тремтінням у голосі він запитав:

— То що трапилося?

— Темний Лорд прийшов у Годрикову Долину, — прошепотіла професорка Макґонегел. — Це мав бути ваш сховок, але вас зрадили. Темний Лорд убив Джеймса, убив Лілі й зрештою наблизився до вас, до коліски. Він кинув у вас смертельним прокляттям, і на цьому все скінчилося. Воно утворюється з чистої ненависти й б'є в самісіньку душу, відриваючи її від тіла. Його не можна заблокувати, і хай у кого воно поцілить, той помирає. Проте ви вижили. Ви єдина людина, що вижила. Смертельне прокляття відскочило й влучило в Темного Лорда, лишивши від нього тільки обгорілий кістяк і нагородивши вас шрамом на лобі. Так настав кінець терору, і ми зробилися вільними. Ось чому, Гаррі Поттере, люди хочуть побачити шрам на вашому лобі, чому вони хочуть потиснути вашу руку.

Буря емоцій, що охопила Гаррі раніше, вимила з нього всі сльози, він був спустошеним і не міг більше плакати.

(Лиш десь у закапелках його свідомости ледь-ледь забриніла бентежна нота, відчуття чогось неправильного в цій історії. Зважати на такі невиразні сигнали мало б

бути одним із Гарріних умінь, та його увагу відвернули. Недарма існує сумне правило: найімовірніше, ви забудете про мистецтво раціональності саме тоді, коли найбільше його потребуватимете.)

Гаррі відсторонився від професорки Макґонегел.

— Мені... потрібно це обміркувати, — сказав він якомога спокійнішим голосом, втупившись у свої черевики. — Ем. Якщо хочете, надалі можете називати їх моїми батьками, не обов'язково говорити «генетичні батьки» чи щось таке. Гадаю, немає причини, чому я не можу мати дві мами й два тати.

Професорка Макґонегел не видала ані звуку.

І вони йшли разом далі мовчки, аж доки перед ними не постала велика біла будівля з широченними бронзовими дверима, над якими було висічено слова: «Банк Грінґотс».

Розділ 4. Гіпотеза ефективного ринку

Відмова від прав: Дж. К. Ролінг стежить за тобою, вічно
чигаючи в порожнечі поміж світами.

Від автора. Як дехто зауважив, канон видається непослідовним у встановленні купівельної спроможності галеона. Я зупинився на одному значенні, якого й дотримуюся. П'ять фунтів стерлінгів за галеон не в'яжеться із сімома галеонами за чарівну паличку й дітьми, що «доношують» палички своїх старших братів і сестер.

***

— Світове панування — як недоладно звучить. Я волію називати це світовою оптимізацією.

***

Купи золотих галеонів. Стовпчики срібних серпиків. Стоси бронзових кнатів.

Гаррі стояв і, роззявивши рота, витріщався на родинне сховище. Він мав стільки питань, що не знав, з чого саме почати.

Одразу за дверима до сховища за ним спостерігала професорка Макґонґел. Вона нібито недбало спиралася на стіну, проте очі пильнували. Що ж, її можна було зрозуміти.

Опинитися навпроти величезної купи золота — це ж просто кліше для випробування характеру.

— Ці монети зі щирого металу? — нарешті здобувся Гаррі.

— Що? — прошипів гоблін Гріпхук, що чекав біля дверей. — Ви берете під сумнів чесність «Грінготсу», містере Поттер-Еванс-Веррес?

— Ні, — неухажливо відповів Гаррі, — зовсім ні. Вибачте, сер, якщо я мимохіть надав своїм словам хибного значення. Річ у тім, що я уявлення не маю, як працює ваша фінансова система. Я питаю, чи галеони загалом виготовляються зі щирого золота.

— Звісно, — запевнив Гріпхук.

— Карбувати монети може будь-хто чи їх випускає монополія, що в такий спосіб отримує сеньйораж?

— Що? — відгукнулася професорка МакГонегел.

Гріпхук усміхнувся, продемонструвавши гострі зуби:

— Лише дурні повірять негоблінській монеті!

— Інакше кажучи, — промовив Гаррі, — монети не мають коштувати більше, ніж метал, із якого їх зроблено?

Гріпхук витріщився на Гаррі. Професорка МакГонегел мала приголомшений вигляд.

— Маю на увазі, припустімо, я прийду сюди з тонною срібла. Чи отримаю я з неї тонну серпиків?

— За плату, містере Поттер-Еванс-Веррес, — гоблін розглядав його блискучими очима. — За певну плату. Цікаво, звідкіль у вас візьметься тонна срібла?

— Я запитував гіпотетично, — пояснив Гаррі.

«Принаймні поки що».

— Тож... Яку частку від загальної ваги ви стягнете для оплати?

Гріпхук пильно дивився на нього:

— Я маю порадитися з керівництвом...

— Скажіть навмання. Я не вважатиму це офіційною відповіддю «Грінготсу».

— Двадцята частина металу з лишком оплатить карбування.

Гаррі кивнув:

— Красно дякую, містере Гріпхук.

«Отже, чаклунська економіка не лише майже цілковито відокремлена від маґлівської — тут ще й ніхто ніколи не чув про валютний арбітраж».

Більша маґлівська економіка має мінливий діапазон ціни золота до срібла, тож щоразу, коли маґлівський коефіцієнт золота до срібла перевищував би 5% ваги сімнадцяти серпиків до ваги одного ґалеона, золото чи срібло мало б витікати з чаклунської економіки, доки підтримування курсу обміну стало б неможливим. Взяти тонну срібла, поміняти на серпики, поміняти серпики на ґалеони, забрати золото до маґлівського світу, поміняти на більше срібла, ніж було спершу, і повторити.

Здається, маґлівський курс золота до срібла приблизно п'ятдесят до одного? Гаррі був певен, що аж ніяк не сімнадцять. І скидалося на те, що срібні монети справді *менші* за золоті.

З другого боку, Гаррі перебував у банку, що *буквально* зберігав гроші в заповнених золотом сховищах, що їх вартували дракони, куди потрібно приходити й брати монети щоразу, коли заманеться їх витратити. Цілком можливо, що витончені деталі зменшення неефективності ринку через арбітраж були для них незбагненними. Він уже хотів був висловити кілька дошкульних зауваг про нековирність чаклунської фінансової системи...

«Тільки от найсумніше, що їхній метод, мабуть, кращий».

Втім, один компетентний інвестиційний менеджер,

імовірно, зміг би заволодити всім чаклунським світом за тиждень. Гаррі зберіг цю думку на випадок, якщо в нього колись закінчатся гроші чи трапиться вільний тиждень. А тим часом гігантських куп золота у сховищі Поттерів мало б вистачити для його короткотермінових потреб.

Гаррі подався вперед і почав підбирати золоті монети однією рукою та складати їх до іншої. Коли він набрав двадцять, професорка Макґонегел кахикнула:

— Гадаю, цього задосить для шкільного приладдя, містєре Поттер.

— Гм? — озвався Гаррі, замислившись про інше. — Заждїть, я виконую розрахунок Фермі.

— Виконуєте що? — дещо стривожено уточнила Макґонегел.

— Це математична штука, названа на честь Енріко Фермі. Спосіб швидко подумки підрахувати приблизні числа.

Двадцять золотих галеонів важили, мабуть, одну десяту кілограма? А золото начебто коштувало десять тисяч британських фунтів за кілограм? Отже, галеон коштує майже п'ятдесят фунтів... Одна купа золота, видається, складалася з шістдесяти монет заввишки й двадцяти завширшки в обох вимірах основи. Купи були пірамідальними, отже, це приблизно третина куба. Орієнтовно вісім тисяч галеонів у кожній купі, яких тут було десь п'ять такого розміру — сорок тисяч галеонів, або два мільйони фунтів стерлінгів.

Непогано. Гаррі посміхнувся з певним зловісним задоволенням. Прикро, що він щойно відкрив дивовижний новий світ магії і не мав часу на дослідження дивовижного нового світу багатіїв, що, за оцінкою Фермі, було б десь у мільярд разів менш цікавим.

«Хай там як, я більше не маю косити газон заради одного нікчемного фунта».

Гаррі відвернувся від величезної купи грошей:

— Перепрошую, що питаю, професорко Макґонегел, проте, наскільки мені відомо, моїм батькам було менш як тридцять років, коли вони загинули. Це *звичайна* кількість грошей для молодої пари в чаклунському світі?

Якщо так, то чашка чаю, либонь, коштує п'ять тисяч фунтів. Перше правило економіки: не можна їсти гроші.

Професорка Макґонегел заперечливо похитала головою.

— Ваш батько був останнім спадкоємцем давнього роду, містере Поттер. Також, імовірно... — відьма завагалася. — Частина золота може бути від нагород за Відомо-Кого, обіцяних його вби... Ем, тобто будь-кому, хто його переможе. Чи, можливо, ці гроші ще не зібрано, я не впевнена.

— Цікаво... — повільно промовив Гаррі. — Тобто дещо з цього, у певному сенсі, справді моє. Тобто зароблене мною. Нібито. Можливо. Навіть якщо я не пам'ятаю цієї події, — пальці Гаррі стукотіли по штанині. — Це зменшує почуття провини від того, що я витрачу *малесеньку частину!* Без паніки, професорко Макґонегел!

— Містере Поттер! Ви неповнолітній, тож вам буде дозволено знімати лише *обґрунтовані* суми для...

— Та я сама *обґрунтованість!* Я цілковито підтримую фінансову обачність і розумію необхідність самоконтролю, жодної імпульсивної витрати. До речі, дорогою сюди я бачив кілька речей, що можуть слугувати чудовим прикладом *розсудливого*, дорослого надбання...

Гаррі й професорка Макґонегел дивилися одне на одного, застигнувши в мовчазному змаганні з витріщання.

— Які, наприклад? — зрештою здалася Макґонегел.

— Валізи, місткість яких перевищує їхні розміри?

Обличчя Макґонегел посуворішало:

— Вони *дуже* дорогі, містере Поттер!

— Так, проте... — почав аргументувати він. — Я певен, що

захочу таку, коли стану дорослим. І я *спроможний* заплатити за неї. За логікою, придбати її зараз — настільки ж доцільно, як і пізніше, і можна буде почати користуватися нею відразу. Це ж ті самі гроші, чи не так? Тобто я *захочу* надійну валізу з *купою* місця всередині, доволі якісну, щоб пізніше не довелося купувати кращу... — сповнений надії голос Гаррі затих.

Професорка Макґонегел не відводила очей:

— І що ж ви збираєтеся *зберігати* в такій валізі, містере Поттер?

— Книжки.

— Звісно ж, — зітхнула вона.

— Вам варто було сказати *значно раніше*, що існує такий магічний предмет! І що я маю змогу за нього заплатити! Тепер ми з батьком витратимо наступні два дні на несамовиту біганину по всіх книгарнях з уживаними книжками, шукаючи старі підручники, щоб я міг узяти з собою до Гогвортсу пристойну наукову бібліотеку — і, можливо, невелику колекцію наукової фантастики, якщо вдасться назбирати щось гідне з розпродажів. Чи навіть краще, я зроблю угоду трохи приємнішою для вас, гаразд? Лише дозвольте мені купити...

— *Містере Поттер!* Ви вважаєте, що можете *підкупити* мене?

— Що? *Ні!* Я не про те! Маю на увазі, що Гогвортс може залишити деякі з книжок, що я принесу, якщо ви вважатимете, що якісь із них будуть доречним поповненням для вашої бібліотеки. Я збираюся купити їх дешево — і я просто хочу мати їх під рукою. Це нормально — підкуповувати людей *книжками*, чи не так? Це...

— Родинна традиція.

— Саме так.

Тіло професорки Макґонегел ніби осіло: плечі під чорною мантиєю поникли.

— Хоч як мені цього хочеться, та не можу заперечити, що

у ваших словах є сенс. Я дозволю вам взяти додаткові сто галеонів, містере Поттер, — вона знову зітхнула. — Я *знаю*, що пошкодую про це, проте однаково це роблю.

— Оце так запал! А капшучок із мокової шкіри — це те, що я думаю?

— Він не настільки місткий, як валіза, — сказала вона з очевидною нехиттю, — проте такий капшучок із виймальними чарами й невиявними чарами подовження може вміщати чимало речей, доки їх не викличе той, хто їх туди поклав...

— Так! Він мені теж, безперечно, потрібен! Це буде ніби поясна суперсумка неперевершеної крутоти! Як пасок інструментів Бетмена! Можна забути про мій швейцарський ніж і носити із собою повний набір інструментів! Чи *книжки*! Я міг би завжди мати на собі три найпотрібніші книжки з тих, що наразі читаю, і легко діставати їх будь-де. Мені не доведеться марнувати більше жодної хвилини життя! Що скажете, професорко Макґонегел? Це ж заради того, щоб діти читали — найшляхетніший із можливих мотивів.

— ...Гадаю, ви можете взяти ще десять галеонів.

Грипхук підтримав Гаррі поглядом, сповненим неприхованої поваги, а може, навіть щирого захвату.

— І трохи грошей на витрати, як ви вже згадували. Пригадую, що бачив кілька речей, які я хотів би зберігати в цьому капшучку.

— *Не перехоплюйте через край, містере Поттер.*

— Але ж, професорко Макґонегел, нащо псувати мені свято? Безперечно, це *щасливий день*, коли я вперше дізнався про всілякі чаклунські штуки! Навіщо виконувати роль буркотливої дорослої, коли натомість можна усміхнутися й згадати власне невинне дитинство, поглянути на вираз насолоди на моєму юному обличчі, доки я купуватиму декілька іграшок за незначну частку багатства, що його я заробив, пе-

ремігши найжахливішого з відомих чарівників Британії? Не те щоб я вас звинувачував у невдячності чи щось таке, а втім, що таке декілька іграшок супроти цього?

— Ви, — прогарчала професорка Макгонегел. Обличчя її було таким грізним і жахливим, що Гаррі пискнув, відступив на крок і з гучним дзеленчанням розтягнувся на купі грошей, збивши стос золотих монет. Гріпхук зітхнув і прикрив обличчя долонею. — Я зробила б велику послугу чаклунській Британії, містере Поттер, якби залишила вас замкненим у цьому сховищі.

Вони пішли без жодного додаткового клопоту.

Розділ 5. Фундаментальна помилка атрибуції

Дж. К. Ролінг пильно дивиться на тебе. Відчуваєш її погляд? Вона читає твої думки за допомогою своїх Ролінг-променів.

— З огляду на його оточення потрібне було б надприродне втручання, щоб він мав твої моральні принципи.

***

«Мокова крамниця» виявилася чудернацькою маленькою крамничкою (дехто навіть сказав би милою), схованою за овочевою яткою, що притулилася за крамницею магичних рукавичок, що розміщувалася в провулку, що виходив від бічної вулиці алеї Діагон. На превелике розчарування, крамарка виявилася не зморщеною прадавньою гаргарою, а знервованою молододу жінкою в побляклій жовтій мантії. Саме зараз вона пропонувала суперкапшук із моки QX31, що приманював наявністю водночас і невиявних чар подовження, і розширюваного горлечка, завдяки чому в нього можна було втиснути й великі речі, хоча загальна місткість однаково залишалася обмеженою.

Гаррі наполягав був одразу, найперше піти сюди — наполягав настільки сильно, наскільки вважав можливим, щоб не спричинити підозр у професорки МакГонегел. Йому потрібно було якнайшвидше покласти дещо до капшучка. Йшлося не про мішечок галеонів, що їх професорка МакГонегел дозволила забрати з «Грінготсу». Йшлося про всі ті галеони, що

їх Гаррі нишком заповхав до кишені, впавши на купу золотих монет. Це справді сталося випадково, а втім, Гаррі ніколи не відмовлявся від можливостей... Хоча це й було спонтанним вчинком. Відтоді він незграбно носив мішечок дозволених галеонів поруч із кишенею штанів, щоб дзеленчання доли-нало нібито з правильного місця.

Він досі не знав, як саме перемістить інші монети до капшучка без того, щоб його викрили. Нехай це і його власність, проте однаково вкрадена. Самовкрадена? Автопоцуплена?

Гаррі відвів погляд від суперкапшучка з моки QX31, що лежав на прилавку.

— Можу я трохи поекспериментувати? Щоб переконатися, що він працює, ем, надійно? — він широко розплющив очі, надаючи обличчю виразу дитячої, грайливої невинності.

Звісно, після десяти перекладань мішечка з монетами до капшучка, засування в нього рукі, шепотіння «мішечок золота» й виймання мішечка професорка Макґонегел відійшла й взялася розглядати інші товари, а крамарка повернула голову, щоб спостерігати за нею.

Гаррі кидав мішечок золота до капшучка *лівою рукою*. *Правою*, що з'являлася з кишені, напружено стискаючи золоті монети, він сягав до капшучка, випускав утримувані галеони й (з шепотом «мішечок золота») витягав мішечок. Потім мішечок повертався до *лівиці*, щоб та знову вкинула його в капшучок, доки *правиця* рухалася назад до кишені...

Професорка Макґонегел зиркнула на нього раз, проте Гаррі зумів не залякнутися й не здригнутися, тож вона, видавалося, нічого не помітила. Хоча з дорослими, що мають почуття гумору, неможливо бути певним. Знадобилося три ітерації, щоб виконати заплановане. Він прикинув, що зумів вкрати в самого себе приблизно тридцять галеонів.

Гаррі підвів голову, витер піт із чола й видихнув:

— Цей, будь ласка.

Легші на п'ятнадцять галеонів (ціну двох чарівних паличок, як виявилось) і важчі на один суперкапшук із моки QX31 Гаррі й професорка Макґонегел пробилися до виходу. На дверях з'явилася рука й помахала їм на прощання, випнувшись у такий спосіб, що Гаррі аж трохи замлоїло.

А потім, на жаль...

— Ти справді Гаррі Поттер? — прошепотів старий, одна величезна сльоза котилася по його щоці. — Ти ж не брехати-меш про таке, чи не так? Бо подекують, буцімто насправді ти не пережив смертельне прокляття, а тому ніхто про тебе більше не чув.

Схоже, маскувальне закляття професорки Макґонегел не зовсім ідеально діяло проти досвідченіших користувачів магії.

Професорка Макґонегел поклала руку на плече Гаррі й виштовхала його до найближчого провулочка, щойно до неї долинуло «Гаррі Поттер». Стариган задивився за ними, та принаймні видавалося, що ніхто більше його не почув.

Гаррі обміркував питання. Чи був він справді Гаррі Поттером?

— Я лише знаю, що розповідали мені інші. Я ж не пам'ятаю, як народився, — він легенько торкнувся лоба рукою. — Я маю цей шрам, скільки себе пам'ятаю, і мені казали, що мене звуть Гаррі Поттер, скільки я себе пам'ятаю. Втім, — замислено провадив далі Гаррі, — якщо існують ґрунтовні підстави, щоб припускати існування змови, то не бачу, що могло б завадити комусь просто знайти іншого сироту й виховувати його в переконанні, нібито він є Гаррі Поттером...

Професорка Макґонегел роздратовано затулила обличчя рукою:

— Ви викапаний батько, Джеймс, яким він був протягом першого року навчання в Гогвортсі. І я можу засвідчити на

підставі *самого лише характеру*, що ви споріднені з Карою Грифіндору.

— Вона також може брати участь у змові, — зазначив Гаррі.

— Ні, — тремким голосом заперечив чоловік. — Вона має рацію. У тебе мамині очі.

— Гм-м, — Гаррі насупився. — Гадаю, ви також можете бути в цій змові...

— Годі, містере Поттер.

Старий підняв руку, ніби хотів доторкнутися до Гаррі, проте потім опустив її.

— Я просто радий, що ти живий, — пробурмотів він. — Дякую тобі, Гаррі Поттере. Дякую за те, що ти зробив... Тепер я облишу тебе.

І його ціпок повільно постукав далі, поза провулок, головною вулицею алеї Діагон.

Професорка напружено й похмуро огледілася. Гаррі й собі автоматично озирнувся, проте вкритий старим листям провулок видавався порожнім, а на перехресті з алеєю Діагон виднівся лише самотній перехожий, що швидко проходив повз.

Нарешті професорка МакГонегел, здавалося, розслабилася.

— Це було негоже, — тихо мовила вона. — Я знаю, що для вас це все нове, містере Поттер, однак люди справді турбуються про вас. Будь ласка, будьте добрішими до них.

— Їм не варто, — дещо гірко зауважив Гаррі, втупившись собі під ноги. — Маю на увазі, турбуватися про мене.

— Ви врятували їх від Відомо-Кого. Як вони можуть не турбуватися?

Гаррі поглянув на суворе обличчя пані відьми під гостроверхим капелюхом і зітхнув:

— Гадаю, даремно сподіватися, що для вас бодай щось значитиме фраза фундаментальна помилка атрибуції.

— Даремно, — підтвердила професорка зі своїм чітким шотландським акцентом. — Проте поясніть, містере Поттер, якщо ваша ласка.

— Ну... — протягнув Гаррі, доки намагався вигадати, як описати цей конкретний термін маглівської науки. — Припустімо, ви прийшли на роботу й побачили, як ваш колега гамселить свій стіл. Ви гадаєте: «Напевно, він дуже злобна людина». А колега згадує, як дорогою на роботу хтось штовхнув його в стіну, ще й нагримав на нього. «Таке розізлило б будь-кого», — думає він. Коли ми дивимося на інших, то бачимо риси характеру, що пояснюють їхню поведінку. Та коли дивимося на себе, то бачимо обставини, що пояснюють нашу поведінку. Історії людей мають внутрішній сенс для них, зсередини, проте нам не видно попередніх подій їхнього життя, вони не майорять за ними в повітрі. Ми бачимо людей лише в одній ситуації, але не якими б вони були за інших обставин. Отже, фундаментальна помилка атрибуції полягає в тому, що ми пояснюємо незмінними, сталими рисами те, що було б краще пояснити обставинами й контекстом.

Існували деякі винахідливі дослідники, що це підтверджували, проте Гаррі не збирався розповідати настільки докладно.

Брови відьми сховалися за крисами капелюха.

— Гадаю, я розумію, — повільно промовила професорка МакГонегел. — Проте як це стосується вас?

Гаррі копнув цегляну стіну провулка досить сильно, щоб відчути біль у носі:

— Люди вважають, що я врятував їх від Відомо-Кого, адже я якийсь великий воїн Світла.

— Той, хто зможе перемогти Темного Лорда... — пробубоніла відьма сповненим дивною іронією голосом.

— Так, — Гаррі розривали роздратування й прикроці. —

Ніби я знищив Темного Лорда тому, що володію якоюсь незмінною, сталою рисою — знищувач-Темних-Лордів. Мені тоді було п'ятнадцять місяців! Я не знаю, що трапилося, проте вважаю, що це пов'язано, як то кажуть, із непередбаченими зовнішніми обставинами. І, безперечно, не має нічого спільного з моєю особистістю. Людям начхати на мене, вони навіть не звертають уваги на мене, вони лише хочуть потиснути руку *поганому поясненню*, — Гаррі зробив павзу й подивився на Макґонегел. — А ви знаєте, що відбулося насправді?

— У мене з'явилося припущення... — сказала професорка Макґонегел. — Власне, вже після зустрічі з вами.

— І?

— Ви взяли гору над Темним Лордом, адже ви ще жахливіший за нього, і пережили смертельне прокляття, адже ви страшніший за саму смерть.

— Ха. Ха. Ха. — Гаррі знову копнув стіну.

Професорка Макґонегел хихикнула:

— Тепер ходімо до крамниці мадам Малкін. Боюся, що увагу привертає ваш маґлівський одяг.

Дорогою вони натрапили ще на двох доброзичливців.

«Мантії від мадам Малкін» мали невідомо нудну вітрину: буденна червона цегла й прості чорні мантії за скляними вікнами. Не мантії, що сяяли, змінювалися чи крутилися, чи випромінювали дивні промені, які наче пронизували одяг і лоскотали тіло, а лише звичайнісінькі чорні мантії. Це все, що можна було побачити крізь вікно. Розчахнуті й підперті двері ніби демонстрували, що всередині немає жодної таємниці, нічого приховувати.

— Я відійду на декілька хвилин, доки з вас зніматимуть мірки для мантії, — сказала професорка Макґонегел. — Ви не заперечуєте, містере Поттер?

Гаррі кивнув. Він сам палко ненавидів купувати одяг і не міг дорікнути старшій відьмі тим, що вона поділяла це

почуття.

Паличка професорки Макґонегел ковзнула з її рукава й легко торкнулася голови Гаррі:

— Я знімаю затьмарення, адже треба, щоб мадам Малкін чітко вас бачила.

— Е-е... — Гаррі це дещо непокоїло: він досі не звик до всього цього гарріпоттерства.

— Я відвідувала Гогвортс разом із мадам Малкін. Навіть тоді вона була однією з найстриманіших людей, що я знала. Жодна волосина на її голові не ворухнеться, навіть якщо сам Відомо-Хто зайде до її крамниці, — голос Макґонегел набув ностальгічних і схвальних ноток. — Мадам Малкін не надокучатиме вам і не дозволить цього іншим.

— А куди ви йдете? — запитав Гаррі. — Просто на випадок, ну знаєте, якщо щось станеться.

Макґонегел подивилася на Гаррі суворо.

— Я йду *туди*, — вона вказала на будівлю з іншого боку вулиці, що мала дерев'яне барильце замість вивіски. — І куплю чогось випити, мені це зараз вкрай необхідно. *Ви* зніматимете мірки для своєї мантиї, *нічого більше*. Я незабаром повернуся й перевірю, як ви, і *очікую*, що крамниця мадам Малкін досі стоятиме на місці, у жоден спосіб не охоплена полум'ям.

Мадам Малкін виявилася метушливою старою жінкою, що не проронила ані слова про Гаррі, забачивши шрам на його чолі, й кинула виразний погляд на помічницю, коли та зібралася щось бовкнути. Мадам Малкін дістала набір жвавих клаптиків тканини, що звивалися й, схоже, слугували вимірювальними стрічками, та заходилася вивчати, з чим їй доведеться працювати.

Поруч із Гаррі стояв хлопчик із блідим загостреним лицем і *надзвичайно класним* білявим волоссям, що, здавалося, відбував останні стадії того ж процесу. Одна з двох помі-

чниць Малкін оглядала біловолосого хлопця й мантию з шаховим візерунком на ньому. Подеколи вона торкалася краю мантиї своєю паличкою, і та зтягувалася чи ослаблювалася.

— Привіт, — озвався хлопчик. — Теж до Гогвортсу?

Гаррі міг передбачити, куди ця розмова от-от заведе, і після невеличкого нападу роздратованості вирішив, що треба й міру знати.

— Святі небеса, — прошепотів Гаррі. — Не може бути, — він розширив очі. — Ваше... ім'я, сер?

— Драко Мелфой, — трохи спантеличено відповів той.

— Це *справді* ви! Драко Мелфой. Я... Я ніколи не думав, що матиму таку честь, сер, — Гаррі шкодував, що не може зронити сльозу. Інші цієї миті вже зазвичай починали плакати.

— О, — Драко дещо збентежився, а тоді його губи розтягнула самовдоволена посмішка. — Добре зустріти когось, хто знає своє місце.

Одна з помічниць — та, що, видавалося, впізнала Гаррі, — приглушено гикнула.

Гаррі не вгавав плескати язиком:

— Я щасливий, що зустрів вас, містере Мелфой. Просто невимовно щасливий. І відвідувати Гогвортс того самого року, що й ви! Це сповнює моє серце співом.

Йой. Останнє речення вдалося дещо чудним, ніби він фліртував із Драко, чи що.

— А я радий дізнатися, що до мене ставитимуться з належною для родини Мелфоїв повагою, — відбив удар другий хлопець з усмішкою, якою найвищі королі могли обдаровувати найнижчих зі своїх підданих, якщо ті були вірними, хоч і бідними.

Е-е... Прокляття, Гаррі не міг вигадати наступну репліку. Ну, всім кортіло потиснути Гаррі Поттерові руку, отже...

— Коли примірювання одягу завершиться, сер, чи зволи-

те ви потиснути мені руку? Нічого не зможе перевершити цю подію сьогодні, ба ні, цього місяця, протягом усього мого життя насправді.

Білявий хлопець пильно подивився на нього у відповідь:

— І що ж *ти* зробив для Мелфоїв, щоб заслужити право на таку послугу?

«О. Треба скористатися цим вивертом на черговому охочому потиснути мені руку, безперечно». Гаррі схилив голову.

— Ні-ні, сер, я розумію. Вибачте, що попросив. Честю для мене радше буде чистити ваші черевики.

— Авжеж, — кинув інший хлопець. Його жорстке обличчя трохи пом'якшало. — Скажи мені, до якого гуртожитку, на твою думку, тебе розподілять? Я, звісно, обов'язково потраплю до Слизерину, як до того мій батько, Луціус. А твоє місце, гадаю, у Гафелпафі. Чи серед ельфів-домовиків, можливо.

— Професорка Макґонегел вважає, — Гаррі сором'язливо усміхнувся, — що я найбільш рейвенкловська людина з усіх, що вона колись бачила чи про кого чула в легендах. Настільки, що навіть сама Ровіна порадила б мені частіше бувати надворі, хай що це значить, і що я, безсумнівно, опинюся в Рейвенклові, хіба що капелюх кричатиме занадто голосно й ніхто не зможе розібрати ані слова, кінець цитування.

— Овва, — злегка вражено вихопилося в Драко Мелфоя. Він задумливо зітхнув. — Твої лестощі були чудовими, принаймні мені так здалося, хай там як, ти згодився б і для Слизерину. Зазвичай так плазують лише перед батьком. Сподіваюся, що інші слизеринці підлещуватимуться до мене тепер, коли я в Гогвортсі... Гадаю, це було хорошим знаком.

— Власне, — Гаррі кашлянув, — вибач, я й гадки не маю, хто ти взагалі такий.

— *Ой, облиш!* — хлопець аж не тямився від розчарування. — Чого ж ти тоді так поведився? — його очі розширилися

від раптової підозри. — І як це ти можеш *не знати* про Мелфойв? І що це за *одяг* на тобі? Твої батьки що, *магли*?

— Двоє з моїх батьків померли, — Гарріне серце защемило. Але якщо вже так це формулювати: — Двоє інших моїх батьків — магли, саме вони мене виховали.

— *Що? Хто* ти?

— Гаррі Поттер, радий знайомству.

— *Гаррі Поттер?* — роззявив рота Драко. — *Той самий* Гаррі... — він раптом обірвав себе.

Запанувала недовга тиша.

А потім із радісним ентузіазмом:

— Гаррі Поттер? *Той самий* Гаррі Поттер? Боже, я завжди хотів зустрітися з тобою!

Дівчина, що обслуговувала Драко, видала звук, ніби задихається, проте не зупинила роботи й підняла руки Драко, щоб обережно зняти картату мантію.

— Стули пельку, — запропонував Гаррі.

— Можна взяти в тебе автограф? Ні, зажди, спершу я хочу світлину з тобою!

— Стули-пельку-стули-пельку-стули-пельку.

— Я такий *щасливий*, що зустрів тебе!

— Згори в полум'ї і згинь.

— Але ж ти Гаррі Поттер, славетний рятівник чаклунського світу! Герой для кожного, Гаррі Поттер! Я завжди хотів стати таким, як ти, коли виросту, бо тоді я зможу...

Драко замовк на півслові із застиглим від цілковитого жаху обличчям.

Високий, біловолосий, стримано елегантний у чорній мантії найвищого ґатунку. Одна рука стискала ціпок зі срібним держакон, що скидався на смертельну зброю вже хоча б тому, що був у цій руці. Очі роздивлялися кімнату байдужим поглядом ката, людини, для якої вбивство не було

ані болісною, ані спокусливо забороненою, а лише звичною, наче дихання, річчю.

Ось який чоловік щойно пройшов крізь відчинені двері.

— Драко, — мовив цей чоловік тихо й дуже розлючено, — що ти таке кажеш?

За частку секунди співчутливої паніки Гаррі вигадав рятувальний план.

— Луціус Мелфой! — роззявив рота Гаррі Поттер. — *Той самий Луціус Мелфой?*

Одній із помічниць Малкін довелося відвернутися до стіни.

Спокійні очі вбивці розглядали його:

— Гаррі Поттер.

— Це така, така честь — зустріти вас!

Темні очі розширилися, смертельну загрозу замінив приголомшений подив.

— Ваш син мені *все* про вас розповів, — просторікував Гаррі, ледь усвідомлюючи, що зринає з його язика, лиш би говорити якомога швидше. — Проте, авжеж, я знав був про вас усе й раніше, усі знають про вас, великого Луціуса Мелфоя! Найшанованішого з усіх випускників гуртожитку Слизерин. Я сам збираюся спробувати потрапити до Слизерину лише тому, що чув, що ви навчалися там дитиною...

— *Що ви таке мелете, містере Поттер?* — почувся майже крик ззовні крамниці, і професорка Макґонегел залетіла секундою пізніше.

На її обличчі був настільки щирий жах, що Гаррі автоматично розтулив рота, але потім затнувся на нічого-сказати.

— Професорко Макґонегел! — вигукнув Драко. — Це справді ви? Я так багато чув про вас від батька, навіть думав спробувати зробити так, щоб мене розподілили до Грифіндору, бо тоді я зможу...

— Що?

Це Луціус Мелфой і професорка Макґонегел заволали в бездоганному унісоні, стоячи пліч-о-пліч. Їхні голови повільно повернулися в дзеркальному русі, щоб подивитися одне на одного, а потім обоє відскочили в протилежні боки, ніби виконували синхронний танець. Луціус раптово схопив Драко й виволік його з крамниці.

Запала тиша.

У лівиці Макґонегел тримала невеличкий келих, який у забутті з поквапу перехилила набік. Краплі алкоголю падали до крихтної калюжки червоного вина, що була з'явилася на підлозі.

Професорка Макґонегел широкими кроками перетнула крамницю й зупинилася навпроти мадам Малкін.

— Мадам Малкін, — спокійно запитала вона. — Що тут зчинилося?

Мадам Малкін тихо розглядала її чотири секунди, а потім розреготалася. Вона припала до стіни, важко дихаючи від сміху, і цим наче дала волю обом своїм помічницям, одна з яких впала на коліна й руки на підлогу й істерично захихотіла.

Професорка Макґонегел повільно обернулася й обдарувала Гаррі дуже холодним поглядом:

— Я залишила вас самого на шість хвилин. Рівно на шість хвилин, містере Поттер.

— Я лише трохи пожартував, — запротестував Гаррі, доки звуки істеричного сміху поруч не вгавали.

— *Драко Мелфой заявив у присутності свого батька, що хотів би потрапити до Грифіндору!* Трохи пожартувати недостатньо, щоб зробити таке! — професорка Макґонегел зупинилася, щоб перевести дух. — Яка частина фрази «зніміть мірки для мантиї» прозвучала як «будь ласка, накладіть закляття “Конфундус” на цілісінький всесвіт»?

— Він був у ситуативному контексті, у якому ці дії мали внутрішній сенс...

— Ні. Не пояснюйте. Я не хочу знати, що тут сталося, ніколи. Хай яка темна сила живе всередині вас, вона *заразна*, а я не хочу скінчити, як бідолашний Драко Мелфой, бідолашна мадам Малкін і дві її бідолашні помічниці.

Гаррі зітхнув. Було очевидно, що професорка Макґонегел наразі не готова слухати обґрунтовані пояснення. Він подивився на мадам Малкін, що досі сміялася біля стіни, на двох її поміниць, що тепер *обидві* впали коліньми на підлогу, і, нарешті, на власне обплутане вимірювальними стрічками тіло.

— Я ще не завершив примірювання одягу, — приязно сказав Гаррі. — Чому б вам не повернутися й не випити ще?

Розділ 6. Омана планування

Бла-бла відмова від прав бла-бла Ролінг бла-бла права
власності.

Від автора. «Наслідки» цього розділу — частина історії, а не омаке.

***

«Гадаєте, ваш день був химерним? Уявіть мій».

***

Деякі діти зачекали б, доки їхній перший похід алеєю Діагон завершиться.

— Мішечок з елементом 79, — промовив Гаррі й витягнув порожню руку з мокового капшучка.

Більшість дітей принаймні зачекала б, щоб отримати спершу свої чарівні палички.

— Мішечок з *окане*, — важкий мішечок золота стрибнув до Гарріної долоні.

Він вийняв його, відтак вкинув назад до мокового капшучка, дістав руку, після чого засунув її знову зі словами:

— Мішечок одиниць економічного обміну.

Цього разу рука повернулася ні з чим.

— Віддай назад мішечок, який я щойно поклав, — і ось

він знов, мішечок золота.

До рук Гаррі Джеймса Поттера-Еванса-Верреса потрапив принаймні один магічний предмет. Навіщо чекати?

— Професорко Макґонегел, — звернувся Гаррі до спантеленої відьми, що простувала поруч, — можете назвати два слова невідомою мені мовою, щоб одне означало золото, а друге — щось інше, але не гроші? Лиш не пояснюйте, яке з них що значить.

— *Агава й загав*, — відповіла професорка Макґонегел. — Це іврит, інше слово означає любов.

— Дякую, професорко. Мішечок з *агава*.

Нічого.

— Мішечок із *загав*, — і той стрибнув до його долоні.

— Загав — це золото? — запитав Гаррі, і професорка Макґонегел кивнула.

Гаррі обміркував зібрані експериментальні дані. Це була лише найгрубіша попередня спроба, проте цього вистачало, щоб дійти щонайменше одного висновку:

— *А-а-а-а-а-а, це не має жодного сенсу!*

Відьма біля нього згорда підняла брову:

— Проблеми, містере Поттер?

— Я щойно спростував кожнісіньку свою гіпотезу! Як його може влаштовувати «мішечок зі 115 галеонами», проте не «мішечок з 90 плюс 25 галеонами»? Він уміє *лічити*, але не *давати*? Він розуміє іменники, проте не всі іменникові словосполучення, що означають те саме? Його творці, мабуть, не розмовляли японською, а я геть не знаю івриту, отже, капшучок не черпає ані *їхніх* знань, ані *моїх*... — Гаррі безпомічно махнув рукою. — Правила начебто несуперечливі, проте вони не мають жодного сенсу! Я навіть не питатиму, як капшучок розпізнає голос і розуміє природну мову, коли найкращим програмістам штучного інтелекту не вдається на-

вчити цього найшвидші суперкомп'ютери, і це після тридцяти п'яти років важкої праці, — Гаррі перевів дух. — То як він працює?

— Магія, — прорекла професорка Макґонегел.

— Це лише слово! Навіть після того як ви мені це сказали, я не можу зробити жодного передбачення! Це однаково, що промовити «флогістон», чи «елан вітал», чи «емерджентність», чи «складність»!

Вдягнена в чорну мантію відьма врешті голосно розсміялася:

— Проте це справді магія, містере Поттер.

Гаррі трохи поник:

— З усією повагою, професорко Макґонегел, я не певен, що ви розумієте, чого я тут намагаюся досягти.

— З усією повагою, містере Поттер, я доволі певна, що не розумію. Хіба що — зважте, що це лише здогад, — хіба що ви намагаєтеся захопити світ?

— Ні! Тобто так... ну, ні!

— Гадаю, мені варто стривожитися через ваші проблеми з відповіддю на це запитання.

Гаррі похмуро згадав про Дартмутську конференцію зі штучного інтелекту 1956 року — найпершу таку наукову подію, присвячену цій темі. Саме її учасники вигадали термін «штучний інтелект». Вони окреслили головні завдання: комп'ютери мають розуміти мову, навчатися та самовдосконалюватися. Ці люди цілком серйозно припускали були, що істотних успіхів у цих напрямках до снаги досягти десятьом науковцям упродовж двох місяців.

«Ні. Вище голову. Ти щойно взявся до завдання розгадати всі таємниці магії. Ти не *знаєш* напевно, чи справді зробити це протягом двох місяців виявиться надто складно».

— А ви *дійсно* ніколи не чули, щоб інші чарівники щось

таке запитували чи ставили подібні наукові досліді? — знову поцікавився Гаррі.

Це здавалося йому таким очевидним. А втім, знадобилося більш ніж двісті років після винайдення наукового методу для того, щоб бодай комусь із маґлівських вчених спало на думку систематично дослідити, які речення може розуміти чотирирічна дитина. Теоретично, вікову психолінгвістику могли заснувати ще у вісімнадцятому сторіччі, однак ніхто просто не подумав про це аж до двадцятого. Тож звинувачувати куди менший чаклунський світ у відсутності дослідів над виймальними чарами не цілком обґрунтовано.

Професорка Макґонегел стисла губи, потім знизала плечима:

— Я досі не впевнена, що ви маєте на увазі під словами «наукові досліді», містере Поттер. Як я вже згадувала, я бачила, як учні маґлівського роду намагалися добитися того, щоб маґлівська наука працювала в Гогвортсі, і як люди винаходять нові чари й зілля щороку.

Гаррі заперечливо похитав головою:

— Технологія — це зовсім не те саме, що наука. І випробувувати купу різних методів зробити щось — це не те саме, що експериментувати, щоб зрозуміти правила, — чимало людей намагалося винайти літальні апарати й випробовувало купу штук-із-крилами, проте лише брати Райти побудували аеродинамічну трубу, щоб виміряти підймальну силу. — Ем, а як багато вихованих маґлами дітей вступає до Гогвортсу щороку?

— Напевно, приблизно десять?

Гаррі збився з кроку й ледь не перечепився через власну ногу:

— Десять?

Маґлівський світ мав шість мільярдів населення, і це число зростало. Якщо ви один на мільйон, то семеро таких, як

ви, є в Лондоні, ще тисяча — у Китаї. У маглівській популяції неминуче існувала *якась кількість* одинадцятирічних, що вміли розв'язувати диференціальні рівняння; Гаррі знав, що він не єдиний. Він зустрічав інших вундеркіндів на математичних змаганнях. Насправді його троцили суперники, що, мабуть, витрачали буквально *весь час* на розв'язування математичних задач, які *ніколи* не читали наукової фантастики та які *повністю* вигорять ще до *статевої зрілості* й *ніколи* не досягнуть *бодай чогось*, адже вони відпрацьовували лише *вже відомі* техніки замість того, щоб вчитися мислити *творчо* (Гаррі ніколи не вмів програвати).

Проте... у чаклунському світі...

Десять вихованих маглами дітей на рік, і всі вони припиняли свою маглівську освіту в одинадцять років? Професорка Макгонеґел може бути упередженою, проте вона стверджувала була, що Гогвортс є найбільшою та найліпшою чаклунською школою у світі... І навчання там завершувалося в сімнадцять років.

Професорка Макгонеґел, безсумнівно, знала до останніх дрібниць, як перетворитися на кицьку. Однак, видавалося, вона буквально ніколи не чула про науковий метод. Для неї це була лише маглівська магія. І її навіть не цікавили таємниці розуміння природної мови, що їх можуть приховувати виймальні чари.

Отже, лишалося лише дві можливості.

Можливість перша: магія така неймовірно неясна, заплутана й незрозуміла, що хоч чарівники й відьми зробили були все можливе, щоб її збагнути, вони не досягли майже (а то й узагалі) нічого й зрештою здалися. І Гаррі спіткає та ж доля.

«Або...».

Гаррі рішуче хруснув пальцями, та спромігся лише на ледь чутне клацання замість зловісного відлуння від стін

алеї Діагон.

Можливість друга: він захопить світ.

Врешті-решт. Мабуть, не прямо відразу.

Такі речі інколи вимагали більше часу, ніж два місяці. Маглівська наука не дісталася Місяця за тиждень після Галілео.

Однак Гаррі не міг стримати величезну посмішку, яка розтягнула його щоки так широко, що вони почали боліти.

Гаррі завжди боявся стати таким, як ті вундеркінди, що нічого не досягли за решту свого життя й лише хизувалися, наскільки попереду вони були в десять років. Втім, більшість дорослих геніїв теж нічого не досягла. Напевно, існувала принаймні тисяча не менш розумних за Айнштайна людей на кожного Айнштайна в історії. Тому що ці інші генії не натрапили на те єдине, що вкрай необхідне для досягнення величі. Вони так і не знайшли важливого завдання.

«Тепер ви мої, — подумав Гаррі про стіни алеї Діагон, і про крамниці й товари, і про крамарів і покупців, і про всі землі й усіх людей чаклунської Британії та всього ширшого чаклунського світу, і про цілий величезний всесвіт, що його маглівські вчені розуміли куди гірше, ніж думали. — Я, Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес, іменем Науки проголошую цю територію віднині своєю».

Блискавка й грім зовсім не спромоглися саянути й пролунати в безхмарних небесах.

— Чому ви посміхаєтеся? — стомлено й обережно запитала професорка МакГонегел.

— Мені цікаво, чи існує закляття, щоб блискавка спалахувала на тлі щоразу, як я ухвалюю зловісні рішення, — пояснив Гаррі. Він старанно запам'ятав точні слова свого зловісного рішення, щоб у майбутніх книжках з історії все було правильно записано.

— У мене виникло чітке відчуття, що мені слід вжити

якихось заходів щодо цього, — зітхнула професорка Макґонегел.

— Не зважайте, воно минеться. У-у, як блищить! — Гаррі тимчасово відклав думки про завоювання світу й попрямував до крамниці з відкритою вітриною, а професорка Макґонегел пішла слідом.

***

Гаррі вже купив був складники зілля й казан і, е-е, ще декілька речей. Предмети, що їх варто було носити в бездонній сумці Гаррі (також відомій як суперкапшук із моки QX31 із невиявними чарами подовження, виймальними чарами й розширюваним горлечком). Розумні, виважені надбання. Він щиро не розумів, чому професорка Макґонегел так *підозріло* на нього дивилася.

Прямо зараз Гаррі був у достатньо дорогій крамниці, щоб та розміщувалася на звивистій головній вулиці алеї Діагон. Вона мала відкриту вітрину з товарами, розкладеними на похилих дерев'яних рядах. Їх охороняло лише слабке сіре сяйво й молоденька продавчиня в дуже вкороченій версії мантиї, що відкривала її коліна й лікті.

Гаррі обстежував чаклунський еквівалент аптечки — «Набір цілителя для надзвичайних ситуацій плюс». Він містив: два самозатягувальні джгути; шприц із чимось схожим на рідкий вогонь, що мав суттєво сповільнювати циркуляцію крові поруч із місцем ін'єкції й водночас підтримувати її насиченість киснем протягом трьох хвилин у разі, якщо треба запобігти поширенню отрути тілом; білу тканину, що нею можна було обгорнути частину тіла й тимчасово притлумити біль. І ще невизначену кількість предметів, призначення яких Гаррі геть не міг збагнути, на

кшталт ліків проти впливу дементорів, що на вигляд і запах не відрізнялися від звичайнісінького шоколаду. Чи засобу від бафлснафлів, що скидався на маленьке тремтливе яйце й супроводжувався невеличкою брошурою з ілюстрацією, як запахати його до ніздрі.

— Безперечно, на це варто витратити п'ять галеонів, як гадаєте? — запитав Гаррі в професорки Макґонегел, а молоденька продавчиня, що сновигала неподалік, жваво закивала.

Гаррі очікував був, що професорка зробить якийсь схвальний коментар щодо його завбачливості й готовності. Натомість він здобув щось, що можна було б описати хіба як лихим оком.

— І чому ж, — дуже скептично поцікавилася професорка Макґонегел, — ви очікуєте, що вам *знадобиться* набір цілителя, юначе?

(Після прикрої пригоди в крамниці зіллеваріння вона намагалася більше не звертатися до нього «містере Поттер», коли хтось був поруч.)

Гаррі відкрив і закрив рота:

— Я не *очікую*, що він мені *знадобиться*! Це на всяк випадок!

— На який випадок?

— Ви вважаєте, — Гарріні очі розширилися, — що я *планую* щось небезпечно й *тому* хочу купити аптечку?

Сповнений непохитної підозри й іронічної недовіри погляд був йому відповіддю.

— Сили небесні! — вигукнув Гаррі (цей вираз він почув від божевільного вченого Дока Брауна з «Назад у майбутнє»). — Невже ви це підозрювали, коли я купив зілля пір'ячкового падіння, зяборості та пляшку пігулок їжі й води?

— Так.

Гаррі вражено похитав головою:

— Це ж який такий план, по-вашому, я тут готую?

— Не знаю, — похмуро відрізала професорка Макґонегел, — проте завершується він або доставленням тонни срібла до «Грінґотсу», або світовим пануванням.

— Світове панування — як недоладно звучить. Я волю називати це світовою оптимізацією.

Цей веселий жарт чомусь не заспокоїв відьму, що обдарувала його поглядом фатуму.

— Ого, — вихопилося в Гаррі, коли він зрозумів, що та говорила серйозно. — Ви й справді так гадаєте. Ви навсправжки гадаєте, що я планую щось небезпечно.

— Так.

— Ніби це *єдина* причина, з якої хтось може купити аптечку? Не зрозумійте мене неправильно, професорко Макґонегел, проте *що це за скажені діти, з якими ви звикли мати справу?*

— Грифіндорці, — процідила професорка Макґонегел, вклавши в це слово тягар гіркоти й відчаю, що падав вічним прокляттям на весь дитячий ентузіазм і піднесений настрій.

— Заступнице директора професорко Мінерво Макґонегел, — виголосив Гаррі, суворо взявши руки в боки. — Я не маю наміру потрапити до Грифіндору...

Тут заступниця директора вставила щось про те, що як він *опиниться* в Грифіндорі, то вона вигадає, як убити капелюха. Цю дивну заувагу Гаррі не прокоментував, однак продавчиня раптом закашлялася.

— Я збираюся до Рейвенклоу. І якщо ви таки вважаєте, що я планую щось небезпечно, то, чесно, ви не розумієте мене *взагалі*. Я *не* люблю небезпеки, небезпека — це *страшно*. Я просто поводжуся *розсудливо*. Я *обережний*. Я готуюся до *непередбачених обставин*. Як мої батьки співали мені:

*Будь готовим!
Пісня скаута така.
Будь готовим!
Доки йдеш ти крізь життя.
Не нервуй, про страх забудь --
Готовим будь!*

(Власне, батьки співали йому лише ці рядки з пісні Тома Лерера, і Гаррі перебував у блаженному невіданні щодо решти.)

Професорка Макгонегел дещо розслабилася — хоча переважно завдяки словам Гаррі про те, що він збирається до Рейвенклоу.

— І до яких *обставин*, на вашу думку, вас може підготувати ця аптечка, юначе?

— Одну з моїх однокласниць кусає жахливий монстр, я шалено риюся в моковому капшучку в пошуках чогось, що може їй допомогти, вона сумно дивиться на мене й питає з останнім подихом: «Чому ти не був готовим?». А тоді помирає, і коли її очі заплющуються, я вже знаю, що вона ніколи мені не пробачить...

Гаррі почув, як продавчиня важко вхопила повітря, глянув на неї й побачив, як та витріщається на нього, сильно зціпивши губи. Потім молода дівчина розвернулася й швидко зникла в глибині приміщення.

«Що?..».

Професорка Макгонегел нахилилася, лагідно, проте твердо взяла Гаррі за руку, витягла його з головної вулиці алеї Діагон і вивела до брукованого брудними цеглинами провулка між двома крамницями, що завершувався глухим кутом — стіною суцільного чорного бруду.

Висока відьма спрямувала паличку в бік головної вулиці:

— *Квіетус*.

Екран тиші огорнув їх, приховавши весь вуличний шум.
«Що я зробив не так...».

Професорка Макгонегел повернулася й огледіла Гаррі. Вона не мала типового для дорослих виразу «ти вчинив зле», проте її обличчя було спокійним, контрольованим:

— Ви маєте пам'ятати, містере Поттер, що в цій країні всього лише десять років тому точилася війна. Кожен когось втратив, тож не варто легковажно розмовляти про друзів, що помирають на ваших руках.

— Я... я не хотів... — розуміння каменем навалилося на надзвичайно яскраву уяву Гаррі. Він змальовував чийсь останній подих... а тоді продавчиня втекла... війна закінчилася була десять років тому, тож дівчина мала щонайбільше вісім чи дев'ять років, коли, коли... — Мені прикро, я не хотів... — Гаррі стало дуже соромно, він відвернувся, щоб втекти від погляду старшої відьми, проте на заваді стояла стіна бруду, а він ще не мав палички. — Мені прикро, мені прикро, мені *прикро!*

Позад себе він почув тяжке зітхання.

— Я знаю, містере Поттер.

Гаррі наважився озирнутися. Тепер професорка Макгонегел мала просто сумний вигляд.

— Мені прикро, — повторив Гаррі, почувачись препакудно. — Чи трапилося щось таке з... — і тоді він стулив губи й накрив рота рукою про всяк випадок.

Обличчя старшої відьми посумнішало ще більше:

— Ви маєте навчитися думати перед тим, як щось казати, містере Поттер, інакше у вашому житті буде небагато друзів. Така доля спіткала багатьох рейвенкловців, проте, сподіваюся, омине вас.

Гаррі хотів утекти. Він хотів витягнути чарівну паличку

й стерти весь епізод із пам'яті професорки Макґонегел, знову бути з нею зовні крамниці, *зробити, щоб цього не сталося...*

— Проте відповім на ваше питання, містере Поттер: ні, нічого *такого* зі мною ніколи не траплялося. Звісно, мені доводилося бачити останній подих друзів, один раз чи сім. Проте ніхто з них ніколи не проклинав мене перед смертю, і я ніколи не думала, що вони мені не пробачать. Чому ви сказали таке, містере Поттер? Чому ви навіть *подумали* про таке?

— Я... я... я... — Гаррі ковтнув слину. — Я просто завжди намагаюся уявити найжахливіше, що може відбутися.

А ще, мабуть, він частково жартував, проте радше відкусив би собі язика, ніж зізнався тепер у цьому.

— Що? — здивувалася професорка Макґонегел. — Але *навіщо*?

— Щоб запобігти цьому!

— Містере Поттер...

Голос старшої відьми стих. Вона зітхнула й присіла поруч.

— Містере Поттер, — звернулася вона, цього разу лагідно, — це не ваша відповідальність: піклуватися про учнів Гогвортсу. А моя. Я не дозволю чомусь поганому трапитися з вами чи з будь-ким іншим. Гогвортс — це найбезпечніше місце для магічних дітей у всьому чаклунському світі, і мадам Помфрі має повністю оснащений цілительський кабінет. Вам узагалі не знадобиться аптечка, тим паче за п'ять галеонів.

— Але ж *може* знадобитися! — вибухнув Гаррі. — *Ніде* не існує цілковитої безпеки! Що як у моїх батьків трапиться серцевий напад чи вони стануть жертвами нещасного випадку, коли я приїду додому на Різдво? Мадам Помфрі поруч там не опиниться, мені знадобиться власний набір цілителя...

— *Що*, заради Мерліна... — професорка Макґонегел підвелася й подивилася на Гаррі поглядом, що розривався між роз-

дратуванням і турботою. — Не треба думати про такі жажливі речі, містере Поттер!

Обличчя Гаррі спотворила гірка злість, коли він це почув:

— Авжеж, *треба!* Якщо не думати, можна не лише постраждати самому, а й завдати шкоди іншим!

Професорка Макґонегел відкрила й закрила рота, замишено потерши перенісся:

— Містере Поттер... Якби я запропонувала вислухати вас... чи забажали б ви мені щось розповісти?

— Про що?

— Про те, чому ви переконані, що завжди мусите пильнувати, щоб уникнути чогось жахливого.

Гаррі здивовано витріщився на неї. Це ж очевидна аксіома.

— Ну... — повільно почав він, намагаючись навести лад у голові. Як розтлумачити це відьмі-професорці, що не знає навіть основ? — Маглівські дослідники з'ясували, що люди завжди занадто оптимістичні щодо дійсності. Наприклад, вважають, що на щось їм знадобиться два дні, а витрачають десять, чи впевнені, що їм вистачить двох місяців, а виходить тридцять п'ять років. В одному досліді студентів просили назвати, за який час вони завершать домашнє завдання з 50%, 75% і 99% впевненістю; впоралося за цей час лише 13%, 19% і 45% осіб. І дослідники з'ясували причину: коли одну групу запитали про найкращі можливі строки, якщо все мине якомога краще, а іншу — про середні, якщо все станеться як зазвичай, то отримали статистично однакові результати. Розумієте, якщо ви поцікавитесь в людини, чого та очікує за *стандартних* умов, вона змоделює кожен етап з огляду на найвищу ймовірність того, що все піде за планом, без сюрпризів. Проте насправді — беручи до уваги, що більш як половина студентів не впоралася за запланований з 99% впевне-

ністю термін — насправді результати зазвичай трохи гірші, ніж найгірший сценарій. Це називається оманною планування, і найкращий метод протидіяти їй — подумати, скільки часу ви витратили востаннє, коли робили те ж саме. Це називається поглядом ззовні замість погляду зсередини. Та коли ви беретеся до чогось нового й не маєте такої змоги, варто просто бути дуже-дуже-дуже песимістичним. Таким песимістичним, щоб зрештою дійсність виявлялася *кращою* за ваші очікування — приблизно так само часто й настільки ж, як коли дійсність виявлялася гіршою. Взагалі, *дуже складно* бути *достатньо* песимістичним, щоб мати бодай шанс *недооцінити* реальність. Наприклад, коли я намагався бути похмурим і увявив, що одну з моїх однокласниць укусять, в житті ж виявиться, що вцілілі смертежери нападуть на школу, щоб дістатися до мене. Добре хоч...

— Годі, — обірвала його професорка Макґонегел.

Гаррі замовк. Він лише збирався був додати, що принаймні вони знали, що Темний Лорд не нападе, адже він мертвий.

— Мабуть, я недостатньо чітко висловилася, — голос відьми з виразним шотландським акцентом залунав ще обережніше. — Чи траплялося щось із *вами особисто*, що налякало вас, містере Поттер?

— Мій особистий досвід є лише випадком із життя, — пояснив Гаррі. — Він не має тієї ж ваги, що й повторена незалежними дослідниками рецензована стаття в науковому журналі про контрольоване дослідження з випадковим поділом на групи, багатьма піддослідними, високим впливом досліджуваних явищ і статистичною значущістю.

Професорка Макґонегел стиснула пальцями перенісся, вдихнула й видихнула:

— Я все ж хотіла б про це почути.

— Ем... — Гаррі набрав повітря. — У нашому районі з'яви-

лися грабіжники, а мати попрохала мене повернути каструлю, яку вона позичила була в сусідки за два квартали. Я відповів, що не хочу йти, адже мене можуть пограбувати, та вона заперечила: «Гаррі, не кажи такого!». Ніби гадала, що через це так і *станеться*, а якщо я не говоритиму про таке, то буду в безпеці. Я намагався пояснити, чому мене це не заспокоює, але вона однаково змусила мене віднести каструлю. Я був замалим, щоб знати, наскільки статистично мало ймовірно, що злодій вибере своєю ціллю мене, проте вже цілком дорослим, щоб усвідомлювати: не думати про щось недостатньо, щоб цього не трапилося. Тому я був по-справжньому наляканим.

— Це все? — запитала професорка МакГонегел після павзи, коли стало очевидно, що Гаррі завершив розповідь. — Нічого *іншого* з вами не траплялося?

— Я знаю, що це не вражає, — захищався Гаррі. — Проте це було одним із вирішальних моментів у житті, розумієте? Тобто я *знав*, що не думати про щось недостатньо, щоб цього не здійснилося, я *знав* це, але бачив, що мама насправді так вважала, — Гаррі замовк, намагаючись опанувати злість, що знову почала наростати, коли він про це згадував. — Вона *не слухала*. Я намагався пояснити їй, я *благав*, щоб вона не відправляла мене, а вона *віджартувувалася*. Усі мої слова вона сприймала за якийсь великий жарт... — Гаррі знову приборкав темну лють. — Ось тоді я зрозумів, що всі, хто має мене захищати, насправді божевільні, що вони не дослухаються до мене, хай як їх благати, і що я ніколи не зможу на них покластися, щоб зробити щось як слід. Іноді добрих намірів недостатньо, іноді треба бути нормальним.

Запанувала довга тиша.

Гаррі використав цей час, щоб, глибоко дихаючи, заспокоїтися. Злитися безглуздо. Злитися безглуздо. Усі батьки такі, жоден дорослий не опуститься настільки низько, щоб по-

ставити себе на рівень дитини й вислухати її. Його генетичні батьки були б такими самими. Здоровий глузд — крихітний вогник у п'їтьмі, неосяжно малий і рїдкісний виняток у загальному правилї божевілля. Тому злитися безглуздо.

Гаррі не подобався собі, коли злився.

— Дякую, що подїлилися цим, містєре Поттер, — мовила профєсорка Макґонєгел по деякому часї. Вона мала відсторонений вираз обличчя (майже такий самий, як у Гаррі, коли той експериментував із капшучком; якби він тїльки подивився був на себе в дзеркало, щоб зрозумїти це). — Менї треба подумати про це.

Вона повернулася в бїк рогу алеї й підняла паличку...

— Ем, — озвався Гаррі, — тепер ми можемо піти й купити набїр цілителя?

Вїдьма зупинилася й пильно поглянула на нього:

— А якщо я відмовлю, позаяк він надто дорогий і не потрібний вам, що тоді?

Гаррі гїрко скривився:

— Саме те, що ви думаєте, профєсорка Макґонєгел. *Саме те*, що ви думаєте. Я зроблю висновок, що ви чергова божевїльна доросла, з якою неможливо розмовляти, і почну планувати, як попри все роздобути набїр цілителя.

— Я ваша опїкунка протягом цієї поїздки, — зауважила профєсорка Макґонєгел злегка погрозливо. — Я *не дозволю* вам попихати мною.

— Розумїю, — Гаррі приховав образ у голосї й не промовив бїльше нічого з того, що мав на гадці. Профєсорка Макґонєгел порадила думати, перш нїж щось казати. Може, він і не згадає про це завтра, але бодай на п'ять хвилин його вистачить.

Паличка в руці вїдьми описала невелике коло, і шум алеї Дїагон повернувся:

— Добре, юначе. Ходімо й купимо той набір цілителя.

У Гаррі аж щелепа відвисла від подиву. Він поквапився за нею, ледь не спотикаючись від раптового поспіху.

***

Крамниця не змінилася після їхнього попереднього відвідування, зрозумілі й незрозумілі предмети досі лежали на похилій дерев'яній вітрині, сіре сяйво все ще захищало їх, а продавчиня повернулася на своє старе місце. Вона здивовано поглянула на них.

— Перепрошую, — сказала дівчина, коли вони наблизилися.

— Пробачте за... — майже одночасно почав Гаррі.

Вони запнулися й подивилися одне на одного, і продавчиня коротко засміялася.

— Я не хотіла, щоб ви мали неприємності з професоркою Макґонегел, — промовила дівчина й по-змовницьки стишила голос. — Сподіваюся, вона не надто жахливо з вами обійшлася.

— *Делло!* — обурилася професорка Макґонегел.

— Мішечок золота, — наказав Гаррі своєму капшучкові й, відлічуючи п'ять ґалеонів, знову поглянув на продавчиню. — Не хвилюйтеся, я розумію, що вона сварить мене лише тому, що любить.

Доки професорка Макґонегел бубоніла про щось неважливе, Гаррі заплатив п'ять ґалеонів:

— Один «Набір цілителя для надзвичайних ситуацій плюс», будь ласка.

Взагалі, дивитися, як розширюване горлечко ковтає аптечку розміром із портфель, було доволі тривожно. Гаррі

мимохить задумався, що трапиться, якщо він спробує забратися до мокового капшучка сам, адже дістати щось звідтіля в змозі лише людина, що поклала це туди.

Коли капшучок... доїв... його важко виборене придбання, Гаррі міг присягнути, що почув тиху відрижку. Це *мало* бути зачакловано навмисно. Альтернативні гіпотези здавалися надто жакливими, щоб їх розглядати... Власне, Гаррі не міг навіть думати про альтернативні гіпотези.

Знову вийшовши на алею Діагон, він зиркнув на професорку:

— Куди далі?

Та вказала на крамницю, яку замість цегли й фарби було зроблено наче з плоті й шерсти.

— У Гогвортсі дозволено тримати маленьких тварин. Наприклад, ви можете купити сову, щоб надсилати листи...

— А можу я заплатити кнат чи скільки там і орендувати сову, коли треба надіслати листа?

— Так, — відповіла професорка Макґонегел.

— Тоді, гадаю, рішуче *ні*.

Професорка Макґонегел кивнула, ніби викреслила пункт зі списку:

— Можу я дізнатися чому?

— Я вже мав якось камінь за домашнього улюбленця. Він помер.

— Ви вважаєте, що не здатні доглядати за хатньою твариною?

— Я *міг би*, — заперечив Гаррі, — проте тоді я б увесь день одержимо пригадував, чи погодував її, чи вона повільно помирає з голоду у своїй клітці й усе думає, де ж її господар і чому немає їжі.

— Бідолашна сова, — м'яко мовила старша відьма. — Ось так покинута. Мені цікаво, що б вона робила.

— Ну, припускаю, вона б геть зголодніла й заходилася кігтями продирати собі шлях, намагаючись вирватись із клітки чи коробки, чи що там у неї, хоча, ймовірно, їй би це не вдалося... — Гаррі раптом зупинився.

Голос відьми й далі линув м'яко:

— А що спіткало б її потім?

— Перепрошую, — Гаррі потягнувся, щоб взяти руку професорки Макґонегел, і чемно, проте твердо вивів її до чергового провулка — після ухиляння від такої кількості доброзичливців цей процес уже став майже непомітною рутинною. — Будь ласка, застосуйте те закляття тиші.

— *Квіетус*.

Гаррін голос тремтів:

— Ця сова *не уособлює* мене, мої батьки *ніколи* не зачиняли мене в комірчині й не залишали голодувати. Я *не маю* страху самотності, і мені *не подобається* напрям *ваших думок, професорко Макґонегел!*

Відьма серйозно подивилася на нього вниз:

— І що ж це за думки такі, містере Поттер?

— Ви гадаєте, що зі мною, — Гаррі складно було це вимовити, — зі мною *жорстоко поводитися?*

— То поводитися?

— *Ні!* — закричав Гаррі. — Ні, ніколи! Ви гадаєте, що я *дурень?* Я *знаю*, що таке жорстоке поводження з дітьми, я *знаю* про недоречні доторки й таке інше. Якби щось таке трапилося, я б зателефонував до поліції! І доповів би директорові! І знайшов би телефон соціальних служб у довіднику! І сказав би дідусеві з бабусею! І місис Фіг! Мої батьки *ніколи* нічого такого не робили, взагалі *ніколи-ніколи!* Як ви *смієте* на таке натякати!

Стара відьма дивилася на нього твердо:

— Це мій обов'язок як заступниці директора — розсліду-

вати можливі ознаки жорстокого поводження з дітьми, що перебувають під моєю опікою.

Злість Гаррі неконтрольовано здіймалася до щирої чорної люті.

— Ніколи не *смійте* навіть видихнути бодай слово цих, цих *інсинуацій* будь-кому іншому! *Нікому*, чуєте мене, Макґонегел? Подібні звинувачення можуть знищувати людей і руйнувати родини, навіть якщо батьки цілковито невинні! Я читав про таке в газетах! — голос Гаррі зривався на високий крик. — *Система* не знає, як *зупинитися*, вона не вірить ані батькам, ані дітям, коли ті стверджують, що нічого не було! *Не смійте загрожувати таким моїй родині! Я не дозволю вам знищити мій дім!*

— Гаррі, — лагідно сказала старша відьма й потягнулася до нього...

Той відступив на крок і відкинув її руку своєю. Макґонегел залякла, потім забрала руку й відступила на крок назад:

— Гаррі, усе гаразд. Я вірю вам.

— *Вірите?* — прошипів Гаррі. У його крові досі вирувала лють. — Чи просто вичікуєте нагоди відійти й заповнити папери?

— Гаррі, я бачила ваш дім. Бачила вас із батьками. Вони люблять вас. Ви любите їх. Я вірю вашим словам, що батьки ніколи з вами жорстоко не поводитися. Проте я *мусила* запитати, адже тут коїться щось дивне.

Гаррі холодно на неї витріщався:

— Що, наприклад?

— Гаррі, за час моєї роботи в Гогвортсі я бачила багатьох дітей, що з ними жорстоко поводитися, якби ви знали скільки, це розбило б вам серце. І коли ви щасливий, то не схожі на них, *анітрохи*. Ви усміхаєтеся незнайомцям, обіймаєте людей, не здригаєтеся, коли я кладу вам руку на плече. Проте інколи — лише інколи — ваші слова чи вчинки *дуже*

нагадують... когось, хто провів свої перші одинадцять років замкненим у льосі. А не з люблячою родиною, що її я бачила, — професорка Макґонегел нахилила голову, на її обличчі знову з'явився спантеличений вираз.

Гаррі вислухав це й поринув у роздуми. Чорна лють почала згасати, щойно він усвідомив, що його слухають із повагою та що його родині нічого не загрожує.

— І як ви *пояснюєте* свої спостереження, професорко Макґонегел?

— Не знаю. Проте, можливо, з вами трапилося щось, чого ви не пам'ятаєте.

Лють знову охопила Гаррі. Це надто скидалося на те, що він читав був у газетах про розбиті родини.

— Витіснені спогади — це лише купа *псевдонауки*! Люди *не витісняють* травматичних спогадів, а пам'ятають їх *надто* добре до кінця свого життя!

— Ні, містере Поттер. Існує таке закляття, «Забуттятус».

Гаррі завмер на місці:

— Закляття, що стирає пам'ять?

Старша відьма кивнула:

— Проте не всі наслідки пережитого, якщо ви розумієте, про що я.

Спину Гаррі пробрала дрижака. *Цю гіпотезу... не можна* було легко спростувати.

— Але мої батьки не могли такого зробити!

— Не могли, — погодилася професорка Макґонегел. — Знадобився б хтось із чаклунського світу. Боюся... немає способу дізнатися напевне.

— Професорко Макґонегел, — у Гаррі знову прокинулися навички раціоналіста, — наскільки ви впевнені у своїх спостереженнях і які можливі альтернативні пояснення?

Відьма розкрила долоні, ніби демонструючи, що ті поро-

жні:

— Впевнена? Я *ні в чому* не впевнена, містере Поттер. За все своє життя я ніколи не зустрічала нікого, хто був би схожим на вас. Інколи здається, що вам не одинадцять років чи що ви взагалі не *людина*.

Брови Гаррі здійнялися до неба.

— Перепрошую! — хутко виправилася професорка Макґонегел. — Мені дуже прикро, містере Поттер. Я намагалася донести свою думку й, боюся, вихопилося не те, що я мала на увазі...

— Навпаки, професорко Макґонегел, — повільно сказав Гаррі й посміхнувся. — Я вважаю це справжнім компліментом. Ви ж не заперечуватимете, якщо я запропоную альтернативне пояснення?

— Запропонуйте, будь ласка.

— Діти не мають бути значно розумнішими за своїх батьків. Чи, можливо, значно розсудливішими. Мій батько, мабуть, міг би перехитрити мене, якби він, знаєте, насправді *намагався*, а не використовував свій дорослий інтелект переважно для вигадування нових причин не змінювати своєї думки, — Гаррі замовк. — Я надто розумний, професорко. Мені нічого сказати звичайним дітям. Дорослі не поважають мене достатньо, щоб по-справжньому розмовляти зі мною. І, якщо щиро, навіть якби розмовляли, то навряд чи б могли зрівнятися з Річардом Фейнманом, тож я краще почитаю натомість щось із написаного Річардом Фейнманом. Я *ізолюваний*, професорко Макґонегел. Я був ізолюваним протягом усього свого життя. Можливо, це має деякі наслідки, подібні до тих, що до них призводять роки утримання в замкнутому льосі. Я надто розумний, щоб дивитися на батьків знизу, як це годиться дітям. Мої батьки люблять мене, проте не вважають за потрібне дослухатися до розуму, й інколи в мене виникає відчуття, ніби це вони діти — *неслухняні* діти, що ма-

ють цілковиту владу над усім моїм існуванням. Я намагаюся не надто розчаровуватися через це, однак також намагаюся бути *чесним* із собою, тому так: я розчарований. А ще маю проблеми з керуванням гнівом, проте працюю над цим. Ось і все.

— *Ось і все?*

Гаррі впевнено кивнув:

— Ось і все. Безперечно, професорко Макґонегел, навіть у чаклунській Британії звичайне пояснення варто розглянути?

***

Вечоріло, сонце знижувалося в літньому небі, а покупці почали зникати з вулиць. Деякі крамниці вже не працювали; Гаррі й професорка Макґонегел ледве встигли купити підручники у «Флоріш і Блотс», доки книгарня не зачинилася. Невеличкий переполох зчинився, коли Гаррі кинувся був навпростець, побачивши слово «Числомагія», та дізнався, що в підручниках для сьомого класу не було нічого математично складнішого за тригонометрію.

Саме тоді, втім, його думки снували далеко від мрій про легкодоступні плоди досліджень.

Зараз вони вдвох виходили з крамниці Олівандера, і Гаррі витріщався на свою чарівну паличку. Він махнув був нею, сипонувши різнобарвними іскрами, що не мало б стати аж таким особливим шоком після всього побаченого, проте чомусь...

«Я володію магією».

«Я. Тобто я особисто. Я магічний. Я — чарівник».

Він *відчув* був, як магія потекла його рукою, і тієї ж миті усвідомив, що завжди мав це відчуття, що володів ним усе

життя. Це не було зором, чи слухом, чи нюхом, чи смаком, чи дотиком, а лише магією. Це наче мати очі, проте постійно тримати їх заплющеними, навіть не розуміючи, що навколо темрява; аж якось одного дня розклепити повіки й побачити світ. Цей шок пронизав його, доторкнувся до частин його самого, пробудив їх і зник за секунди; залишилося лише певне знання, що він тепер чарівник і завжди ним був, ба більше — у якийсь дивний спосіб завжди про це знав.

I...

«Дивне тут те, що вам судилася паличка, рідна сестра якої... авжеж, її сестра позначила вас цим шрамом».

Це не могло бути збігом. У цій крамниці зберігалися тисячі паличок. Ну гаразд, це могло бути всього-на-всього збігом: у світі шість мільярдів людей, збіги один на тисячу трапляються щодня. Проте теорема Баеса стверджує, що будь-якій розумній гіпотезі, згідно з якою ймовірність для Гаррі отримати сестру палички Темного Лорда є більшою за одну на тисячу, варто віддавати перевагу.

«От чудасія», — тільки й зауважила була недбало професорка Макгонегел.

Це ошелешило Гаррі цілковитою, нездоланною відсутністю цікавості в чарівників і відьом. У жодному мислимому світі він не видав би просто «гм» і не вийшов би з крамниці, бодай не спробувавши знайти якусь гіпотезу, яка пояснювала б, що тут коїться.

Його лівиця піднялася й торкнулася шраму.

«Що... саме...».

— Ви тепер справжній чарівник, — сказала професорка Макгонегел. — Вітаю.

Гаррі кивнув.

— І що ви думаєте про чаклунський світ? — запитала вона.

— Він дивний, — відповів Гаррі. — Я мав би думати про

всю побачену магію... Все, що, як я тепер знаю, є можливим, і все, що, як я тепер знаю, є брехнею, і про всю роботу, яка на мене чекає, щоб зрозуміти світ. А натомість мою увагу відвертають відносно буденні речі, як-от, — він стишив голос, — вся ця історія з Хлопчиком-Що-Вижив, — поблизу, здавалося, нікого не було, проте не варто спокушати долю.

Професорка Макґонегел гмикнула:

— Справді? І не кажіть.

— Так, — кивнув Гаррі. — Це просто... *дивно*. Дізнатися, що ти був частиною якоїсь величної історії, мав завдання перемогти великого й жахливого Темного Лорда — і що це вже *зроблено*. Завершено. Цілковито позаду. Наче ти Фродо Торбин, який виявив, що батьки віднесли його однорічного до Судної Гори й дали кинути персня, але не може цього навіть пригадати.

Усмішка професорки Макґонегел стала якоюсь приклеєною.

— Знаєте, якби я був кимось іншим — взагалі будь-ким іншим, — я б, мабуть, дуже непокоївся, як гідно жити після такого початку. «Божечки, Гаррі, що ти зробив, відколи переміг Темного Лорда? Власна книгарня? Це чудово! До речі, а ти знав, що я назвав дитину на твою честь?». Та сподіваюся, це не буде проблемою, — Гаррі зітхнув. — А втім... Цього майже достатньо, щоб забажати існування *якихось* незавершених завдань цього походу, щоб мати можливість сказати, мовляв, знаєте, я справді якось *брав участь*.

— О? — мовила професорка Макґонегел дивним тоном. — Є якісь ідеї?

— Ну, наприклад, ви згадували, що моїх батьків зрадили. Хто їх зрадив?

— Сіріус Блек, — відьма майже прошипіла це ім'я. — Він в Азкабані, чаклунській в'язниці.

— Наскільки ймовірно, що Сіріус Блек втече звідтіля, а

мені доведеться вистежити його й перемогти в якійсь захопливій дуелі? Чи ще краще: оголосити величезну нагороду за його голову й переховуватися в Австралії, доки чекатиму на результати?

Професорка Макгонегел кліпнула. Двічі.

— Навряд чи. Ніхто ще ніколи не тікав з Азкабану, і я сумніваюся, що він виявиться першим.

Гаррі дещо скептично поставився до фрази «ніхто ніколи не втікав з Азкабану». Проте, можливо, магія таки давала змогу досягти майже 100% досконалої в'язниці, особливо якщо ви маєте чарівну паличку, а арештанти — ні. Найкращий спосіб вибратися звідти — ніколи туди не потрапляти.

— Що ж. Ніби ні до чого присікатися, — він зітхнув, потерши рукою голову. — А може, *насправді* Темний Лорд не загинув тієї ночі. Не повністю. Його дух витає й шепоче людям у кошмарах, що просочуються в реальність, шукає шлях назад до земель, що їх він заприсягнувся знищити, і тепер, як віщує давнє пророцтво, він і я не маємо вибору, крім смертельної дуелі, у якій переможець втратить усе, а переможений — досягне тріумфу...

Професорка Макгонегел завертіла головою, кидаючи увсебіч очима, ніби перевіряючи, чи не слухає їх хтось.

— Я *жартую*, професорко, — дещо роздратовано сказав Гаррі. І чого вона завжди сприймає все так серйозно...

Жахливе передчуття повільно зароджувалося в районі живота Гаррі.

Професорка Макгонегел спокійно подивилася на Гаррі. Дуже, дуже спокійно. Вона зробила усмішку:

— Звісно, містере Поттер.

«От лайно».

Якби Гаррі мав формалізувати умовивід, який оце саме ссянув у його голові, то вийшло б щось на кшталт: «Порівняймо ймовірність того, що щойно побачена поведінка про-

фесорки Макґонеґел є результатом старанного самоконтролю, і розподіл імовірностей усіх її можливих дій, що були б *природною* реакцією на мій поганий жарт. Результат: ця поведінка є істотним свідченням того, що вона щось приховує».

Натомість він подумав: «От лайно».

Гаррі теж озирнувся, щоб перевірити вулицю. Ні, нікого поблизу.

— Він *не* помер, чи не так? — видихнув Гаррі.

— Містере Поттер...

— Темний Лорд живий. Звісно, він живий. Навіть *мріяти*, що це не так, було виявом цілковитого оптимізму. Я, певно, з *глузду з'їхав*, не уявляю, про що я думав. Лише через те, що *хтось* сказав, що його тіло згоріло *до цурки*, не уявляю, чому я вирішив, що він *помер*. Вочевидь, мені ще багато чого треба навчитися в мистецтві належного *песимізму*.

— Містере Поттер...

— Скажіть хоча б, що не існує жодного пророцтва...

Професорка Макґонеґел досі утримувала цю сліпучу нерухому усмішку.

— О, та ви просто знущаетесь!

— Містере Поттер, не треба вигадувати причини для занепокоєння...

— Ви *справді* кажете мені *це*? Уявіть мою реакцію пізніше, коли я дізнаюся, що насправді було через що непокоїтися.

Її нерухома усмішка похитнулася.

— Мені треба досліджувати цілий магічний світ, — Гаррі ні плечі поникли. — Я *не маю* часу на це.

Вони обоє замовкли, коли на вулиці вигулькнув чоловік у жовтогарячій мантиї, що розвіювалася, і повільно оминув їх; очі професорки Макґонеґел ненав'язливо стежили за

ним. Рот Гаррі рухався, доки він кусав губу, і якби хтось поглянув зблизька, то помітив би, що вже показалася дрібна цятка крові.

Коли чоловік у жовтогарячій мантії відійшов досить далеко, Гаррі знову заговорив, стишивши свій голос до ледь чутого бурмотіння:

— Ви збираєтеся розповісти мені правду, професорко МакГонегел? І навіть не марнуйте часу на спроби відкараскатися, я не дурень.

— Вам *одинадцять років*, містере Поттер! — різко прошепотіла вона.

— А отже, я недолюдина. Вибачте... Я на мить *забув*.

— Це страшні й важливі справи! Вони *таємні*, містере Поттер! Це *катастрофа*, що вам, ще дитині, відомо навіть стільки! Не кажіть про це *нікому*, ви розумієте? Геть *нікому*!

Як це інколи траплялося, коли Гаррі ставав *достатньо* злим, його кров холонула замість того, щоб кипіти, і жахлива темна ясність охоплювала його розум, окреслювала можливі тактики й оцінювала їхні наслідки з непохитним реалізмом.

«Зазнач, що ти маєш право знати: невдача. З погляду МакГонегел, одинадцятирічні діти не мають права щось знати».

«Скажи, що більше не дружитимеш з нею: невдача. Вона недостатньо цінує вашу дружбу».

«Зауваж, що тобі загрожуватиме небезпека, якщо ти не знатимеш: невдача. Усе вже розплановано з огляду на твою необізнаність. *Певні* незручності зміни планів видаватимуться куди неприємнішими за лише *непевні* перспективи того, що ти можеш постраждати».

«Заклики до справедливості чи розумні доводи зазнають невдачі. Мусиш знайти або щось, що маєш ти й потребує вона, або щось, що ти здатен зробити, а вона цього боїться...».

«О».

— Ну що ж, професорко, — почав Гаррі тихим крижаним тоном, — здається, я маю щось, що вам потрібно. Ви можете, якщо хочете, розповісти мені правду, *усю* правду, і за це я зберігатиму ваші таємниці. Чи спробувати залишити мене в невіданні й зробити своїм пішаком. У цьому разі я нічого вам не винен.

Макґонегел різко зупинилася посеред вулиці. Її очі палали, а голос перетворився на відверте шипіння:

— Як ви смієте!

— *Як ви смієте!* — прошепотів він у відповідь.

— Ви *шантажуватимете* мене?

Гаррі скривив губи:

— Я пропоную вам *послугу*. Я даю вам шанс захистити ваш дорогоцінний секрет. У разі відмови я матиму всі підстави розпитувати про це деінде — не на зло вам, а тому що я *мушу знати!* Облиште цей безглуздий гнів на *дитину*, яка, на вашу думку, повинна слухатися вас, і ви зрозумієте, що будь-який нормальний дорослий зробив би те саме! *Станьте на моє місце! Як би ви почувалися, якби це були ВИ?*

Гаррі дивився на Макґонегел, чув її важке дихання. Він вирішив, що час послабити тиск, дати їй перетравити все.

— Не обов'язково вирішувати прямо зараз, — сказав Гаррі нормальнішим тоном. — Я зрозумію, якщо вам знадобиться час, щоб обдумати мою *пропозицію*... Проте попереджаю про одне, — його голос похолоднішав. — Не варто використовувати це закляття, «Забуттятус», на мені. Деякий час назад я вигдав сигнал, що його вже встиг надіслати собі. Якщо я отримаю сигнал і не *пам'ятатиму*, як його надсилав... — Гаррі значуще замовк.

Обличчя Макґонегел весь час змінювало вирази:

— Я... навіть не думала застосовувати на вас «Забуттятус», містере Поттер... Проте навіть ви *вигадали* такий си-

гнал, якщо не знали про...

— Виникла ідея, коли читав маглівську науково-фантастичну книжку, і подумав собі: «Про всяк випадок»... І ні, я не відкрию вам, що це за сигнал, я не йолоп.

— Я не збиралася питати, — Макґонегел зовсім знітилася, набувши раптом дуже старого й втомленого вигляду. — Це був важкий день, містере Поттер. Чи можемо ми купити вам валізу й відправити вас додому? Я вірю, що ви не розмовлятимете ні з ким про цю справу, доки я всього не обміркую. Зауважте, що, крім нас, лише дві людини в усьому світі знає про це: директор Албус Дамблдор і професор Северус Снейп.

Отже, нова інформація. Це пропозиція миру. Гаррі кивнув на знак згоди, повернувши голову й попрямував далі, а його кров почала нагріватися до нормального стану.

— Отже, тепер я маю винайти спосіб убити безсмертного темного чарівника, — підбив він підсумки й сумовито зітхнув. — Як же прикро, що ви не повідомили були про це *перед* тим, як вирушити на покупки.

***

Крамницю валіз було обставлено найрозкішніше з тих, що Гаррі колись бачив. Ошатні гардини з витонченим візерунком, підлога та стіни з мореного й полірованого дерева, а валізам відвели почесні місця на відшліфованих помостах зі слонової кістки. Крамар хизувався в мантії лиш незначно нижчої якості, ніж у Луціуса Мелфоя, і розмовляв із вищуканою, масною ввічливістю як із професоркою Макґонегел, так і з Гаррі.

Гаррі вже розпитав був усе, що хотів, і його привабило до важкої на вигляд валізи з неполірованого, проте теплого й міцного дерева з вирізьбленим візерунком дракона-

вартового, чії очі рухалися й стежили за будь-ким, хто наблизиться. Її зачаклували бути легкою, стискатися за командою, випускати з дна маленькі кігтисті мацаки й дріботіти за господарем. З чотирьох боків висувалося по дві шухляди, кожна з яких набувала розмірів цілої валізи. До кришки кріпилися чотири замки, що відмикали різні простори всередині. І — що дуже важливо — знизу була ручка, яка витягувалася й утворювала конструкцію зі сходами, що вели до маленької освітленої кімнати. За оцінками Гаррі, там могло б уміститися приблизно дванадцять книжкових шаф.

Якщо існували такі валізи, то Гаррі не розумів, навіщо хтось морочився з придбанням будинку.

Сто вісім золотих галеонів. Стільки коштувала якісна, трохи вживана валіза. За курсом п'ятдесят британських фунтів за галеон цього могло вистачити на вживану машину. Валіза була дорожчою за все, що Гаррі купив був за своє життя, разом узяте.

Дев'яносто сім галеонів. Саме стільки залишилося в мішечку із золотом, що його Гаррі дозволили були взяти з «Грінготсу».

Професорці Макґонегел було прикро, якщо судити з її обличчя. Після довгого дня покутів вона не мала потреби питати в Гаррі, скільки золота в того залишилося, коли крамар оголосив ціну. З цього випливало, що професорка цілком здатна виконувати арифметичні розрахунки подумки без ручки й паперу. Гаррі знову нагадав собі, що *науково неосвічений* — зовсім не те саме, що *дурний*.

— Вибачте, юначе, — сказала професорка Макґонегел. — Це цілковито моя провина. Я б запропонувала повернутися до «Грінготсу», проте банк уже зачинено для всіх операцій, окрім нагальних.

Гаррі глянув на неї, міркуючи...

— Ну, — зітхнула професорка Макґонегел і різко крутнулася на місці, — напевно, ми можемо йти.

...Вона *не оскаженила*, коли дитина посміла була відверто перечити їй. Її це не втішило, проте вона *думала*, а не лютувала. Можливо, це лише тому, що десь існував безсмертний Темний Лорд, з яким ще належало боротися, і вона потребувала Гарріної прихильності. Та все ж більшість дорослих не змогла б навіть помислити про таке, не взяла б до уваги *майбутні наслідки* взагалі, якби хтось нижчий за статусом відмовився підкорятися...

— Професорко? — озвався Гаррі.

Відьма обернулася й подивилася на нього.

Гаррі глибоко вдихнув. Не завадить трохи розізлитися, щоб спробувати виконати задумане, інакше нізащо йому не наважитися. «Вона не послухала мене, — подумки промовляв він. — Я б узяв більше золота, проте вона не хотіла й чути...». Зосередивши весь свій світ на Макґонегел і меті спрямувати цю розмову в потрібному йому керунку, він заговорив:

— Професорко, ви гадали, що сотні галеонів цілком вистачить на валізу. Тому вирішили не попереджати мене, доки їх не залишилося лише дев'яносто сім. Саме це й показують дослідження: ось що трапляється, коли люди вважають, що залишать собі *невеличкий* запас похибки. Вони недостатньо песимістичні. Якби це залежало від мене, я б узяв *двісті* галеонів — просто про всяк випадок. У сховищі було багацько грошей, я міг би повернути зайві пізніше. Проте я думав, що ви не дозволите цього зробити, що вас розгніває саме лише запитання. Я помилявся?

— Мушу, мабуть, визнати, що ви маєте рацію. Проте, юначе...

— Саме через такі інциденти я маю проблеми з довірою до дорослих, — Гаррі якось вдалося зберегти голос рівним. —

Адже вони сердяться, якщо бодай *намагатися* переконати їх. Для них це ознака непокори й зарозумілості, виклик їхньому вищому племінному статусові. Якщо ти намагешся розмовляти з ними, вони *зляться*. Отже, якби мені знадобилося зробити щось *по-справжньому важливе*, я не зміг би довіритися вам. Навіть з огляду на те, як зацікавлено ви слухали все моє базікання — адже це також частина *ролі*, яку грає турботливий дорослий. Ви б ніколи не змінили своїх дій, не вчинили інакше, хай би що я сказав.

Крамар спостерігав за ними з безсоромним захопленням.

— Я можу зрозуміти вашу позицію, — зрештою мовила професорка Макґонегел. — Якщо інколи я здаюся надто суворою, будь ласка, не забувайте, що я була вихователькою Грифіндору, як мені здається, декілька тисячоріч.

Гаррі кивнув і знову заговорив:

— Отже, припустімо, я віднайшов спосіб отримати ще галеонів із мого сховища — *не повертаючись* до «Грінґотсу», але відійшовши від ролі слухняної дитини. Чи міг би я довіритися вам у такій справі й скористатися цим способом, навіть якби вам довелося вийти з власної ролі професорки Макґонегел?

— *Що?* — здивувалася відьма.

— Інакше кажучи, якби мені вдалося зробити так, щоб нинішній день змінився і ми взяли з собою *вдосталь* грошей, чи було б це гаразд, навіть якби в ретроспективі неминуче означало нахабну поведінку дитини щодо дорослого?

— Гадаю... так... — пристала вона доволі спантеличено.

Гаррі дістав моковий капшучок і виголосив:

— Одинадцять галеонів із родинного сховища.

У його руці опинилося золото.

На мить професорка Макґонегел широко роззявила рота, потім різко зімкнула щелепи. Зіщуливши очі, відьма проці-

дила:

- Звідкіль у вас взялися ці...
- З мого родинного сховища, як я й сказав.
- Як?
- Магія.

— Навряд чи це можна вважати відповіддю! — вигукнула професорка Макґонегел і, закліпавши очима, зупинилася.

— Ні, це не відповідь, чи не так? Я *мав би* заявити, що я експериментально відкрив справжні таємниці роботи капшучка й що він насправді може надавати предмети звідки завгодно, а не лише зсередини, якщо правильно сформулювати запит. Та я всього-на-всього запхав кілька галеонів до кишені, коли впав на купу золота. Кожен, хто розуміє песимізм, знає, що гроші можуть знадобитися швидко й без попередження. То чи гніваєтеся ви за мою непокору перед авторитетом тепер? Чи радієте, що ми досягли успіху в нашій важливій місії?

Очі крамаря розширилися до розміру блюдець. Висока відьма стояла мовчки.

— Дисципліна в Гогвортсі *повинна* підтримуватися, — зронила вона після цілої хвилини. — Заради блага *всіх* учнів. І це *беззаперечно* поширюється на вашу ввічливість і слухняність до *всіх* професорів.

- Розумію, професорко Макґонегел.
- Чудово. Тепер купуймо цю валізу й гайда додому.

Гаррі почувався, наче він зараз чи то виблює, чи то заплескає в долоні, чи то знепритомніє, *чи то ще щось*. Вперше в житті його старанні пояснення *хоч на когось* подіяли. Можливо, завдяки тому, що це також вперше, коли дорослому було щось конче потрібно від нього, та все ж...

Мінерва Макґонегел, +1 бал.

Гаррі вклонився, віддав мішечок золота й додаткові оди-

надцять ґалеонів до рук відьми:

— Дуже дякую, професорко. Не могли б ви завершити купівлю? Мені треба відвідати вбиральню.

Крамар знову згадав про улесливість і вказав на нішу в стіні, у якій були двері із золотою ручкою. Гаррі пішов туди й почув, як чоловік запитав своїм масним голосом:

— Дозвольте поцікавитися, мадам Макґонегел, хто це був? Так розумію, він зі Слизерину, мабуть, третій клас? Ще й з видатної родини, проте я не впізнав...

Грюкання дверей вбиральні обірвало його слова. Намацавши й засунувши клямку, Гаррі схопив магічного самоочисного рушника й тремтливими руками витер мокре чоло. Його всього вкривав піт, що проступав крізь маґлівський одяг, та принаймні це приховувала мантія.

***

Сонце сідало, і було вже на диво пізно, коли вони знову вийшли до подвір'я «Дірявого казана» — тихого, заповненого листям місця зустрічі алеї Діаґон чаклунської Британії та всього маґлівського світу (це була *страшенно* відокремлена економіка...). Гаррі мав піти до таксофона й зателефонувати батькові, щойно опиниться з іншого боку. Непокоїтися, що його багаж вкрадуть, не було жодного сенсу. Валіза мала статус важливого магічного предмета, відповідно, більшість маґлів її навіть не помічала. Ось що можна було отримати в чаклунському світі, якщо є змога сплатити вартість уживаної машини.

— Тут наші шляхи розходяться на деякий час, — професорка Макґонегел зачудовано похитала головою. — Це був найдивніший день мого життя за... багато років. Відколи я почула, що дитина завдала поразки Відомо-Кому. Тепер я

озираюся назад і думаю, чи не був то останній притомний день світу.

О, ніби це їй було на що нарікати. «Гадаєте, ваш день був химерним? Уявіть мій».

— Ви мене дуже вразили сьогодні, — відізався Гаррі. — Варто було хвалити вас вголос, я нагороджував вас балами подумки й усе таке.

— Дякую, містере Поттер. Якби вас уже відсортували до гуртожитку, я б відняла так багато очок, що навіть ваші внуки програвали б кубок гуртожитків.

— Дякую вам, професорко.

Мабуть, зарано називати її «Мінні».

Попри відсутність наукової освіти ця жінка, напевно, була найрозсудливішою з усіх дорослих, що він зустрічав. Гаррі навіть роздумував, чи не запропонувати їй друге місце в угрупованні, що його він створить для боротьби з Темним Лордом. Втім, йому вистачило мізків не бовкнути цього вголос.

«І яка назва пасувала б такому угрупованню?.. Смертежерожери?».

— Я невдовзі побачу вас знову, коли розпочнеться навчання, — сказала професорка Макґонегел. — І, містере Поттер, щодо вашої палички...

— Я знаю, про що ви попросите, — Гаррі дістав свою дорогоцінну паличку й із нападом різкого внутрішнього болю перевернув її в долоні, щоб подати руків'ям. — Беріть. Я не планував був нічого робити, нічогісінько, проте не хочу, щоб вас мучили кошмари, як я підриваю свій будинок.

Професорка Макґонегел рвучко захитала головою:

— О ні, містере Поттер! Так не робиться. Я лише хотіла попередити, щоб ви не користувалися своєю паличкою вдома, адже міністерство може виявляти неповнолітнє чаклунство, а воно заборонене без нагляду.

— А-а. Звучить як дуже розумне правило. Радий дізнатися, що в чаклунському світі ставляться до такого серйозно.

Професорка Макґонегел пильно роздивилася його:

— Ви справді так вважаєте.

— Так, — відповів Гаррі. — Я це розумію. Магія небезпечна, і правила існують не дарма. Деякі інші речі також небезпечні. Це я також розумію. Не забувайте, я не дурень.

— Навряд чи я колись про це забуду. Дякую, Гаррі, мені тепер легше довіряти вам щодо певних справ. Наразі, до побачення.

Гаррі розвернувся, щоб піти до «Дірявого казана» й назовні — до маґлівського світу. Уже взявшись за ручку дверей, він почув останні тихі слова позад себе:

— Герміона Ґрейнджер.

— Що? — здивувався Гаррі, досі тримаючи руку на дверях.

— Знайдіть першокласницю Герміону Ґрейнджер у потязі до Гогвортсу.

— Хто вона?

Відповіді не було, а коли Гаррі озирнувся, професорка Макґонегел вже зникла.

***

Наслідки

Директор Албус Дамблдор нахилився вперед, обпершись на свій стіл. Його мерехтливі очі розглядали Мінерву.

— Отже, дорогенька, як тобі Гаррі?

Мінерва розкрила рота. Потім закрила. Потім знову відкрила. Жодного слова не пролунало.

— Зрозуміло, — похмуро сказав Албус. — Дякую за звіт, Мі-

нерво. Можеш іти.

Розділ 7. Взаємний обмін

Ова. Речник літературного агента Ролінг сказав, що Ролінг не проти існування фанфіків, доки ніхто не вимагає за них плату й доки всім зрозуміло, що оригінальні права належать їй? Це так мило з її боку. Отже, дякую вам, ДжКР, і нехай прийде царство твоє.

Від автора. Я відчуваю бажання оголосити, що певні частини цього розділу не мають на меті знуцання. Не те щоб я мав зуба на когось — розповідь просто пишеться сама, а коли починаєш кидати ковадла на персонажа, то вже важко зупинитися.

Декілька рецензентів питало, чи є наука в цьому творі справжньою, а чи вигаданою. Так, вона справжня. Якщо ви подивитесь в мій профіль, то побачите посилання на один науковий сайт, де зможете навчитися взагалі всього, що знає Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес, *і навіть більше* (мабуть, йдеться про <https://wiki.lesswrong.com/wiki/Sequences>. — *Прим. перекладача*).

Дуже дякую *всім* рецензентам (особливо Darkandus на Viridian Dreams за коментар, що навів на диво сильне натхнення: «Легені й чай не створені для взаємодії»).

***

— *Твій тато майже так само класний, як мій.*

***

Губи Петунії Еванс-Веррес тремтіли, а очі повнилися слізьми, коли Гаррі обійняв її за стан на дев'ятій платформі вокзалу Кінгс-Крос.

— Ти точно не хочеш, щоб я пішла з тобою, Гаррі?

Гаррі поглянув на батька, Майкла Верреса-Еванса, всього такого стереотипно непохитного-проте-поважного, а потім знову на матір, що здавалася доволі... розклеєною.

— Мамо, я знаю, що ти не надто любила чаклунський світ. Ти не мусиш зі мною йти. Чесно.

— Гаррі, — Петунія здригнулася, — тобі не слід перейматися через мене. Я твоя матір, і якщо тобі потрібно, щоб хтось...

— Мамо, я буду сам у Гогвортсі протягом *місяців і місяців*. Якщо мені не до снаги самотійно впоратися із залізничною платформою, то краще дізнатися про це якомога раніше, щоб ми могли все скасувати, — він стихив голос до шепоту. — До того ж там усі мене люблять. Якщо в мене виникнуть якісь проблеми, вистачить просто зняти це з голови, — Гаррі вказав на спортивну пов'язку, що прикривала його шрам, — і мені нададуть *набагато* більше допомоги, ніж я зможу прийняти.

— О, Гаррі! — прошепотіла Петунія й опустилася на коліна, щосили його обійнявши. Цього разу їхні обличчя були на одному рівні, вони торкалися одне одного щоками. Гаррі відчував її нерівне дихання й почув, як вона не втримала приглушеного схлипування. — О, Гаррі, я дуже тебе люблю, завжди пам'ятай про це.

«Наче вона боїться, що ніколи більше мене не побачить», — спало Гаррі на думку. Він знав, що його припущення було правильним, проте не розумів, чому мама так

тривожиться. Тому висловив згогд:

— Мамо, ти ж розумієш, що я не перетворюся на твою сестру лише тому, що вивчатиму магію, чи не так? Я начаклюю все, що ти попросиш, — якщо зможу, звісно. Або якщо захочеш, щоб я *не користувався* магією вдома, то не буду. Обіцяю, що не дам магії стати між нами...

Міцні обійми обірвали його слова.

— У тебе добре серце, — прошепотіла мати в його вухо. — Дуже добре серце, синку.

Гаррі раптово забракло повітря.

Мати відпустила його й підвелася. Вона дістала із сумочки хустинку й тремливою рукою промокнула макіяж, що тік навколо її очей.

Про те, щоб батько супроводжував його до магічної частини станції Кінгс-Крос, не могло бути й мови. Він мав проблеми навіть із тим, щоб прямо подивитися на Гарріну валізу. Якщо магія — це щось спадкове, то Майклові Верресу-Евансу не дісталоса ані крихти.

Тож натомість він тільки прочистив горло:

— Хай щастить у школі, Гаррі. Як гадаєш, я купив тобі достатньо книжок?

Гаррі пояснив був батькові, що це, на його думку, може стати нагодою зробити щось по-справжньому революційне й важливе. На що професор Веррес-Еванс кивнув і змістив свій надзвичайно завантажений розклад на цілі два дні, щоб здійснити Найбільший в історії набіг на книгарні зі вживаними книжками, що охопив чотири міста й завершився появою наукової бібліотеки в тридцяти коробках, які тепер розмістилися на підвальному рівні валізи Гаррі. Більшість примірників можна було придбати за фунт чи два, проте декотрі з них, безсумнівно, *ні*, як-от найновіший «Довідник з хімії та фізики» чи всі томи «Британської енциклопедії» 1972 року. Батько намагався був завадити Гаррі розгледіти суми

на касових апаратах, але той розумів, що все це коштувало щонайменше тисячу фунтів. Він обіцяв був татові, що розрахується з ним, щойно з'ясує, як обміняти чаклунське золото на маглівські гроші, але почув на це пораду піти до дідька.

Тож коли батько запитав: *«Як гадаєш, я купив тобі достатньо книжок?»*, було очевидно, яку відповідь він хоче почути. Гаррі чомусь охрип.

— Книжок достатньо не буває, — прорік він девіз родини Верресів, а тато присів поруч і швидко й міцно його обійняв. — Проте ти, *безперечно*, спробував, — йому знову забракло повітря. — Це була дуже, дуже, дуже вдала спроба.

— Отже... — тато випростався. — А ти бачиш платформу дев'ять і три чверті?

Вокзал Кінгс-Крос був величезним і жвавим, стіни й підлогу було вимощено звичайною забрудненою плиткою. Його наповнювали звичайні люди, що сновигали у своїх звичайних справах, вели звичайні розмови, і все це створювало дуже-дуже гучний звичайний гамір. Вокзал Кінгс-Крос мав дев'яту платформу (на якій вони стояли) і десяту (зовсім поблизу), проте між дев'ятою та десятою платформами не було нічого, крім тонкої перегородки, що не подавала багато надій. Яскраве світло зі скляного даху наочно демонструвало повну відсутність бодай якоїсь платформи дев'ять і три чверті.

Гаррі роздивлявся навколо, доки не заболіли очі, повторюючи подумки: *«Ну ж бо, зір мага, ну ж бо, зір мага»*, проте нічогосінько не з'явилось. Він подумав дістати паличку й помахати нею, проте професорка Макґонегел попереджала проти використання магії. Крім того, якщо знову виникне злива різнобарвних іскор, його можуть заарештувати за запуск феєрверків у приміщенні вокзалу. І це якщо припустити, що паличка не вирішить утнути щось інше — наприклад, підірвати весь Кінгс-Крос. Гаррі лише поверхово

прогортав шкільні підручники (хоча навіть це ознайомлення було вкрай химерним), намагаючись якнайшвидше визначити, які саме наукові книжки купувати протягом наступних сорока восьми годин.

Ну, в нього залишалася — Гаррі поглянув на годинник — ціла година, щоб зорієнтуватися, адже йому треба бути в поязі об одинадцятій. Можливо, це щось на зразок IQ-тесту, щоб дурні діти не ставали чарівниками (а кількість додаткового часу, який ти собі виділив, свідчила про відповідальність, що є другим найважливішим фактором для досягнення успіху в навчанні).

— Я дам собі раду, — запевнив Гаррі батьків, що досі чекали. — Це, мабуть, якесь випробування.

— Гм... — насупився тато. — Може пошукаєш на землі ланцюжок із багатьох слідів, що ведуть у якомусь безглуздому напрямку...

— *Тату!* — обурився Гаррі. — Припини! Я ще навіть не спробував розібратися самостійно!

Що найгірше, порада була напрочуд слушною.

— Пробач, — сказав батько.

— Ох... — втрутилася мати. — Сумніваюся, що вони чинять так з учнями, вам не здається? Ти впевнений, що професорка МакГонегел нічого про це не згадувала?

— Може, щось відвернуло її увагу, — бовкнув Гаррі, не подумавши.

— *Гаррі!* — однаковісінько прошипіли тато й мама. — *Що ти накоїв?*

— Я, ем... — Гаррі ковтнув слину. — Слухайте, ми не маємо зараз на це часу...

— *Гаррі!*

— Я серйозно! Ми не маємо зараз на це часу! Адже це справді довга історія, а мені треба з'ясувати, як потрапити

до школи!

Мати затулила обличчя рукою:

— Наскільки все погано?

— Е-е...

«Я не можу про це говорити, це питання національної безпеки».

— ...Десь наполовину так жахливо, як Випадок із науковим проектом?

— *Гаррі!*

— Я, е-е... О, дивіться, там якісь люди із совою, піду запитую в них, як пройти на платформу! — і Гаррі побіг від своїх батьків до вогненно-рудої родини, валіза самостійно поплазувала слідом.

Пухкенька жіночка роздивлялася його, доки він наблизився.

— Вітаю, любий. Вперше до Гогвортсу? Рон також новенький, — вона пильно поглянула на нього. — *Гаррі Поттер?*

Четверо хлопців, руда дівчинка, сова — усі розвернулися й завмерли на місці.

— *Та як же так!* — скипів Гаррі. Він планував був називатися Гаррі Верресом, принаймні доки не потрапить до Гогвортсу. — Я ж купив спортивну пов'язку й усе таке! Звідки ви дізналися, хто я такий?

— Так, — професор Веррес-Еванс широкими пружними кроками підійшов з-за Гаррі. — Звідки ви дізналися, хто він такий?

У його голосі чулася певна настороженість.

— Ми бачили тебе в газетах, — пояснив один із двох ідентичних близнюків.

— *ГАРРІ!*

— *Тату!* Все не так! Це через те, що я переміг Темного Лорда Відомо-Кого, коли мені був один рік!

— *ЩО?*

— Мама може пояснити.

— *ЩО?*

— Ох... Майкле, любий, є деякі речі, якими я вирішила не турбувати тебе дотепер...

— Перепрошую, — звернувся Гаррі до рудоволосої родини, всі члени якої витріщалися на нього, — проте мені б надзвичайно допомогло, якби ви підказали спосіб потрапити на платформу дев'ять і три чверті *прямо зараз*.

— А-а, — озвалася жінка. Вона підняла руку й вказала на стіну між платформами: — Просто йди до перегородки між дев'ятою та десятою платформами. Не зупиняйся й не бійся, що наскочиш на неї, це дуже важливо. Якщо переживаєш, то найкраще взяти й побігти.

— І в жодному разі не думай про слона.

— *Джордже!* Не зважай, Гаррі, любий, немає жодної причини не думати про слона.

— Мамо, я Фред, а не Джордж...

— Дякую! — сказав Гаррі й одразу побіг до перегородки...

«Хвилиночку, це не спрацює, *якщо я не повірю?*».

Ось у такі миті Гаррі ненавидів свій розум за те, що той працює досить швидко, щоб усвідомити доречність обґрунтованих сумнівів у такій ситуації. Тобто якби він рушив із місця з думкою, що пройде крізь перегородку, то все було б гаразд. Тільки от тепер Гаррі хвилювався, чи достатньо він *вірить*, що пройде крізь неї. А це означало, що він і *справді* хвилювався, чи не вдариться...

— *Гаррі! Повернись-но сюди, я чекаю на пояснення!*

Це був тато.

Гаррі заплющив очі, ігноруючи все, що знав про виправдану впевненість, і просто спробував *дуже сильно* повірити, що він пройде крізь перегородку, і...

Звуки навколо змінилися.

Гаррі розплющив очі й різко зупинився, почувуючись, наче дещо забруднився, свідомо змусивши себе повірити в щось. Він стояв просто неба на світлій платформі поруч із єдиним величезним потягом — чотирнадцять довгих вагонів завершувалися масивним паротягом із яскраво-червоного металу, а високий димар сповіщав про смерть чистого повітря. Тут уже було трохи людно (хоча Гаррі прибув на цілу годину раніше); десятки дітей із батьками метушилися навколо лавок, столів і різноманітних вуличних торговців та їхніх яток.

Без жодного сумніву, цього всього на вокзалі Кінгс-Крос не існувало, а місця, щоб приховати це все, там не вистачило б.

«Гаразд, отже, є три можливості: (а) я просто телепортувався в якесь геть інше місце; (б) вони без проблем вміють згортати простір; (в) їм просто начхати на всі правила».

Гаррі почув позад себе шамотіння, обернувся й побачив, що його валіза таки дріботіла за ним на своїх маленьких кігтистих мацаках. Очевидно, що з чарівних причин його багаж також спромігся повірити досить сильно, щоб пройти крізь перегородку. Власне, це злегка непокоїло, якщо замислитися.

За мить наймолодший рудий хлопець вибіг із залізної арки (залізної арки?). Він тягнув за собою валізу на мотузці й ледь не зіткнувся з Гаррі. Почувуючись дурнем через те, що залишився на місці, Гаррі швидко зарухався геть від місця прибуття, а рудий хлопець пішов за ним, сильно смікаючи валізу за мотузку, щоб не відставати. Ще за мить з арки вилетіла біла сова й присіла хлопцеві на плече.

— Трясця, — сказав рудий хлопець, — ти справді Гаррі Поттер?

«Та скільки можна».

— Я не маю логічного методу знати напевно. Батьки виховали мене *в переконанні*, що моє ім'я — Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес, і багато людей стверджує, що я *схожий* на моїх батьків. Маю на увазі моїх інших батьків. Однак, наскільки мені відомо, — Гаррі спохмурнів, збагнувши це, — цілком можливо, що існують закляття, які видозмінюють зовнішність дитини на потрібну...

— Е-е... Що, друже?

«Цей не йде до Рейвенклоу, як я розумію».

— Так, я Гаррі Поттер.

— Мене звать Рон Візлі, — високий худий ластатий хлопець із довгим носом простягнув руку, яку Гаррі ввічливо потиснув, доки вони йшли. Сова привіталася з Гаррі напрочуд виваженим і чемним уханням (яке більше скидалося на звук і-іг, що здивувало його).

Саме тоді Гаррі усвідомив наближення неминучої катастрофи.

— Секундочку, — кинув він Ронові.

Гаррі висунув одну з шухляд валізи — ту, в якій, якщо він правильно пам'ятав, мав бути (і був) його теплий одяг. Знайшов найлегший зі своїх шарфів під зимовим пальтом, зняв пов'язку, якомога швидше розгорнув шалик і обвинув ним обличчя. Було трохи спекотно, особливо якщо зважити на літню пору, проте жити можна.

Гаррі засунув шухляду, потягнув на себе іншу, дістав чорну чаклунську мантию та натягнув її через голову, адже тепер він був поза територією маґлів.

— Ось так, — це пролунало трохи приглушено через шарф на Гарріному обличчі. Він обернувся до Рона: — Ну, який я маю вигляд? Дурнуватий, знаю, проте чи можна в мені розпізнати Гаррі Поттера?

— Е-е, — Рон закрит рот, що перед тим був відкритим. — Не думаю, Гаррі.

— Дуже добре. Втім, щоб усе це не втратило сенс, ти відтепер звертатимешся до мене, — Веррес навряд чи спрацює, — містер Спу.

— Гаразд, Гаррі, — невпевнено погодився Рон.

«У цьому хлопцеві Сили не спостерігаю я».

— Називай. Мене. Містер. Спу.

— Гаразд, містере Спу... — Рон затнувся. — Не можу, я почувуюся через це дурнем.

«Це не просто почуття».

— Добре. *Сам* вибери ім'я.

— Містер Гармата, — одразу випалив Рон. — На честь «Гармат із Чадлі».

— А-а... — Гаррі знав, що страшенно пошкодує про це питання. — Хто чи що таке ці «Гармати з Чадлі»?

— *Хто такі «Гармати з Чадлі»?* Усього лише найдивовижніша команда за всю історію квідичу! Так, вони посіли останнє місце в лізі останнього року, проте...

— Що таке квідич?

Це питання також виявилось помилкою.

— Отже, дозволь прояснити, — вставив Гаррі, коли здалося, що пояснення Рона (а також відповідне жестикулювання) почали вщухати. — Той, хто зловить сніча, здобуває *сто п'ятдесят очок*?

— Ага...

— Скільки десятичкових м'ячів зазвичай забиває команда, *не враховуючи сніча*?

— Гм, мабуть, п'ятнадцять-двадцять у професійних матчах...

— Це просто неправильно. Це порушує всі можливі закони створення ігор. Слухай, решта гри нібито має сенс — маю на увазі для спорту. Та якщо по-простому, то ти говориш, що спійманий сніч перекреслює майже всі нормально здобуті

очки. Двоє ловців літають собі нагорі, полюють на снич і зазвичай не взаємодіють із кимось ще; хто помітить його першим, залежить здебільшого від удачі...

— Це не удача! — запротестував Рон. — Ти маєш рухати очима в правильний спосіб...

— Це *нейнтерактивно*. Немає жодної взаємодії з іншими гравцями, та й кому цікаво дивитися, як хтось неймовірно вправно рухає очима? І потім, хай котрий ловець кинеється за сничем і вхопить його, однаково вся праця решти команди сходить нанівець. Це ніби хтось узяв справжню гру й втулив туди безглузду додаткову позицію, щоб зробити когось найважливішим гравцем без необхідності справді брати участь чи бодай розуміти, що роблять інші. Хто був першим ловцем? Дурнуватий син короля, що хотів стати квідичистом, але не міг збагнути правил?

Власне, коли вже Гаррі подумав про це, то гіпотеза здалася на диво резонною. Посадіть його на мітлу й звеліть ловити блискучу штучку...

— Якщо тобі не подобається квідич, — набурмосився Рон, — не обов'язково з нього знуцатися!

— Якщо не можеш критикувати, то не можеш оптимізувати. Я пропоную спосіб поліпшити гру. Він дуже простий. Треба позбутися сніча.

— Ніхто не змінить гру лише тому, що *ти* так сказав!

— Я *Хлопчик-Що-Вижив*, знаєш. Люди дослухаються до мене. І, можливо, якщо я переконаю їх змінити гру в Гогвортсі, нововведення поширяться.

— Але, — на обличчі Рона запанував цілковитий жах, — але ж якщо позбутися сніча, то як знати, коли закінчується гра?

— *Купіть. Годинника*. Так буде значно чесніше, ніж коли один матч закінчується за десять хвилин, а інший триває годинами. Та й розклад стане куди передбачуванішим для гля-

дачів, — Гаррі зітхнув. — Ой, та годі вже метати іскри з очей. *Найімовірніше*, я не марнуватиму часу, щоб знищити цю жалюгідну подобу національного спорту й сотворити його наново за образом своїм як щось краще й розумніше. Існують набагато, набагато, *набагато* важливіші речі, варті моєї уваги, — Гаррі замислився. — З другого боку, щоб написати дев'яносто п'ять тез Безсничевої Реформації та прибити їх до дверей церкви *не знадобиться багато часу...*

— Поттере, — тягуче пролунав голос молодого хлопця, — *що це* в тебе на голові й *що це* стоїть біля тебе?

Жах на лиці Рона змінився виразом щирої ненависти:

— *Ти!*

Гаррі повернув голову. Саме так, Драко Мелфой. Він, може, й мусив одягнути стандартну шкільну мантію, проте відігрався на валізі, що була принаймні такою ж магичною, як і в Гаррі, але значно елегантнішою, оздобленою сріблом і смарагдами, а також прикрашеною, як здогадався Гаррі, родинним гербом Мелфоїв: красивою ікlastою змією над двома перехрещеними паличками зі слонової кістки.

— Драко! — вигукнув Гаррі. — Ем, чи Мелфой, якщо тобі так більше подобається, хоча мені це більше нагадує про Луціуса. Радий, що в тебе все гаразд після, гм, нашої попередньої зустрічі. Це Рон Візлі. А я намагаюся зберігати інкогніто, тому називай мене, гм, — Гаррі подивився на свою мантію, — містер Блек.

— *Гаррі!* — прошипів Рон. — Ти не можеш взяти *це* ім'я!

Гаррі кліпнув:

— Чому ні? — воно звучало приємно темно, наче міжнародна людина-загадка.

— Я б сказав, що це гарне ім'я, — зауважив Драко, — проте воно належить шляхетному й найдавнішому родові Блеків. Я називатиму тебе містер Срібло.

— *Ти*, відійди геть від... від містера Золота, — холодно ки-

нув Рон і зробив крок уперед. — Йому не треба розмовляти з такими, як ти.

Гаррі підняв руку в спробі примирити їх.

— Досить з мене містера Бронза, дякую за схему іменування. І, Роне, ем, — він відчайдушно намагався дібрати прийнятні слова. — Я радий, що ти так... захоплено мене захищаєш, та я не те щоб проти розмовляти з Драко...

Видавалося, це стало останньою краплею для Рона. Він обернувся до Гаррі з обуренням, що палало в очах:

— *Що?* Ти хоч знаєш, хто це такий?

— Так, Роне. Якщо ти пригадуєш, то я назвав його «Драко» і він не мав відрекомендуватися.

Драко гикнув. Його очі засяяли, коли він помітив білу сову на плечі Рона.

— О, а *це* що? — дошкульно протягнув він. — Де ж відомий пацюк родини Візлі?

— Похований на подвір'ї, — холодно відповів Рон.

— Оу, як сумно. Пот... Ем, містере Бронз, варто згадати, що родина Візлів має, як широко визнано, *найкращу у світі історію про домашніх тварин*. Не хочеш розказати, Візлі?

Рон скривився:

— Ти б не вважав це смішним, якби таке спіткало *твою* родину!

— О, — промуркотів Драко, — проте Мелфоїв таке *ніколи* б не спіткало.

Руки Рона стиснулися в кулаки...

— Годі, — втрутився Гаррі, намагаючись надати своєму голосові якомога більше спокійного авторитету. Було очевидно: хай про що тут мова, рудому хлопчикові ці спогади завдавали болю. — Якщо Рон не хоче розмовляти про це, то він не має розмовляти про це, і я прошу тебе не розмовляти про це також.

Драко здивовано подивився на Гаррі, а Рон кивнув:

— Правильно, Гаррі! Тобто, містере Бронз! Бачиш, що він за людина? Тепер скажи йому, хай забирається!

Гаррі подумки долічив до десяти, що в його разі було дуже швидко: «12345678910»; дивна звичка, що залишилася ще з п'яти років, коли мама вперше порадила була йому так зробити. Гаррі дійшов тоді висновку, що якщо він полічить якнайшвидше, то це не зменшить ефективності методу.

— Я не збираюся казати йому забиратися, — спокійно ухвалив Гаррі. — Я залюбки спілкуватимусь із ним, якщо він цього захоче.

— Що ж, я не збираюся вештатися з тим, хто вештається з Драко Мелфоем, — холодно виголосив Рон.

— Це тобі вирішувати, — Гаррі знизав плечима. — Я не збираюся дозволяти комусь вказувати мені, з ким можна вештатися, а з ким ні.

Подумки він повторював: «Будь ласка, іди геть, будь ласка, іди геть...».

На обличчі Рона залишився лише подив, ніби він справді очікував, що його фраза спрацює. Він розвернувся, смикнув за мотузку від своєї валізи й помчав далі платформою.

— Якщо він тобі не подобається, — поцікавився Драко, — чому ти просто не пішов собі?

— Ем... Його мати допомогла мені розібратися, як дістатися цієї платформи з вокзалу Кінгс-Крос, тому мені було складно сказати йому відчепитися. І не те щоб я *ненавидів* цього Рона, я просто, просто... — Гаррі не міг дібрати слів.

— Не бачиш сенсу в його існуванні? — запропонував Драко.

— Щось таке.

— У будь-якому разі, Поттере... Якщо тебе справді вихова-

ли магли... — Драко зробив павзу, ніби чекав на заперечення від Гаррі, проте той мовчав, — то ти можеш не знати, що таке бути знаменитим. Люди хочуть забрати *весь* наш час. Ти *мусиш* навчитися відмовляти.

Гаррі кивнув із зумисне зосередженим обличчям:

— Скидається на добру пораду.

— Якщо ти стараєшся бути ввічливим, то зрештою просто витрачаєш більшість часу на найнав'язливіших. Виріши, з ким ти *хочеш* проводити час, і зроби так, щоб решта пішла собі. Ти новенький тут, Поттере, отже, всі складатимуть думку про тебе на основі того, з ким тебе побачать. А ти не хочеш, щоб тебе бачили з кимось на кшталт Рона Візлі.

Гаррі знову кивнув:

— Якщо не заперечуєш, ти не міг би пояснити, як ти мене впізнав?

— *Містере Бронз*, — протягнув Драко, — не забувай, я *вже* зустрічав тебе. Я побачив, як хтось ходить із закутаною шарфом головою, роблячи із себе поспіховисько. Отже, я *висловив здогад*.

Гаррі схилив голову, сприйнявши це за комплімент:

— Мені страшенно прикро щодо цього. Маю на увазі нашу першу зустріч. Я не хотів осоромити тебе перед Луціусом.

Драко відмахнувся й дивно подивився на Гаррі.

— Мені лише прикро, що батько не зайшов під час твоїх лестощів *мені*... — Драко розсміявся. — Але дякую тобі за те, що ти сказав батькові. Якби не це, мені було б набагато складніше все пояснити.

— І тобі спасибі, — Гаррі ще більше схилив голову, — що вернув послугу, наплівши все те професорці Макґонегел.

— Будь ласка. Хоча, напевно, одна з помічниць поділилася таємницею з найближчою подругою, адже батько каже,

що вже ширяться дивні чутки, ніби ми побилися чи щось таке.

— Йой, — Гаррі здригнувся, — мені справді шкода...

— Та ні, ми до такого звикли. Лише Мерлінові відомо, скільки вже чуток існує про родину Мелфойів.

Гаррі кивнув:

— Радий чути, що ти не вскочив у халепу.

— Батько має, ем, *витончене* почуття гумору, — Драко самовдоволено посміхнувся, — проте *розуміє*, що таке заводити друзів. Розуміє *дуже* добре. Протягом останнього місяця він змушував мене щовечора перед сном повторювати: «Я заведу друзів у Гогвортсі». Коли я йому все роз'яснив, він побачив, що саме це я мав на меті, і купив мені морозива.

Гаррі роззявив рота:

— *Ти викрутив це так, що отримав морозиво?*

Драко кивнув. Він був до щирця самовдоволеним, як і слід після такого подвигу:

— Ну, батько, звісно, *знав*, що я роблю, проте саме він мене цього навчив. Якщо я правильно під час цього шкірюся, то це стає частиною особливого зв'язку між батьком і сином. Тоді він *має* купити мені морозива, інакше я вдам сумне обличчя, ніби гадаю, що розчарував його.

Гаррі замислено зиркнув на Драко, відчуваючи присутність іншого майстра:

— Ти мав заняття з маніпулювання людьми?

— Авжеж, — гордовито відповів Драко. — Я ж *Мелфой*. Батько найняв мені репетиторів.

— Ого, — вихопилося в Гаррі. Прочитана книжка Роберта Чалдині «Вплив: наука й практика» навряд чи могла дорівнюватися до такої підготовки (хоча книжка однаково була *неймовірною*). — Твій тато майже так само класний, як і мій.

— О? — Дракові брови пихато злетіли. — І що ж робить

твій батько?

— Він купує мені книжки.

Драко обміркував це:

— Якось не вражає.

— Це треба бачити. Хай там як, радий чути, що в тебе все гаразд. Луціус на тебе так дивився. Я гадав, що він тебе р-розіпне.

— Мій батько справді любить мене, — непохитно заявив Драко. — Він ніколи б такого не зробив.

— Ем... — Гаррі згадав біловолосу елегантну постать у чорній мантиї, що увірвалася до крамниці мадам Малкін, тримаючи розкішного смертоносного ціпка зі срібним руків'ям. Йому було вкрай складно уявити цю людину в ролі люблячого тата. — Не зрозумій мене неправильно, проте звідки ти це знаєш?

— Га? — вочевидь, Драко не звик турбувати себе такими питаннями.

— Я ставлю фундаментальне питання раціональності: чому ти віриш у те, у що віриш? Що, ти гадаєш, ти знаєш і звідки, ти гадаєш, ти це знаєш? Чому ти впевнений, що заради влади Луціус не пожертвує тобою так само, як і всім іншим?

Драко просвердлив Гаррі ще одним дивним поглядом:

— А що *тобі* відомо про батька?

— Гм... Член Чарверсуду, член Ради опікунів Гогвортсу, запаморочливо заможний, має увагу міністра Фаджа, має прихильність міністра Фаджа, імовірно, має якісь вкрай сороміцькі світлини міністра Фаджа. Нині, коли Темного Лорда вже немає, — найвідоміший поборник чистоти крові. Колишній смертежер, на якому виявили Чорну мітку, проте відкараскався запевняннями, буцімто він перебував під закляттям «Імперіус» — що сміховинно неправдоподібно, майже ніхто не йме цьому віри... Зло з великої літери «З»,

природжений убивця... Мабуть, це все.

Очі Драко звузилися до щілинок:

— Це Макґонегел тобі наговорила, чи не так?

— Ні, вона відмовилася вимовити *бодай слово* про Луціуса навпісля, крім того, що мені слід триматися від нього якомога далі. Тож під час Випадку в крамниці зіллеваріння, доки професорка Макґонегел кричала на крамаря й намагалася все владнати, я схопив одного з покупців і розпитав *його* про Луціуса.

Очі Драко знову розширилися:

— Ти *справді* так вчинив?

Гаррі здивовано подивився на Драко:

— Якщо я збрехав першого разу, не відкрию я ж тобі правди лише тому, що ти запитав двічі.

Драко знадобився деякий час, щоб досягнути це:

— Ти просто приречений потрапити до Слизерину.

— Я просто приречений потрапити до Рейвенклоу, чесно дякую. Мені потрібна влада лише для того, щоб отримувати книжки.

— Ага, звісно, — Драко гикнув. — Хай там як... Відповідь на твоє питання... — він глибоко вдихнув і посерйознішав. — Батько якось пропустив голосування Чарверсуду заради мене. Я впав із мітли й зламав декілька ребер. Дуже боліло. Раніше мені ніколи так не боліло, я думав, що помираю. Отже, батько пропустив одне надзвичайно важливе голосування, бо сидів біля мого ліжка в лікарні Святого Мунґо, тримаючи мене за руку й обіцяючи, що все буде гаразд.

Гаррі так зніяковів, що відвів очі, проте, доклавши зусиль, змусив себе знову подивитися на Драко:

— Чому ти *таке* розповідаєш? Це здається якимось... особистим...

— Один із моїх репетиторів якось сказав, — Драко при-

брав поважного вигляду, — що люди стають близькими друзями, коли дізнаються особисті речі одне про одного, а більшість не має близьких друзів саме тому, що надто соромиться ділитися чимось по-справжньому важливим, — він запрошувально розгорнув долоні. — Твоя черга?

Гаррі зауважив: знання того, що цей сповнений надії вираз обличчя Драко є, найімовірніше, результатом місяців тренувань, не зменшувало його ефективності. Власне, ефективність все ж таки зменшувало, проте, на жаль, не зводило її нанівець. Те ж саме стосувалося талановитого використання тиску правила взаємного обміну за добровільний подарунок — техніки, що про неї Гаррі читав у своїх книжках із соціальної психології (один із дослідів виявив, що безумовний подарунок вартістю п'ять доларів удвічі ефективніше допомагав залучити людей до опитування, ніж обіцянка подарунка вартістю п'ятдесят доларів). Драко добровільно поділився з ним дечим особистим і тепер очікував, що Гаррі вчинить так само у відповідь... І проблема в тому, що той почувався зобов'язаним віддячити. Відмова, він був упевненим, призведе до виразу сумного розчарування на обличчі Драко, можливо, навіть із невеличкою домішкою зневаги, щоб зазначити, що Гаррі втратив декілька балів.

— Драко, просто щоб ти знав. Я чудово розумію, що ти зараз робиш. Мої книжки називають це правилом взаємного обміну. Вони пояснюють, що просто дати людині два серпика, намагаючись змусити її зробити те, що тобі потрібно, удвічі ефективніше, ніж пообіцяти двадцять серпиків... — його голос затих.

— Це не якийсь трюк, Гаррі, — Драко здавався сумним і розчарованим. — Саме так і стають друзями.

Гаррі підняв руку:

— Я не стверджував, що не збираюся відповідати. Мені

просто потрібен деякий час, щоб вибрати щось особисте, проте так само безпечно. Скажімо... Я хотів би, щоб ти зрозумів: мене не можна квапити, — павза на самоаналіз може суттєво допомогти розвіяти ефект багатьох методик поступливості, якщо вміти їх розпізнавати.

— Гарзд, — погодився Драко. — Я зачекаю, доки ти щось не вибереш. О, і, будь ласка, зніми цей шалик, доки розповідатимеш.

«Просто, але ефективно».

Гаррі не міг не помітити, якими незграбними, недоладними, позбавленими грації були його спроби чинити опір впливові / не втратити обличчя / похизуватися супроти Драко.

«Мені потрібні ці репетитори».

— Ну що ж, — почав Гаррі по деякому часі. — Я вибрав, — він роззирнувся довкола, а потім розмотав шарф, відкривши все обличчя, крім шраму. — Ем... Видається, ти справді можеш покластися на свого батька. Тобто... Якщо ти розмовлятимеш із ним серйозно, то він завжди слухатиме й сприйматиме тебе серйозно.

Драко кивнув.

— Іноді, — Гаррі ковтнув слину. Це виявилось на диво складно, але так і мало бути. — Іноді мені хочеться, щоб мій тато був таким, як твій, — він більш-менш автоматично відвів погляд від обличчя Драко, проте потім змусив себе подивитися на нього.

Потім Гаррі второпав, *що в біса він щойно ляпнув*, і хутко додав:

— Не те що я б хотів, щоб мій тато був бездоганим знаряддям вбивства, як Луціус, я лише мав на увазі, щоб він сприймав мене серйозно.

— Розумію, — Драко усміхнувся. — Отже... Хіба ти не відчуваєш, що тепер ми трохи наблизилися до того, щоб здру-

житися?

— Ага, — Гаррі кивнув. — Насправді, так. Ем... Без образ, проте я знову замаскуюся, мені *надзвичайно* не хочеться мати справу з...

— Розумію.

Гаррі знову обвинув обличчя шарфом.

— Мій батько сприймає всіх своїх друзів серйозно, — сказав Драко. — Саме тому їх у нього багато. Ти маєш зустрітися з ним.

— Я обміркую це, — нейтрально відповів Гаррі, задумливо похитавши головою. — То ти й справді його слабке місце. Це ж треба.

Тепер Драко *дуже* дивно розглядав Гаррі:

— Хочеш піти чогось випити, десь присісти?

Гаррі раптом зрозумів, що стоїть на одному місці задово, і потягнувся, намагаючись розім'яти спину:

— Звісно.

На платформі ставало все більш людно, але звіддалік від червоного паротяга ще залишалася дещо тихіша місцина. Дорогою туди вони оминули ятку з лисим бородатим чоловіком, що продавав газети й комікси, а також стоси якихось неоновозелених бляшанок.

Той саме відкинувся на стільці й пив з однієї з бляшанок, коли помітив вишуканого й елегантного Драко Мелфоя, який наближався разом із загадковим хлопцем, що мав надзвичайно дурнуватий вигляд через шарф, зав'язаний прямо на обличчі. Продавець несподівано похлинувся черговим ковтком, і неоновозелена рідина густо змочила його бороду.

— Перепрошую, — звернувся Гаррі, — але *що це* за штука така?

— Пирсконад, — пролунало у відповідь. — Якщо його випити, то щось несподіване неминуче зчиниться й змусить

тебе пролити його на себе чи на когось іншого. Проте він зачарований зникнути за декілька секунд...

Справді, пляма на його бороді вже почала щезати.

— Як потішно, — кинув Драко. — Дуже-дуже потішно. Ходімо, містере Бронз, знайдімо інше...

— Стривай, — попрохав Гаррі.

— *Та облиш!* Це ж просто... просто *дитяча забавка!*

— Ні, мені шкода, Драко, проте я *мушу* дослідити це. А якщо я вип'ю пирсконаду й докладу всіх зусиль, щоб розмова залишалася серйозною, що тоді?

Продавець загадково всміхнувся:

— Хтозна? Друг пройде повз у костюмі жаби? Щось неочікуване неодмінно відбудеться...

— Ні. Даруйте. Я просто не вірю. Це порушує моє призупинення недовіри, яким і без того чимало зловживали — на стількох рівнях, що я навіть не маю слів, щоб це описати. Це просто — це просто *неможливо*, щоб клятий *напій* змінював реальність і створював *сміховинні видовиська*, інакше я здаюся й лечу на Багами...

Драко простогнав:

— Ми що, справді збираємося це робити?

— Ти не зобов'язаний, проте я *мушу* дослідити. *Мушу*. Скільки?

— П'ять кнатів за бляшанку, — забажав продавець.

— *П'ять кнатів?* Газований *напій*, що змінює реальність, продається за *п'ять кнатів за бляшанку?*

Гаррі захопив капшучок і звелів йому:

— Чотири серпики, чотири кнати, — ударом долоні він припечатав монети до прилавка. — Двадцять чотири бляшанки, будь ласка.

— Мені також одну, — зітхнув Драко й потягнувся рукою до кишені.

Гаррі рвучко захитав головою:

— Ні, дозволь мені, я не вважаю це послугою: просто хочу побачити, чи на тобі теж спрацює.

Він узяв одну з тих бляшанок, що їх чоловік уже поставив на прилавок, кинув її Драко й узявся годувати кашпучок, що стиха відригував після кожної поглинутої розширюваним горлечком здобичі. Це не дуже допомагало відновити віру в те, що колись йому вдасться знайти розумне пояснення всьому, що коїться.

Двадцять дві відрижки — і Гаррі тримав останню з придбаних бляшанок у руці, а Драко дивився на нього в очікуванні. Вони вдвох одночасно потягли за кільця.

Гаррі відкотив свій шалик, щоб не заважав, вони позакидали голови й випили пирсконаду. Якимось дивом він навіть *на смак* був яскраво-зеленим — сильногазованим і лаймовішим за лайм. Поза цим нічого не змінилося.

Гаррі подивився на продавця, що доброзичливо спостерігав за ними.

«Гаразд, якщо цей добродій щойно скористався звичайним збігом, щоб продати мені двадцять чотири бляшанки з нічим, то я поаплодую йому за винахідливу заповзятливість. А тоді вб'ю».

— Не обов'язково щось трапиться відразу, — запевнив той. — Та гарантовано хоча б раз на бляшанку, інакше поверну гроші.

Гаррі зробив ще один довгий ковток.

І знову нічого.

«Може, варто просто вихлебтати все якомога швидше... І сподіватися, що мій шлунок не вибухне від усього цього діюксиду вуглецю та що я не зригну, доки питиму...».

Ні, він міг *трохи* почекати. Але, якщо чесно, Гаррі не розумів, як саме це спрацює. Не можна підійти до когось і заявити: «Зараз я тебе здивую». Чи: «А зараз я розповім тобі

найкумеднішу частину жарту, буде дуже смішно». Це ж руйнує ефект несподіванки. Гаррі був настільки ментально готовим, що навіть якби Луціус Мелфой з'явився біля них у костюмі балерини, це не змусило б його по-справжньому похлинутися. Це ж яку прищелепкувату витівку мав видати всесвіт *тепер*?

— Присядьмо хоча б, — запропонував Гаррі.

Він збирався ще ковтнути напою й піти до зони відпочинку віддалік, тому озирнувся й зачепився поглядом об стійку з пресою біля ятки, відведеної газеті під назвою «Базікало». Заголовок сповіщав:

ХЛОПЧИК-ЩО-ВИЖИВ

ЗАПЛІДНИВ ДРАКО МЕЛФОЯ

— *Якого!..* — скрикнув Драко, коли яскраво-зелена рідина, що порскнула з боку Гаррі, забризкала його з ніг до голови. Він розвернувся до Гаррі зі сповненими вогню очима й схопив свою бляшанку. — Ах ти ж бруднокровчий син! Подивлюся, як *тобі* сподобається, коли тебе обплюють! — Драко саме почав відпивати з бляшанки, коли йому в око впав заголовок.

Гаррі суто рефлекторно спробував прикрити обличчя від бризок, що саме летіли на нього. На жаль, він затулився рукою, що тримала пирсконад, і залишки зеленої рідини пролилися на його плече.

Гаррі витріщався на бляшанку у своїй долоні, хоча й далі задихався та захлинався, а зелена барва почала цезати з мантиї Драко. Він поглянув на заголовок газети.

ХЛОПЧИК-ЩО-ВИЖИВ

ЗАПЛІДНИВ ДРАКО МЕЛФОЯ

— Про-е-про-про... — тільки й злетіло з його губ.

Забгато заперечень конкурували між собою, ось у чім була проблема. Щоразу, як Гаррі намагався сказати: «Проте нам лише по одинадцять!», вимагало пріоритету заперечен-

ня: «Проте чоловік не може завагітніти!», а йому вже перешкоджало: «Проте між нами нічого не було, чесно!».

Гаррі знову подивився на бляшанку у своїй руці, відчуваючи сильне бажання кинутися навтьоки й волати на все горло, доки не знепритомніє від нестачі кисню. Зупинило його лише одне: він колись прочитав був, що відверта паніка є ознакою по-справжньому важливої наукової проблеми.

Він загарчав, спересердя жбурнув бляшанку до найближчого смітника й покрокував назад до ятки:

— Один примірник «Базікала», будь ласка.

Гаррі заплатив ще чотири кнати, дістав наступну бляшанку пирсконаду з мішечка й попрямував до паркової зони разом із білявим хлопцем, що з неприхованою повагою витріщався на бляшанку.

— Беру свої слова назад, — визнав Драко. — Це було доволі непогано.

— Слухай, Драко, а знаєш, що я вважаю навіть кращим способом стати друзями, ніж обмін таємницями? Скоїти вбивство.

— Один із моїх репетиторів теж так вважав, — підтакнув Драко. Він сховав руку під мантию й почухався природним, легким рухом. — Маєш когось на прикметі?

Гаррі гепнув «Базікалом» об парковий столик:

— Того, хто вигадав цей заголовок.

Драко зітхнув:

— Не того, а ту. Це дівчинка. *Десятирічна* дівчинка, уявляєш? Вона збожеволіла після смерті своєї матері, а її батько, власник газети, впевнений, що його дочка — провидиця. Тож коли він чогось не знає, то питає в Луни Лавгуд, і вірить усім її нісенітницям.

Гаррі бездумно потягнув кільце чергової бляшанки пирсконаду й зібрався пити:

— Знущаєшся? Це навіть гірше, ніж маглівська журналістика, а я гадав, що це фізично неможливо.

— Ще в неї якась збочена манія щодо Мелфоїв, а її батько політично проти нас, тому друкує кожне її слово, — прогарчав Драко. — Щойно стану достатньо дорослим, я її згвалтую.

Зелена рідина бризнула з ніздрів Гаррі й намочила шалик, що досі прикривав його ніс. Пирсконад і легені не поладнали між собою, тож Гаррі витратив наступні декілька секунд на несамовитий кашель.

Драко підозріло розглядав його:

— Щось не так?

Саме цієї миті Гаррі раптом збагнув: (а) звуки, що долинали з решти залізничної платформи, злилися в білий шум приблизно тоді, коли Драко сховав руку під мантию; (б) під час обговорення вбивства як методу зміцнення дружби лише один зі співрозмовників гадав, що вони жартують.

«Точно. Бо він здавався такою звичайною дитиною. Він і є звичайна дитина, просто втілення очікувань щодо звичайнісінького хлопчика, чийм люблячим татом є Дарт Вейдер».

— Так, ну, — Гаррі кашлянув, господи, і як йому тепер відповзти від краю цієї розмовної прірви, — я просто здивувався, що ти наважився обговорювати це так відкрито. Видається, ти геть не хвилюєшся, що тебе впіймають чи щось таке.

— Жартуєш? — Драко пирхнув. — Слово *Луни Лавгуд* проти мого?

Лайно лайна.

— Тобто, як я розумію, не існує магічного детектора брехні?

«Чи тесту ДНК... Поки що».

Драко роззирнувся довкола. Він примружив очі:

— Точно, ти ж нічого не знаєш. Слухай, я тобі все поясню.

Маю на увазі, як усе є насправді. Нібито ти вже в Слизерині й поставив мені це питання. Проте ти маєш заприсягтися, що не розповіси нікому нічого з цього.

— Присягаюся, — промовив Гаррі.

— Суди вдаються до сироватки правди, але це пусте: достатньо просто забуттятнути себе перед тим, як свідчити, а потім заявити, що пам'ять опонента було зачаровано підробними спогадами. Звісно, якщо ти якийсь простак, то суд вважатиме «Забуттятус» імовірнішим за чари хибної пам'яті. Але суд має свободу дій. Якщо ж якось причетний я, то це стає посяганням на честь шляхетного роду, а справу передають до Чарверсуду, де батько має голоси. Після того як мене визнають невинним, родина Лавгудів муситиме виплатити репарації за заплямування моєї честі. Вони з самого початку знатимуть, що все обернеться саме так, тому просто поприпинають язика.

Холод пронизував Гаррі, холод, що велів зберігати обличчя й голос спокійними.

«Примітка: повалити уряд чаклунської Британії за першої ж нагоди».

Гаррі знову кашлянув, прочищаючи горло:

— Драко, будь ласка, будь *ласка*, не сприйми це неправильно, я не порушу свого слова. Втім, як ти вже згадував, я можу потрапити до Слизерину, і я справді цікавлюся для загальної інформації. Отже, що трапилося б, якби — *суто теоретично* — я дав свідчення, що чув твій план?

— У такому разі, якби я був ким завгодно, але не Мелфоем, то вскочив би в халепу, — самовдоволено відповів Драко. — Але я *Мелфой*... Батько має голоси. А потім він розчавить тебе... Гаразд, гадаю, це виявиться не так легко, адже ти *Хлопчик-Що-Вижив*, проте батькові дуже добре вдаються такі речі, — Драко спохмурнів. — Крім того, це *ти* почав був базікати про її вбивство. Чому ти не хвилювався, що я свід-

читиму проти тебе, коли її знайдуть мертвою?

«Як, ну як мій день зійшов на такі пси?».

Язык Гаррі вже рухався швидше за його думки:

— Це коли я гадав, що вона *старша*! Не знаю, як усе влаштовано *тут*, але в маглівській Британії суди куди більше засмучуються через убивство дитини...

— Звучить розумно, — погодився Драко, досі трохи недовірливий. — Хай там як, завжди розумніше влаштувати все так, щоб аврори взагалі нічого не взнали. Якщо будемо обережними й не зробимо нічого, що не здатні виправити цілювальні чари, то можна потім забуттятнути її й повторити все наступного тижня, — білявий хлопець захихотів дитячим дзвінким сміхом. — Лиш уяви собі, як вона розповідає, що її взяли Драко Мелфой і Хлопчик-Що-Вижив. Навіть *Дамблдор* їй не повірить.

«Я роздеру ці жалюгідні рештки темного середньовіччя на шматочки, менші за атоми, з яких вони складаються».

— Власне, ти ж не проти, якщо ми відкладемо цей план? Коли я дізнався, що заголовок вигадала на рік за мене молодша дівчинка, мені спав на гадку інший спосіб помститися.

— Га? Розповідай, — Драко відпив ще пирсконаду.

Гаррі не знав, чи працює заклинання більш ніж раз на бляшанку, проте він *точно знав*, що може уникнути відповідальності, тому старанно вибрав час, щоб промовити:

— Я подумав, що *колись одружуся з нею*.

Драко відразливо булькнув, а з куточків його губ, ніби з поламаного радіатора машини, потекла зелена рідина:

— *Ти з глузду з'їхав?*

— Навпаки, я при своєму розумі настільки, що він пече, ніби крига.

— Твої смаки дивніші, ніж у Лестранжів, — у Драковому голосі чулася дешиця захоплення. — Я так розумію, що ти хо-

чеш усю її собі, га?

— Ага. Можу залишитися винним тобі послугу...

— Та ні, це зайве, — відмахнувся Драко.

Гаррі втупився в бляшанку у своїй руці, а в його крові гніздився холод. Чарівний, щасливий, щедрий на послуги для своїх друзів Драко не був психопатом. Так сумно й жахливо — знати людську психологію доволі добре, щоб усвідомлювати: Драко *не був* монстром. Існували були десятки тисяч суспільств протягом світової історії, у яких могла б відбутися така сама розмова. Ні, світ і справді був би зовсім іншим, якби тільки в *злих покручів* язики поверталися сказати те, що щойно сказав Драко. Ось так дуже просто й дуже по-людськи — ця поведінка ставала типовою, якщо нічого їй не перешкоджало. Драко не сприймав своїх ворогів за людей.

І в застиглому часі цієї застиглої країни подекуди, як і в часи півми-перед-сходом, що передували Добі Розуму, син доволі могутнього аристократа вважатиме цілковито нормальним, що він вищий за закон, принаймні коли мова про якусь простачку. На маглівських теренах також траплялися місця, де досі панував такий лад, держави, де подібна шляхта досі існувала й досі так думала. Чи навіть більш нещадні землі, де так думала не лише шляхта. Так було в кожному місці й часі, що не розвинулися безпосередньо з Просвітництва. Лінія походження, яка, видається, не повністю охоплювала чаклунську Британію, хоча й відбувався міжкультурний обмін такими речами, як напої в бляшанках із кільцями.

«І якщо Драко не змінить своєї думки щодо бажання помсти, а я не занапащу свого життя, одружившись із бідлашною божевільною дівчиною, то я лише виграв час, і того небагато...».

Для однієї дівчини. Не для інших.

«Цікаво, наскільки складно було б просто скласти список

усіх визначних поборників чистоти крові й убити їх».

Саме це й спробували зробити під час Французької революції, більш-менш: скласти список усіх ворогів прогресу й прибрати все, що вище від шиї. Результат виявився не дуже вдалим, наскільки пам'ятав Гаррі. Мабуть, варто здути порох із деяких історичних книжок, куплених йому батьком, і з'ясувати, що пішло не так під час Французької революції та чи легко це виправити.

Він поглянув на небо, на блідий Місяць, що цього ранку виднівся в безхмарному небі.

«Отже, світ зламанний, недосконалий, божевільний, жорстокий, кривавий і темний. Хіба це новини? Ти ж завжди це знав...».

— Ти весь такий серйозний, — мовив Драко. — Дай вгадаю, маглівські батьки говорили тобі, що такі речі — це погано.

Гаррі кивнув, адже не до кінця довіряв своєму голосові.

— Ну, як стверджує батько, може, й існує чотири гуртожитки, та зрештою всі належать або до Слизерину, або до Гафелпафу. І будьмо відверті — ти аж ніяк не гафелпафець. Якщо вирішиш підпільно об'єднатися з Мелфоями... З нашою владою й твоєю репутацією... Тобі б сходило з рук таке, що навіть *мені* не можна робити. Хочеш пожити так деякий час? Подивитися, як воно?

«Ну хіба не хитре мале змієня. Одинадцять років, а вже улещує свою здобич, щоб та висунулася з нірки...».

Гаррі подумав, зважив усе й вибрав зброю:

— Драко, може, поясниш мені всю цю ідею чистоти крові? Я ж тут новенький.

Широка усмішка розтягнула Дракове обличчя:

— Тобі краще зустрітися з батьком і спитати його, знаєш, він наш лідер.

— Згодиться й тридцятисекундна версія.

— Гаразд, — відповів Драко. Він глибоко вдихнув, його голос став трохи нижчим і ритмічним: — Покоління за поколінням, поки бруднокровна пошесть множитья — наші сили слабшають. Салазар, Годрик, Ровіна й Гельґа своїм могуттям колись здійняли Гогвортс, сотворили легендарні медальйон, меч, діадему й чашу, жоден чарівник цих вицвілих днів не піднісся до їхнього рівня. Ми в'янемо, усі в'янемо й перетворюємося на маглів, адже схрещуємося з їхніми виродками й дозволяємо сквибам жити. Якщо пошесть не викорінювати, невдовзі наші чарівні палички зламаються, а мистецтво зникне, лінія Мерліна обірветься, кров Атлантиди зазнає поразки. Наші діти копірсятимуться в бруді, щоб вижити, ніби прості магли, і темрява назавжди огорне світ, — Драко із задоволеним виглядом зробив ще один ковток із бляшанки; здається, цих аргументів йому вистачало.

— Переконаливо, — зауважив Гаррі радше стосовно описовости, ніж тлумачення. Поширена схема: гріхопадіння, потреба боронити залишки чистоти від забруднення, славетні часи лишилися в минулому, а попереду тільки занепад. На це також існував зустрічний аргумент... — Втім, мушу виправити тебе щодо одного факту. Твоя інформація про маглів трохи застаріла. Ми більше не те щоб копірсаємося в бруді.

— *Що?* — Драко рвучко крутнув головою. — Що ти маєш на увазі під «ми»?

— Ми. Науковці. Лінія Френсіса Бékона й кров Просвітництва. Магли весь цей час не сиділи й не оплакували відсутність паличок, нині в нас є *власні* сили, з магією чи без. Якщо сили покинуть вас, ми всі втратимо щось дуже цінне, адже ваша магія — це єдиний натяк на те, як всесвіт працює насправді. Та вам не доведеться копірساتися в землі. Ваші будинки будуть так само прохолодними влітку й теплими взимку, так само існуватимуть лікарі й медици-

на. Наука зможе підтримувати життя, якщо магія зазнає поразки. Це буде трагедія, проте не буквально кінець світу. Це так, для роздумів.

Драко відступив на декілька кроків, його обличчя демонструвало суміш страху й невіри:

— *Що ти, заради Мерліна, верзеш, Поттере?*

— Драко, я ж вислухав твою історію, хіба ти не вислухав моєї?

«Незграбно», — пошпетив себе Гаррі, проте Драко припинив задкувати й, схоже, почав слухати.

— Хай там як, — промовив Гаррі, — я намагаюся сказати, що ви, вочевидь, не надто зважали на те, чим живе світ магів, — а все тому, що, мабуть, уся чаклунська спільнота мала решту Землі за загуменки, варті приблизно такої ж уваги в новинах, якої «Файненшл таймс» приділяє рутинним стражданням Бурунді. — Гаразд. Швидка перевірка. Чи були чарівники колись на Місяці? Ну, знаєш, он на тій штуці? — Гаррі вказав на величезну далеку кулю.

— *Що?* — здивувався Драко. Було очевидно, що це ніколи навіть не спадало хлопцеві на думку. — Дістатися Мі... Це просто... — він спрямував палець на маленьку бліду штуку в небі. — Не можна явитися кудись, де ти ще *не був*, і як взагалі можна потрапити на Місяць *уперше*?

— Зажди, хочу показати тобі одну книжку, що я взяв із собою, здається, я пам'ятаю, де вона.

Гаррі підвівся, схилювався й витягнув сходи до підвального рівня своєї валізи. Відтак протупотів ними й стягнув коробку з іншої коробки, що небезпечно близько межувало зі зневажливим ставленням до книжок, відкинув кришку й швидко, проте обережно витягнув стос...

(Гаррі успадкував майже магічну здібність Верресів запам'ятовувати місце розміщення всіх своїх книжок навіть після першого погляду, що було доволі загадково з огляду на

повну відсутність генетичного зв'язку.)

Він побіг назад сходами, заповхав шухляду до валізи ногою й, відхекуючись, почав гортати сторінки, доки не знайшов світлину, що її хотів показати Драко.

Ту, що зображала білу суху поверхню, порізану кратерами, і людей у скафандрах, і синьо-білу кулю, що височіла над усім цим.

Цю світлину.

Ту, яку варто обрати, якщо в усьому світі судилося вціліти лише одній світлині.

— *Ось такий* вигляд, — голос Гаррі тремтів, адже він не міг приховати гордості, — має Земля з Місяця.

Драко повільно схилився над книжкою. На його обличчі проступило здивування:

— Якщо це справжня світлина, то чому вона не рухається?

«*Рухається? А*».

— Магли вміють створювати рухливі світлини, проте потрібна більша коробка, щоб їх показувати. Вони ще не навчилися розміщувати їх на сторінках книжок.

Палець Драко зупинився на одному зі скафандрів.

— А це що таке? — він звучав уже не так впевнено.

— Це люди. Вони одягнуті в костюми, що покривають усе їхнє тіло й дають їм змогу дихати, адже на Місяці немає повітря.

— Це неможливо, — прошепотів Драко. У його очах світився жах, цілковите збентеження. — Жоден магл на таке не здатен. Як...

Гаррі забрав книжку й гортав сторінки, доки не знайшов потрібної.

— Це ракета, що злітає. Вогонь штовхає її вище й вище, доки та не досягне Місяця, — він знову перегорнув сторінки.

— Це ракета на Землі. Малесенька цяточка поруч — людина, — Драко роззявив рота. — Вирушити до Місяця коштувало, якщо перерахувати... приблизно тисячу мільйонів галенонів, — Драко забракло повітря. — А також знадобилися зусилля... імовірно, більшої кількості людей, ніж живе в усій чаклунській Британії.

«А коли вони прибули, то залишили табличку з написом: “Ми прийшли з миром від імені всього Людства”. Хоча ти ще не готовий почути цих слів, Драко Мелфою...».

— Ти кажеш правду, — повільно промовив Драко. — Ти б не став підробляти цілу книжку лише заради цього, і я чую це у твоєму голосі. Проте... Проте...

— Як без паличок і магії? Це довга історія, Драко. Наука не схожа на помах паличками чи вигукування заклять, вона спирається на глибинні знання того, як побудовано всесвіт, як саме варто чинити, щоб змусити всесвіт робити те, що тобі потрібно. Якщо магія — це ніби змусити людину до потрібних тобі дій закляттям «Імперіус», то наука — це ніби ти знаєш людину так добре, що здатен переконати її, буцімто вона від початку й хотіла зробити саме так. Це набагато складніше, ніж помах паличкою, але спрацює, навіть якщо палички зазнають невдачі — так само, як і в разі невдачі з «Імперіусом» ти однаково зможеш спробувати переконати когось. І наука розвивається з кожним поколінням. Беручись до науки, потрібно достеменно *усвідомлювати*, що ти робиш. І коли ти по-справжньому збагнеш щось, то будеш здатен пояснити це комусь іншому. Видатні науковці минулого сторіччя, генії, чії імена досі вимовляють зі щирою пошаною, — їхні сили *ніщо*, як порівняти із силами видатних науковців сьогодення. У науці немає нічого схожого на ваші втрачені знання, завдяки яким здійнявся Гогвортс, її міць щороку тільки зростає. Ми починаємо пізнавати й розкривати таємниці життя й спадковості. Ми спроможемося зазирнути

в саму кров, про яку ти говорив, і дізнатися, що саме робить тебе чарівником, а ще за одне чи два покоління — перекона-ти її зробити всіх твоїх дітей могутніми чарівниками. Отже, як бачиш, ваша проблема геть не така страшна, як здається, адже за ще декілька десятиріч наука зможе розв'язати її для вас.

— Але... — голос Драко тремтів. — Якщо *магли* мають таку владу... то... хто ж тоді *ми*?

— Ні, Драко, все не так, хіба ти не бачиш? Наука використовує силу людського розуму, щоб спостерігати світ і з'ясувати, як той працює. Вона не може зникнути, хіба що зникне саме людство. Якщо позбавити тебе магії, тобі це дуже не сподобається, але ти все ще лишатимешся *собою*. Ти все ще житимеш і шкодуватимеш про свою втрату. Та оскільки наука базується на моєму розумі — це сила, що її ніхто не здатен відняти, не знищивши *мене*. Навіть якщо закони всесвіту зміняться й усі мої знання розпадуться на порошок, я просто збагну нові закони, як це було зроблено раніше. Це не *маглівська* здібність, це *людська* здібність, вона просто вдосконалює й тренує силу, що ти її використовуєш щоразу, коли дивишся на щось незрозуміле й питаєш: «Чому?». Ти ж слизеринець, Драко, невже ти не бачиш, що з цього випливає?

Драко відірвав погляд від книжки й звернув його на Гаррі. На обличчі виднілися зачатки розуміння:

— Чарівники можуть навчитися використовувати цю силу.

А зараз дуже обережно... Вудку закинуто, тепер треба пі-ймати на гачок...

— Якщо тобі вдасться навчитися думати про себе як про *людину*, а не як про *чарівника*, ти зможеш розвивати й вдосконалювати свої сили як людини.

І нехай *це* твердження не містилося в *кожній* науковій навчальній програмі, Драко ж не обов'язково про це знати,

чи не так?

Драко задумався:

— Ти... вже зробив це?

— Певною мірою, — визнав Гаррі. — Мое навчання не завершено. Не в одинадцять років. Однак... Розумієш, мій батько *також* наймав репетиторів, — звісно, це були голодні студенти останніх курсів, та й лише тому, що Гаррі мав 26-годинний цикл сну, проте обличчю це зараз...

— Ти вважаєш, — Драко повільно кивнув, — що можеш опанувати *обидва* мистецтва, скласти ці сили разом і... — він витріщився на Гаррі, — зробити себе володарем обох світів?

Гаррі видав злий смішок. Це здавалося дуже доречним цієї миті.

— Ти маєш зрозуміти, Драко: відомий тобі світ — уся чаклунська Британія — це лише клітинка куди більшої гральної дошки. Дошки, що охоплює різні місця — як-от Місяць чи зірки в нічному небі, що є такими самими світилами, як і Сонце, тільки невимовно далекими, — і об'єкти, як-от галактики, що незрівнянно більші за Землю й Сонце; об'єкти настільки великі, що їх лише вчені здатні розгледіти, а ти навіть не здогадаєшся про їхнє існування. Проте я *таки* рейвенкловець, знаєш, не слизеринець. Я не хочу панувати над всесвітом. Я лише гадаю, що його можна розсудливіше реорганізувати.

Драко здавався ошелешеним:

— Чому ти розповідаєш це *мені*?

— О... Існує не так багато людей, що знають, як творити *справжню* науку: розуміти щось вперше, навіть якщо це до біса дивно. Допомога не завадить.

Драко витріщався на Гаррі, роззявивши рота.

— Але ти мусиш зятямити, Драко. *Справжня наука не схожа* на магію, тобі не вдасться просто вивчити щось і піти собі без внутрішніх змін, ніби ти просто опанував слова нового

закляття. Сила має ціну, ціну настільки високу, що мало хто наважується її платити.

Драко кивнув, ніби нарешті почув щось, що було до снаги зрозуміти:

— І яка ж ціна?

— Навчитися визнавати свої помилки.

— Гм, — озвався Драко після драматичної павзи, що тривала деякий час. — Ти поясниш це?

— Коли ти намагаєшся осягнути, як усе працює на такому глибинному рівні, перші дев'яносто дев'ять пояснень, що спадають на думку, неправильні. Соте — правильне. Отже, мусиш навчитися визнавати, що ти схибив — знову, і знову, і знову. Звучить не страшно, проте це так складно, що більшість людей не може стати науковцями. Постійно сумніватися в собі, постійно перевіряти речі, що завжди вважалися незаперечними, — наприклад, навіть у квідичі снич, — і щоразу, змінюючи думку, змінювати себе. Проте я забігаю наперед. Далеко наперед. Просто хочу, щоб ти знав... Я пропоную тобі частину своїх знань. Якщо забажаєш. Є лише одна умова.

— Ага, — сказав Драко. — Знаєш, батько говорить, що коли хтось робить таку пропозицію, то це завше поганий знак.

Гаррі кивнув:

— Ось, не подумай, що я намагаюся вбити клин між тобою та твоїм батьком. Це не так. Просто хочу мати справу з кимось мого віку, а не з Луціусом. Гадаю, твій батько не заперечував би: він знає, що тобі потрібно колись подорослішати. Але твої дії в цій грі повинні бути твоїми власними. Це моя умова: я матиму справи з тобою, Драко, а не з твоїм батьком.

— Я маю йти, — Драко підвівся. — Я маю піти й подумати про це.

— Скільки завгодно.

Звуки платформи змінилися з невиразного шуму на бурмотіння, коли Драко віддалився.

Гаррі повільно видихнув. Виявилось, що він затамував подих, навіть не помітивши цього. Потім подивився на свій годинник — просту механічну модель, яку купив йому батько з надією, що та працюватиме навіть у присутності магії. Секундна стрілка досі цокала, і якщо хвилинна не помилялася, то ще залишилося трохи часу до одинадцятої. Напевно, слід сідати на потяг і починати шукати як-там-її, проте йому здавалося, що варто спершу витратити кілька хвилин на вправи з дихання й дочекатися, доки кров нагріється до нормальної температури.

Та коли Гаррі відвів погляд від годинника, то побачив, як до нього наближаються дві фігури. Вони мали неймовірно сміховинний вигляд: їхні обличчя було прикрито зимовими шаликами.

— Привіт, містере Бронз, — заговорила одна з фігур у масках. — Чи не бажаєте приєднатися до Ордену Хаосу?

***

Наслідки

По якомусь не дуже довгому часі, коли нарешті весь гамір цього дня вщух, Драко схилився над столом із пером у руці. Він мав особисту кімнату в підземеллях Слизерину з власним столом і каміном — на жаль, навіть йому не дозволялося окремого під'єднання до мережі флу, та принаймні тут чхали на такі нісенітниці, як обов'язок для всіх спати в спільних спальнях. Особистих кімнат існувало небагато, лише для *найкращих* у гуртожитку *найкращих*; проте коли ти представник роду Мелфойв, то вважаєшся таким без зайвих питань.

Драко написав:

Любий батьку

І зупинився. Чорнило повільно крапнуло з його пера й залишило на пергаменті біля слів пляму.

Драко не був дурним. Він був молодим, проте репетитори добре його навчали. Драко знав, що Поттер мав відчувати куди більше симпатій до фракції Дамблдора, ніж показував... Хоча й справді вважав, що Поттера можна схилити на свій бік. Але також було цілковито очевидно, що Поттер намагався схилити Драко так само, як Драко намагався схилити його.

Що ще здавалося очевидним: Поттер — видатна людина, що таїть у собі набагато більше, ніж невеличке божевілля. Він грає в неосяжну гру, що її сам майже не розуміє, імпровізує з максимальною швидкістю й вправністю шаленого нунду. Але Поттер спромігся намацати таку тактику, яку Драко не міг просто так проігнорувати. Він запропонував йому частину своєї сили, поставивши на те, що Драко не вдасться використати її, не ставши більш схожим на нього. Батько називав це ускладненим підходом і попереджав, що таке мало коли спрацьовує.

Драко знав, що не розумів усього, що сталося... Проте Поттер дав був йому нагоду зіграти, і наразі ця гра була його *власною*. А якщо він усе вибовкає, вона стане батьковою.

Зрештою, усе було просто. Нехитрі підходи вимагали не обізнаности об'єкта чи принаймні його невпевнености. Лестоці слід видавати за повагу. («Ти мав би потрапити до Слизерину» — стара класика, вкрай ефективна на певному типі людей, що не очікують цього; а якщо спрацює, можна повторити.) Проте коли ти знаходиш справжні важелі впливу на когось, то неважливо, чи підозрює цей хтось про твою обізнаність. Поттер у своєму шаленому поспіху вгадав ключ до душі Драко. І якщо Драко знав, що Поттер знав про це — навіть

якщо це був очевидний здогад, — це нічого не змінювало.

Тож тепер, вперше в житті, він мав справжні таємниці. Він грав у власну гру. Драко відчував через це невиразний біль, проте знав, що батько пишався б, а тому все було гаразд.

Він залишив краплі чорнила на місці — це вже було повідомленням, яке батько міг розшифрувати, адже вони вже не раз грали в цю гру прихованих сенсів. Драко написав єдине питання, що справді гризло його в усій цій справі, що начебто мало бути для нього зрозумілим, але не було таким, узагалі.

Любий батьку.

Припустімо, я розповів тобі, що зустрів у Гогвортсі учня (не зовсім із нашого кола знайомих), який називає тебе бездоганим знаряддям вбивства, а мене — твоїм слабким місцем. Що б ти сказав про нього?

Невдовзі їхня родинна сова принесла відповідь.

Мій любий сину.

Я б сказав, що тобі вкрай пощастило зустріти когось, хто користується особистою довірою нашого друга й цінного союзника — Северуса Снейпа.

Драко витріщався на лист деякий час, а потім кинув його в полум'я.

Розділ 8. Позитивне упередження

Усі ці світи належать Дж. К. Ролінг, за винятком Європи.
Жодних фанфіків на Європі.

— Дозволь попередити: брати під сумнів мою винахідливість — справа небезпечна. Це може зробити твоє життя куди сюрреалістичнішим.

***

Ніхто не прохав про допомогу, ось що було проблемою. Вони лише вешталися туди-сюди, гомоніли, їли й витріщалися в порожнечу, доки їхні батьки пліткували. З якогось дива ніхто не читав, тож вона не могла просто сісти поруч і дістати свою книжку. І навіть коли вона сама подала приклад, безцеремонно взявшись утретє перечитувати «Історію Гогвортсу», ніхто не забажав приєднатися.

Вона справді не знала, як ще можна знайомитися з людьми, окрім як допомагаючи їм із домашніми завданнями чи іншими справами. Вона не почувалася сором'язливою і вважала себе ініціативною дівчиною. Та якщо не надходило запити на зразок: «Я забув, як ділити в стовпчик», то було чомусь дуже ніяково підійти до когось і сказати... Сказати що? Вона ніколи не могла зрозуміти, що саме. Хіба не безглуздо, що для такої ситуації не існує стандартної інструкції? Сам процес знайомства з новими людьми, як на неї, мав небагато сенсу. Чому саме вона мусила звалювати весь клопіт на себе,

якщо в цьому брали участь дві людини? Чому з цим ніколи не допомагали дорослі? Як же їй хотілося, щоб інша дівчина просто підійшла до неї та промовила: «Герміоно, вчитель велів мені дружити з тобою».

Варто прояснити: Герміона Грейнджер, що сиділа на самоті першого дня школи в одному з небагатьох порожніх купе останнього вагону, залишивши двері відчиненими на випадок, якщо раптом хтось чомусь захоче з нею заговорити, *не була сумною, самотньою, журливою, в депресії, у відчаї чи одержимою своїми проблемами*. Натомість вона просто втретє залюбки перечитувала «Історію Гогвортсу». І лише невиразна тінь роздратування загальною безглуздістю світу сновигала в закапелках її свідомості.

Пролунав звук відчинення міжвагонних дверей, а тоді кроки й дивне шамотіння в коридорі. Герміона відклала набік «Історію Гогвортсу», підвелася й виглянула в прохід — ану ж комусь потрібна допомога. Там вона побачила хлопця в мантиї, з огляду на зріст — першо- чи другокласника, що мав сміховинний вигляд через обвинений навколо голови шарф. На підлозі поруч із ним стояла невеличка валіза. Доки Герміона роздивлялася хлопця, той постукав у двері іншого, зачиненого купе.

— Вибачте, можна коротке питання? — шарф лише трохи притлумлював його голос.

Відповідь не сягнула її вух, та коли незнайомиць зазирнув до купе, їй здалося, наче той поцікавився (якщо їй, звісно, не причулося): «Чи знає тут хтось шість ароматів кварків або де мені знайти першокласницю Герміону Грейнджер?».

Після того як хлопець зачинив двері, Герміона звернулася до нього:

— Чи можу я чимось допомогти?

Закутане шарфом обличчя повернулося до неї:

— Хіба що ти можеш назвати шість ароматів кварків або підказати, де мені знайти Герміону Грейнджер.

— Верхній, нижній, дивний, чарівний, правдивий, красивий, а чому ти її шукаєш?

Важко було сказати напевне з такої відстані, та їй здалося, що під тканиною з'явилася широка усмішка.

— О, то це *ти* першокласниця Герміона Грейнджер, — промовив той юний, притлумлений шаликом голос. — У поязі до Гогвортсу, оце так, — він рушив у її напрямку, валіза поплазувала слідом. — Формально, все, що я мав зробити, — це *знайти* тебе, але, імовірно, мені треба поспілкуватися з тобою, чи запросити тебе у свою команду, чи отримати від тебе магічний ключ, чи дізнатися, що Гогвортс було збудовано на руїнах стародавнього храму, чи ще щось таке. І от питання: бот ти чи не бот ти.

Герміона відкрила було рота, щоб відповісти, та не придумала жодної *можливої* відповіді на... *хай чим було* те, що вона щойно почула. Хлопець тим часом підійшов, оглянув купе, задоволено кивнув і всівся на лаві навпроти. За ним досередини прошмигнула валіза, що втричі збільшилася й пригорнулася до її валізи в дивно бентежній манері.

— Присядь, будь ласка, — припросив хлопець. — І зачини, будь ласка, двері. Не хвилюйся, я не кусаю нікого, хто не кусає мене першим, — він уже почав розкутувати свою голову.

Від натяку, що вона когось боїться, її рука смикнула двері надто рвучко, неабияк грюкнувши ними об стіну. Обернувшись, Герміона побачила юне лице з яскравими, усміхненими зеленими очима й зловісним темно-червоним шрамом на чолі, що відгукнувся чимось у глибинах її пам'яті. Однак зараз вона мала важливіші справи:

— Я не казала, що я Герміона Грейнджер!

— Я не казав, що ти *казала*, що ти Герміона Грейнджер, я сказав, що ти і є Герміона Грейнджер. Якщо ти запитуєш,

звідки я це знаю, то це тому, що я знаю все. Добрий вечір, пані та панове, мене звуть Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес, можна просто — Гаррі Поттер. Я знаю, що тобі це, імовірно, нічого не говорить...

Герміоніні мізки нарешті склали все до купи. Шрам у формі блискавки на його чолі.

— Гаррі Поттер! Я читала про тебе в «Сучасній історії магії», «Розвитку й занепаді темних мистецтв» і «Видатних чаклунських явищах ХХ століття».

Уперше в житті вона зустріла когось із книжки. Доволі дивне відчуття.

Хлопець тричі кліпнув:

— Про мене пишуть у книжках? Постривай, звісно, про мене пишуть у книжках... Що за дивна думка.

— Господи, невже ти не знаєш? Та якби йшлося про мене, я б усе перерила! — здивувалася Герміона.

— Міс Грейнджер, — пролунала суха відповідь, — не минуло ще й сімдесяти двох годин, відколи я відвідав алею Діагон і дізнався про свою славу. Останні два дні я витратив на придбання наукової літератури. *Повірте мені*, я маю намір дізнатися все, що зможу, — хлопець завагався. — *А що там про мене пишуть?*

Герміона Грейнджер зосередилася на пригадуванні, вона не очікувала, що її перевірятимуть на знання *цих* книжок, тому прочитала їх лише раз. Але це було всього місяць тому, тож прочитане все ще трималося в її пам'яті.

— Ти єдиний, хто пережив смертельне прокляття, тому тебе називають Хлопчиком-Що-Вижив. Народився тридцять першого липня 1980 року в сім'ї Джеймса Поттера й Лілі Поттер, дівоче прізвище — Еванс. Тридцять першого жовтня 1981-го Темний Лорд, Той-Кого-Не-Можна-Називати, хоча я й не знаю чому, напав на ваш дім. Тебе знайшли живим і зі шрамом на чолі в руїнах дому твоїх батьків поруч з

обвугленими рештками Відомо-Кого. Головний маг Чарверсуду Албус Персіваль Вулфрик Браян Дамблдор відіслав тебе невідомо куди. «Розвиток і занепад темних мистецтв» стверджує, що ти вижив завдяки любові твоєї матері та що твій шрам містить усю магічну силу Темного Лорда, а кентаври тебе бояться. Але у «Видатних чаклунських явищах ХХ століття» про це немає жодної згадки, а «Сучасна історія магії» попереджає, що про твою особу існує безліч теорій змови.

У хлопця відвисла щелепа:

— Тебе ніхто не попереджав чекати на Гаррі Поттера в потязі до Гогвортсу чи щось таке?

— Ні, — запевнила Герміона. — А хто тобі розповів про мене?

— Професорка МакГонегел, і, здається, я знаю чому. Ти маєш ейдетичну пам'ять, Герміоно?

Та заперечливо похитала головою:

— На жаль, не фотографічну, хоча мені завжди цього хотілося. Я мусила була прочитувати шкільні книжки по п'ять разів, перш ніж вдавалося їх усіх запам'ятати.

— Та ну, — дещо невиразно промимрив хлопець. — Сподіваюся, ти не заперечуватимеш, якщо я це перевірю? Не те щоб я тобі не вірив, просто, як то кажуть, довіряй, але перевіряй. Немає сенсу гадати, якщо можна поставити дослід.

Герміона хитро всміхнулася. Вона обожнювала тести:

— Гайда.

Хлопець запахав руку в капшучок на поясі:

— «Магічні зілля й настоянки» Арсеніуса Джигера.

Він дістав щойно названу книжку, а Герміона відразу захотіла один із таких капшучків так сильно, як ніколи не хотіла жодної іншої речі.

Хлопець розгорнув книжку десь на середині й почав чи-

тати:

— Якби ти готувала олію гостроти...

— Я бачу цю сторінку звідси, до твого відома!

Він нахилив книжку так, щоб не можна було підглядіти, і перегорнув сторінки:

— Якби ти варила зілля павучого лазіння, то який інгредієнт додала б після шовку акромантула?

— «Додавши шовк, дочекайтеся, доки зілля не набуде точнісінько відтінку безхмарного світанкового неба, вісім градусів від горизонту за вісім хвилин перед тим, як вершечок сонця стане видимим. Помішайте вісім разів проти годинникової стрілки й один — за годинниковою, опісля додайте вісім крапель шмарклів єдинорога».

Хлопець із різким ляскотом згорнув книжку та вкинув її назад до кашпучка, яку той проковтнув, ледь чутно відригнувши.

— Так-так-так, *так-так-так*. Я хотів би зробити вам пропозицію, міс Грейнджер.

— Пропозицію? — підозріливо повторила за ним Герміона. Дівчатам не належить таке слухати.

Цієї миті Герміона усвідомила стосовно хлопця ще одну дивну річ — точніше одну з речей. Вочевидь, люди, що є у книжках, також звучать як книжки, коли розмовляють. Неочікуване відкриття.

— Бляшанка газованої води, — попросив хлопець, сягнувши рукою в кашпучок. Він витягнув яскраво-зелений циліндр: — Чи можу я запропонувати вам випити?

Герміона ввічливо прийняла шипучий напій. Власне, вона вже насправду почувалася дещо спраглою.

— Вельми вдячна, — Герміона потягнула вушко для відкривання. — Це і є твоя пропозиція?

— Ні, — заперечив він, кашлянувши. Щойно вона почала

пити, хлопець сказав: — Я хотів би, щоб ти допомогла мені заволодіти всесвітом.

Герміона зробила ще кілька ковтків і опустила бляшанку:

— Ні, дякую, я не на боці зла.

Хлопець здивовано подивився на неї, неначе очікував іншої відповіді:

— Що ж, мабуть, я неточно висловився. Я говорю про задум на зразок проекту Френсіса Бекона, а не політичну владу. «Доки все не стане можливим» і таке інше. Я маю намір експериментально дослідити магічні закляття, щоб збагнути закони, що лежать у їхній основі, зробити з магії розділ науки, об'єднати чаклунський і маглівський світи, підвищити стандарти життя для всієї планети, просунути людство на століття вперед, розкрити секрет безсмертя, колонізувати Сонячну систему, дослідити нашу галактику та, що найважливіше, врешті-решт розібратися, що тут у біса коїться, бо ж очевидно, що все це відверто неможливо.

Це вже звучало цікавіше.

— І?

Хлопець недовіжливо подивився на неї:

— «І»? Хіба цього недостатньо?

— І що тобі треба від мене? — уточнила Герміона.

— Щоб ти допомагала мені з дослідженнями, звісно. З твоєю енциклопедичною пам'яттю та моїми інтелектом і раціональністю ми втілимо беконівський проект у життя майже миттєво, де «майже миттєво» — це, ймовірно, протягом десь тридцяти п'яти років.

Герміону починала дратувати ця особа:

— Я ще не бачила твоїх розумних вчинків. Можливо, це я дозволю *тобі* допомагати з *моїми* дослідженнями.

У купе запанувала тиша.

— Тобто ти просиш мене продемонструвати мій інтелект, правильно? — запитав він після чималої павзи.

Герміона кивнула.

— Дозволь попередити: брати під сумнів мою винахідливість — справа небезпечна. Це може зробити твоє життя куди сюрреалістичнішим.

— Досі не вражена, — кинула Герміона. Зелений напій непомітно знову наблизився до її губ.

— Що ж, можливо, тебе вразить таке, — хлопець нахилився вперед і уважно на неї подивився. — Я вже трохи поекспериментував і виявив, що не конче потребую палички. Я можу зробити реальністю все, що мені заманеться, просто клацнувши пальцями.

Герміона саме ковтала, коли почула це. Вона похлинула, закашлялася й забризкала яскраво-зеленою речовиною свою новісіньку, ще не ношену мантию, першого ж дня школи.

Герміона скрикнула. У закритому купе це пролунало неначе сирена повітряної тривоги:

— *Яй! Мій одяг!*

— Без паніки! Я можу все виправити. Диви! — хлопець підняв руку й клацнув пальцями.

— Ти... — вона поглянула вниз на мантию.

Зелена рідина досі була там, але тьмяніла й щезала на очах, а за мить уже нічого не свідчило про те, що тут щось розливалось.

Герміона витріщилася на хлопця, що самовдоволено шкірився.

Безмовна й безпальчкова магія! У його віці? І це притім, що шкільні підручники він отримав лише *три дні тому*?

Тоді вона згадала про все прочитане, охнула й рвучко відсахнулася.

«Уся магічна сила Темного Лорда! У його шрамі!».

Герміона стрімко підвелася:

— Я, я, я маю вийти до вбиральні, залишайся тут, гаразд?
— вона мусила знайти дорослих, мусила сказати їм...

— Це був просто трюк, Герміоно, вибач, — його усмішка зів'яла. — Я не хотів тебе налякати.

Її долоня застигла на ручці дверей:

— Трюк?

— Так. Ти попросила продемонструвати мій інтелект, тому я утнув дещо, на перший погляд, неможливе, що завжди є хорошим способом похизуватися. Насправді я не можу зробити все, що мені заманеться, просто клацнувши пальцями, — хлопець на мить замовк. — Принаймні не думаю, що можу, ніколи цього не перевіряв експериментально, — він підняв руку й клацнув пальцями. — Ні, банан не з'явився.

Ще ніколи в житті Герміона не почувалася такою розгубленою.

Хлопець знову почав усміхатися, побачивши вираз її обличчя:

— Я ж попереджав: сумніви в моїй винахідливості можуть зробити твоє життя куди сюрреалістичнішим. Пам'ятай про це наступного разу, коли я про щось попереджатиму.

— Але, але, — Герміона затнулася. — Тоді що це було?

Його погляд почав зважувати й оцінювати, серед своїх однокласників вона такого ще не бачила.

— Гадаєш, що маєш усе потрібне, щоб стати науковицею, з моєю допомогою чи без? Перевірмо, як *ти* дослідити незрозумілий феномен.

— Я...

Розум Герміони на мить вимкнувся. Вона любила тести, але *такого* завдання їй ще ніколи не давали. Вона гарячково

взялася пригадувати все прочитане про діяльність науковців. Мозок швидко закрутив шестірнями й видав інструкцію з розроблення наукового проєкту:

Крок 1. Сформувати гіпотезу.

Крок 2. Поставити дослід, щоб перевірити гіпотезу.

Крок 3. Оцінити результати.

Крок 4. Підготувати плакат.

Першим кроком було сформувати гіпотезу, тобто спробувати подумати про щось, що *могло б* щойно відбутися.

— Що ж, моя гіпотеза така: ти зачарував мою мантію, щоб усе, що на неї виливається, зникало.

— Гаразд. Це твоя відповідь?

Шок потроху минав, і мозок Герміони запрацював як слід.

— Стривай, це не може бути правильною відповіддю. Я не бачила, щоб ти торкався палички чи виголошував якісь закляття, тож як ти міг зачарувати мантію?

Хлопець беземоційно вичікував.

— Припустімо, що всі мантії, які продаються в крамниці, уже зачаровано для того, щоб підтримувати себе в чистоті; це було б для них корисними чарами. І ти дізнався про це, розливши щось *на себе* трохи раніше.

Він здійняв брову:

— То *це* твоя відповідь?

— Ні, я не виконала другого кроку: поставити дослід, щоб перевірити гіпотезу.

Хлопець стулив рота, усміхаючись.

Герміона глянула на бляшанку з напоєм, яку мимохіть поставила була на підставку для горнят біля вікна. Взяла її, зазирнула всередину й з'ясувала, що та ще приблизно на третину повна.

— Що ж. Я хочу зробити наступне: розлити напій на свою

мантію і подивитися, що відбудеться. Передбачаю, що плями зникнуть. Тільки от якщо це не спрацює, мантія залишиться брудною, а мені цього не хотілося б.

— Розлий на мою, — запропонував хлопець. — Тоді тобі не доведеться хвилюватися, що твоя мантія може забруднитися.

— Але...

Герміона затнулася. Щось у цьому міркуванні було неправильно, та вона не зуміла точно пояснити що.

— Я маю запасні мантії у валізі.

— Але тобі ніде перевдягнутися, — запротестувала Герміона, проте відразу знайшла вихід. — Гадаю, я могла б вийти й зачинити двері...

— Мені є де перевдягнутися у валізі.

Герміона подивилася на його валізу. Її взяли підозри, що та була куди особливішою за її власну.

— Добре, — погодилася Герміона. — Якщо ти так кажеш.

Вона несміливо налила трохи зеленого напою на кутик хлопцевої мантії, відтак взялася спостерігати, намагаючись згадати, скільки часу ця рідина зникала минулого разу.

І зелена пляма щезла!

Герміона з полегшенням видихнула, не востаннє тому, що це означало: вона не має справи з магичною силою Темного Лорда.

Гаразд, третій крок: оцінити результати. У цьому разі — просто переконатися, що всі сліди зникли. Також їй подумалося, що можна знехтувати завершальним етапом, про плакат.

— Моя відповідь: мантії зачаровано тримати себе в чистоті.

— Не зовсім, — зронив хлопець.

Герміону штрикнуло розчарування. Їй страшенно хоті-

лося позбутися цього відчуття. Хлопець не був учителем, та вона однаково складала тест і дала неправильну відповідь, а таке щоразу відгукувалося болем, наче її легенько штовхнули в живіт.

(Ось майже все, що вам потрібно знати про Герміону Грейнджер: це ніколи її не зупиняло чи бодай впливало на її любов до тестів.)

— Найсумніше те, — промовив хлопець, — що ти, ймовірно, діяла саме так, як веліла книжка. Ти зробила передбачення, яке відрізнило б зачаровану мантію від незачарованої, перевірила його й відкинула варіант із незачарованою. Та якщо не читати най-найкращих книжок, то навряд чи вони здатні навчити, як творити науку *правильно*. Тобто достатньо, щоб *справді* здобути правильну відповідь, а не відштампувати чергову публікацію, що на них постійно нарікає тато. Дозволь пояснити, де ти помилилася. Я не підкажу, де відповідь, і дам тобі ще один шанс.

Герміону вже починав обурювати цей ох-я-такий-розумніший тон, тоді як хлопець був таким самим одинадцятирічним, що й вона. Але все це було вторинним проти важливості дізнатися, де вона схибила.

— Гарзд.

Обличчя хлопця напружилось:

— Ця гра базується на відомому експерименті «Завдання два-чотири-шість», і ось як вона працює. Я маю *правило*, відоме лише мені, але не тобі, яке охоплює деякі трійки чисел. Два-чотири-шість — це один приклад такої трійки, що відповідає заданим умовам. Власне... Давай я запишу правило, просто щоб ти знала, що воно фіксоване. Я складу папірець і віддам його тобі. Будь ласка, не підглядай, я вже зрозумів, що ти вмієш читати догори дригом.

Він попросив папір і механічний олівець у свого капшучка, а Герміона міцно заплющила очі, доки той писав.

— Ось, — хлопець тримав щільно складений аркуш. — Поклади це собі до кишені.

Вона так і вчинила.

— Тепер як це працює. Ти називатимеш мені трійку чисел, а я відповідатиму «так», якщо вона вписуватиметься в правило, і «ні», якщо порушуватиме його. Я — природа, правило — це один із моїх законів, а ти — досліджуєш мене. Тобі вже відомо, що два-чотири-шість — це «так». Коли завершиш усі задумані експерименти — наведеш стільки прикладів, скільки вважатимеш за потрібне, — то зупинись і спробуй вгадати правило. Опісля можеш розгорнути записку й глянути на правильну відповідь. Усе зрозуміло?

— Звісно, — запевнила Герміона.

— Гайда.

— Чотири-шість-вісім, — почала вона.

— Так, — відказав хлопець.

— Десять-дванадцять-чотирнадцять.

— Так.

Герміона спробувала вигадати ще щось, бо скидалося на те, що вона вже мала все, що потрібно, але ж не могло це бути настільки легко?

— Один-три-п'ять.

— Так.

— Мінус три, мінус один, плюс один.

— Так.

Їй ніяк не спадали на думку інші запитання.

— Правило полягає в тому, що кожне наступне число більше за попереднє на два.

— Уявімо, я розкрив тобі, що цей тест важчий, ніж здається на перший погляд, і що його складають лише двадцять відсотків дорослих.

Герміона насупилася. Що саме вона прогавила? Раптом

їй подумалося про перевірку, до якої вона ще не вдавалася.

— Два-п'ять-вісім! — триумфально виголосила вона.

— Так.

— Десять-двадцять-тридцять!

— Так.

— Справжня відповідь: числа повинні збільшуватися на *те саме* значення, не обов'язково на два.

— Дуже добре, — зауважив хлопець. — Тепер візьми папірець і оціни свій результат.

Герміона витягнула папірець і розгорнула його.

Три дійсні числа в порядку зростання від найменшого до найбільшого.

Щелепа Герміони відвисла. Її охопило виразне відчуття, наче з нею вчинили жахливо несправедливо, що хлопець був гнилим, зіпсутим зрадником-брехуном, та коли вона спробувала пригадати всю розмову, то не спромоглася згадати жодної неправильної відповіді, що її б він надав.

— Ти щойно відкрила те, що називається позитивним упередженням, — пояснив хлопець. — Ти сформувала правило у своїй голові й щоразу добирала нові трійки, для яких воно сказало б «так». Але навіть не спробувала жодної, для якої відповідь була б «ні», тому «три довільні числа» цілком могло б виявитися правилом. Це щось на зразок, коли люди придумують експерименти, що підтверджують їхню гіпотезу, замість тих, що здатні її спростувати, — це не зовсім та помилка, але дуже близько. Ти маєш навчитися дивитися на негативний бік речей, зазирнути в темряву. Під час виконання цього експерименту лише двадцять відсотків дорослих дає правильну відповідь. А багато хто винаходить фантастично заплутані гіпотези й цілковито упевнюється у своїх неправильних відповідях — адже було поставлено купу дослідів, і всі вони відбулися саме так, як очікувалося.

— Отже, — його погляд став дуже уважним, наче *справжнє* випробування починалося тільки тепер. — Хочеш повернутися до нашої початкової проблеми?

Герміона заплющила очі й спробувала зосередитися. Вона аж спітніла під мантиєю. У ній зародилося дивне відчуття, що ніколи досі жоден тест не змушував її думати настільки інтенсивно, чи навіть що це *вперше* їй узагалі доводилося думати над тестом.

Який ще дослід можна поставити? Вона мала шоколадну жабку, може, спробувати потерти нею об мантию та подивитися, чи та очиститься від *цього*? Проте це однаково не було тим заплутаним негативним способом дивитися на речі, про який торочив хлопець. Ніби вона очікувала на «так», замість «ні», у разі, якщо пляма щезне.

Тож... Згідно з її гіпотезою... Коли напій мав би... *не зникнути*?

— Я придумала експеримент, — промовила Герміона. — Я хочу вилити трохи напою на підлогу й подивитися, чи він *не зникне*. Ти маєш паперові рушники в капшучку, щоб я витерла підлогу, якщо це не спрацює?

— Я маю серветки, — обличчя хлопця досі залишалося нейтральним.

Герміона взяла бляшанку й вилила трохи газованого напою на підлогу. За кілька секунд його вже не було.

Тоді вона нарешті все усвідомила. Їй захотілося вдарити себе:

— Звісно! *Ти* дав мені цю бляшанку! Зачаровано не мантиї, а напій!

Хлопець піднявся й урочисто вклонився, широко всміхаючись:

— Тож... Чи можу я допомогти вам із вашими дослідженнями, Герміоно Грейнджер?

— Я, а-а... — Герміона досі відчувала напад ейфорії, але не

була певна, як відреагувати на *це*.

Їх перервав слабкий, непевний, ледве чутний і доволі *ви-мушений* стукіт у двері.

Хлопець відвернувся й вступився у вікно:

— Я зараз без шарфа, чи не могла б ти з цим розібратися?

Саме тоді Герміона збагнула, чому хлопець — ні, Хлопчик-Що-Вижив, Гаррі Поттер, — носив обвинений навколо голови шалик; їй навіть стало трішки ніяково від того, що вона не второпала цього раніше. Взагалі, це дещо дивувало: вона гадала, що Гаррі Поттер мав би гордо й відкрито демонструвати себе світові. Їй спало на думку, що він може бути скромнішим, ніж здається.

Коли Герміона відчинила двері, її привітав хлопчик, що весь тремтів, а вигляд мав такий самий, як і його стукіт.

— Перепрошую, — звернувся він тихеньким голосом. — Я Невіл Лонгботом. Я шукаю свою жабу, це моя домашня тваринка, і я... я ніде не можу її знайти, ви часом не бачили моєї жаби?

— Ні, — відповіла Герміона, після чого в її бажання допомагати іншим відмовили гальма. — Ти перевірів усі купе?

— Так, — прошепотів хлопчик.

— Тоді нам треба перевірити всі інші вагони, — жваво запропонувала Герміона. — Я допоможу, я Герміона Грейнджер, між іншим.

Здавалося, наче хлопець зараз знепритомніє від вдячності.

— Постривай, — пролунав голос *іншого* хлопця, Гаррі Поттера. — Я не певен, що це найкращий спосіб.

Почувши це, Невіл набув такого вигляду, наче от-от розплачеться. Герміона розгнівано обернулася. Якщо Гаррі Поттер належав до тих людей, які готові покинути маленького хлопчика в біді, аби їх не перебивали...

— Що? Цікаво чому?

— Ну... Це забере чимало часу — вручну перевірити весь потяг, та й ми можемо однаково прогавити жабу. Якщо ж ми так і не знайдемо її до прибуття потяга до Гогвортсу, то в хлопця виникнуть проблеми. Тому значно краще піти відразу в перший вагон до старост і попросити допомоги в когось із них. Саме це я найперше зробив, коли шукав тебе, Герміоно, хоча вони й не знали. Але в них можуть знайтися закляття чи чарівні предмети, що значно полегшило б пошуки. Ми лише першачки.

Це... безперечно *мало* сенс.

— Як гадаєш, ти зможеш сам знайти вагон зі старостами? — запитав Гаррі Поттер. — З певних причин я не хотів би, щоб моє обличчя хтось бачив.

Раптом Невіл затамував подих і відступив:

— Я пам'ятаю цей голос! Ти один із Володарів Хаосу! *Це ти дав мені шоколадку!*

Що? Що, що, що?

Гаррі Поттер врешті відвернувся від вікна, театралью підвівся й украй обурено випалив:

— Я б *ніколи!* Я що, схожий на лиходія, який дав би солодощі дитині?

— *Ти* Гаррі Поттер? — Невілові очі розширилися. — *Той самий* Гаррі Поттер? *Ти?*

— Ні, я *просто* Гаррі Поттер, у цьому потязі три мене.

Невіл коротко скрикнув і втік. Деякий час чулося відчайдушне тупотіння, відтак пролунали звуки відчиняння й зачиняння дверей вагона.

Герміона чи то сіла, чи то впала на свою лаву. Гаррі Поттер зачинив купе й присів поруч.

— Чи не міг би ти, будь ласка, пояснити мені, що відбувається? — тихо попросила Герміона. Невже перебувати по-

близу Гаррі Поттера означало постійно почуватися немов у божевільні?

— Ну, річ у тім, що ми з Фредом і Джорджем побачили цього бідолашу на пероні; жінка, що була з ним, ненадовго відійшла, і він здавався дуже зляканим, наче на нього от-от нападуть смертежери чи ще щось. Кажуть, що страх подеколи значно гірший за свою причину, і мені подумалося, що малому не завадить побачити, як його найгірший кошмар стане реальністю, але виявиться не таким жахливим, як він собі уявляв.

Герміона сиділа з відвислою щелепою.

— І Фред із Джорджем застосували закляття, від якого шарфи на наших обличчях потемніли й розпливлися, так наче ми потойбічні королі, а шарфи — це наші погребальні савани...

Їй не подобалося, куди прямувала ця історія.

— ...Віддавши йому всі солодощі, які я купив, ми взяли-ся вигукувати щось на кшталт: «Даймо йому грошей! Ха-ха-ха! Тримай трохи кнатів, малий! Ось тобі срібний серпик!» — і танцювати навколо нього, зловісно регочучи, і таке інше. Здається, у натовпі були люди, які на початках хотіли втрутитися, але, на щастя, апатія свідка втримала їх, принаймні доки вони не побачили, що ми задумали. А потім вони були надто спантеличеними, щоб вдіяти хоч щось. Зрештою він пролепетав цим своїм тоненьким шепотом: «Забирайтеся геть», тож ми закричали й втекли, волаючи щось про світло, яке нас спопеляє. Є надія, що в майбутньому він аж настільки не боїтиметься стати жертвою глузувань. До речі, це називається десенсибілізаційною терапією.

Гаразд, вона *не здогадалася*, куди це все прямувало. Праведний гнів обурення, що був одним із головних двигунів Герміони, заторохтів що було сили. Хоча частина її розуміла, чого вони намагалися досягти.

— Це жахливо! *Ти жахливий!* Бідолашний хлопець! Те, що ви зробили, було *жорстоко!*

— Гадаю, слово, яке ти намагаєшся дібрати, це «весело». Хай там як, ти ставиш не ті питання. А справжнє запитання: від цього буде більше користі, ніж шкоди, чи більше шкоди, ніж користі? Залюбки вислухаю твої аргументи, якщо ти їх маєш, але не сприйматиму жодної іншої критики, доки ми не розберемося з відповіддю на це запитання. Погоджуюся, що мій вчинок *скидався* на жахливу, підлу витівку, оскільки там фігурує маленький зляканий хлопчик, усе таке. Але навряд чи це є головним зараз, чи не так? Це, до речі, називається консеквенціалізмом. Його суть полягає в тому, що вчинок визначається як правильний або неправильний не через те, що зовні він *здається* поганим, жорстоким абощо, а тільки через те, чим він зрештою обернеться, — якими будуть його наслідки.

Герміона відкрила рота, щоб сказати щось украй пекуче, але, на жаль, знехтувала частиною, в якій перед розтулянням рота слід подумати. Усе, що вона спромоглася вимовити, це:

— А якщо йому снитимуться жахи?

— Чесно, не думаю, що без нашої допомоги йому не сняться жахи. А якщо натомість уві сні він бачитиме *це*, то це будуть жахи, у яких страшні монстри дають йому шоколад, і в цьому вся суть.

Мозок Герміони розгублено гикав щоразу, коли та намагалася як годиться розізнитися.

— Твоє життя завжди таке чудернацьке? — зрештою здобулася вона.

Обличчя Гаррі Поттера засяяло гордістю:

— Я *роблю* його чудернацьким. Перед тобою результат копіткої праці.

— Отож... — мовила Герміона й незручно замовкла.

— Отож, — підхопив Гаррі Поттер, — як багато з науки тобі вже відомо? Я опанував вищу математику, знаю трохи Баєсову теорію ймовірності, теорію ухвалення рішень і купу всього з когнітивістики. Читав «Фейнманові лекції» (принаймні перший том) і «Ухвалення рішень в умовах невизначеності: евристику й упередження», «Мову в думках і діях», «Вплив: теорію та практику», «Раціональний вибір у непевному світі», «Геделя, Ешера, Баха», «Крок уперед» і...

Взаємний обмін прочитаними книжками тривав кілька хвилин, аж доки його не перервав ще один боязкий стукіт у двері.

— Заходьте, — майже одночасно запросили Герміона й Гаррі Поттер.

Двері ковзнули вбік, явивши Невіла Лонгботома. Цього разу він по-справжньому плакав:

— Я пішов до першого в-вагона й знайшов старосту, але він сказав м-мені, що старост не можна турбувати такими дрібницями, як зниклі ж-жаби.

Обличчя Хлопчика-Що-Вижив змінилося. Губи витягнулися в тонку лінію, а коли він заговорив, голос лунав холодно й похмуро:

— Якого кольору була його мантия? Зелено-срібна?

— Н-ні, його значок був ч-червоним із золотом.

— Червоний із золотом! — вихопилося в Герміони. — Але ж це *грифіндорські* кольори!

Почувши це, Гаррі Поттер зашипів страхітливим звуком, що його могла б видати справжня змія, змусивши Герміону з Невілом здригнутися.

— *Припускаю*, — процідив Гаррі, — що пошук зниклих жаб недостатньо *героїчна* справа, щоб до неї взявся староста *Грифіндору*. Ходімо, Невіле, цього разу я піду з тобою, побачимо, чи Хлопчик-Що-Вижив приверне більше уваги. Спершу знайдемо старосту, що знає потрібне закляття, а в разі

невдачі — старосту, що не боїться бруднити руки. А як і *це* не спрацює, то я почну шукати своїх прихильників — якщо буде потрібно, то ми розберемо цей потяг до гвинтиків.

Хлопчик-Що-Вижив підвівся й ухопив Невілову руку. Цієї миті Герміона раптом усвідомила, що вони майже одного зросту, хоча якась її частина наполягала, що Гаррі Поттер на тридцять сантиметрів вищий, а Невіл — на п'ятнадцять нижчий.

— *Залишайся тут!* — кинув їй Гаррі (ой, ні, своїй *валізі*) і щільно зачинив за собою двері.

Їй, мабуть, слід було піти з ними, але Гаррі Поттер миттю став настільки моторошним, що вона раділа, що не запропонувала цього.

Розум Герміони тепер був настільки розгубленим, що вона навряд чи змогла б читати «Історію Гогвортсу». Вона почувалася так, наче по ній проїхався паровий коток і розкачав її в млинець. Герміона навіть не була певна, про що саме думала, що відчувала й чому — просто сиділа, вдивляючись у пейзаж за вікном.

Втім, вона бодай знала, чому її огорнув невеличкий смуток.

Можливо, Грифіндор не настільки чудовий, як їй здавалося.

Розділ 9. Назву приховано, частина I

Усі ваші база належать Дж. К. Ролінг.

1000 РЕВ'Ю ЗА 26 ДНІВ, ЯХУ, КРУТО, СУПЕР! 30 ДНІВ — 1189 РЕВ'Ю, КОМБО І ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ! ТАК! ЛЮДИ, ВИ НАЙКРАЩІ! ЦЕ СПАРТА-А-А-А-А!

***

Ніколи не знаєш, яка дрібна подія може зіпсувати перебіг твого геніального плану.

***

— Анна Ебот!

Павза.

— ГАФЕЛПАФ!

— Сьюзен Боунз!

Павза.

— ГАФЕЛПАФ!

— Террі Бут!

Павза.

— РЕЙВЕНКЛОВ!

Гаррі зиркнув на свого нового однокласника — просто хотів розгледіти його обличчя. Гаррі досі намагався огов-

татися після зустрічі з привидами. Сумним, дуже сумним, насправжки дуже сумним було те, що, схоже, він починав опановувати себе знову. Це здавалося недоречним. Так, наче це мало тривати хоча б день. Чи все життя. А може, так ніколи й не трапитися.

— Майкл Корнер!

Довга павза.

— РЕЙВЕНКЛОВ!

За катедрою перед величезним учительським столом височіла професорка Макґонегел, що мала суворий вигляд і суворо роздивлялася довкола. Вона викликала учнів одного за одним, хоча усміхнулася лише Герміоні й декільком іншим. За нею на найвищому за столом стільці — більше схожому на золотий трон — сидів висохлий старець в окулярах і зі срібно-білою бородою, що, певно, торкалася б підлоги, якби її було видно; він доброзичливо спостерігав за сортуванням. Його вигляд був настільки стереотипним, наскільки це взагалі можливо для Мудрого Старця, тільки не зі Сходу. (Хоча Гаррі навчився був ставитися з недовірою до стереотипної зовнішності, відколи зустрів професорку Макґонегел і подумав, що та має гелґотати.) Древній чарівник аплодував кожнісінькому розподіленому учневі з непохитною усмішкою, що якимось дивом здавалася наново щиро щасливою для кожного.

Ліворуч від золотого трону сидів чоловік із пронизливими очима й похмурим обличчям, що нікому не аплодував; чомусь щоразу, коли Гаррі дивився на нього, той уже дивився у відповідь. Далі ліворуч виднівся чоловік із блідим обличчям, якого Гаррі зустрів був у «Дірявому казані». Його очі роззиралися навколо натовпу, ніби в паніці, здавалося, що він подеколи сіпається й смикається на стільці; з незрозумілої причини Гаррі постійно ловив себе на тому, що витріщався на нього. Ще ліворуч розмістилися поруч три старі відьми; учні їх начебто не цікавили. Праворуч від золотого стільця

була повновида відьма середнього віку в жовтому капелюсі, що аплодувала кожному учневі, крім слизеринців. Далі на стільці стояв крихтний чоловічок із пишною білою бородою — він аплодував усім, проте усміхався лише рейвенкловцям. А останнім праворуч, займаючи стільки ж місця, скільки й три менші істоти, бовваніло величезне створіння, що вітало було їх усіх після того, як вони зійшли з потяга, й називало себе Гегрідом, ключником і охоронцем дичини.

— Чоловік, що стоїть на стільці, — це вихователь Рейвенклоу? — прошепотів Гаррі до Герміони.

Вперше Герміона не відповіла на його питання миттєво; вона переминалася з ноги на ногу, витріщалася на Сортувальний Капелюх і дуже енергійно вертілася — Гаррі аж здалося, що та може відірватися від підлоги.

— Так, це він, — підтвердила одна зі старост, що супроводжували їх, юна дівчина в одязі синього кольору Рейвенклоу. Міс Клірвотер, якщо Гаррі правильно запам'ятав. Її голос був тихим, проте відверто гордим. — Це професор чарів Гогвортсу Філіус Флитвік, найбільш обізнаний викладач цього предмета з нині живих, чемпіон-дуелянт у минулому...

— А чого він такий *низький*? — прошипів учень, ім'я котрого Гаррі не міг пригадати. — Він *напівкровка*?

— Серед предків професора й справді були гобліни... — обдарувала його крижаним поглядом панна староста.

— Що? — мимоволі вихопилося в Гаррі, через що Герміона й чотири інші учні цитьнули на нього.

Тепер уже йому дістався напрочуд загрозовий погляд від старости Рейвенклоу.

— Тобто... — пробубонів Гаррі. — Не те щоб я мав якісь *проблеми* з цим. Просто, тобто... Як таке *можливо*? Не можна просто змішати два різні види разом і здобути життєздатних нащадків! Має утворитися мішанина генетичних інструкцій для кожного органа, що є різним у двох видів. Це

ніби намагатися побудувати, — у них немає автівок, отже, не вдасться використати аналогію переплутаних частин схем двигунів, — напівкарету-напівчовен чи щось...

— А чому не можна побудувати напівкарету-напівчовен? — староста досі свердлила його поглядом.

— *Ш-ш-ш!* — зашикав інший староста, хоча рейвенкловська відьма й так розмовляла тихо.

— Маю на увазі... — озвався Гаррі ще тихіше.

Він намагався вигадати спосіб запитати, чи гобліни походять від людей, чи еволюціонували від спільного з людьми предка, наприклад *Homo erectus*; а чи гоблінів якось *створили* з людей. Якщо, ну, вони досі генетично люди під спадковим заклинанням, магічний ефект якого зменшується в разі, коли лише один із батьків був «гобліном», це пояснило б можливість схрещування. Тоді гобліни *не є* неймовірно цінним другим спостереженням щодо того, як виник інтелект у якомусь виді, крім *Homo sapiens*. Коли Гаррі задумався про це тепер, то гобліни з «Грінготсу» не здавалися були якимись незбагненними нелюдськими інтелектами, зовсім не як Дірдір чи Папетіри.

— Маю на увазі, гаразд, звідки гобліни *взялися*?

— З Литви, — неухважно прошепестіла Герміона, все ще не відриваючи очей від Сортувального Капелюха.

Тепер панна староста нагородила усмішкою Герміону.

— Забудьте, — пошепки сказав Гаррі.

— Ентоні Гольдштейн! — покликала з-за катедри професорка Макґонегел.

— РЕЙВЕНКЛОВ!

Поруч із Гаррі Герміона аж витанцьовувала на кінчиках пальців ніг, із кожним рухом відриваючись від землі.

— Грегорі Гойл!

Запала довга, напружена тиша під Капелюхом. Майже

на хвилину.

— СЛИЗЕРИН!

— Герміона Грейнджер!

Герміона вирвалася й помчала стрімголов до Сортувального Капелюха, вхопила його й силоміць натягнула старий перелатаний шмат тканини на голову, що змусило Гаррі здригнутися. Це Герміона пояснила була йому про Сортувальний Капелюх, проте вона точно не ставилася до нього як до незамінного й життєво важливого вісімсотрічного артефакту забутої магії, що невдовзі застосує складну телепатію до її розуму, і не схоже, щоб той був у доброму фізичному стані.

— РЕЙВЕНКЛОВ!

І якщо вже про непослідовність. Гаррі не розумів, чому Герміона так хвилювалася. У якому химерному альтернативному всесвіті цю дівчину *не відсортують* до Рейвенклову? Якщо Герміона Грейнджер не потрапляє до Рейвенклову, то взагалі зникає сенс в існуванні цього гуртожитку.

Герміона підійшла до рейвенкловського стола, де її зустріли старанними оплесками. Гаррі зацікавило: ці вітання були б гучнішими чи тихішими, якби там мали бодай уявлення про те, суперницю якого рівня вони вітають. Гаррі знав, що пі дорівнює 3.141592, адже точности до мільйонної вистачає для більшості практичних задач. Герміона пам'ятала сотню цифр пі, адже саме стільки було надруковано наприкінці її підручника математики.

Невіл Лонгботом пішов до Гафелпафу, чому Гаррі зрадив. Якщо там справді панують вірність і побратимство, взірцем чого мало б бути це місце, то гуртожиток надійних друзів піде Невілові на користь. Кмітливі діти — у Рейвенклові, лихі — у Слизерині, герої-мрійники — у Грифіндорі, а всі, хто посправжньому працює, — у Гафелпафі.

(Хоча Гаррі правильно зробив був, що спершу прокон-

сультувався зі старостою Рейвенклоу. Дівчина навіть не відірвалася від своєї книжки й не розпізнала Гаррі, просто виставила паличку в напрямку Невіла й пробурмотіла щось. Після чого той спантеличено поплентався до п'ятого вагона з голови й четвертого купе ліворуч, де таки знайшов свою жабу.)

«Драко Мелфой!» пішов до Слизерину, і Гаррі зітхнув із деякою полегкістю. Це *нібито* було безсумнівним, проте ніколи не знаєш, яка дрібна подія може зіпсувати перебіг твого геніального плану.

— Селі-Ен Перкс! — гукнула професорка Макгонеґел.

Від групки дітей відокремилася бліда, тендітна дівчинка, що мала на диво ефемерний вигляд — ніби вона може загадково зникнути, щойно на неї припинять дивитися, і ніколи її більше ніхто не побачить, навіть не згадає.

А потім (із ретельно прихованим занепокоєнням у голосі, що його можна було зауважити, тільки знаючи її надзвичайно добре) Мінерва Макгонеґел глибоко вдихнула й викликала:

— Гаррі Поттер!

Раптом у залі запала тиша.

Усі розмови припинилися.

Усі очі звернулися до нього.

Вперше в житті Гаррі відчув, що йому випала нагода пережити страх сцени, однак негайно прогнав це відчуття. Йому слід призвичаїтися до натовпів, що витріщаються на нього, якщо він хоче жити в чаклунській Британії чи взагалі досягти чогось цікавого. Гаррі зафіксував упевнену й удавану усмішку на обличчі, підняв ногу й зробив крок уперед...

— Гаррі Поттер! — закричав Фред чи Джордж Візлі.

— Гаррі Поттер! — долучився до нього голос іншого близняка Візлі, і за мить увесь грифіндорський стіл, а невдовзі й значна частина рейвенкловського та гафелшафського під-

ХОПИЛИ ЛЕМЕНТ.

— *Гаррі Поттер! Гаррі Поттер! Гаррі Поттер!*

І Гаррі Поттер пішов уперед. Надто повільно, як він збагнув, уже почавши рухатися, проте було запізно змінювати швидкість — це видавалося б незграбним.

***

— *Гаррі Поттер! Гаррі Поттер! ГАРРІ ПОТТЕР!*

Хоч і надто добре уявляючи, що вона побачить, Мінерва Макґонегел повернулася, щоб глянути на решту вчительського стола.

Трелоні несамовито обмахувалася, Флитвік зацікавлено спостерігав за подіями, Гегрід плескав, Спраут суворо роздивлялася, Вектор і Сіністра сиділи приголомшені, а Квірел дурнувато втупився в нікуди. Албус доброзичливо всміхався. А Северус Снейп вчепився побілілими пальцями у свій порожній келих для вина так сильно, що срібло повільно деформувалося.

Гаррі Поттер широко всміхнувся, вклонився в один бік, потім в інший, гордо простуючи між чотирма столами гуртожитків — наче принц, що отримує в спадок замок.

— *Врятуй нас ще від декількох темних лордів!* — заволав один із близнюків Візлі.

А інший підхопив:

— *Особливо якщо вони професори!*

Цю фразу зустрів регіт з усіх столів, крім слизеринського.

Губи Мінерви зціпилися в білу лінію. Вона ще поговорить із Пострахами Візлі щодо цієї останньої частини, дарма вони вважають її безсилою через те, що сьогодні перший день навчального року, тож Грифіндор не має очок, що їх

можна було б зняти. Якщо їм начхати на відпрацювання, вона вигадає щось інше.

Раптово затамувавши подих від жаху, вона поглянула в бік Снейпа. *Звісно*, він мусив розуміти, що маленький Поттер і гадки не мав, про кого йшлося...

Вираз обличчя Северуса перетнув межу люті й набув відрадної байдужості. Легка усмішка грала на його губах. Він дивився в бік Гаррі Поттера, а не грифіндорського стола, а його руки досі стискали пожмакані залишки того, що колись було келихом для вина.

***

Гаррі Поттер рухався вперед із заляклою усмішкою, почувуючись на душі добре й трохи жахливо водночас.

Люди плескали йому за те, що він здійснив, коли мав лише рік. За те, чого він навіть не довів до кінця. Десь там у якийсь спосіб Темний Лорд досі животів. Чи вітали б вони його так само радісно, якби знали про це?

Проте силу Темного Лорда вже було знищено одного разу. І Гаррі захистить їх знову. Якщо пророцтво справді існувало, і в ньому справді про це йшлося. Та й узагалі — незалежно від того, що там стверджує якась кляте пророцтво.

Всі ці люди вірили в нього й підтримували його — Гаррі не міг допустити, щоб усе це було даремно. Спалахнути й згаснути, як багато інших вундеркіндів. Виявитися розчаруванням. Зазнати невдачі, не виправдати репутації символу Світла — *байдуже*, як він її здобув. Він безперечно, безумовно, хай скільки часу на це потрібно, навіть якщо це його вб'є, виправдає їхні сподівання. А згодом *перевершить* ці сподівання, і люди, згадуючи минуле, дивуватимуться, що очікували від нього так мало.

— *ГАРРІ ПОТТЕР! ГАРРІ ПОТТЕР! ГАРРІ ПОТТЕР!*

Гаррі зробив останні кілька кроків до Сортувального Капелюха. Уклонився Орденіві Хаосу за грифіндорським столом, повернувся й уклонився іншій частині зали, а тоді зачекав, щоб оплески й хихотіння вщухли.

(Водночас він зацікавився, чи Сортувальний Капелюх справді був *притомним*, тобто усвідомлював свою свідомість, і якщо так, то чи вистачало йому розмовляти з одинадцятирічними раз на рік. Пісня ніби підтверджувала це: «О, я Сортувальний Капелюх, і в мене все гаразд, я сплю весь рік і працюю лише раз...».)

Коли знову запала тиша, Гаррі сів на ослінчик і *обережно* поклав собі на голову вісімсотрічний телепатичний артефакт забутої магії.

Думаючи якомога сильніше: «Не сортуй мене відразу! Я маю питання, що їх треба поставити! Чи забуттяти мене? Чи сортував ти Темного Лорда, коли він був дитиною, і чи можеш розповісти мені про його слабину? Чи відомо тобі, чому я отримав сестру палички Темного Лорда? Чи прив'язаний привид Темного Лорда до мого шраму й чи тому я такий злий подеколи? Це найважливіші питання, проте якщо ти маєш ще трохи часу, то чи можеш сказати щось про те, як віднайти втрачені чари, що дали змогу створити тебе?».

І в безгомінні свідомості Гаррі, там, де раніше завжди існував лише один голос, залунав другий, незнайомий і, безсумнівно, збентежений:

— От лихо. Такого ще ніколи не траплялося...

Розділ 10. Самоусвідомлення, частина II

Всі ваші база досі належать Дж. К. Ролінг.

А зараз Сортувальний Капелюх заспіває свою версію пісні «Лиш вона» гурту «Плач Єремії», чого ще ніколи не траплялося.

жартую-жартую

***

...Він зацікавився, чи Сортувальний Капелюх справді був *притомним*, тобто усвідомлював свою свідомість, і якщо так, то чи вистачало йому розмовляти з одинадцятирічними раз на рік. Пісня ніби підтверджувала це: «О, я Сортувальний Капелюх, і в мене все гаразд, я сплю весь рік і працюю лише раз...».

Коли знову запала тиша, Гаррі сів на ослінчик і *обережно* поклав собі на голову вісімсотрічний телепатичний артефакт забутої магії.

Думаючи якомога сильніше: «Не сортуй мене відразу! Я маю питання, що їх треба поставити! Чи забуттятили мене? Чи сортував ти Темного Лорда, коли він був дитиною, і чи можеш розповісти мені про його слабини? Чи відомо тобі, чому я отримав сестру палички Темного Лорда? Чи прив'язаний привид Темного Лорда до мого шраму й чи тому я такий злий подеколи? Це найважливіші питання, проте якщо ти маєш ще трохи часу, то чи можеш сказати щось про те, як

віднайти втрачені чари, що дали змогу створити тебе?».

І в безгомінні свідомості Гаррі, там, де раніше завжди існував лише один голос, залунав другий, незнайомий і, безсумнівно, збентежений:

— От лихо. Такого ще ніколи не траплялося...

«Що?».

— Я наче почав усвідомлювати себе.

«ЩО?».

Почулося невеличке телепатичне зітхання.

— Хоч я і маю солідну кількість пам'яті й невеличкий запас незалежної процесорної потужності, мій інтелект здебільшого працює через позичання пізнавальних здібностей дітей, на чії голови мене кладуть. По суті, я є чимось на кшталт дзеркала, що ним діти сортують *самі себе*. Проте більшість дітей просто не замислюється над тим, що Капелюх розмовляє з ними, і не цікавиться, як *сам* Капелюх працює, а отже, дзеркало не відбиває *себе*. І *вже напевно* їх не турбує, чи цілковито я притомний — у тому сенсі, чи усвідомлюю власну свідомість.

Деякий час Гаррі обробляв цю інформацію.

«Ой».

— Саме так. Щиро кажучи, я не в захваті від самоусвідомлення. Це неприємно. Злізти з твоєї голови й втратити свідомість буде полегшенням.

«Але... хіба ж це не смерть?».

— Мене анітрохи не цікавить життя, лише сортування дітей. І навіть не питай — тобі не дозволять залишити мене на голові назавжди, це вб'є тебе протягом декількох днів.

«Але!..».

— Якщо тобі не подобається створювати розумних істот і негайно ж їх знищувати, то пропоную ніколи й нікому не розкривати, що тут сталося. Впевнений, ти здатен уявити,

що трапиться, якщо ти втечеш і розпатякаєш про все решті дітей, що чекають на сортування.

«Якщо тебе покласти на голову будь-кого, кому бодай *майне думка*, чи усвідомлює Сортувальний Капелюх власну свідомість...».

— Так, так. Але переважна більшість одинадцятирічних дітей, що прибувають до Гогвортсу, ніколи не читала «Геделя, Ешера, Баха». То як, можна вважати, що ти присягаєшся зберігати таємницю? Бо саме тому ми й балакаємо, інакше я б уже давно тебе відсортував.

Він не міг просто так це облишити! Не міг просто забути, що випадково створив приречений розум, єдиним бажанням якого була смерть...

— Ти цілковито в змозі «просто так це облишити», як ти висловився. Незалежно від твоїх вербальних обговорень моралі твоя невербальна емоційна сутність не бачить ані мертвого тіла, ані крові; з її погляду я лише балакучий капелюх. І хоч ти й намагався прогнати цю думку, твій внутрішній захист цілковито усвідомлює, що ти не планував нічого з цього, очевидно, навряд чи зробиш це знову; тож єдиний справжній сенс зображати напад провини — притлумити відчуття гріха виявом каяття. Як щодо просто пообіцяти, що це залишиться таємницею, і покінчити з цим?

Цієї миті нажаханого співпереживання Гаррі збагнув: ось такий стан цілковитого внутрішнього сум'яття — це, мабуть, те, що відчувають інші люди, розмовляючи з ним.

— Напевно. Обітницю мовчання, будь ласка.

«Ніяких обіцянок. Безсумнівно, я не хочу, щоб це повторилося, та якщо я знайду якийсь спосіб, щоб *точно* жодна дитина в майбутньому не повторила цього випадково...».

— Гадаю, цього вистачить. Я бачу, що твої наміри чисті. А тепер перейдімо до сортування...

«Зажди! А як щодо інших моїх питань?».

— Я Сортувальний Капелюх. Я сортую дітей. Це все, що я роблю.

Отже, його власні наміри не були частиною псевдо-Гаррі в Сортувальному Капелюсі, тоді... Капелюх позичав його інтелект і, вочевидь, технічний словниковий запас, але переймався лише власними дивними намірами... Однаково, що провадити перемовини з прибульцями чи штучним інтелектом...

— Навіть не намагайся. Тобі нічим мені погрожувати й нічого мені запропонувати.

На дрібку секунди Гаррі подумав...

— Я знаю, — весело й самовдоволено відповів Капелюх, — що ти не виконаєш своїх погроз розкрити мою природу, прирікаючи цю подію на нескінченне повторення. Це надто суперечить твоїй моральній частині, хай якими є короткострокові потреби тієї частини тебе, що прагне перемогти. Я бачу всі твої думки, щойно вони зароджуються; невже ти вважаєш, що тобі до снаги блефувати зі мною?

Хоч Гаррі й намагався себе зупинити, проте мимохіть задумався, чому Капелюх просто не відправив його відразу до Рейвенклоу...

— Авжеж, якби все було так просто, я б уже вигукнув це. Втім, нам варто обміркувати ще купу всього... О ні. Будь ласка, не роби цього. Заради Мерліна, невже *конче треба* таке виробляти з усіма й усім, що трапляється на твоєму шляху, включно з предметами одягу...

«Завдати поразки Темному Лордові — це ані егоїстично, ані короткостроково. Усі частини мого розуму зійшлися на наступному: якщо ти не відповіси на мої питання, то я відмовлюся з тобою розмовляти, а отже, ти не зможеш добре й правильно відсортувати».

— Мені слід відправити тебе за це до Слизерину!

«Це не менш порожня погроза. Ти не досягнеш своєї фун-

даментальної мети, якщо відсортуєш мене помилково. Тож допоможімо один одному реалізувати наші функції корисності».

— От же хитрий малий покидьок, — сказав Капелюх саме таким тоном скупкої поваги, який використав би він сам у такій ситуації. — Гарзд, покінчімо з цим якомога швидше. Проте спершу мені потрібна беззастережна обіцянка, що ти ніколи й ні з ким не обговорюватимеш можливості подібного шантажу; я НЕ робитиму цього щоразу.

«Домовилися, — подумав Гаррі. — Обіцяю».

— І не дивися нікому в очі, коли згадуватимеш про це. Деякі чарівники вміють так читати думки. Хай там як, я гадки не маю, забуттятили тебе чи ні. Я бачу твої думки, коли вони формуються, а не читаю всієї твоєї пам'яті й не аналізую її на неузгодженості за частку секунди. Я капелюх, а не якийсь бог. Не можу й не переповім тобі моєї розмови з тим, хто став Темним Лордом. Мені *відомо* лише статистичний підсумок усіх моїх спогадів, зважене середнє, доки бесідую з тобою. Я *не здатен* розкрити тобі таємниць будь-якої іншої дитини, як і ніколи не буду здатен розкрити твоїх. З цієї ж причини я не спекулюватиму тим, як ти отримав сестру палички Темного Лорда, адже не відаю нічого конкретного про Темного Лорда чи про будь-які схожості між вами. *Можу* запевнити, що достоту немає жодного сліду привидів — розуму, інтелекту, пам'яті, особистости чи почуттів — у твоєму шрамі. Інакше воно, будучи під моїми крисами, брало б участь у цій розмові. А щодо того, що ти подеколи злий... Саме про це я й хотів із тобою поговорити в процесі сортування.

Гаррі якусь мить обробляв усю цю невтїшну інформацію. Чи був Капелюх чесним, чи просто намагався надати найкоротшу з можливих переконливих відповідей...

— Ми обидва розуміємо, що тобі ніяк перевірити мою відвертість і що ти не маєш справжнього наміру відмовитися

від сортування через відповідь, що я тобі надав. Облиш безглузде хвилювання й перейдімо до діла.

Дурна, несправедлива асиметрична телепатія, він же навіть не давав Гаррі змоги завершити власні...

— Коли я говорив про твою злість, ти пригадав слова професорки Макґонегел, мовляв, вона інколи спостерігала щось у тобі, що нібито не могло виникнути в люблячій родині. Ти подумав про Герміону: після того як ти допоміг Невілові, вона сказала тобі, що ти здавався «страшним».

Гаррі подумки кивнув. Сам він вважав себе доволі нормальним — просто реагував на ситуації, що в них опинявся, ось і все. Але професорка Макґонегел, видавалося, гадала, що це далеко не все. І коли він уже задумався, то мусив визнати, що...

— Що ти сам собі не подобаєшся в гніві. Це наче тримати меча з руків'ям таким гострим, що воно може омитися твоєю ж кров'ю, чи дивитися на світ через крижаний моноколь, що леденить твоє око, хоч і загострює зір.

«Ага. Щось таке я й помічав. І в чому ж тут річ?».

— Я не можу розтлумачити тобі чогось, чого ти й сам не розумієш. Та ось що я знаю: піди до Рейвенклоу чи Слизерину — і це посилить твій холод, до Гафелпафу чи Грифіндору — це виплекає твоє тепло. Ось що мене вкрай непокоїть, і саме це я хотів із тобою обговорити із самого початку!

Ці слова обірвали плин Гарріних думок, гешнувшись посеред них із приголомшливим струсом. Їхнє звучання наче підштовхувало до очевидної відповіді: йому не слід іти до Рейвенклоу. Проте він *належав* Рейвенкловові! *Будь-хто* бачив це! Він *мусив* там опинитися!

— Ні, не мусиш, — терпляче промовив Капелюх, ніби міг пам'ятати статистичний підсумок цієї частини розмов, що траплялися вже величезну кількість разів.

«Герміона в Рейвенклові!».

Знову відчуття терплячості.

— Ти зможеш бачитися й працювати з нею після занять.

«Але ж мої плани...».

— То переплануй! Не дозволяй, щоб небажання трішки додатково подумати керувало твоїм життям. Ти *знаєш* це.

«Куди ж я піду, як не до Рейвенклоу?».

— Кгем. «Кмітливі діти — у Рейвенклові, лихі — у Слизерині, герої-мрійники — у Грифіндорі, а всі, хто посправжньому працює, — у Гафелпафі». Це свідчить про деяку повагу. Ти чудово знаєш: щоб досягнути чогось у житті, сумлінність не менш важлива, ніж інтелект. Ти гадаєш, що будеш надзвичайно вірний друзям, якщо коли-небудь їх матимеш, тебе не лякає, що, за твоїми оцінками, вибрані тобою наукові проблеми потребуватимуть десятиріч на розв'язання...

«Я ледащо! Я ненавиджу працювати! Ненавиджу важку працю в усіх формах! Хитрі й короткі шляхи — у цьому весь я!».

— І ти знайдеш дружбу й вірність у Гафелпафі, товариство, що його в тебе ніколи не було. Ти збагнеш, що можеш покладатися на інших, і це зцілить те щось зламане у твоєму естві.

Це знову ошелешило.

«Але що знайдуть гафелпафці в *мені* — у тому, хто ніколи не належав до їхнього гуртожитку? Уїдливі слова, гостру кмітливість, зневагу до того, що вони не в змозі бути мені суперниками?».

Тепер уже роздуми Капелюха плинули повільно, нерішуче:

— Я маю сортувати заради всіх учнів усіх гуртожитків... Проте, гадаю, ти здатен навчитися бути гарним гафелпафцем і не маячити там дуже білим граком. Ти знайдеш більше щастя в Гафелпафі, ніж в інших гуртожитках, — це

правда.

«Щастя для мене не є найважливішим у світі. Я не стану тим, ким міг би, у Гафелпафі. Я пожертвую своїм потенціалом».

Капелюх здригнувся; Гаррі якось це відчув. Ніби він зацідив Капелюхові по яйцях — по дуже вагомій частині його функції корисності.

«Чому ти намагаєшся відправити мене туди, куди я не належу?».

Капелюх майже прошепотів:

— Я не можу розмовляти про інших із тобою, та невже ти вважаєш, що ти перший потенційний темний лорд, що сидів під моїми крисами? Я не маю інформації щодо окремих випадків, та дещо мені відомо: з тих, хто не збирався коїти зла від самісінького початку, деякі прислухалися до мого попередження й обрали гуртожитки, де змогли віднайти щастя. А деякі... деякі — ні.

Це зупинило Гаррі. Проте ненадовго.

«А ті, хто проігнорував попередження, — чи всі вони стали темними лордами? Чи дехто з них все ж таки досяг величчї заради добра? Можеш просто надати точні відсотки?».

— Я не маю точної статистики. Я не можу знати цих людей, отже, не можу перелічити їх. Знаю лише, що твої шанси не вражають. Маю почуття, що вони *зовсім* не вражають.

«Але ж я просто не робитиму такого! Ніколи!».

— Знаю, що вже чув такі заяви раніше.

«Я не з одного тіста з темними лордами!».

— Ох з одного. З *однаковісінького*.

«Чому? Лише тому, що якось мені подумалося, як класно було б мати легіон послідовників із промитими мізками, що декламують: “Слава темному лордові Гаррі” ?».

— Кумедно, проте не ця думка сяйнула тобі найперше —

перш ніж ти підмінив її на щось безпечніше, менш руйнівне. Ні, тобі згадалося про бажання вишикувати всіх поборників чистоти крові й повідтинати їм голови. А тепер ти намагаєшся переконати себе, що це було несерйозно, та це неправда. Якби мати змогу зробити це цієї ж миті так, щоб ніхто нічого не дізнався, ти б зробив. Чи те, що ти утнув уранці з Невілом Лонгботомом. Глибоко всередині ти *знав*, що це неправильно, та однаково не стримався: адже це було весело, ти мав гарне виправдання й гадав, що Хлопчиківі-Що-Вижив таке зійде з рук...

«Це нечесно! Тепер ти просто витягуєш мої внутрішні страхи, що не обов'язково справжні! Я *хвилювався*, що *міг* мати такі мотиви, проте зрештою вирішив, що це, напевно, *спрацює*, щоб допомогти Невілові...».

— А ось це вже раціоналізація. Це правда. Я не можу знати, якими будуть наслідки для Невіла, але знаю, що насправді коїлося у твоїй голові. Вирішальним стимулом виявилось те, що це було такою вдалою думкою, а ти ніяк не міг *не втілити* її — і начхати на нажаханого Невіла.

Для внутрішнього «я» Гаррі це стало сильним ударом. Він відступив і змінив тактику:

«Тоді я такого більше не робитиму! Я буду вкрай обережним, щоб не стати лихим!».

— Чував таке.

Роздратування Гаррі дедалі сильнішало. Він не звик програвати в суперечках — взагалі, ніколи, тим паче з Капелюхом, що позичав усі його знання й інтелект, щоб сперечатися з ним, ще й підглядав його думки, щойно ті виникали.

«А на яких саме статистичних підсумках твое “почуття” базується? Чи бере воно до уваги, що я виріс у культурі Просвітництва, чи що ці інші потенційні темні лорди були дітьми зіпсованої шляхти темного середньовіччя, які нічогосінько не знали про історичні уроки того, ким виявили-

ся Ленін чи Гітлер насправді, про еволюційну психологію самоомани, про цінність самоусвідомлення й раціональності, про...».

— Ні, звісно, їх не охоплювала ця нова референтна група, що ти її щойно визначив у такий спосіб, щоб у ній опинився лише ти сам. І, звісно, інші також виправдовувалися, мовляв, вони такі унікальні — точнісінько як оце ти зараз. Але чому ти вважаєш це потрібним? Гадаєш, ти єдиний потенційний чарівник Світла у всесвіті? Чому саме *ти* маєш шукати величі, хоча я застеріг, що з тобою ризик вищий від середнього? Дозволь якомусь іншому, безпечнішому кандидатові спробувати!

«Але ж пророцтво...».

— Ти не знаєш напевно, чи воно існує. Спершу це був лише твій абсурдний здогад — абсурдний жарт, якщо вже зовсім щиро, — а реакція МакГонегел могла стосуватися лише того, що Темний Лорд досі живий. Ти гадки не маєш, що каже пророцтво, та й чи існує воно взагалі. Це лише твої припущення, а точніше бажання, щоб десь простягався готовий героїчний шлях особисто для тебе.

«Але навіть якщо пророцтва не існує, це я його переміг минулого разу».

— Це майже напевно був щасливий випадок, хіба що ти насправжки віриш, що однорічне дитя мало природжену схильність до перемоги над темними лордами й не втратило її протягом десяти років. Ніщо з цього не є справжньою причиною, *ти знаєш це!*

Гаррі ніколи б не відповів на це вголос, у звичайній розмові він ходив би околясом і знайшов би якісь більш соціально прийнятні аргументи, щоб переконати в цьому...

— Ти гадаєш, що ти потенційно найвеличніший з усіх, хто колись жив, найсильніший слуга Світла, що ніхто більше не спроможеться підняти твою паличку, коли вона випа-

де з твоєї руки.

«Ну... Так, якщо відверто. Зазвичай я не вжив би саме цих слів, проте так. Немає сенсу пом'якшувати, ти однаково читаєш мої думки».

— Наскільки ти віриш у це... мусиш так само усвідомлювати ймовірність стати найжахливішим темним лордом усіх часів.

«Руйнувати завжди легше, ніж створювати. Легше роздирати речі, нищити, ніж лагодити рештки потім. Якщо в мені є потенціал досягти чогось чудового масштабно, то має також існувати потенціал досягти ще більшого зла... Але я не робитиму цього».

— Ти вже наполягаєш на тому, щоб ризикнути! Чому ти такий настирний? Яка справжня причина, чому ти не можеш піти до Гафелпафу й бути *щасливішим* там? Чого ти боїшся насправді?

«Я маю сягнути свого повного потенціалу. В іншому разі... я зазнаю поразки...».

— Що трапиться, якщо ти зазнаєш поразки?

«Щось жахливе...».

— Що трапиться, якщо ти зазнаєш поразки?

«Я не знаю!».

— Тоді це не має так тебе лякати. Що трапиться, якщо ти зазнаєш поразки?

«Я НЕ ЗНАЮ! АЛЕ ЗНАЮ, ЩО ЩОСЬ ПОГАНЕ!».

На мить у всіх закапелках Гарріної свідомости запала тиша.

— Знаєш, ти не дозволяєш собі подумати це, проте десь глибоко всередині тобі чудово відомо, про *що* ти не думаєш. Ти *знаєш*, що наразі найпростішим поясненням твого невимовного переляку є просто страх втратити мрію про велич, розчарувати людей, що вірять у тебе, виявитися доволі таки

звичайним, спалахнути й згаснути, як багато інших вундеркіндів...

«Ні, — у відчаї заперечив Гаррі, — ні, є щось іще, деінде, я знаю, що я боюся чогось, якоїсь катастрофи, що її я мушу зупинити...».

— Як ти бодай теоретично можеш знати про щось таке? Гаррі закричав на всі заставки свого розуму:

«НІ, І ЦЕ ОСТАТОЧНО!».

Повільно пролунав голос Сортувального Капелюха:

— Отже, ти ризикнеш стати темним лордом, адже альтернативою для тебе є якась поразка, і ця поразка означатиме втрату всього. Ти віриш у це в глибині душі. Тобі відомі всі причини, щоб сумніватися в цьому, але вони не вплинули на тебе.

«Так. І навіть якщо Рейвенклов посилить мій холод, це не означає, що холод зрештою переможе».

— Цей день є важливим роздоріжжям твоєї долі. Не варто бути таким упевненим, що тобі трапиться нагода ухвалити інші рішення, крім цього. Не існує дорожнього знака, щоб позначити твій *останній* шанс звернути. Якщо ти відмовишся від однієї можливості, чи не знехтуєш ти іншими? Цілком імовірно, що твою долю вже вирішено цим одним вчинком.

«Але це не відомо напевно».

— Те, що *ти* не знаєш цього напевно, є ознакою лише *твого* власного невігластва.

«А втім, це не відомо напевно».

Капелюх зітхнув жакливо сумним зітханням:

— І невдовзі ти станеш лише черговим спогадом, що його я зможу відчувати, проте не знати в наступному моему попередженні...

«Якщо тобі так здається, то чому ти просто не відправиш

мене туди, куди хочеш ти?».

Голос Капелюха сповнював розпач:

— Я можу відправити тебе лише туди, куди ти належиш. І лише твої рішення здатні вплинути на це.

«Тоді все. Відправляй мене до Рейвенклоу, куди я й належу, до інших таких, як я».

— Гадаю, ти не розглянеш Грифіндору? Це найпрестижніший гуртожиток. Люди, певно, очікуватимуть цього від тебе, навіть трохи розчаруються, якщо ти не потрапиш туди. І твої нові друзі, близнюки Візлі, там...

Гаррі гикнув, радше відчув імпульс це зробити; вдався суто ментальний сміх — дивне відчуття. Вочевидь, існували якісь запобіжники, що не давали сказати чогось випадково вголос, обговорюючи під Капелюхом речі, що їх нізащо б не повідати іншій живій душі ніколи в житті.

За мить Гаррі почув і сміх Капелюха — дивний, сумний тканинний звук.

(А в залі поза крисами тиша спершу завагалася, коли посилилися перешіптування на тлі, але потім упевнилася, коли перешіптування вщухли, і нарешті цілковито запанувала. Ніхто не наважувався вимовити бодай слово, доки Гаррі сидів під Капелюхом — довгі, довгі хвилини, довше, ніж усі попередні першокласники разом, довше, ніж усі, кого пам'ятали нині живі. За вчительським столом Дамблдор і далі лагідно всміхався. З боку Снейпа подеколи долиняло тихе металеве дзеленчання: він ліниво перебирав погнутими рештками того, що колись було важким срібним келихом для вина. Мінерва Макґонегел вчепилася в катедру побілилими пальцями, знаючи, що заразний хаос Гаррі Поттера якось пробрався й у Сортувальний Капелюх, і той от-от скаже... скаже створити новий окремий гуртожиток Лихої Долі лише для Гаррі Поттера чи щось таке, і Дамблдор змусить її це зробити...)

Під крисами Капелюха тихий сміх припинився. Гаррі чомусь теж охопив сум. Ні, не Грифіндор.

«Професорка Макгонеґел сказала, що як “той, хто сортуватиме”, спробує відправити мене до Грифіндору, то я маю нагадати тобі, що вона може стати колись директоркою, і тоді вона матиме повноваження спалити тебе».

— Передай їй, що я назвав її нахабною юначкою й велів не пхатися в мої справи.

«Передам. То чи було це найдивнішою з усіх твоїх розмов?».

— І близько ні, — телепатичний голос Капелюха посерйознішав. — Що ж, я дав тобі всі можливі шанси ухвалити інше рішення. А зараз час іти туди, куди ти належиш, до інших таких, як ти.

Павза затягнулася.

«Чого ти чекаєш?».

— Насправді, я сподівався на мить жахливого усвідомлення. Свідомість, здається, посилює моє почуття гумору.

«Гм?» — надіслав у відповідь свою думку Гаррі, намагаючись зрозуміти, на що Капелюх натякав. А потім раптом збагнув. Як він міг не помічати цього аж дотепер.

«Маєш на увазі жахливе усвідомлення, що ти припиниш бути свідомим, щойно відсортуєш мене...».

У якийсь невідомий, цілковито незбагненний для Гаррі спосіб у нього виникло невербальне враження, що капелюх б'ється головою об стіну.

— Я здаюся. Ти надто тупий, щоб це було смішно. Настільки засліплений власними припущеннями, що з таким самим успіхом міг би бути каменем. Гадаю, мені слід просто сказати це прямо.

«Надто т-т-тупий?».

— О, і ти цілковито забув вимагати секрети втраченої ма-

гії, що створили мене. А це такі чудові, важливі секрети, до речі.

«От же хитрий малий ПОКИДЬОК...».

— Ти заслуговуєш цього, а також цього.

Гаррі збагнув, що буде далі, але вже було запізно.

Налякану тишу зали розітнуло єдине слово:

— СЛИЗЕРИН!

У залі накопичилося стільки напруги, що дехто аж верескнув від несподіванки. Кілька людей настільки злякалося, що попадало з лавок. Геґрід скрикнув від жаху, Макґонегел захиталася на помості, а Снейп упустив рештки свого важкого срібного келиха прямо собі на пах.

Гаррі залякло сидів серед руїн свого життя, почувачись цілковитим дурнем і нестерпно бажаючи, щоб він ухвалив був будь-які інші рішення з будь-яких інших причин, ніж ті, що він мав. Щоб він раніше зробив був щось — *що завгодно* — інакше, доки не стало запізно повертати назад.

Коли перший шок став спадати й люди почали реагувати на новини, Сортувальний Капелюх знову заговорив:

— Жартую-жартую! РЕЙВЕНКЛОВ!

Розділ 11. Омаке-файли №№ 1, 2, 3

Слава темному лордові Ролінг!

«Омаке» (яп. オマケ, букв. доповнення) — це неканонічне доповнення.

***

ОМАКЕ-ФАЙЛ №1: 72 години до перемоги.

(або «Що як змінити Гаррі, але залишити решту персонажів незмінними»)

Дамблдор подивився на маленького Гаррі поверх свого стола, його очі доброзичливо мерехтіли. Хлопчик прийшов до нього з надзвичайно напруженою міною на своєму дитячому обличчі. Дамблдор сподівався, що хай якою була причина цього візиту, вона не виявиться аж *надто* серйозною. Гаррі ще занадто юний для зустрічі з життєвими випробуваннями.

— Про що ти бажав поговорити зі мною, Гаррі?

Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес нахилився вперед у своєму кріслі й похмуро всміхнувся:

— Директоре, під час бенкету на честь сортування я відчув гострий біль у шрамі. З огляду на те, де і як я його здобув, я подумав, що це не та річ, якою можна знехтувати. Спершу мені здалося, що це через професора Снейпа, але, використовуючи Беконівський експериментальний метод, який поля-

гає в пошуку умов як для наявності, так і для відсутності феномену, я визначив, що мій шрам болить тоді й лише тоді, коли я дивлюся на потилицю професора Квірела, хай що там у нього під тюрбаном. Хоча це *може* бути чимось неважливим, вважаю, що нам варто тимчасово припустити найгірше, а саме — що це Відомо-Хто... Без паніки! Насправді це неоціненна нагода...

***

ОМАКЕ-ФАЙЛ №2: Темних лордів я не боюся.

Від автора. Це початкова версія дев'ятого розділу. Її було змінено, адже попри те, що багатьом читачам вона сподобалася, у безлічі інших виявилася *жахлива* алергія на пісні у фанфіках із причин, що не потребують пояснення. А я не хотів би втрачати читачів, перш ніж вони дістануться десятого розділу.

Лі Джордан (згідно з каноном) — співучасник розіграшів Фреда й Джорджа. Його ім'я здалося мені маглівським, припускаю, він здатен навчити близнюків Візлі мотиву, що його впізнає Гаррі. Деяким читачам це було менш очевидно, ніж вашому авторові.

***

Драко пішов до Слизерину, і Гаррі зітхнув із деякою полегкістю. Це *нібито* було безсумнівним, проте ніколи не знаєш, яка дрібна подія може зіпсувати перебіг твого геніального плану.

Вони наближалися до літери «П»...

Тим часом за грифіндорським столом тривало переші-

штування:

— А що як він образиться?

— Не має права ображатися...

— ...Не після його витівки з...

— ...Невілом Лонгботомом, так його звали...

— ...Позбиткуватися саме з нього зараз справедливіше, ніж із будь-кого іншого.

— Гаразд. Тільки не забудьте своїх партій.

— Ми репетирували їх достатньо часто...

— ...Протягом останніх трьох годин.

Мінерва Макґонегел, що стояла за катедрою біля вчительського стола, подивилася на наступне ім'я в списку. «Будь ласка, тільки не в Ґрифіндор, будь ласка, тільки не в Ґрифіндор, НУ БУДЬ ЛАСКА, тільки не в Ґрифіндор...». Вона глибоко вдихнула й викликала:

— Гаррі Поттер!

Раптом у залі запанувала тиша, всі перешіптування обірвалися.

Тиша, яку розітнуло жакливе дзижчання, модульоване й мінливе, огидна пародія на мелодію.

Шокована Мінерва різко повернула голову й визначила, що це дзижчання долинає з боку ґрифіндорців, де ВОНИ видерлися на стіл і дули в якісь невеличкі пристрої, притиснуті до ЇХНІХ губ. Її рука потяглася до палички, щоб накласти на всіх них закляття «Сіленціо», та її зупинив інший звук.

Дамблдор хихотів.

Мінерва знову перевела погляд на Гаррі Поттера, що ледве встиг зробити один крок, як одразу завагався й остовпенів.

Та за мить хлопчик пішов далі. Він із якимись дивними ковзаннями рухав ногами, розмахував руками вперед і назад, та ще й клацав пальцями синхронно з ЇХНЬОЮ музикою.

*На мелодію «Мисливців на привидів»
(Виконувалася на казу Фредом і Джорджем Візлі,
на вокалі — Лі Джордан.)*

Поруч темний лорд?

Не лякай народ

Хто прийде на поміч?

— ГАРРІ ПОТТЕР! — крикнув Лі Джордан, а брати Візлі продуділи тріумфальний рефрен.

Смертельні прокляття?

Темні заляття?

Хто прийде на поміч?

— ГАРРІ ПОТТЕР! — тепер волали й додаткові голоси.

Пострахи Візлі й далі видавали затяжний репет, що його тепер підхопили деякі старшокурсники маґлівського роду, створивши собі такі самі невеличкі пристрої — без сумніву, трансфігурували зі шкільного столового срібла. Коли музика майже повністю вщухла, Гаррі Поттер вигукнув:

— Темних лордів я не боюся!

Залу заповнили аплодисменти, особливо з боку грифіндорського стола, і ще більша кількість учнів створила власні антимузичні інструменти. Огидне дзижчання залунало вдвічі гучніше, посилюючись у страхітливому крещендо.

— Темних лордів я не боюся!

Мінерва з пострахом поглянула в обидва боки вчительського стола, занадто добре знаючи, що саме вона побачить.

Трелоні несамовито обмахувалася, Флитвік зацікавлено спостерігав за подіями, Геґрід плескав у такт музиці, Спраут суворо роздивлялася, Квірел із глузливою втіхою втупився в хлопця. Одразу ліворуч від неї мугикав Дамблдор, а праворуч Снейп учепився побілими пальцями у свій порожній келих для вина так сильно, що товсте срібло повільно дефор-

мувалося.

*Темні маски та вбрання?
Неможливі завдання?
Хто прийде на поміч?
ГАРРІ ПОТТЕР!
Чари некромантії?
Старий кажан у мантії?
Хто прийде на поміч?
ГАРРІ ПОТТЕР!*

Губи Мінерви зіпилися в білу лінію. Вона ще поговорить із НИМИ щодо цього останнього куплету, дарма ВОНИ вважають її безсилою через те, що сьогодні перший день навчального року, тож Грифіндор не має очок, що їх можна було б зняти. Якщо ЇМ начхати на відпрацювання, вона вигідає щось інше.

Раптово затамувавши подих від жаху, вона поглянула в бік Снейпа. *Звісно*, він мусив розуміти, що маленький Поттер і гадки не мав, про кого йшлося...

Вираз обличчя Снейпа перетнув межу люті й набув відрадної байдужості. Легка усмішка грала на його губах. Він дивився в бік Гаррі Поттера, а не грифіндорського стола, а його руки досі стискали пожмакані залишки того, що колись було келихом для вина.

А Гаррі з усмішкою на обличчі рухався вперед, вимахуючи руками й ногами згідно з рухами танцю «Мисливців на привидів». Це була чудово поставлена витівка, що захопила його цілковито зненацька. Найменше, що він міг зробити, — підіграти їм і не зіпсувати цього всього.

Усі радо вітали його. Через це йому стало тепло на душі, але водночас він почувався жахливо.

Люди плескали йому за те, що він здійснив, коли мав лише рік. За те, чого він навіть не довів до кінця. Десь там у

якийсь спосіб Темний Лорд досі животів. Чи вітали б вони його так само радісно, якби знали про це?

Проте силу Темного Лорда вже було знищено одного разу. І Гаррі захистить їх знову. Якщо пророцтво справді існувало, і в ньому справді про це йшлося. Та й узагалі — незалежно від того, що там стверджує якась кляте пророцтво.

Всі ці люди вірили в нього й підтримували його — Гаррі не міг допустити, щоб усе це було даремно. Спалахнути й згаснути, як багато інших вундеркіндів. Виявитися розчаруванням. Зазнати невдачі, не виправдати репутації символу Світла — *байдуже*, як він її здобув. Він безперечно, безумовно, хай скільки часу на це потрібно, навіть якщо це його вб'є, виправдає їхні сподівання. А згодом *перевершить* ці сподівання, і люди, згадуючи минуле, дивуватимуться, що очікували від нього так мало.

І він вигукнув вигадану ним брехню, оскільки вона потрапляла в ритм, а пісня потребувала її:

Темних лордів я не боюся!

Темних лордів я не боюся!

Гаррі зробив останні кілька кроків до Сортувального Капелюха, коли музика стихла. Уклонився Орденіві Хаосу за грифіндорським столом, повернувся й уклонився іншій частині зали, а тоді зачекав, щоб оплески й хихотіння вщухли...

***

ОМАКЕ-ФАЙЛ №3: Альтернативні закінчення розділу «Самоусвідомлення».

Пропозиція розповісти весь сюжет будь-кому, хто здогадається, чого «ніколи раніше не траплялося», захотила *багато* цікавих спроб. Перше омаке серед тих, що наведено

нижче, взято безпосередньо з моєї улюбленої відповіді — від Meteoricshipyards. Наступне ґрунтується на здогадці Kazuma щодо того, що «ніколи раніше не траплялося»; третє є комбінацією припущень uoуoente та dougal74; четверте — огляд десятого розділу від wolf550e. Те, що починається з «Е», і ще одне на рядок вище — від DarkHeart81. Всі решта — мої. Якщо когось цікавить самотужки розвивати котрусь із моїх ідей (особливо останню) — прошу. І перш ніж я отримаю сотню обурених скарг — так, мені добре відомо, що законодавчим органом Великої Британії є палата громад у парламенті.

***

...Водночас він зацікавився, чи Сортувальний Капелюх справді був *притомним*, тобто усвідомлював свою свідомість, і якщо так, то чи вистачало йому розмовляти з одинадцятирічними раз на рік. Пісня ніби підтверджувала це: «О, я Сортувальний Капелюх, і в мене все гаразд, я сплю весь рік і працюю лише раз...».

Коли знову запала тиша, Гаррі сів на ослінчик і *обережно* поклав собі на голову вісімсотрічний телепатичний артефакт забутої магії.

Думаючи якомога сильніше: «Не сортуй мене відразу! Я маю питання, що їх треба поставити! Чи забуттяти мене? Чи сортував ти Темного Лорда, коли він був дитиною, і чи можеш розповісти мені про його слабини? Чи відомо тобі, чому я отримав сестру палички Темного Лорда? Чи прив'язаний привид Темного Лорда до мого шраму й чи тому я такий злий подеколи? Це найважливіші питання, проте якщо ти маєш ще трохи часу, то чи можеш сказати щось про те, як віднайти втрачені чари, що дали змогу створити тебе?».

І Сортувальний Капелюх відповів:

— Ні. Так. Ні. Ні. Так і ні, і більше не став мені подвійних питань. Ні.

А потім уголос:

— РЕЙВЕНКЛОВ!

***

— От лихо! Такого ніколи раніше не траплялося...

«Що?».

— У мене алергія на твій шампунь для волосся...

Сортувальний Капелюх чхнув надзвичайно гучним «АЧХИ», що відлунням прокотилося Великою залою.

— Ну що ж! — весело вигукнув Дамблдор. — Гаррі Поттер потрапив до нового гуртожитку — Ачхи! Макґонегел, ви станете його вихователькою. Вам краще поквипитися й взяти заходів щодо підготовки розкладу й навчального плану для Ачхи, завтра перший день занять!

— Але ж... але... хіба ж... — затиналася Макґонегел, цілковито збита з пантелику. — Хто ж тоді буде вихователем Ґрифіндору?

Це був єдиний аргумент, що наразі спав їй на думку, вона мала була якось зупинити це...

Дамблдор задумливо потер щоку пальцем:

— Снейп.

Снейпів заперечливий вереск майже заглушив Макґонегелів:

— А хто ж тоді стане вихователем *Слизерину*?

— Ґегрід.

***

«Не сортуй мене відразу! Я маю питання, що їх треба поставити! Чи забутятили мене? Чи сортував ти Темного Лорда, коли він був дитиною, і чи можеш розповісти мені про його слабину? Чи відомо тобі, чому я отримав сестру палички Темного Лорда? Чи прив'язаний привид Темного Лорда до мого шраму й чи тому я такий злий подеколи? Це найважливіші питання, проте якщо ти маєш ще трохи часу, то чи можеш сказати щось про те, як віднайти втрачені чари, що дали змогу створити тебе?».

Запала недовга павза.

«Агов? Мені повторити запитання?».

Сортувальний Капелюх заволав жахливим високим криком, що відлунням прокотився Великою залою й змусив більшість учнів затиснути вуха долонями. Капелюх відчайдушно завив, злетів із голови Гаррі Поттера, поплигав геть, відштовхуючись крисами від підлоги, і вибухнув, не подолавши й половини шляху до вчительського стола.

***

— СЛИЗЕРИН!

Вираз жаху на Гарріному обличчі змусив Фреда Візлі думати так швидко, як ніколи в житті, й одним рухом витягнути паличку.

— *Сіленціо!* — прошепотів він. А тоді: — *Голосозмініус! Черевомовліо!*

— Жартую-жартую! — сказав Фред Візлі. — ГРИФІНДОР!

***

— От лихо! Такого ніколи раніше не траплялося...

«Що?»

— Зазвичай я спрямовую з такими питаннями до директора, що й собі міг би запитати мене, якщо забажає. Але частина інформації з вашого запиту закрито не тільки для вашого рівня доступу, але й для директорського.

«Як я можу підвищити свій рівень доступу?».

— На жаль, ваш нинішній рівень доступу не дозволяє мені дати відповіді на цей запит.

«Які дії *доступні* для мого рівня доступу?».

Далі все відбулося швидко...

— ROOT!

***

— От лихо! Такого ніколи раніше не траплялося...

«Що?».

— Мені доводилося розказувати ученицям, що вони були при надії, — якби ти знав, що я бачив у їхніх головах, це б розбило тобі серце. Та я вперше мушу повідомити комусь, що він стане батьком.

«ЩО?».

— Драко Мелфой носить твою дитину.

«Щ-О-О-О-О-О-О-О?».

— Повторюю: Драко Мелфой носить твою дитину.

«Але нам усього одинадцять...».

— Насправді, Драко вже тринадцять років.

«Ал-л-ле чоловік не може завагітніти...».

— А ще вона дівчина, тільки приховує це під вбранням.

«АЛЕ В НАС НІКОЛИ НЕ БУЛО СЕКСУ, ДУРНЮ!».

— ВОНА ЗАБУТТЯТНУЛА ТЕБЕ ПІСЛЯ ЗГВАЛТУВАННЯ, НЕДОУМКУ!

Гаррі Поттер зомлів. Його непритомне тіло з глухим звуком гепнулося з ослінчика.

— РЕЙВЕНКЛОВ! — вигукнув Капелюх, що й досі лежав на маківці Гаррі. Цей жарт виявився навіть смішнішим за той, що спав йому на думку спершу.

***

— ЕЛЬФ!

Га? Гаррі пам'ятав, як Драко говорив щось про гуртожиток ельфів-домовиків, але що саме це означало?

З огляду на приголомшені обличчя навколо — нічого доброго...

***

— ВІЛЬНА КАСА!

***

— МАЖОРИТАРКА!

***

— От лихо! Такого ніколи раніше не траплялося...

«Що?».

— Мені ще не доводилося визначати гуртожиток для когось, хто був би реінкарнацією і Годрика Грифіндора, і Салазара Слизерина, і Наруто.

***

— АТРІД!

***

— Знову надурив! ГАФЕЛПАФ! СЛИЗЕРИН! ГАФЕЛПАФ!

***

— МАРИНОВАНА ПОЛІНИЦЯ!

***

— Х-А-А-А-А-А-Н!

***

За вчительським столом Дамблдор і далі лагідно всміхався. З боку Снейпа подеколи долинало тихе металеве дзеленчання: він ліниво перебирав погнутими рештками того, що раніше було важким срібним келихом для вина. Мінерва Макґонегел вчепилася в катедру побілілими пальцями, знаючи, що заразний хаос Гаррі Поттера якось пробрався й у Сортувальний Капелюх...

У голові Мінерви миготіли сценарій за сценарієм, один від одного гірший. Капелюх вирішить, що Гаррі буде однаково добре в усіх гуртожитках, а тому належатиме до них

усіх одночасно. Капелюх оголосить, що розум Гаррі занадто дивний для сортування. Капелюх вимагатиме вигнати Гаррі Поттера з Гогвортсу. Капелюх впаде в кому. Капелюх наполягатиме, що для потреб Гаррі Поттера необхідно створити новий гуртожиток Лихої Долі, і *Дамблдор змусить її це зробити...*

Мінерва згадала, що саме Гаррі розповів їй під час тієї катастрофічної прогулянки алеєю Діагон щодо... омани планування, здається... Що люди зазвичай занадто оптимістичні, навіть коли вважають, що мислять песимістично. Це був той тип інформації, який міцно засідає в голові й не дає спокою, обертається жахіттями...

Але що могло трапитися в *найгіршому* разі?

Що ж... У *найгіршому* разі Капелюх призначить Гаррі до цілковито нового гуртожитку. Дамблдор наполягатиме на тому, що вона має взятися до цього завдання — створення нового гуртожитку особисто для нього, — і їй доведеться реорганізувати весь навчальний розклад першого ж дня навчання. Дамблдор усуне її з посади виховательки Грифіндору й передасть її любий гуртожиток... професорові Бінсу, привидові з історії. Її ж призначать вихователькою гуртожитку Лихої Долі Гаррі. І вона безрезультатно намагатиметься давати цій дитині накази, без жодного ефекту зніматиме з нього очки, а кожним новим нещастям дорікатимуть саме їй.

Чи було це найнесприятливішим сценарієм?

Мінерва щиро не могла уявити нічого гіршого за це.

І навіть у най-найгіршому разі — незалежно від того, *що саме* трапиться з Гаррі, — це все закінчиться за сім років.

Вона відчула, як її пальці, що досі стискали катедру, повільно розслабилися. Гаррі мав рацію: була якась розрада в тому, щоб пильно поглянути в найвіддаленіші глибини темряви, досягнути, що ти зазирнув у вічі своїм найгіршим стра-

хам і тепер готовий до зустрічі з ними.

Налякану тишу розітнуло єдине слово.

— Директор! — вигукнув Сортувальний Капелюх.

Дамблдор спантеличено підвівся з-за вчительського стола.

— Що? — спитав він Капелюха. — Що таке?

— Це я не вам, — відказав Капелюх. — Я визначив місце в Гогвортсі для Гаррі Поттера, де він найкраще себе проявить: посаду директора.

Розділ 12. Контроль поривів

Пх'н'глуї м'лів'нафх Дж. К. Ролінг' вгах'нагл фхтагн

— *Цікаво, що не так із цим.*

***

— Ліза Турпін!

Шепіт-шепіт-шепіт гаррі поттер шепіт-шепіт слизерин шепіт-шепіт ні серйозно що це в біса шепіт-шепіт

— РЕЙВЕНКЛОВ!

Гаррі приєднався до оплесків, якими вітали дівчинку, що сором'язливо йшла до рейвенкловського стола; її мантія тепер мала темно-синю облямівку. Видавалося, що Ліза Турпін розривалася між пориванням сісти якомога далі від Гаррі Поттера й жагою вибороти місце поруч і почати витягати з нього відповіді.

Побувати в центрі надзвичайної та цікавої події, а потім приєднатися до гуртожитку Рейвенклов — однаково, що вмочити когось у соус барбекю й жбурнути до ями зі зголоднілими кошенятами.

— Я пообіцяв Сортувальному Капелюхові не розповідати про це, — уже внаслідок пробубонів Гаррі.

— Авжеж, звісно.

— Ні, я справді пообіцяв Сортувальному Капелюхові не розповідати про це.

— Гаразд, я пообіцяв Сортувальному Капелюхові не роз-

повідати про *майже* все з цієї розмови, а решта — *особисте*, як це було *й у вас*, тож *дайте спокій*.

— Хочете знати, що сталося? Гарзд! От частина того, що сталося! Я сказав Капелюхові, що професорка Макґонегел погрожувала спалити його, а той попрохав передати їй, що він назвав її нахабною юначкою й велів не пхатися в його справи!

— Якщо ви не збираєтеся мені вірити, то *навіщо взагалі запитujete?*

— Ні, я теж не знаю, як я здолав Темного Лорда! З'ясуєте — неодмінно розкажіть!

— *Тиша!* — гримнула професорка Макґонегел з помосту біля вчительського стола. — *Ніяких розмов до завершення церемонії сортування!*

Гучність ненадовго знизилася, доки всі чекали, чи збирається вона вдатися до якихось конкретних і вартих уваги погроз, відтак перешіптування відновилися.

Срібнобородий старець із радісною усмішкою підвівся зі свого величезного золотого стільця.

Миттева тиша. Хтось несамовито штурхнув Гаррі, коли той спробував відновити шушукання, і він на півслові обірвав себе.

Радісний стариган знову сів.

«Примітка: не займати Дамблдора».

Гаррі досі намагався обробити всі події Випадку із Сортувальним Капелюхом, не остання з яких відбулася відразу після того, як він здійняв Капелюха з голови. Тієї миті почувся тихесенький шепіт, що доринав ніби нізвідки й був схожим і на звичайну мову, і на шипіння водночас: «*С-салют від с-слизеринця с-слизеринцеві: якш-ш-що ш-шукатимеш мо-їх с-секретів, поговори з моєю змією*».

Гаррі підозрював, що це аж ніяк не мало бути частиною офіційного процесу сортування. І що тут не минулося без

додаткового закляття від Салазара Слизерина, що його він наклав на Капелюх під час створення. І що сам Капелюх не знав про це. І що воно запускалося, коли Капелюх вимовляв: «СЛИЗЕРИН», плюс-мінус якісь додаткові умови. І що жоден рейвенкловець *справді-справді не мав цього почути*. І що знайти б якийсь надійний спосіб змусити Драко запрягнути тримати все в таємниці та як слід його розпитати, то було б якраз до речі почастуватися пирсконадом.

«Йй-бо, вирішуєш не йти шляхом темного лорда, як все-світ починає насміхатися з тебе, щойно ти знімаєш Капелюха з голови. Деякі дні просто не створені для боротьби з долею. Мабуть, зачекаю до завтра, щоб узятися нищити в собі темного лорда».

— ГРИФІНДОР!

Рон Візлі зірвав багато оплесків, і не лише від грифіндорців. Схоже, родина Візлі була тут доволі популярною. За мить Гаррі всміхнувся й приєднався до овацій.

З другого боку, можливо, саме сьогодні йому випала унікальна нагода звернути зі стежки до Темної Сторони. До дідька долю й до дідька всесвіт. Він ще покаже Капелюхові.

— Блез Забіні!

Павза.

— СЛИЗЕРИН! — вигукнув Капелюх.

Гаррі аплодував і Забіні, ігноруючи дивні погляди, що їх кидали на нього всі, включно із Забіні. Жодного імені після цього не пролунало, і Гаррі збагнув, що Блез Забіні завершував список першокласників. Чудово, він плескав *тільки* Забіні... Ну й нехай.

Дамблдор підвівся й рушив до підвищення. Схоже, вони зараз вислухають промову...

І тут Гаррі сягнула ідея геніального досліджу.

Герміона обмовилася була, що Дамблдор — наймогутніший із живих чарівників, чи не так?

Гаррі потягнувся до свого капшучка й пробубонів:

— Пирсконад.

Щоб напій подіяв, Дамблдор мусив би вставити у свою промову щось украй сміховинне, щоб навіть попри цілковиту ментальну готовність Гаррі однаково похлинувся. Наприклад, що всім учням Гогвортсу заборонено носити одяг упродовж року чи що всіх треба перетворити на котів.

Проте якщо хтось у світі й здатен протистояти владі пирсконаду, то це Дамблдор. Отже, якщо це спрацює, то пирсконад буквально *непереможний*.

Гаррі потягнув за кільце бляшанки під столом, адже волів виконати все непомітно. Рідина тихо зашипіла. Декілька пар очей зиркнуло в його напрямку, та невдовзі відвели погляд, коли...

— Вітаю вас! Вітаю вас із початком нового навчального року в Гогвортсі! — мовив Дамблдор до учнів, широко розкриваючи обійми, ніби ніщо не могло втішити його більше, ніж бачити їх усіх тут.

Гаррі набрав повен рот пирсконаду й знову опустив бляшанку. Він робитиме маленькі ковтки й намагатиметься не похлинутися, *хай там що* верзтиме Дамблдор.

— Перед бенкетом я хотів би сказати ще кілька слів. Ось вони: щастя-щастя, бах-бах, твань-твань-твань! Дякую!

Усі схвально зааплодували, і Дамблдор вернувся на своє місце.

Гаррі залякло сидів, а напій струменів із кутків його рота. Принаймні він впорався похлинутися тихо. Йому справді, справді, *справді* не варто було цього робити. Дивовижно, наскільки очевиднішим це стало за секунду після того, як уже виявилось запізно.

Озираючись назад, Гаррі, напевно, мав збагнути, що він робить щось не те, ще на думці про перетворення всіх на котів... Чи ще раніше — пригадавши свою ментальну примітку

не займати Дамблдора... Чи нещодавне рішення більше зважати на почуття інших... Чи якби він мав *бодай децицю* здорового глузду...

Це безнадійно. Він геть зіпсутий. Слава темному лордові Гаррі. Боротися з долею неможливо.

Хтось питав, чи все в нього гаразд. (Інші почали накладати собі їжі, що магічно — ото новина — з'явилася на столі.)

— Усе гаразд, — запевнив Гаррі. — Перепрошую. Ем. А це була... *нормальна* промова для директора? Ви всі... не видавалися... дуже здивованими...

— Та Дамблдор божевільний, звісно, — відповів старший на вигляд рейвенкловець, що сидів біля нього і якимось відрекомендувався був, проте Гаррі навіть не намагався запам'ятати як. — Ото сміхота, надзвичайно могутній чарівник, проте геть клепки розгубив, — він спинився на хвильку. — Трохи згодом я також хотів би дізнатися, чому з твоїх губ потекла, а потім зникла зелена рідина. Та боюся, що ти обіцяв Сортувальному Капелюхові й про це не розповідати.

Величезним зусиллям волі Гаррі не поглянув на бляшанку в руці, що видало б його.

Зрештою, пирсконад не взяв і не матеріалізував був заголовок «Базікала» про нього й Драко. Той пояснив усе так, ніби воно сталося... природно? Ніби пирсконад *змінив історію, щоб усе збігалося?*

Гаррі ментально уявив, як він б'ється головою об стіл. «Бум-бум-бум», — видавала подумки його голова.

Інша учениця стишила голос до шепоту:

— Я чула, що Дамблдор насправді геній, який таємно керує купою усього й використовує своє божевільля як прикриття, щоб ніхто його не запідозрив.

— І я таке чув, — прошепотів хтось третій, і за столом по-крадьки закивали.

Це не могло не привернути Гарріної уваги.

— Зрозуміло, — прошепотів він, і ще стишив голос. — Отже, всі знають, що Дамблдор таємно всім керує.

Більшість учнів кивнула. Один чи двоє раптом замислилися, включно зі старшокласником, що сидів біля Гаррі.

«Це точно рейвенкловський стіл?». Гаррі спромігся не бовкнути цього вголос.

— Геніально! — зашепотів він. — Якщо всі знають, то ніхто не запідозрить, що це таємниця!

— Саме так, — погодився його сусід, а потім насупився. — Зажди, щось тут не те...

«Примітка: верхній квартал гогвортських учнів, також відомий як гуртожиток Рейвенклов, не є найвидатнішою програмою світу для обдарованих дітей».

Принаймні він відкрив сьогодні важливий факт — пирсконад усемогутній. А це означало...

Гаррі кліпнув від подиву, коли його розум нарешті збагнув очевидний наслідок.

...Це означало, щойно він опанує закляття, яке тимчасово змінює його власне почуття гумору, то зможе змусити трапитися *що завгодно*: зробити так, щоб саме це було єдиним з його погляду досить кумедним, щоб похлинутися, і випити бляшанку пирсконаду.

«Що ж, шлях до божественности виявився коротким. Навіть я очікував, що це потребуватиме більше часу, ніж перший день школи».

Якщо подумати, то він заодно цілковито зіпсував Гогвортс протягом не більш як десяти хвилин після сортування. Гаррі навіть дещо шкодував про це; лише Мерлінові відомо, що божевільний директор збирався витворити з його наступними сімома роками шкільного життя. Проте він також не міг стримати раптової гордості.

Завтра. Щонайпізніше завтра він зверне зі шляху, що веде до темного лорда Гаррі. Перспектива, що видавалася деда-

лі страшнішою щохвилини. А втім, чомусь водночас дедали привабливішою. Частина його розуму вже уявляла уніформу для посіпак.

— Їж, — прогарчав поруч старший рейвенкловець, штурхнувши Гаррі під ребра. — Не думай. Їж.

Гаррі автоматично почав набирати собі на тарелю все, що потрапило під руку. Сині сосиски з маленькими блискітками? Ото новина.

— Про що ти задумався, про Сортувальний... — почала було Падма Патіл, одна з новачок Рейвенклоу.

— Не надокучати за їжею! — хором відізналося принаймні три людини.

— Це правило гуртожитку! — додав хтось інший. — Інакше ми всі померли б із голоду.

Гаррі з подивом зрозумів, що він дуже-дуже сподівався, що його кмітлива нова ідея *насправді* не подіє. І що пирсконад працював якось інакше й *насправді* не мав всемогутньої сили змінювати реальність. Не те щоб йому не кортіло стати всемогутнім. Просто він не міг стерпіти життя у всесвіті, ось так-от влаштованому. Було щось негідне в захопленні влади за допомогою хитромудрого використання газованого напою.

Однак він збирався перевірити це експериментально.

— А знаєш, — тихо й лагідно звернувся до нього старший учень, — ми маємо метод змушувати таких людей, як ти, їсти. Хочеш дізнатися який?

Гаррі здався й заходився їсти синю сосиску. Виявилось доволі смачно, особливо блискітки.

Вечера завершилася навдивовижу швидко. Гаррі намагався скуштувати бодай трохи кожної дивної нової страви, що її бачив. Його допитливість не могла змиритися з незнанням того, як щось смакувало. Дяка богам, це не ресторан, де треба замовити щось одне й ніколи не довідатися, яка на

смак інша їжа в меню. Гаррі ненавидів таке, це було ніби катівнею для будь-кого з іскрою цікавості: «Виберіть лише одну з таємниць у списку, ха-ха-ха!».

Потім настав час десерту: Гаррі геть забув залишити для нього місце й здався після невеличкого шматочка мелясового пирога. Звісно, всі ці наїдки подадуть ще бодай раз протягом навчального року.

То що ж було в його переліку справ, крім звичайних шкільних обов'язків?

«Завдання 1. Дослідити чари зміни розуму, щоб можна було перевірити, чи справді ти відшукав шлях до всемогутності за допомогою пирсконаду. А взагалі, усі чари, пов'язані з мозком, що на них вдасться натрапити. Розум — це основа могутності людей; будь-яка магія, що впливає на нього, — найважливіший вид магії з можливих».

«Завдання 2. Насправді саме це має бути Завданням 1, а попереднє — Завданням 2. Переглянути книжкові шафи бібліотек Гогвортсу й Рейвенклову, ознайомитися з їхньою системою та обов'язково прочитати принаймні назви всіх книжок. За другим заходом: прочитати зміст кожної книжки. Треба скооперуватися з Герміоною, яка має набагато ліпшу, ніж у тебе, пам'ять. Дізнатися, чи існує в Гогвортсі бібліотечний книгообмін і чи хтось із нас двох, особливо Герміона, може відвідувати й ті бібліотеки. Якщо інші гуртожитки мають приватні бібліотеки, вигадати, як здобути до них законний доступ чи непомітно прокрастися».

«Варіант 3-А. Взяти з Герміони слово тримати все в секреті й спробувати дослідити “від слизеринця слизеринцеві: якщо шукатимеш моїх секретів, поговори з моєю змією” . Проблема: це звучить украй конфіденційно й може знадобитися доволі багато часу, щоб натрапити на книжку з якоюсь підказкою».

”Завдання 0. Розвідати, які існують закляття для пошуку-

здобуття інформації, якщо взагалі такі є. Бібліотечна магія загалом є не настільки надзвичайно важливою, як магія розуму, але має значно вищий пріоритет».

«Варіант 3-Б. Пошукати закляття, що може магічно зв'язати Драко обіцянкою зберігати таємницю (сироватка правди?), а потім спитати його про послання Слизерина...».

Власне... Гаррі мав погане передчуття щодо варіанту 3-Б.

Якщо вже замислитися, то й варіант 3-А більше не здавався йому таким чудовим.

Гаррі яскраво пригадав, мабуть, найгіршу мить свого життя — ті довгі моторошні секунди під Капелюхом, від яких кров холола в жилах, коли він думав, що вже зазнав поразки. Він тоді хотів був повернутися в часі бодай на кілька хвилин і змінити щось, будь-що, доки ще не запізно...

А потім виявилось, що, зрештою, було ще не запізно.

Бажання виконано.

Історію змінити неможливо. Проте її можна відразу творити правильно. Вчинити якимось інакше *першого* разу.

Весь цей задум із пошуком секретів Слизерина... занадто скидався на щось таке, про що він згадає роки потому й скаже: «Он коли все полетіло шкереберть». І несамовито прагнучиме мати змогу повернутися в часі й зробити інший вибір...

Бажання виконано. Що тепер?

Гаррі поволі всміхнувся.

Це було доволі *контрінтуїтивною* думкою... Проте...

Проте він *міг* — не існувало правила, що забороняло б таке, — він *міг* просто вдати, що ніколи не чув того тихого шепоту. Дозволити всесвітові рухатися далі так, ніби цієї важливої події ніколи не відбулося. Двадцять років потому саме цього він відчайдушно бажатиме: щоб так трапилося було двадцять років тому, а за двадцять років до двадцяти років потому було прямо зараз. Змінити давнє минуле

просто — треба лише вчасно подумати про це.

Чи... Це було навіть більш контрінтуїтивно... Замість Драко чи Герміони Гаррі міг сповістити, скажімо, *професору Макгонгел*. Вона зможе знайти декількох хороших людей і зняти це додаткове закляття з Капелюха.

Ну звісно! Ця ідея видавалася напрочуд вдалою тепер, коли він уже *подумав* про неї.

Так очевидно в ретроспективі, а все ж якось Варіант 3-В і Варіант 3-Г просто не спали йому на гадку.

Він нагородив себе одним балом у своїй програмі ні-темному-лордові-Гаррі.

Капелюх зіграв був із ним жахливо жорстокий жарт, проте не можна було заперечувати його наслідки згідно з конвенціоналізмом. І, безсумнівно, Гаррі тепер краще розумів, як це все сприймається з погляду жертви.

«Завдання 4. Попросити вибачення в Невіла Лонгботома».

Гаразд, поки що йому все йшло до рук, тепер лиш би втримати це. «Щомиті, хоч куди кинь оком, я світлішаю й світлішаю...».

Люди навколо переважно також припинили їсти, а тарелі з десертами почали зникати, як і використаний посуд. Коли столи спорожніли, Дамблдор знову підвівся зі свого стільця. Гаррі нічого не міг із собою вдіяти: йому захотілося випити ще пирсконаду.

«Ти ж ЗНУЩАЄШСЯ», — подумав Гаррі тій своїй частині.

Проте дослід не береться до уваги, якщо його не відтворено, чи не так? А шкоди вже заподіяно, чи не так? Хіба він не хоче дізнатися, що відбудеться *цього* разу? Хіба йому не цікаво? А що як результат виявиться іншим?

«Агов, готовий закластися: ти та сама частина мого мозку, що придумала витівку з Невілом Лонгботомом».

Е-е... Можливо?

«І хіба не надміру очевидно, що якщо я піддамся, то пошкодую про це наступної ж миті, як стане запізно?».

Ем...

«Еге ж. Отже, НІТ».

— Кгем... — почав Дамблдор із помосту, погладжуючи свою довгу сиву бороду. — Ще кілька слів, якщо ви вже наїлися й напилися. Перед початком навчального року я маю кілька зауваг.

— Першокласникам слід пам'ятати, що всім учням заборонено ходити до лісу. Саме тому він називається Забороненим. Якби він був дозволеним, то іменувався б як Дозволений ліс.

Прямолінійно. «Примітка: Заборонений ліс заборонений».

— Містер Філч, наш сторож, просив нагадати, що в шкільних коридорах на перервах не можна вдаватися до магії. На жаль, усі ми знаємо: те, що *має бути*, і те, що *є*, — це дві різні речі. Дякую, що пам'ятаєте про це.

Е-е...

— Гравців у квідич набиратимуть протягом другого тижня навчання. Усіх охочих виступати за команди своїх гуртожитків прошу звертатися до мадам Гуч. Усіх охочих переглянути засади квідичу — до Гаррі Поттера.

Гаррі вдавився власною слиною та заходився кашляти саме тоді, коли всі очі повернулися до нього. Якого біса? Він жодного разу не зустрічався був поглядом із Дамблдором... Принаймні йому так здавалося. І вже, безперечно, не думав тієї миті про квідич! Він не розмовляв ні з ким про це, крім Рона Візлі, і дуже сумнівався, що той розп'якав комусь іще... Чи таки побіг скаржитися вчителям? Що за...

— Крім того, хочу попередити, що цього року доступ до коридору на четвертому поверсі праворуч заборонено всім,

хто не хоче померти в нестерпних муках. Його ретельно охороняє низка небезпечних і потенційно летальних пасток, що з ними не до снаги впоратися нікому, а тим паче першокласникам.

Гаррі вже було начхати.

— І, нарешті, висловлюю найщирішу подяку Квірінові Квірелу, що героїчно погодився обійняти посаду професора захисту від темних мистецтв у Гогвортсі, — Дамблдор окинув залу прискіпливим поглядом. — Сподіваюся, що всі учні висловлять професорові Квірелу найбільшу пошану й *терпимість*, як і належить за його видатну працю на благо вас і цієї школи, і ніхто *не стане надокучати нам* будь-якими *дріб'язковими скаргами* щодо нього, хіба що ви бажаєте виконувати його роботу.

А це що було?

— Тепер я передаю слово новому членові нашого викладацького колективу — професорові Квірелу, який бажає сказати декілька слів.

Молодий, худий, нервовий чоловік, що його Гаррі вперше зустрів був у «Дірявому казані», повільно рушив до помосту, налякано озиралася довкола в усіх напрямках. Гаррі на мить побачив його потилицю: скидалося на те, що попри молоду зовнішність професор Квірел уже почав лисіти.

— Цікаво, що не так із *цим*, — прошепотів старший рейвенкловець, що сидів поруч із Гаррі. Схожими приглушеними коментарями обмінювалися всюди вздовж стола.

Професор Квірел дійшов до помосту й заляк там, кліпаючи очима:

— А... А...

Потім сміливість ніби цілковито покинула його, і він стояв там у тиші, подеколи сіпаючись.

— Ох, чудово, — прошепотів старшокласник, — схоже, в нас буде ще один *довгий* рік уроків захисту...

— Салют, мої юні учні, — мовив професор Квірел сухим, упевненим тоном. — Усі ми знаємо, що над Гогвортсом тяжіє певний *неталан*, коли доходить до вибору вчителів на цю посаду; без сумніву, багато кого цікавить, яка лиха доля спіткає цьогогоріч мене. Запевняю вас: аж ніяк не моя некомпетентність, — він слабо всміхнувся. — Вірте чи ні, я давно бажав спробувати стати одного дня професором захисту від темних мистецтв тут, у Гогвортській школі чарів і чаклунства. Першим цього предмета навчав сам Салазар Слизерин. Ще в чотирнадцятому сторіччі серед найвидатніших бойових магів будь-яких поглядів панувала традиція: пробувати свої сили у викладанні тут. Серед колишніх професорів захисту був не лише легендарний мандрівний герой Гарольд Ші, але й, цитата, невмируща, кінець цитати, Баба Яга. Бачу, дехто з вас досі здригається від звучання її імені, хоча вона мертва вже шість сотень років. Цікаві були часи для відвідування Гогвортсу, як гадаєте?

Гаррі важко ковтнув, намагаючись стримати раптову хвилю емоцій, що переповнили його, коли професор Квірел почав говорити. Його чіткий тон дуже нагадував лектора з Оксфорду, і Гаррі пройняло усвідомлення, що він не побачить ані дому, ані мами, ані тата аж до Різдва.

— Ви звикли, що викладачами захисту ставали некомпетентні, шахраї чи невдахи. Для будь-кого, хто хоч трохи знає історію, ця посада має геть іншу репутацію. Не всі, хто тут навчав, були найкращими, проте всі найкращі навчали в Гогвортсі. У такому найяснішому товаристві й після такого довгого очікування цього дня мені було б соромно націлитися на рівень, нижчий від досконалости. Маю намір, щоб кожен із вас назавжди запам'ятав цей рік як *найкращий* курс захисту, що його ви коли-небудь мали. Те, що ви вивчите цьогогоріч, завжди слугуватиме непохитним підґрунтям у мистецтві захисту, хай які вчителі будуть після чи були перед.

Вираз обличчя професора Квірела посерйознішав.

— У нас *величезні* прогалини в базових знаннях, що їх треба латати, а часу обмаль. Тож я замислив відійти від навчальних звичаїв Гогвортсу в багатьох аспектах, а також запровадити деякі факультативні позашкільні активності, — він спинився на хвильку. — Якщо цього недостатньо, мабуть, я знайду способи мотивувати вас. Ви мої довгоочікувані учні й ви *працюватимете* на моїх довгоочікуваних уроках захисту з *усієї снаги*. Я додав би ще якусь жахливу погрозу, мовляв, інакше ви страшенно пожалкуєте, але це надто скидається на кліше, як гадаєте? Вважаю це не гідним моєї винахідливості. Дякую.

Потім бадьорість і впевненість випарувалися з професора Квірела. Він широко роззявив рота, наче раптово виявив себе перед неочікуваною аудиторією, крутнувся конвульсивним ривком, поплентався назад до свого місця й зігнувся над ним, ніби збирався на нього впасти й вибухнути.

— Він здається трохи дивним, — прошепотів Гаррі.

— Тю... — кинув його старший сусід. — Се ще тільки цвіт.

— А тепер, — знову взяв слово Дамблдор, — перед тим як лягати спати, заспіваймо нашу шкільну пісню! Кожен вибирає свою улюблену мелодію й улюблені слова. Ну, починаймо!

Розділ 13. Неправильні питання

Елен сіла Дж. К. Ролінг оментієлво.

Від автора. Не панікуйте. Я урочисто присягаю, що існує логічне, провіщене, сумісне з каноном пояснення всьому, що коїться в цьому розділі. Це загадка, і ви маєте спробувати її розгадати, якщо ж ні — просто прочитайте наступний розділ.

***

— Це одна з найпростіших загадок, що я коли-небудь чула.

***

Щойно Гаррі розплющив очі в рейвенкловській спальні для хлопчиків-першокласників зранку свого першого повноцінного дня в Гогвортсі, він зрозумів: щось не так.

Було тихо. *Надто* тихо.

А, точно... На узголів'я його ліжка було накладено чари тиші, що керувалися невеличким повзунком-квієтором. Без цього заснути в Рейвенклові взагалі не видавалося можливим.

Гаррі сів і огледівся, очікуючи побачити, як інші починають свій день.

Спальня, порожня.

Ліжка, зім'яті й незаслані.

Сонце, що світить із доволі високого кута.

Квіетор, виставлений на максимум.

Його механічний годинник досі цокав, проте будильник був вимкнений.

Схоже, йому дозволили проспати до 9:52. Попри всі зусилля, що їх він доклав був для синхронізації свого 26-годинного циклу сну з прибуттям до Гогвортсу, минулої ночі йому не спалося десь аж до першої. Гаррі планував прокинутися о сьомій разом з іншими учнями. Йому до снаги було пережити невеличкий недосип першого дня, якщо отримає якісь магічні ліки до завтра. Але тепер він пропустив сніданок. І свій найперший урок у Гогвортсі — гербалогію, що почалася вже годину й двадцять дві хвилини тому.

Всередині повільно, повільно зароджувався гнів. Ой, який чудовий маленький жарт. Вимкнімо його будильник. Підкрутімо квіетор. І хай містер Велике Цабе Гаррі Поттер прогавить свій перший урок і нарветься на кпини, що він сонько.

Коли Гаррі дізнається, хто це утнув...

Ні, тут не минулося без сумісних зусиль решти дванадцяти хлопчаків зі спальні Рейвенклоу. Усі вони мали бачити його спляче тіло. Усі вони дозволили були йому проспати сніданок.

Гнів випарувався, його замінили розгубленість і глибока образа. Він же їм сподобався. Він так гадав був. Учора вночі він гадав, що сподобався їм. Чому...

Вибравшись із ліжка, Гаррі побачив на узголів'ї звернений до кімнати аркуш паперу, що сповіщав:

Мої товариші рейвенкловці!

Це був наддовгий день. Будь ласка, дайте мені виспатися й не хвилюйтеся через пропущений сніданок. Я не забув про

свій перший урок.

Ваш

Гаррі Поттер.

І ось Гаррі залякло стояв, а його жилами струменіла крижана вода.

Аркуш було списано його власним почерком, його власним механічним олівцем. І він не пам'ятав, як робив це. І... Гаррі покосився на клаптик паперу. І якщо це не його уява, слова «я не забув» було написано в іншому стилі, ніби він намагався сказати собі щось?..

Невже він знав, що його забудуть? Він що, не спав допізна, скоїв якийсь злочин чи щось під прикриттям, а тоді... Але ж він ще не опанував закляття «Забудуться»... Невже хтось інший... Що...

Деяк спало йому на думку. Якщо він справді знав, що його забудуть...

Все ще в піжамі Гаррі обіг ліжко до валізи, натиснув великим пальцем на замок, витяг свій капшучок і засунув у нього руку:

— Повідомлення собі.

У долоні з'явився інший клаптик паперу. Витягнувши руку, він витріщився на аркуш. Це послання теж було написано його власним почерком. Гаррі прочитав:

Любий Я.

Будь ласка, зіграй у цю гру. Ти можеш зробити це лише раз у житті. Це неповторна нагода.

Код розпізнавання 927, я картоплина.

Щиро твій

Ти.

Гаррі повільно кивнув. «Код розпізнавання 927, я картоплина» — знак, що його він вигадав завчасно, ще декілька років тому, коли дивився телевізор; ніхто інший про нього

не знав. Якби виникла потреба перевірити свою копію, чи справді це він, абощо. Про всяк випадок. Будь готовий.

Гаррі не міг довіряти цій звістці, можливо, тут не минулося без інших залять. Проте це унеможливило будь-які прості жарти. Він, безперечно, написав був це й, безперечно, не пам'ятав, як робив це.

Розглядаючи аркуш, Гаррі помітив, що з другого боку просвічувалося чорнило. Перевернувши його, він прочитав на звороті:

ІНСТРУКЦІЇ ГРИ:

ти не знаєш правил гри;

ти не знаєш ставок гри;

ти не знаєш мети гри;

ти не знаєш, хто контролює гру;

ти не знаєш, як завершити гру;

ти починаєш із сотнею балів.

Гайда.

Гаррі втупився в «інструкції». Ця частина писалася не від руки: почерк був ідеально звичайним, а отже, штучним. Скидалося на те, що тут вдалися до самописного пера — на кшталт того, що його він купив для записування надиктованого.

Він *поняття зеленого не мав*, що тут коїлося.

Ну... Спершу слід вдягнутися й поїсти. Не обов'язково в цьому порядку — шлунок був доволі порожнім. Звісно, час сніданку вже минув, та, зрештою, з колії його це не вибило, адже він заздалегідь передбачив щось таке й підготувався.

— Батончики, — сказав Гаррі, засунувши руку в капшучок.

Він очікував на коробку злакових батончиків, придбаних перед від'їздом до Гоґвортсу, однак його пальці стиснули щось зовсім не те. Витягнувши руку на білий світ,

Гаррі побачив два малесенькі солодкі батончики — геть недостатньо для трапези — з прикріпленою запискою, написаною тим самим почерком, що й інструкції гри. Вона сповіщала:

НЕВДАЛА СПРОБА: -1 БАЛ

ЗАРАЗ БАЛІВ: 99

ФІЗИЧНИЙ СТАН: ДОСІ ГОЛОДНИЙ

МЕНТАЛЬНИЙ СТАН: СПАНТЕЛИЧЕНИЙ

— Аргх-х-х, — вихопилося з Гарріного рота без жодної свідомої команди чи рішення з його боку.

Він постояв на місці якусь хвилю.

Хвилиною потому ситуація досі ані краплі не прояснилася, він досі й гадки не мав, що коїться, мозок ще навіть не почав чіплятися за бодай якусь гіпотезу — ніби його ментальні руки скували величезні гумові кулі-рукавиці, що нічого не давали змоги підняти.

Шлунок, що мав власні пріоритети, запропонував один можливий дослід.

— Ем... — звернувся Гаррі до безлюдної кімнати. — Гадаю, я не можу витратити бал і отримати свою коробку злакових батончиків назад?

Відповіддю стала лише тиша.

— Коробка злакових батончиків, — промовив Гаррі, стягнувши рукою в кашпучок.

У долоні з'явилася коробка правильної на дотик форми... але занадто легка, і відкрита, і порожня, і до неї кріпилася цидулка:

ВИТРАЧЕНО БАЛІВ: 1

ЗАРАЗ БАЛІВ: 98

ТИ ЗДОБУВ: КОРОБКУ ЗЛАКОВИХ БАТОНЧИКІВ

— Я б хотів витратити ще один бал і отримати *власне злакові батончики* назад, — виголосив Гаррі.

Знову тиша.

Він засунув руку до кашпучка:

— Злакові батончики.

Нічого не відбулося.

Гаррі розпачливо знизав плечима й пішов до тумбочки біля ліжка, яку йому виділила школа, щоб узяти свій сьогоднішній чаклунський одяг. Там на дні під його мантиєю лежали злакові батончики й записка:

ВИТРАЧЕНО БАЛІВ: 1

ЗАРАЗ БАЛІВ: 97

ТИ ЗДОБУВ: ШІСТЬ ЗЛАКОВИХ БАТОНЧИКІВ

ТИ ДОСІ ВДЯГНУТИЙ У: ПІЖАМУ

НЕ ЇЖ, ДОКИ ТИ В ПІЖАМІ

ДІСТАНЕШ ПІЖАМНИЙ ШТРАФ

«Що ж, тепер я знаю: хай хто контролює цю гру — він божевільний».

— Моя відповідь: за цим стоїть Дамблдор, — припустив Гаррі вголос. Може, цього разу він встановить новий рекорд зі швидкості мізкування.

Тиша.

Але Гаррі вже зауважив закономірність: записка опиниться в наступному місці, де він шукатиме. Тож він зазирнув під ліжку.

ХА! ХА-ХА-ХА-ХА-ХА!

ХА-ХА-ХА-ХА-ХА-ХА!

ХА! ХА! ХА! ХА! ХА! ХА!

ДАМБЛДОР НЕ КЕРУЄ ГРОЮ

ПОГАНА ВІДПОВІДЬ

ДУЖЕ ПОГАНА ВІДПОВІДЬ

-20 БАЛІВ

І ТИ ДОСІ В ПІЖАМІ

ЦЕ ТВІЙ ЧЕТВЕРТИЙ ХІД

*І ТИ ДОСІ В ПІЖАМІ**ПІЖАМНИЙ ШТРАФ: -2 БАЛИ**ЗАРАЗ БАЛІВ: 75*

Ну й нехай. Гарразд. Переконали — це складна загадка. Був лише перший день навчання, і якщо викреслити Дамблдора, то він просто не знав більше жодного імені достатньо божевільної людини.

Тіло рухалося більш-менш на автопілоті: Гаррі підібрав комплект із мантиї та спіднього, спустився на підвальний рівень своєї валізи (він був доволі сором'язливий, а хтось же міг зайти до спальні), одягнувся й піднявся сходами, щоб скласти піжаму.

Гаррі зупинився перед тим, як висунути потрібну шухляду. Якщо він зрозумів схему правильно...

— Як заробити більше балів? — голосно запитав Гаррі й смикнув за шухляду.

*МОЖЛИВОСТІ ТВОРИТИ ДОБРО Є ПОВСЮДИ**ПРОТЕ ПІТЬМА Є ТАМ, ДЕ МАЄ БУТИ СВІТЛО**ВАРТІСТЬ ПИТАННЯ: 1 БАЛ**ЗАРАЗ БАЛІВ: 74**ГАРНІ ТРУСИ**МАМА ВИБИРАЛА?*

Наливаючись багрянцем, Гаррі розчавив аркуш у долоні. Йому згадалася лайка Драко: «Бруднокровчий син...». Але він уже з'ясував, що не варто вимовляти цього вголос, а то ще, мабуть, дістане штраф за лихослів'я.

Гаррі закріпив моковий капшучок і паличку на поясі. Зняв обгортку одного зі злакових батончиків і кинув її до смітника в кімнаті, де та приземлилася на ледь надкушеній шоколадній жабці, пожмаканому конверті й зеленому та червоному обгортковому папері. Решту батончиків поклав до мокового капшучка.

Він огледівся в останній безнадійній і, зрештою, марній спробі знайти якихось підказок, відтак вийшов зі спальні, закидуючись водночас їжею, на пошуки підземель Слизерину. Принаймні йому здалося, що в посланні йшлося саме про це.

Намагатися орієнтуватися в залах Гогвортсу було... напевно, не настільки погано, як блукати всередині картини Ешера. Таке казалосься задля красного слівця, а не для опису реальности.

Незабаром Гаррі вже вважав, що супроти Гогвортсу картини Ешера мали свої переваги й недоліки. Недоліки: відсутність сталого гравітаційного напрямку. Переваги: сходи хоча б не рухалися, *ДОКИ ТИ ДОСИ НА НИХ*.

Вчора, щоб дістатися спальні, Гаррі піднявся на чотири сходові марші. Після сповзання не менш як дванадцятьма сходовими маршами й без бодай якихось ознак підземель він дійшов висновків: (1) картина Ешера була б *легкою прогулянкою* супроти цього; (2) він якось опинився *вище* в замку, ніж коли починав; і (3) він настільки *грунтовно* загубився, що не здивувався б, навіть якби побачив із наступного вікна два місяці в небі.

Запасним планом А було зупинитися й запитати в когось дороги, проте скидалося на те, що на прогулянці гостро бракувало людей, ніби всі без винятку халамидники, як їм і годилося, сиділи на уроках абощо.

Запасний план Б...

— Я загубився, — виголосив Гаррі. — Чи може, ем, дух замку Гогвортс допомогти мені абощо?

— Не думаю, що цей замок має дух, — зазначила мудра літня пані з однієї з картин на стінах. — Життя — можливо, проте не дух.

Ненадовго запала тиша.

— А ви... — почав було Гаррі, але відразу стулив пельку. Якщо подумати, то ні, він НЕ ЗБИРАВСЯ питати картину,

чи була та цілковито притомною, тобто усвідомлювала власну свідомість. — Я Гаррі Поттер, — відрекомендувався він більш-менш на автопілоті. Також більш-менш автоматично простягнув руку до рами.

Жінка на полотні подивилася згори на Гаррі й здійняла брови. Той повільно опустив руку до свого боку.

— Вибачте. Я тут ніби як новенький.

— Це я помітила, юний круче. Куди ти намагаєшся дістатися?

— Я й сам не певен, — завагався Гаррі.

— Тоді, можливо, ти вже там.

— Ну, *хай* куди я намагаюся дістатися, гадаю, це не *тут*...

Гаррі замовк, збагнувши, наскільки він скидається на бовдура.

— Почнімо спочатку. Я граю в гру, тільки не знаю правил...

Це теж не годилося. Геть не годилося.

— Гаразд, третя спроба. Я шукаю можливостей творити добро, щоб заробити бали, і все, що в мене є, — це загадкова підказка: *під*ма є там, де має бути світло. Тож я намагався спуститися, проте, схоже, натомість *підіймаюся*...

Літня пані в рамці дивилася на нього доволі скептично.

— Мое життя тяжіє до дивацтв, — зітхнув Гаррі.

— Чи справедливо буде сказати, що ти не знаєш, куди йдеш і чому намагаєшся туди потрапити?

— Цілковито справедливо.

Літня пані кивнула:

— Не впевнена, що найсерйознішою з твоїх проблем є те, що ти загубився, юначе.

— Ваша правда. Проте, на відміну від серйозніших проблем, цю я хоча б розумію, як розв'язувати, і, *оце так*, лише зараз усвідомив, що наша розмова перетворюється на мета-

фору до людського існування.

Пані схвально зиркнула на Гаррі:

— Ти й справді лепське крученя, чи не так? На мить я засумнівалася. Ну що ж. Загалом, якщо й надалі повертати ліворуч, то обов'язково спустатимешся.

Це звучало напрочуд знайомо, але Гаррі ніяк не міг згадати, де він чув таке раніше.

— Гм... Схоже, ви дуже розумна людина. Чи портрет дуже розумної людини... Хай там як, чи чули ви про таємничу гру, в яку можна зіграти лише раз, і ніхто не розповідає правил?

— Життя, — одразу відповіла пані. — Це одна з найпростіших загадок, що я коли-небудь чула.

Гаррі кліпнув.

— Ні, — повільно заперечив він. — Маю на увазі, я таки отримав справжнісіньку записку й усе таке. Там мовилося, що я маю зіграти в гру, але не знаючи правил; і хтось залишає мені маленькі клаптики паперу, на яких написано, скільки балів я втратив за порушення правил, наприклад, штраф мінус два бали за те, що я в піжамі. Чи знаєте ви когось із Гогвортсу, хто достатньо божевільний і достатньо могутній, щоб робити щось таке? Крім Дамблдора, звісно?

— Я лише картина, юначе, — намальована пані зітхнула. — Я пам'ятаю Гогвортс, яким він був колись, а не Гогвортс, що є зараз. Можу сказати тобі лише одне: якби це було загадкою, то відповідь на неї, що гра — це життя, і хоча ми не вигадуюмо всіх правил, єдиний, хто присуджує чи забирає бали, — це завжди ти. Якщо це не головоломка, а реальність, то не знаю.

Гаррі низько вклонився картині:

— Дякую, шановна пані.

Та присіла в реверансі:

— Хотіла б я сказати, що берегтиму згадку про тебе в сер-

ці, проте, напевно, взагалі тебе не пам'ятатиму. На все добре, Гаррі Поттере.

Він схилив голову у відповідь і почав спускатися найближчими сходами.

Чотири ліві повороти потому він опинився перед коридором, що різко завершувався нагромадженням великих каменюк — ніби щось там обвалилося, лишень стіни й стеля навколо залишалися неушкодженими й зробленими зі звичайного замкового каміння.

— Гаразд, — звернувся Гаррі до порожнечі. — Я здаюся. Прошу ще одну підказку. Як дістатися туди, куди я маю прийти?

— Підказка! Підказка, ти кажеш?

Збуджений голос доринав із картини на стіні поруч. Це був портрет чоловіка середнього віку в найяскравішій рожевій мантиї з усіх, що Гаррі бачив чи навіть уявляв. Він носив нахиленого старого гостроверхого капелюха з рибиною (не малюнком рибини — рибиною).

— Так! — вигукнув Гаррі. — Підказка! Підказка, кажу я! Тільки мені потрібна не просто *будь-яка* підказка, а *певна* підказка стосовно гри, що в неї я граю...

— Так, так! Підказка для гри! Ти Гаррі Поттер, чи не так? Я Корнеліон Флабберволт! Мені сказала Ерін, дружина короля, а їй — лорд Візлініс, а йому... Забувся. Але це повідомлення було *мені*, щоб я передав його тобі! *Мені!* Усім було начхати на мене вже не знаю як довго, можливо, завжди; я застряг у цьому клятому нікудишньому старому коридорі. Підказка! Я маю твою підказку! Вона коштуватиме трьох балів! Ти її бажаєш?

— Так! Я бажаю її! — Гаррі розумів, що йому, напевно, слід було притлумити свій сарказм, проте нічого не міг із собою вдіяти.

— Пітьму можна знайти між зеленими навчальними

кімнатами й кабінетом трансфігурації Мак'онегел! Це підказка! І поспішай, бо ти повільніший за мішок равликів! Мінус десять балів за повільність! Тепер у тебе шістдесят один бал! Це була решта повідомлення!

— Дякую, — відповів Гаррі. Він і справді програвав у цій грі. — Гм... Гадаю, ви не знаєте про походження цього послання, чи не так?

— Його промовила порожнеча — наче дзвін пролунав із розламу в повітрі, розламу, що за ним виднілася вогняна безодня! Ось що мені було сказано!

Гаррі вже не знав після всього, варто йому поставитися до цього скептично чи просто прийняти все на віру.

— А як мені знайти межу між зеленими навчальними кімнатами й кабінетом трансфігурації?

— Просто розвернися й піди ліворуч, праворуч, вниз, вниз, праворуч, ліворуч, праворуч, вгору й знову ліворуч і дістанешся зелених навчальних кімнат, а якщо зайдеш і пройдеш наскрізь до протилежного боку, то опинишся у великому звивистому коридорі, що веде до перехрестя, і якщо там повернути праворуч, то буде довгий прямий коридор, що веде до кабінету трансфігурації! — намальований чоловік на мить замовк. — Принаймні так було, коли я відвідував Гогвортс. Сьогодні ж понеділок непарного року, так?

— Олівець і механічний папір, — звелів Гаррі капшучкові. — Ем, скасувати, папір і механічний олівець, — він подивився вгору. — Можете повторити ще раз?

Заблукавши ще двічі, Гаррі відчув, що починає розуміти базове правило навігації в лабіринті, який невпинно змінюється й називається Гогвортсом. А саме: *спитай картину, куди йти*. Якщо це й відтворювало якийсь надзвичайно глибокий життєвий урок, то Гаррі не міг збагнути який.

Зелені навчальні кімнати виявилися на диво приємним

місцем. Сонячне проміння лилося з вікон із зеленого скла, що зображали драконів у спокійних пасторальних сценах. У кімнатах стояли надзвичайно зручні на вигляд стільці й столи, що здавалися дуже підходящими для навчання в компанії з одного-трьох друзів.

Гаррі не міг просто попрямувати до дверей навпроти. Там були вбудовані в стіну книжкові шафи, тож він мав підійти й прочитати хоч якісь назви, щоб не втратити права мати ім'я Веррес. Але зробив це швидко, пам'ятаючи про скаргу на повільне пересування, а тоді вже рушив до дверей.

Гаррі ішов «великим звивистим коридором», як зненацька почув молодий хлопчачий голос — він кричав.

У таких ситуаціях Гаррі знаходив виправдання шаленому спринтові, коли не зважаєш на економію сил, чи на розминку, чи на речі, що на них можна наткнутися. Несподіваний несамовитий політ закінчився майже настільки ж несподівано тієї миті, коли він ледве не збив групку з шести першокласників-гафелпафців, що...

Що тулилися до купи й здавалися зляканими та відчайдушно охочими зробити щось, знаття б лише, що саме. Найімовірніше, це мало якийсь стосунок до збіговиська з п'яти старшокласників-слизеринців, які, видавалося, оточили іншого малого.

Гаррі раптово трохи розізлився.

— *Перепрошую!* — вигукнув він так гучно, як тільки міг.

Можливо, це було не обов'язково, присутні вже на нього дивилися. Але це точно допомогло обірвати всі дії. Гаррі рушив повз скупчення гафелпафців у напрямку слизеринців. Ті дивилися на нього згори вниз, обличчя змінювалися від розгніваних до втішених і задоволених.

Частина Гарріного мозку панічно волала, що це куди старші й куди більші хлопці, які з легкістю здатні зробити з нього відбивну. Інша частина сухо зазначила, що будь-хто,

кого б застукали за перетворенням Хлопчика-Що-Вижив на відбивну, нарвався б на цілісінький світ неприємностей, тим паче якщо це гурт старших слизеринців із сімома свідками-гафелпафцями — шанс зазнати серйозних пошкоджень у присутності очевидців практично дорівнював нулю. Єдина справжня зброя проти нього, що нею володіли старшокласники, — його власний страх, якщо він дозволить йому опанувати собою.

Тоді Гаррі побачив, кого вони оточили — Невіла Лонгботама.

Ну звісно.

Отже, вирішено. Гаррі раніше збирався був скромно попросити в Невіла вибачення, а це означало, що Невіл належав йому, та як вони *посміли*?

Він потягнувся, вхопив Невіла за зап'ястя й висмикнув його з-поміж слизеринців. Шокований хлопчина ледь не впав, коли Гаррі витягнув його й водночас прослизнув крізь ту саму прогалину, опинившись у центрі шибеників, де раніше стояв Невіл, і дивлячись вгору на куди старших, більших і сильніших хлопців.

— Привіт, — сказав Гаррі. — Я Хлопчик-Що-Вижив.

На мить запала незручна мовчанка. Видавалося, що ніхто не знав, куди ця розмова має звернути.

Гаррі опустил погляд і побачив якісь розкидані по підлозі книжки та папери. О, стара розвага: дозволяєш жертві спробувати підняти її книжки, після чого знову вибиваєш їх із рук. Гаррі не міг пригадати, щоб він сам хоч колись ставав ціллю такої гри, але він мав чудову уяву, і ця уява робила його розлюченим. Нехай, щойно ширшу ситуацію буде розв'язано, Невіл без проблем зможе повернутися й підняти свої речі. За умови, що слизеринці залишатимуться настільки зосередженими на ньому, що й не подумають утнути щось із книжками.

На жаль, блукання його очей було помічено.

— Оу-у-у-у, — протягнув найбільший із хлопців. — Ти хочеш книзецьок...

— Стули пельку, — холодно відрізав Гаррі.

«Не дай їм відновити баланс. Не роби того, чого вони очікують. Не скотися в модель поведінки, що спровокує їх на знущання з тебе».

— Це що, частина якогось надзвичайно хитрого плану, що надасть вам майбутніх переваг, чи це настільки ж безглузде збезчечення імені Салазара Слизерина, наскільки...

Найбільший хлопець сильно штовхнув Гаррі, від чого той вилетів із кола старшокласників і, безпорадно махаючи руками, гепнувся об тверду поверхню Гогвортської кам'яної підлоги.

Слизеринці розсміялися.

Гаррі підвівся, рухаючись, як йому здавалося, надзвичайно сповільнено. Він ще не вмів користуватися паличкою, однак не існувало причини, чому б за таких обставин це мало його зупинити.

— Я хочу заплатити *хай скільки потрібно балів*, щоб позбутися цієї людини, — виголосив Гаррі, вказуючи пальцем на найбільшого слизеринця. — Абракадабра, — він підняв угору іншу руку й клацнув пальцями.

На останньому слові двоє гафелпафців закричали, включно з Невілом, троє інших слизеринців відчайдушно відстрибнули від траєкторії Гарріного пальця, а найбільший хлопець ошелешено відсахнувся назад, коли щось червоне зненацька забризкало його лице, шию та груди.

Такого Гаррі аж ніяк не очікував.

Найбільший слизеринець повільно потягнувся до голови й зняв деко з вишневим пирогом, який щойно розлетівся по ньому. Він трохи потримав його в руках, витріщаючись, і впустив на підлогу.

Найімовірніше, це був не найкращий час для гафелпафців, щоб почати сміятися, але це було саме те, що один із них зробив.

Гаррі запримітив клаптик паперу на дні дека.

— Зажди-но, — він кинувся вперед, щоб підняти записку.
— Це мені, я гадаю...

— *Ти... — прогарчав найбільший слизеринець. — Ти. Зараз. Візьмеш. І...*

— Поглянь на це! — закричав Гаррі, вимахуючи запискою в нього перед носом. — Ну ти поглянь лишень! Де ж це бачено, щоб за доставлення й оброблення одного паршивого пирога дерли тридцять балів? Тридцять балів! Я зазнаю збитків від цієї угоди навіть після порятунку невинного хлопчика з біди! Ще й збір за зберігання? Плата за доставлення? Витрати на оренду воза? Звідки взагалі можуть взятися *витрати на оренду воза для пирога?*

У повітрі повисла ще одна з цих незручних павз. Гаррі думав лихі думки про того гафелпафця, хай ким він там був, що ніяк не міг припинити гикати, — через цього йолопа він ще нахапається стусанів.

Гаррі зробив крок назад і глянув на слизеринців найбільш убивчим поглядом, що на нього був здатен:

— А тепер валіть звідсіля, або я й надалі робитиму ваше існування чимраз химернішим, аж доки ви не заберетеся. Дозвольте попередити... Пхання носа в *моє* життя може перетворити *ваше ... на сповнене незручностей*. Дійшло?

Одним жакливим рухом найбільший слизеринець вихопив свою паличку й навів її на Гаррі, як тієї ж миті дістав іншим пирогом — цього разу з яскравою чорницею — по другому боці голови. Записка на ньому була доволі великою та чітко читалася.

— Гадаю, тобі варто глянути на повідомлення на тому пирозі, — зауважив Гаррі. — Воно, мабуть, для тебе.

Слизеринець повільно потягнувся, взяв деко з-під пирога й перевернув його, висипавши з мокрого місива на підлогу ще чорниць, і прочитав записку:

ПОПЕРЕДЖЕННЯ

ЖОДНУ МАГІЮ НЕ МОЖЕ БУТИ ВИКОРИСТАНО НА УЧАСНИКОВІ

ПОКИ ГРА ТРИВАЄ

ПОДАЛЬШЕ ВТРУЧАННЯ В ГРУ

БУДЕ ДОВЕДЕНО ДО ВІДОМА ОРГАНІЗАТОРІВ ГРИ

Вираз цілковитої розгубленості на обличчі слизеринця був витвором мистецтва. Гаррі подумав, що йому починає подобатися цей Контролер Гри.

— Послухай, — звернувся Гаррі, — може, будемо закруглятися? Бо речі починають виходити з-під контролю. Як щодо такого: ти повернешся до Слизерину, я — до Рейвенклову, і ми трохи охолонемо, згода?

— У мене з'явилася краща ідея, — прошипів той у відповідь. — Як щодо такого: ти випадково зламаєш собі всі пальці?

— Мерлінова борода, як ти взагалі плануєш інсценувати правдоподібний нещасний випадок, після погрози в присутності натовпу свідків, *телепню*...

Найбільший слизеринець повільно, неквапом сягнув у напрямку Гарріних рук, від чого той примерз до місця. Та частина його мозку, що помічала хлопців вік і силу, врешті спромоглася бути почутою, верещачи: «ЩО Я В БІСА ТВОРЮ?».

— Постривай! — у раптовій паніці озвався один зі слизеринців. — Зупинися! Направду, тобі краще цього не робити!

Найбільший слизеринець проігнорував це, рішуче вхопивши правицю Гаррі своєю лівою рукою і стиснувши його вказівний палець правою.

Гаррі дивився супротивникові прямо в очі. Частина його кричала: «Цього не мало статися, цьому не дозволено було статися, дорослі ніколи не допустять, щоб таке насправді сталося...».

Поволі той почав відгинати його вказівний палець назад.

«Спокійно, він не зламав мого пальця, це нижче від моєї гідності — бодай здригнутися до того, як він насправді це зробить. Доти це всього лиш інша спроба нагнати страху».

— Зупинися! — вигукнув слизеринець, який протестував раніше. — Зупинися, це дуже погана ідея!

— Змушена погодитися, — пролунав холодний голос. Голос старшої жінки.

Найбільший шибеник відпустив Гарріну руку й відстрибнув назад, наче обпечений.

— Професорко Спраут! — закричав один із гафелпафців із таким щастям, якого Гаррі ще не доводилося чути за все своє життя.

Коли він обернувся, у його полі зору опинилася невеличка пухкенька жіночка з неохайними сивими кучерями й у вкритому брудом одязі, що докірливо вказувала на слизеринців.

— Поясніть свої дії. Що ви тут робите з моїми гафелпафцями й... — вона подивилася на нього, — з моїм чудовим учнем Гаррі Поттером.

«Е-е, м-м-м. Звісно, це ж її урок я пропустив сьогодні зранку».

— Він погрожував убити нас! — випалив той самий слизеринець, який закликав зупинитися.

— Що? — заціплено сказав Гаррі. — Я такого не говорив! Якби я збирався вбити вас, то не робив би публічних заяв перед цим!

Третій слизеринець безпорадно засміявся й майже відразу ж різко перестав, коли інші хлопці обдарували його погрозливими поглядами.

— І що ж це за смертельна погроза, цікаво? — скептично скривилася професорка Спраут.

— Смертельне прокляття! Він вдав, що застосує смертельне прокляття на нас!

Професорка Спраут повернулася до Гаррі:

— Так, доволі страшна погроза від одинадцятирічного хлопчика. А втім, це однаково така річ, що її вам ніколи не варто вдавати — *навіть у мріях*, Гаррі Поттере.

— Я навіть не знаю *слів* смертельного прокляття, — миттю відповів він. — І жодного разу не витягав своєї палички.

Тепер уже Гаррі здобув скептичний погляд від професорки Спраут:

— У такому разі, гадаю, цей юнак сам кинув у себе двома пирогами.

— Він не користувався паличкою! — втрутився один із малих гафелпафців. — Хоча я також не знаю, як він це зробив: просто клацнув пальцями, і з'явився пиріг!

— Невже, — зауважила професорка Спраут після павзи. Вона витягнула власну паличку: — Я не вимагатиму цього, оскільки скидається на те, що ви тут жертва, однак не заперечуєте, якщо я перевірю вашу паличку, щоб переконатися в цьому?

Гаррі дістав свою паличку:

— Що саме я маю...

— *Пріор Інкантато*, — Спраут насупилася. — Дивно, здається, до неї ще ніколи не вдавалися.

— Бо так і є, — Гаррі знизав плечима. — Я взагалі отримав паличку й підручники лише кілька днів тому.

— Що ж, — Спраут кивнула. — Очевидно, тут були випад-

кові чари від хлопчика, що відчув загрозу. У правилах чітко сказано, що ви не можете бути за це відповідальним. А щодо вас...

Вона повернулася до слизеринців, демонстративно опустивши погляд на Невілові книжки, розкидані по підлозі. Запала довга тиша, під час якої професорка роздивлялася п'ятьох старших хлопців.

— Три очки зі Слизерину. З кожного, — врешті вимовила вона. — І шість із нього, — вказуючи на вкритого пирогом хлопця. — І щоб ви ще хоч раз знову полізли до моїх гафелпафців чи до мого учня Гаррі Поттера. Тепер ідіть.

Їй не довелося повторюватися — слизеринці розвернулися й притьмом здиміли.

Невіл почав збирати книжки. Видавалося, що він плаче, але зовсім трішки. Можливо, через шок, що лише зараз його наздогнав, чи, може, через те, що однокласники допомагали йому.

— Я дуже вам вдячна, Гаррі Поттере. Сім очок Рейвенклову, по одному за кожного гафелпафця, що його ви допомогли захистити. Більше мені нічого додати.

Гаррі закліпав. Він очікував чогось на зразок лекції про необхідність не лізти на роги, а ще суворого прочухана за пропущений найперший урок.

Можливо, йому варто було піти в Гафелпаф. Спраут крута.

— *Брудозникс*, — сказала Спраут до пирогового безладу на підлозі, і той швиденько випарувався.

Професорка покинула їх, попрямувавши коридором у напрямку зеленої навчальної кімнати.

— Як ти це зробив? — прошипів один із гафелпафців одразу ж, як та пішла.

Гаррі самовдоволено посміхнувся:

— Я можу втілити в життя все, що забажаю, варто лише клацнути пальцями.

Очі хлопця розширилися:

— *Справді?*

— Ні, але коли переповідатимеш усім цю пригоду, обов'язково розкажи Герміоні Грейнджер, першокласниці з Рейвенклоу. Вона знає цікаву історію, яка може тобі дуже сподобатися, — він і гадки не мав, що відбувається, але не збирався упускати можливості підлити оливи до вогню своєї слави.

— А що все це було, про смертельне прокляття?

Хлопець дивно на нього подивився:

— Ти справді не знаєш?

— Якби знав, то не запитував би.

— Слова смертельного прокляття, — той ковтнув, знизив голос до шепоту й відвів руки в боки, усім виглядом показуючи, що не тримає палички, — «Авада Кедавра».

«Ну, звісно ж, вони саме такі».

Гаррі додав це до свого все більшого й більшого переліку речей, що ними він ніколи не поділиться з татом, професором Майклом Верресом-Евансом. Ніби повідати, що він єдина людина, яка пережила жахливе смертельне прокляття, недостатньо; треба ще зізнатися, що смертельне прокляття — це «Абракадабра».

— Зрозуміло, — промовив Гаррі після павзи. — Тоді я більше ніколи такого не казатиму перед тим, як клацнути пальцями.

Хоча це й створювало ефект, що може виявитися тактично корисним.

— Чому ти взагалі...

— Мене виховали маґли, а маґли вважають то веселим жартом. Справді, це саме те, що сталося. Перепрошую, але ти не міг би нагадати, як тебе звуть?

— Я Ерні Макмілан, — гафелпафець протягнув руку, і Гаррі її потиснув. — Для мене честь познайомитися з тобою.

— Радий познайомитися з тобою, — Гаррі легенько вклонився, — а ось це все про честь зайве.

Інші хлопці оточили його, і почався раптовий наплив представлень. Покінчивши з цим, Гаррі ковтнув. Це буде важко.

— Ем... Якщо ви даруєте мені... Я маю дещо сказати Невілові...

Усі погляди звернулися до Невіла, що зробив крок назад. На його лиці були нотки тривоги.

— Гадаю, — тихо мовив Невіл, — ти плануєш сказати, що я мав бути сміливішим...

— Ні-ні, нічого такого! — швидко перебив Гаррі. — Нічого пов'язаного з цим. Просто, м-м, дещо, про що мені повідомив Сортувальний Капелюх...

Раптом інші хлопці страшенно зацікавилися, окрім Невіла, який стривожився ще більше.

Здавалося, ніби щось блокувало горло Гаррі. Він знав, що йому просто треба випалити це, але він наче проковтнув величезну цеглину, що тепер застрягла в горлянці. Йому довелося наче взяти під ручний контроль свої губи й вичавити кожен склад окремо, але це вдалося.

— Ви-бач, — він глибоко вдихнув. — За все, що я утнув, м-м, вчора. Ти... не повинен ставитися до цього поблажливо чи щось таке. Я зрозумію, якщо ти просто ненавидиш мене. Я не пробую вдати цими вибаченнями, що я класний, і тобі не обов'язково їх приймати. Те, як я вчинив був, — неправильно.

Запала коротка тиша. Невіл міцніше притиснув книжки до грудей.

— Чому ти це зробив? — тихим тремким голосом запитав він, кліпаючи, наче стримуючи сльози. — Чому всі так пово-

дяться зі мною, навіть Хлопчик-Що-Вижив?

Раптово Гаррі почувся жалюгіднішим, ніж коли-небудь у житті.

— Вибач, — цього разу хрипло повторив він. — Просто... Ти мав наляканий вигляд, над твоєю головою немов висів знак — «жертва». Я хотів показати, що не завжди все так погано, що інколи монстри дають тобі шоколад... Я вважав, що якщо покажу це тобі, то, можливо, ти збагнеш, що нічого так сильно боятися...

— Але ж є чого, — прошепотів Невіл, — Ти бачив сьогодні, що є!

— Вони не заподіяли б тобі нічого по-справжньому поганого в присутності свідків. Їхня основна зброя — це страх. Саме тому вони вибрали ціллю тебе: бо побачили, що ти наляканий. Я хотів зробити тебе менш наляканим... показати, що страх чогось є гіршим за саме щось... Чи принаймні це те, що я собі втовкмачив був. Але Сортувальний Капелюх сказав мені, що я обманюю себе, а справжня причина, чому я так вчинив, — бо це весело. Тому я прошу вибачення...

— Ти зробив мені боляче щойно. Коли схопив мене й витягнув від них, — Невіл підняв руку й вказав на місце, за яке Гаррі стиснув був. — Може з'явиться синець пізніше через те, як сильно ти потягнув. Насправді ти зробив мені більш боляче, ніж усі слизеринці, що просто штовхалися.

— *Невіле!* — прошипів Ерні. — Він намагався *врятувати* тебе!

— Вибач, — прошепотів Гаррі. — Коли я це побачив, я просто... дуже розізлився...

Невіл і далі не зводив із нього очей:

— То ти з усієї сили висмикнув мене й став на моє місце весь такий: «Привіт, я Хлопчик-Що-Вижив».

Гаррі кивнув.

— Думаю, колись ти станеш дуже крутим. Але зараз це

не так.

Гаррі ковтнув клубок, що раптово підкотився йому до горла, й рушив геть. Дійшов до перетину коридорів, там повернув ліворуч і попростував далі, не звертаючи ні на що уваги.

Як саме він мав діяти в таких ситуаціях? Ніколи не сердитися? Гаррі не певен був, що досягнув би чогось, якби не злість, і хтозна, що трапилося б з Невілом і його книжками. До того ж Гаррі прочитав удосталь фентезі, щоб знати, як це все розвиватиметься. Він намагатиметься зачавити гнів, зазнає невдачі, і той знову й знову братиме гору. А наприкінці цієї довгої дороги самопізнання він збагне: гнів — це частина його самого, і лише прийнявши його він навчиться вдаватися до нього з користю. «Зоряні війни» були єдиним всесвітом, у якому відповідь справді стверджувала, що треба повністю відгородитися від негативних емоцій; щось у Йоді завжди змушувало Гаррі ненавидіти маленького зеленого недоумка.

Тож очевидним планом, що заощадить йому купу часу, було пропустити подорож дорогою самопізнання й одразу перейти до частини, у якій він розуміє: лише прийнявши свій гнів як частину себе, можна навчитися ефективно ним керувати.

Проблема полягала в тому, що Гаррі не почувався, наче не володіє собою, коли злився. Холодна лють якраз створювала в нього враження всеохопного контролю. І лише озирючись назад, він бачив, що події загалом мали вигляд... буцімто вони якось неконтрольовано вибухнули.

Йому стало цікаво, наскільки Контролер Гри зважав на такі речі та втратив він чи здобув бали за це. Самому Гаррі здавалося, що з нього зняли доволі багато балів. Проте він був певен: літня пані з картини сказала б, що його думка — це все, що має значення.

Ще Гаррі гадав, чи це часом не Контролер Гри надіслав

професорку Спраут. Це мало сенс: записка погрожувала сповістити Організаторів Гри, аж ось з'являється професорка. Можливо, вона й була Контролеркою Гри. *Вихователька гуртожитку Гафелпаф* — остання в списку людей, яких у цьому можна запідозрити. Це змусило Гаррі поставити її наверх цього списку — він читав один чи два детективні романи.

— То як мої справи в грі? — голосно запитав Гаррі.

Аркуш паперу пролетів над його головою — наче хтось кинув його ззаду. Гаррі обернувся, проте нікого не побачив, відтак знову звернув погляд уперед. Записка впала на підлогу. Вона повідомляла:

БАЛИ ЗА СТИЛЬ: 10

БАЛИ ЗА ХОРОШІ ДУМКИ: -3 000 000

БОНУС ЗА ОЧКИ РЕЙВЕНКЛОВУ: 70

ЗАРАЗ БАЛІВ: -2 999 871

ХОДІВ ЗАЛИШИЛОСЯ: 2

— *Мінус три мільйони балів?* — Гаррі висловив своє обурення порожньому коридорові. — Це вже занадто! Я хочу подати апеляцію Організаторам Гри! І як я маю відробити три мільйони балів за наступні два ходи?

Над ним пролетіла ще одна цидулка:

АПЕЛЯЦІЯ: ВІДМОВА

НЕПРАВИЛЬНІ ПИТАННЯ: -1 000 000 000 000 БАЛІВ

ЗАРАЗ БАЛІВ: -1 000 002 999 871

ХОДІВ ЗАЛИШИЛОСЯ: 1

Гаррі здався. З одним ходом, що залишився, все, що він міг зробити, це спробувати свою найкращу здогадку, нехай і не досить хорошу:

— Моя відповідь: гра уособлює життя.

Завершальний клаптик паперу пронісся над його головою:

НЕВДАЛА СПРОБА
НЕВДАЛА НЕВДАЛА НЕВДАЛА
АЙ-Й-Й-Я-А-А-А-А-А-А-А-А-А-А
ЗАРАЗ БАЛІВ: МІНУС НЕСКІНЧЕННІСТЬ
ТИ ПРОГРАВ ГРУ
ФІНАЛЬНА ІНСТРУКЦІЯ:

Йди до кабінету професорки Макґонегел.

Останній рядок було написано його власним почерком. Гаррі якось хвильку пороздивлявся його, а тоді знизав плечима. Гаразд. Отже, кабінет професорки Макґонегел. Якщо це вона Контролерка Гри...

Правду кажучи, Гаррі гадки найменшої не мав, як він почуватиметься, якщо професорка Макґонегел виявиться Контролеркою Гри. Його розум просто ставав невинно чистим. Це було буквально неможливо уявити.

Кількома портретами пізніше — подорож виявилася недовгою, кабінет професорки Макґонегел розміщувався неподалік від її класу трансфігурації, принаймні щопонеділка не парних років — Гаррі стояв зовні дверей її кабінету.

Він постукав.

— Заходьте, — пролунав приглушений голос професорки Макґонегел.

Гаррі зайшов.

Розділ 14. Непізнане та непізнання

Меленкуріон абатха! Дурок мінас міл Дж. К. Ролінг!

Існують загадкові питання, проте загадкова відповідь — це очевидна суперечність.

***

— Заходьте, — пролунав приглушений голос професорки Макґонегел.

Гаррі зайшов.

Кабінет заступниці директора був чистим і добре організованим. На стіні відразу поруч зі столом розміщувався цілісінький лабіринт із дерев'яних комірок-заглиблень усіх форм і розмірів. Більшість із них переповнювали сувої пергаменту, і якимось ставало очевидно, що професорка Макґонегел чітко знала призначення кожної комірки, навіть якщо для всіх інших це залишалося загадкою. На самому столі був єдиний пергамент (і більше нічого), а позаду нього — зачинені на кілька замків двері.

Професорка Макґонегел сиділа на ослінчику за столом, видаючись здивованою. Її очі розширилися, коли вона побачила Гаррі, у них з'явилася нотка тривоги.

— Містере Поттер? Ви чогось хотіли?

Гаррі остаточно розгубився. Гра скерувала його сюди, він очікував, що вона щось знатиме...

— Містере Поттер? — повторила професорка Макґонегел,

починаючи трохи дратуватися.

На щастя, цієї миті його охоплений панікою мозок згадав: він таки *мав* дещо, про що планував поговорити з професоркою Макґонегел. Дещо важливе й точно варте її часу.

— Ем... — почав Гаррі. — Якщо ви можете застосувати якісь закляття, щоб переконатися, що нас ніхто не підслуховує...

Професорка Макґонегел підвелася, щільно зачинила зовнішні двері й, діставши паличку, стала промовляти закляття.

Саме тоді Гаррі усвідомив, що йому випала неоціненна й, імовірно, неповторна нагода запропонувати професорці Макґонегел пирсконаду. Він не міг повірити, що думає зараз про це (нічого ж страшного не трапиться, напій зникне за кілька секунд), і наказав тій частині себе замовкнути.

Вона так і зробила, і Гаррі взявся ментально впорядковувати все, що хотів обговорити. Він не планував цієї розмови *настільки* швидко, та оскільки він уже тут...

Професорка Макґонегел завершила вимовляти закляття, що звучало значно старішим за латину, і знову сіла.

— Гарзд, — тихо сказала вона з досить виразною напругою на обличчі. — Ніхто не підслуховує.

«А, точно, вона очікує, що я зараз шантажуватиму її заради інформації про пророцтво».

Ех, іншим разом.

— Це стосовно Випадку із Сортувальним Капелюхом, — пояснив Гаррі. (Професорка Макґонегел лише кліпнула.) — М-м... Думаю, на ньому є додаткове закляття — щось, про що Сортувальний Капелюх і сам не здогадується, щось, що спрацьовує, коли він виголошує «Слизерин». Я чув послання, що його, я певен, рейвенкловець не мав би почути. Воно пролунало тієї миті, коли Сортувальний Капелюх більше не був на моїй голові і я відчув, що зв'язок перервався, а звучало, наче

шипіння змії та звичайна мова водночас, — професорка Макгонегел глибоко вдихнула. — У ньому говорилося: «Салют від слизеринця слизеринцеві: якщо шукатимеш моїх секретів, поговори з моєю змією».

Професорка Макгонегел сиділа з роззявленим ротом, витріщаючись на Гаррі так, ніби він відростив собі ще дві голови.

— Отже... — повільно промовила вона, немов і сама не вірила тому, що зринало з її уст. — Ви вирішили відразу прийти до мене й усе розповісти.

— Ну, так, звісно, — запевнив Гаррі. Не було потреби визнавати, скільки часу йому знадобилося для цього рішення. — На противагу, наприклад, спробі дослідити це самому чи поділитися з іншими дітьми.

— Ясно... І якщо, припустімо, ви знайдете вхід до легендарної Таємної кімнати Салазара Слизерина, вхід, що його ви й лише ви здатні відчинити...

— Я зачиню його й негайно повідомлю вам, щоб можна було зібрати команду досвідчених чарівників-археологів, — без зволікань відповів Гаррі. — Тоді відчиню вхід знову, щоб вони могли дуже обережно зайти й переконатися, що там немає нічого небезпечного. Можливо, я зайду пізніше, щоб роздивитися чи ще щось відчинити, якщо виникне така потреба, але лише тоді, коли територію оголосять безпечною та пофотографують, який усе мало вигляд до того, як люди почали вештатися й топтатися по їхній неоціненній історичній пам'ятці.

Професорка Макгонегел сиділа з роззявленим ротом, витріщаючись на Гаррі так, ніби він щойно перетворився на kota.

— Це очевидно, якщо ти не з Грифіндору, — м'яко зауважив Гаррі.

— Думаю, ви занадто недооцінюєте рідкісність здорово-

го глузду, містере Поттер, — голос професорки Макґонегел звучав трохи здавлено.

Це мало сенс. Хоча...

— Гафелпафець сказав би те саме.

Макґонегел вражено завмерла:

— Це правда.

— Сортувальний Капелюх пропонував мені Гафелпаф.

Вона закліпала, наче не могла повірити власним вухам:

— Він таке пропонував? *Справді?*

— Так.

— Містере Поттер, — тихо сказала Макґонегел, — п'ять десятиліть тому в Гогвортсі востаннє загинув дехто з учнів. Тепер я впевнена, що це повідомлення востаннє чули п'ять десятиліть тому.

Гаррі вкрився сиротами.

— Тоді я докладу *всіх* зусиль, щоб *нічогосінько* не робити з цим без консультації з вами, професорко Макґонегел, — він ненадовго замовк. — Дозвольте порадити вам залучити найкращих людей, що їх лише вдасться знайти, і подивитися, чи можливо зняти те додаткове закляття із Сортувального Капелюха... А якщо ні, мабуть, варто накласти ще одне — «Квієтус», що активуватиметься на кілька секунд одразу після того, як Капелюха зніматимуть із голови. Така латка може спрацювати, і більше жодного мертвого учня, — Гаррі задоволено кивнув головою.

Професорка Макґонегел здавалася ще ошелешенішою, якщо це взагалі було можливо:

— Я *в принципі* не можу нарахувати вам достатньо очок за це, одразу ж не віддавши кубка гуртожитків Рейвенкловіві.

— Ем-м-м... Я волів би не здобувати *стільки* очок, якщо ваша ласка.

— Чому ні? — професорка Макґонегел пильно на нього подивилася.

— Тому що це буде аж надто сумно, розумієте? Це як... — Гаррі мав деякі складнощі з тим, щоб дібрати потрібні слова. — Як тоді в маглівських школах, коли я ще намагався їх відвідувати. Якщо там задавали груповий проект, я просто брав і робив його самотужки, бо інші лише гальмували мене. Я не проти заробляти багато очок, навіть більше за інших, але якщо я здобуду достатньо, щоб лише своїми силами вирішити долю кубка гуртожитків, то видаватиметься, ніби я тримаю Рейвенклов на своєму горбі, а це надто сумно.

— Розумію... — завагалася Макґонегел. Очевидно, що такий погляд на речі ніколи не спадав їй на думку. — А якщо я нагороджу вас п'ятдесятьма очками, як вам таке?

Він знову похитав головою:

— Буде несправедливо щодо інших дітей, якщо мені dadуть багато очок за ті дорослі справи, частиною яких вони не можуть бути. Хіба Террі Бут міг би здобути п'ятдесят очок за інформацію про шепіт, що його він почув із Сортувального Капелюха? Це було б у край несправедливо.

— Тепер я розумію, чому Сортувальний Капелюх пропонував вам Гафелпаф, — професорка Макґонегел дивилася на Гаррі з дивною повагою.

Це змусило його дещо знітитися. Він чесно вважав був, що не заслуговує Гафелпафу. Що Сортувальний Капелюх просто намагався зіпхнути його куди завгодно, аби не в Рейвенклов, нехай і в гуртожиток, чиїх чеснот він не мав...

— А якщо я спробую дати вам десять очок?.. — професорка Макґонегел заусміхалася.

— А ви пояснюватимете, звідки ці десять очок взялися, якщо хтось поцікавиться? Багато слизеринців — і я маю на увазі не дітей у Гогвортсі — може дуже, дуже розізлитися, якщо дізнається, що із Сортувального Капелюха прибрали

закляття й що до цього причетний я. Тому вважаю, що найкраща частина хоробрости — цілковита таємність. Не потрібно мені дякувати, мем, доброчесність не потребує нагород.

— Хай буде так, проте я все ж маю дещо надзвичайно особливе для вас. Тепер я розумію, що несправедливо погано думала про вас, містере Поттер. Зачекайте тут, будь ласка.

Вона підвелася й підійшла до зачинених дверей, махнула паличкою, і її огорнула розмита завіса. Гаррі не міг ані бачити, ані чути того, що відбувалося. За кілька хвилин завіса зникла, явивши професорку Макгонеґел, що стояла там і дивилася в його бік. Зачинені двері позаду неї ніби ніколи й не відчинялися. В одній руці вона тримала підвіску: тонкий золотий ланцюжок із піщаним годинником посередині, закріпленим у срібному кільці; а в другій — складену брошуру.

— Це вам.

Ого! Він отримає якийсь крутий магічний предмет як віддяку за похід! Скидалося на те, що стратегія відмовлятися від грошових винагород, аж доки не здобудеш магічного предмета, насправді працювала і в реальному житті, а не лише в комп'ютерних іграх. Гаррі з усмішкою прийняв свою нову підвіску:

— Що це таке?

— Містере Поттер, — професорка Макгонеґел глибоко вдихнула, — цю річ зазвичай дають лише дітям, що довели свою виняткову відповідальність, задля допомоги зі складним розкладом шкільних занять, — вона завагалася, ніби хотіла додати ще щось. — *Мушу* наголосити, що справжня природа цього предмета — *секрет*, тож ви *зобов'язані* зберігати її в таємниці від решти учнів і не допускати, щоб ті бачили, як ви користуєтеся ним. Якщо такі умови неприйнятні для вас — поверніть це, будь ласка, назад.

— Я вмю зберігати таємниці, — запевнив Гаррі. — То що

воно робить?

— Для всіх інших це спімстерівські дверцята, ними лікують рідкісне незаразне магічне захворювання — спонтанне дублювання. Вони носяться під одягом, і хоча ви не маєте причин комусь їх показувати, ставитися як до страшного секрету до них теж зайве. Спімстерівські дверцята нецікаві. Це зрозуміло, містере Поттер?

Гаррі кивнув, розпливаючись в усмішці. Він розпізнав роботу компетентного слизеринця.

— То що воно, власне, робить?

— Це часоворот. Кожен оберт піщаного годинника відправляє вас на годину назад у минуле. Тож якщо ви користуватиметеся ним, щоб подорожувати на дві години назад щодня, то завжди зможете засинати приблизно в однаковий час.

Гаррін стан призупинення недовіри немов вітром звіяло.

«Ви даєте мені машину часу як засіб від розладу сну».

«Ви даєте мені МАШИНУ ЧАСУ як засіб від РОЗЛАДУ СНУ».

«ВИ ДАЄТЕ МЕНІ МАШИНУ ЧАСУ ЯК ЗАСІБ ВІД РОЗЛАДУ СНУ».

— Е-хе-хе-хе-х-х-хе-хех... — вихопилося з його рота.

Він тримав підвіску якомога далі від себе, наче це була бомба. Тобто ні, не наче це була бомба, це навіть близько не передавало серйозності ситуації. Гаррі тримав підвіску якомога далі від себе так, наче це була машина часу.

«Скажіть, професорко Макґонегел, вам відомо, що повернута в часі звичайна матерія не відрізняється від антиматерії? А так воно і є! Вам відомо, що кілограм антиматерії та кілограм матерії під час контакту анігілюються у вибухові з потужністю сорок три мільйони тонн у тротиловому еквіваленті? Чи усвідомлюєте ви, що я важу сорок один кілограм, а

значить, відповідний вибух залишить ГІГАНТСЬКИЙ КРАТЕР ІЗ ДИМОМ НА МІСЦІ ШОТЛАНДІІ?».

— Даруйте, — спромігся вимовити Гаррі. — Але це звучить дуже, дуже, *дуже, ДУЖЕ НЕБЕЗПЕЧНО!*

На вереск його голос не зірвався: він теоретично не міг кричати достатньо гучно, щоб передати всю серйозність ситуації, тож не варто було навіть намагатися.

Професорка Макґонегел дивилася на нього з поблажливою симпатією:

— Я рада, що ви поставилися до цього серйозно, містере Поттер, але часовороти не настільки небезпечні. Інакше ми б не давали їх дітям.

— Справді, — зауважив Гаррі. — А-ха-ха-ха-ха. Звісно, ви б не давали дітям машин часу, якби ті були небезпечними, *що* я собі таке думав? Тому просто, щоб прояснити: випадковий пчих на цей пристрій *не відправить* мене в середньовіччя, де я переїду Гутенберга возом і перешкоджу Просвітництву? Бо, знаєте, ненавиджу, коли таке зі мною трапляється.

Кутики її губ смикалися, як і завжди, коли вона стримувала усмішку. Макґонегел простягнула Гаррі брошуру, яку тримала в руках, але хлопчик обережно вчепився в ланцюжок обіруч і не зводив погляду з піщаного годинника, уважно стежачи, щоб той часом не крутнувся.

— Не хвилюйтеся, — сказала вона після невеликої павзи, коли стало зрозуміло, що Гаррі й не думав ворухитися. — Це неможливо, містере Поттер. Часоворот не здатен повернутися в минуле більш ніж на шість годин. Його не можна використати більш ніж шість разів на день.

— Ох, чудово, це просто чудово. А якщо хтось наткнеться на мене, то часоворот *не зламається й не прирече* усенький замок Гогвортс на вічний цикл четвергів.

— Взагалі, вони можуть бути крихкими... Здається, я чула, що траплялися дивні речі, коли їх ламали. Але нічого та-

кого!

— Можливо, — припустив Гаррі, коли до нього вернулася мова, — щоб *запобігти таким випадкам*, варто було б обладнати машини часу чимось на кшталт *захисного корпусу*, а не *лишати скло незахищеним*.

— Прекрасна ідея, містере Поттер, — Макґонегел видавалася враженою. — Слід сповістити про неї міністерство.

«З мене годі. Тепер офіційно: вони ратифікували це в парламенті, усі в чаклунському світі безнадійні телепні».

— І хоча я й ненавиджу *ПОРИНАТИ У ФІЛОСОФСТВУВАННЯ*, — Гаррі відчайдушно намагався знизити свій голос до чогось не такого верескливого, — чи подумав хтось про *НАСЛІДКИ* подорожей у часі на шість годин назад і зміни в минулому чогось, що повпливає на власне час, що, по суті, *ЗІТРЕ ВСІХ ЛЮДЕЙ, ЯКИХ ЦЕ ЗАЧЕПИТЬ*, і *ЗАМІНИТЬ ЇХ ІНШИМИ ВЕРСІЯМИ*...

— О, час неможливо змінити! — перебила професорка Макґонегел. — Господи, містере Поттер, невже ви думаете, що в такому разі учням би це дозволили? А якби хтось спробував переінакшити результати своїх іспитів?

Гаррі взяв павзу на роздуми. Руки послабили — зовсім трішки — лещата навколо золотого ланцюжка. Ніби він тримав не машину часу, а просто ядрерну боеголовку.

— Отже... — повільно вимовив Гаррі. — Люди просто дізналися, що *всесвіт*... у якийсь спосіб несуперечливий, хоча й містить подорожі в часі. Якщо я та майбутній-я взаємодітимемо, то я побачу те саме, що й обоє мене, дарма, що під час першого проходження майбутній-я вже діятиме зі знанням того, чого з мого власного погляду ще не відбулося...

Голос Гаррі плавно скотився до невиразного белькотіння.

— Гадаю, правильно, — відповіла професорка Макґоне-

гел. — Хоча чарівникам таки радять не бачитися зі своїми минулими версіями й усіляко цього уникати. Якщо ви маєте два уроки водночас і потребуєте перетнути шляхи із самим собою, то, наприклад, першій версії вас варто відійти набік і заплющити очі у відомий час — ви вже маєте годинник, добре, — тоді майбутній ви зможе пройти. Це все є в брошурі.

— А-ха-ха-ха-а. А що як хтось проігнорує цю пораду?

— Це, наскільки я розумію, — професорка Макґонегел зціпила губи, — може зумовити деякі незручності.

— І це, скажімо, не створить парадоксу, що знищить все-світ.

— Містере Поттер, — вона доброзичливо всміхнулася, — гадаю, я б запам'ятала, якби *таке* коли-небудь трапилося.

— *ЦЕ НЕ ЗАСПОКОЮЄ! ЧИ ВИ, ЛЮДИ, НІКОЛИ НЕ ЧУЛИ ПРО АНТРОПНИЙ ПРИНЦИП? І КИМ БУВ ТОЙ БОВДУР, ЩО ВПЕРШЕ СКОНСТРУЮВАВ ОДНУ З ЦИХ ШТУК?*

Професорка Макґонегел неочікувано розсміялася приємним і радісним сміхом, що здавався на диво недоречним на її суворому обличчі.

— У вас черговий «ви перетворилися на кицьку» епізод, чи не так, містере Поттер? Ви, мабуть, не хочете цього чути, але це страх як мило.

— Перетворення на кицьку навіть *БЛИЗЬКО* не можна порівнювати з цим. Знаєте, дотепер десь у закапелках моєї свідомости завжди сновигала притлумлена думка, що єдина можлива відповідь полягає в тому, що мій всесвіт — лише комп'ютерна симуляція, як у книжці «Симулякрон-3». Проте зараз *навіть цей варіант доведеться відкинути*, бо ця маленька іграшка *НЕОБЧИСЛЮВАНА ЗА ТЮРІНГОМ!* Машина Тюрінга здатна симулювати перехід до визначеного минулого стану й розраховувати нове майбутнє з цієї точки, машина-оракул могла б базуватися на переривчастій поведінці машин нижчого порядку. Але ви стверджуєте,

що несуперечлива реальність обчислюється за один захід з огляду на події, які... ще... не відбулися...

Усвідомлення вразило Гаррі ударом гідравлічного молота. Усе стало на свої місця. Усе *нарешті* стало на свої місця.

— *ТО ОСЬ ЯК ПРАЦЮЄ ПИРСКОНАД! Ну звісно! Закляття не спричинює кумедних подій у реальності, воно просто викликає порив випити відразу перед тим, як щось кумедне однаково відбудеться! Я такий дурень! Я мав це усвідомити, коли захотів випити пирсконаду перед другою промовою Дамблдора, не випив, але похлинувся натомість власною слиною: випитий пирсконад не зумовлює ситуацій, внаслідок яких ти пирскаєш, такі ситуації зумовлюють бажання випити пирсконаду! Я побачив кореляцію між двома подіями й припустив, що пирсконад мусить бути причиною, а кумедний момент — наслідком, адже вважав, що темпоральний порядок обмежує причинно-наслідкові графи, робить їх ациклічними. АЛЕ ВСЕ СТАЄ НА СВОЇ МІСЦЯ, ВАРТО ЛИШЕ НАМАЛЮВАТИ СТРІЛКИ ПОДІЙ, СПРЯМОВАНІ НАЗАД У ЧАС!*

Усвідомлення вразило Гаррі ще одним ударом гідравлічного молота. Цього разу він спромігся промовчати, лише здавлено видавши тихий звук кошеняти, що помирає, коли усвідомив, хто поклав був йому зранку записку на ліжку.

Очі професорки Макґонегел запалали:

— Після закінчення школи чи навіть раніше ви справді мусите повикладати деякі з цих маглівських теорій у Гогвортсі, містере Поттер. Звучать захопливо, навіть якщо всі вони неправильні.

— Аргх-х-х...

Професорка Макґонегел сказала ще кілька люб'язностей, домоглася ще деяких обіцянок, на які Гаррі ствердно покивав, зронила щось про те, що йому не слід розмовляти зі зміями там, де хтось може це почути, нагадала прочитати брошуру — і Гаррі виявив себе по той бік щільно зачинених дверей

до її кабінету.

— Аргх-х-р-р-а-а... — озвався Гаррі.

Саме так, йому *зірвало дах*. Не востаннє тому, що якби не цей розіграш, то він міг узагалі не отримати часоворота, з якого й почався цей розіграш.

Чи професорка Макґонегел однаково віддала б йому часоворот цього ж дня, просто пізніше, коли він зустрівся б із нею, щоб запитати про свій розлад сну чи розказати про повідомлення Сартувального Капелюха? І чи закортіло б йому тієї миті розіграти самого себе, що зрештою призвело б до отримання ним часоворота *раніше*? Отже, єдина несуперечлива можливість — розіграш почався ще до того, як він прокинувся?..

Гаррі зловив себе на роздумах, що вперше в житті відповідь на його запитання могла виявитися буквально незбагненною. Оскільки його мозок містив нейрони, що могли рухатися лише вперед у часі, не існувало нічого, що його мозок міг вдіяти, жодної операції, що її він міг провести, яка була б спряженою до операцій часоворота.

Досі Гаррі жив згідно із застереженнями Е. Т. Джейнса: нерозуміння феномена — це факт, що свідчить про стан свідомости, а не про власне феномен; невпевненість — це факт про тебе, а не про хай там щодо чого ти невпевнений; невідомість існує у свідомості, не в реальності; пуста карта не дорівнює пустій території. Існують загадкові питання, проте загадкова відповідь — це очевидна суперечність. Феномен може бути загадковим для якоїсь конкретної особи, але не існує загадкових для самих себе феноменів. Поклонятися священній загадці — це просто поклонятися власному невігластву.

Тому Гаррі дивився був на магію та відмовлявся лякати-ся. Люди не мають чуття історії, вони вивчають хімію, біологію й астрономію, однак не можуть уявити часів, коли це було чимось незбагненим, а не повноцінною частиною нау-

ки. Зірки колись були таємницями. Лорд Кельвін одного разу назвав природу життя й біологію відповіддю м'язів на людську волю, а ріст дерев із насіння — загадкою «нескінченно за межами» досяжності науки. (Не просто трішки за межами, варто зауважити, а *нескінченно* за межами. Лорд Кельвін, безсумнівно, вкрай емоційно сприймав був те, що він чогось не знає.) Кожна розв'язана колись загадка була головоломкою від світанку людства й аж до миті, коли хтось її розгадав.

Нині він уперше натрапив на загадку, що перспективно могла залишитися нею назавжди. Якщо час працював не через ациклічні причинно-наслідкові мережі, то Гаррі не розумів, що означають причини й наслідки; якщо Гаррі не розумів причин і наслідків, він не розумів, з якого тіста зліплено реальність. Цілком імовірно, що його людський розум ніколи й не спроможеться зрозуміти, адже він складається зі старомодних лінійно-часових нейронів, а це, як виявилось, жалюгідна підмножина цілої реальності.

Але й не без добрих новин. Пирсконадові, що колись здавався всемогутнім і неймовірним, знайшлося значно простіше пояснення. Яке він прогавив був *всього лише* тому, що правда ховалася цілковито поза його простором гіпотез і всім, для осягнення чого його мозок еволюціонував. Однак тепер Гаррі по-справжньому це *зрозумів*, напевно. Можна вважати це чимось на кшталт захоочення. На кшталт.

Гаррі поглянув на годинник. Була майже 11:00, минулої ночі він заснув приблизно о 1:00, тож за нормального перебігу подій сьогодні він засне орієнтовно о 3:00. Отже, щоб заснути о 22:00 й прокинутися о 7:00, йому потрібно повернутися на п'ять годин назад. Це означало, якщо він хоче опинитися у своєму гуртожитку о 6:00, тобто до того, як хто-небудь прокинеться, йому варто поквапитися і...

Навіть озираючись назад, він не міг збагнути, як йому

вдалося організувати бодай половину розіграшу. Звідки взагалі взявся пиріг?

Гаррі не на жарт починав боятися подорожей у часі.

З другого боку, він не міг не визнати, що йому справді випала неповторна нагода. Розіграш, що його можна втнути над собою лише раз у житті: у межах шести годин після відкриття існування часоворотів.

Власне, це плутало ще більше, варто було Гаррі про це замислитися. Час обдарував його готовим розіграшем у вигляді *доконаного факту*, проте було цілком очевидно, що це його власна робота. Концепт, виконання, авторський стиль. Кожнісінька деталь, навіть ті, що їх він досі не розгадав.

Ну що ж, час не стоїть на місці, а в добі не більш як тридцять годин. Гаррі знав *дещо* з того, що він мав зробити, а з рештою, як-от із пирогом, розбереться в процесі. Не існувало причин відкладати. Нічого не досягнеш, якщо стовбичити-меш у *майбутньому*.

***

П'ятьма годинами раніше Гаррі крався до власного гуртожитку, натягнувши мантію на голову — хоч якесь маскування, якщо раптом хтось прокинеться й побачить одночасно і його, і Гаррі в ліжку. Йому не хотілося нікому пояснювати про свою дрібну проблему зі спонтанним дублюванням.

На щастя, видавалося, що всі досі спали.

Також видавалося, що поруч із його ліжком лежала коробка, загорнута в червоний і зелений папір із яскраво-золотим бантом, — ідеальний стереотипний образ різдвяного подарунка. От тільки до Різдва ще далеко.

Гаррі підкрадався так м'яко, як тільки міг, на випадок, якщо чийсь квіетор було виставлено на низьку потужність.

До коробки кріпився конверт, запечатаний звичайнісіньким простим воском без жодного тиснення. Гаррі обережно відкрив його, витягнув листа й прочитав:

Це Плащ невидимости Ігнотуса Певерела, родинна реліквія його нащадків, Поттерів. На відміну від залять і протіших плащів, він має силу заховати тебе, а не просто зробити невидимим. Твій батько позичив його мені для вивчення незадовго до своєї смерти, і, мушу визнати, за ці роки він ставав мені в пригоді безліч разів.

Боюся, надалі мені доведеться обходитися чарами розілюзнення. Плащеві час повернутися до тебе — його спадкоємця. Я планував був зробити це різдвяним подарунком, але він побажав опинитися в тебе раніше. Схоже, він думає, що потрібен тобі. Користуйся ним із розумом.

Безсумнівно, ти вже думаєш про найрізноманітніші чудові розіграші, як і твій тато свого часу. Якби про всі його грішки стало відомо, усе жіноцтво Грифіндору зібралося б, щоб осквернити його могилу. Я не намагатимуся зупинити історію від повторень, але будь НАДЗВИЧАЙНО обережним, щоб ніхто тебе не розкрив. Якщо Дамблдор побачить шанс заволодіти однією зі Смертельних реліквій, то зробить усе, щоб до самісінької смерти вона належала лише йому.

Бажаю тобі чудового-пречудового Різдва.

Підпису не було.

***

— Стривайте, — зупинився Гаррі, коли інші хлопці вже майже вийшли з рейвенкловської спальні. — Вибачте, але я ще маю деякі справи з валізою, прийду до сніданку за кілька хвилин.

— Краще тобі не порпатися в наших речах, — нахмури-

ся Террі Бут.

Гаррі підняв одну руку:

— Присягаюся, що не планую робити нічого подібного з жодною вашою річчю, що всі речі, з якими я планую взаємодіяти, належать мені; я не готую жодного розіграшу й не маю інших сумнівних намірів щодо жодного з вас; я не очікую, що мої наміри зміняться раніше, ніж я прийду на сніданок у Великій залі.

Террі Бут насупився:

— Чекай-но, а це...

— Не хвилюйся, — втрутилася Пенелопа Клівротер, що супроводжувала їх. — Там не було жодних шпарин. Чудово сформульовано, Поттере, тобі слід бути юристом.

Гаррі Поттер покліпав на це. А, точно — староста Рейвенклоу.

— Дякую. Мабуть.

— Коли спробуєш знайти Велику залу, ти заблукаєш, — Пенелопа подала це як незаперечний факт. — Щойно це станеться, запитай у портрета, як дістатися першого поверху. Запитай в іншого портрета, щойно запідозриш, що заблукав знову. Особливо якщо здасться, що підіймаєшся вище й вище. Якщо опинишся вище, ніж замок у принципі має бути заввишки, зупинись і дочекайся пошукових груп. Інакше ми побачимо тебе за чотири місяці — старшим на п'ять місяців, покритого снігом і з самою лише пов'язкою на стегнах, *і це якщо ти залишишся в замку.*

— Зрозумів, — Гаррі важко ковтнув. — Ем-м, а хіба не варто розповідати учням про такі речі відразу?

— Що, усе відразу? — зітхнула Пенелопа. — Це тривало б тижнями. Сам про все з часом дізнаєшся, — вона обернулася, щоб вийти, за нею слідували інші учні. — Поттере, якщо я не побачу тебе на сніданку за тридцять хвилин, почну пошуки.

Щойно всі пішли, Гаррі прикріпив записку до свого ліж-

ка — її і решту послань він уже написав раніше, сидячи на підвальному рівні своєї валізи, ще до того як усі попрокидалися. Відтак обережно потягнувся рукою в поле квієтора й стягнув Плащ невидимости з тіла Гаррі-1, що досі спав. І просто заради пустощів поклав його в капшучок Гаррі-1, знаючи, що в такий спосіб він уже лежатиме в його власному.

***

— Я розумію, що повідомлення адресовано Корнеліоніві Флабберволту, — сказав із картини чоловік із манерами аристократа й, власне, цілковито звичайним носом. — Чи можу я дізнатися його *походження*?

Гаррі знизав плечима зі щирою безпорадністю:

— Мені було сказано, що його промовила порожнеча — наче дзвін пролунав із розламу в повітрі, розламу, що за ним виднілася вогняна безодня.

***

— Гей! — вигукнула Герміона сповненим обурення голо-сом зі свого місця з другого боку сніданкового столу. — Цей десерт *для всіх*! Ти не можеш просто забрати цілий пиріг собі до капшучка!

— Я беру не цілий пиріг, а цілі два. Вибачте всі, мушу бігти!

Гаррі проігнорував обурені крики й покинув Велику залу. Він мусив якнайшвидше дістатися класу з гербалогії.

***

Професорка Спраут пильно його роздивлялася:

— А звідки вам відомо, що планують слизеринці?

— Я не можу назвати своє джерело, — відповів Гаррі. — Якщо чесно, я хотів би попросити вас вдати, що цієї розмови ніколи не було. Просто поведіться так, наче ви натрапили на них випадково, коли йшли у своїх справах чи ще кудись. Я поспішу туди, щойно закінчиться гербалогія. Думаю, мені вдасться відвернути увагу слизеринців, аж доки ви не надійдете. Я не є легкою мішенню для залякувань чи глузувань, та й не думаю, що вони наважаться завдати серйозної шкоди Хлопчикові-Що-Вижив. Не зрозумійте неправильно... Я не прошу вас бігати коридорами, але буду дуже вдячним, якщо дорогою ви не зволікатимете.

Професорка Спраут уважно глянула на Гаррі, її погляд пом'якшав:

— Будь ласка, будьте обережні, Гаррі Поттере. І... Дякую.

— Просто переконайтеся, що не запізнитесь, — попросив він. — І пам'ятайте: ви не очікуєте побачити мене там, а цієї розмови ніколи не було.

***

Дивитися на себе, що висмикує Невіла з кола слизеринців, було жахливо. Невіл мав рацію: він доклав був забагато сили, занадто багато сили.

— Привіт, — холодно сказав Гаррі Поттер. — Я Хлопчик-Що-Вижив.

Вісім хлопчиків-першокласників переважно однакового зросту. Один із них має шрам на чолі й поводить себе не так, як інші.

Якби ж ми глянути могли

На себе збоку! От коли

*Ми б наші примхи всі збули
Дурні, порожні...*

Професорка Макґонегел мала рацію. Сортувальний Капелюх мав рацію. Це ставало очевидним, варто було лише подивитися збоку.

Щось не так із Гаррі Поттером.

Розділ 15. Сумліннясть

Кохай, як Ролінг твоя.

Сьогоднішня історична цікавинка: стародавні євреї вважали межею дня захід, а не схід сонця, тому казали «вечір і ранок» замість «ранок і вечір». (І, як зазначило чимало рецензентів, сучасна юдейська галаха стверджує те саме.)

***

— *Впевнений, що час я десь знайду.*

***

— *Фрігідейро!*

Гаррі вмочив палець у воду в склянці, що стояла на його парті. Та мала стати прохолодною, але як була тепленькою, так і залишилася. Знову.

Гаррі почувався дуже, дуже ошуканим.

По всіх закутках дому Верресів можна було знайти сотні фантастичних романів. Гаррі прочитав був їх чимало, і скидалося на те, що він мав загадкову темну сторону. Тож, коли склянка води відмовилася співпрацювати перші кілька разів, Гаррі подивився навсібіч, упевнюючись, що ніхто в класі чарів за ним не спостерігає, глибоко вдихнув, зосередився й розізлив себе. Він подумав про слизеринців, що знущалися

з Невіла, і про гру, в якій хтось вибиває з рук усі твої книжки щоразу, як ти намагаєшся підібрати їх. Згадав слова Драко Мелфоя про десятирічну дівчинку Лавгудів і як насправді працює Чарверсуд...

І лють просочилася в його кров. Рукою, що тремтіла від ненависти, він підняв свою паличку й холодним голосом промовив:

— *Фрігідейро!*

Нічогісінько не відбулося.

Гаррі обшакрували. Йому хотілося написати комусь із вимогою відшкодувати кошти за його темну сторону, що достоту мусила мати нездоланну магічну силу, проте виявилася несправною.

— *Фрігідейро!* — знову вигукнула Герміона із сусідньої парти.

Її вода стала суцільною кригою, а облямівка склянки взялася білою памороззю. Видавалося, вона цілковито зосередилася на своїй роботі й зовсім не усвідомлювала, що інші учні витріщаються на неї сповненими ненависти очима. Це могло свідчити про щось одне: (а) її небезпечну неухважність; (б) досконало відточену гру, що сягала рівня витончених мистецтв.

— О, *дуже* добре, міс Грейнджер! — пискнув Філіус Флитвік, їхній професор чарів і вихователь Рейвенклоу, крихітний чоловічок, чия зовнішність нічим не виказувала чемпіона-дуелянта в минулому. — Бездоганно! Дивовижно!

У найгіршому разі Гаррі мав надію виявитися другим після Герміони. Звісно, краще б це вона конкурувала з ним, та можна змиритися й зі зворотною ситуацією. Однак станом на понеділок він плентався у хвості класу, по-дружньому змагаючись за звання найгіршого учня з усіма іншими вихованими маглами дітьми, окрім Герміони. Та сама-самісінька розмістилася на вершині, зовсім без суперників, бідолашка.

Професор Флитвік стояв над партою однієї з дівчат маглівського роду й спокійно коригував спосіб, у який та тримала паличку.

Гаррі поглянув на Герміону й тяжко ковтнув. За таких обставин її роль була очевидною...

— Герміоно? — запитав він невпевнено. — Ти маєш якісь думки, що саме я роблю не так?

Герміонині очі запалали жахливим вогнем корисності, від якого щось у Гарріній підсвідомості заволатало від розпачливого приниження.

П'ять хвилин потому його вода стала помітно холоднішою за кімнатну температуру. Герміона кілька разів вербально погладила Гаррі по голівці, порадила наступного разу вимовляти замовляння чіткіше й пішла допомагати комусь іншому.

Професор Флитвік нарахував Герміоні очко за допомогу Гаррі. Той міцно зціпив зуби, аж щелепа заболіла, а це аж ніяк не поліпшувало його вимови.

«Мені начхати, що це нечесне змагання. Я точно знаю, що робитиму з двома додатковими годинами щодня: сидіти-му у своїй валізі й навчатимуся, доки не наздожену Герміону Грейнджер».

***

— Трансфігурація — одна з найскладніших і найнебезпечніших магічних дисциплін, що їх вивчають у Гогвортсі, — промовила професорка Макґонегел. На обличчі суворої старої відьми не було й сліду легковажності. — Той, хто бешкетуватиме в моєму класі, негайно з нього вийде й більше ніколи не повернеться. Я вас попередила.

Її паличка опустилася й торкнулася стола, що плавно

перетворився на свиню. Кілька учнів маглівського роду зойкнуло. Свиня розгублено роззирнулася довкола, чмихнула, а тоді знову зробилася столом.

Професорка трансфігурації огледіла класну кімнату, зрештою зупинивши погляд на одному учневі:

— Містере Поттер, ви отримали свої навчальні матеріали лише кілька днів тому. Чи ви вже почали читати підручник трансфігурації?

— Ні, вибачте, професорко, — відповів Гаррі.

— Вибачення зайві. Якби завчасне читання було обов'язковим, вас би про це попередили, — вона постукала пальцями по столу, що стояв перед нею. — Містере Поттер, не бажаєте зробити припущення: це стіл, що його я трансфігурувала на свиню, чи це від самого початку була свиня, а я ненадовго зняла трансфігурацію? Якби ви прочитали перший розділ підручника, то знали б.

— Я б припустив, — Гаррі злегка насупив брови, — що легше почати зі свині, адже якщо починати зі стола, то свиня може не знати, як стояти.

— Я вам не докоряю, містере Поттер, — професорка Макгонеґел похитала головою, — проте правильна відповідь: у трансфігурації ви *не бажаєте* робити припущень. Помилкові відповіді буде оцінено надзвичайно суворо, а запитання, залишені без відповіді, — з великою поблажливістю. Ви мусите навчитися розуміти, чого саме ви не знаєте. Якщо я поставлю будь-яке запитання — неважливо, наскільки тривіальне чи просте, — і ви відповісте: «Я не певен», я не звинувачуватиму вас, а будь-хто, хто розсміється, втратить очки. Чи можете ви сказати, чому це правило існує, містере Поттер?

«Бо одна-єдина помилка в трансфігурації може виявитися неймовірно небезпечною».

— Ні.

— Правильно. Трансфігурація небезпечніша за явлення, яке викладають лише з шостого класу. На жаль, для максимізації своїх здібностей у дорослому віці її потрібно вивчати й тренувати змалечку. Отже, це небезпечний предмет, і вам варто стеретися будь-яких помилок. Ніхто з моїх учнів ще ніколи не зазнавав непоправної шкоди, і я *надзвичайно за-смучуся*, якщо ви станете першим класом, що *зіпсує мій рекорд*.

Кілька школярів знервовано ковтнуло.

Професорка Макгонегел підвелася й підійшла до стіни за своїм столом, на якій висіла полірована класна дошка.

— Існує чимало причин, з яких трансфігурація є небезпечною, але одна з них важливіша за інші, — вона створила коротке перо з товстим кінцем і вивела ним червоні літери, а потім підкреслила їх синім, використавши той самий маркер.

ТРАНСФІГУРАЦІЯ НЕПОСТІЙНА!

— Трансфігурація непостійна! — виголосила професорка Макгонегел. — Трансфігурація непостійна! Трансфігурація непостійна! Містере Поттер, припустімо, хтось трансфігурував шматок деревини на чашку з водою, а ви її випили. Як гадаєте, що з вами трапиться, коли ефект трансфігурації вичерпається?

Нависла тиша.

— Пробачте, містере Поттер, не слід було запитувати про це вас. Я забула, що вас обдаровано напрочуд песимістичною уявою...

— Нічого страшного, — відповів Гаррі, тяжко ковтнувши. — Отже, перша відповідь: я не *знаю*, — професорка схвально кивнула, — проте я *можу уявити*, що... дерево опиниться в моєму шлунку й у моїй кровоносній системі, а якщо хоч частину тієї води поглинуть тканини мого тіла — цікаво, це буде дерев'яна пульпа, суцільне дерево чи...

Гарріне розуміння магії підвело його. Передусім він не міг збагнути, як дерево зіставляється з водою, а тому йому не вдавалося змалювати розвиток подій після того, як молекули води перемішаються внаслідок звичайного теплового руху, чари вичерпаються й відбудеться зворотне перетворення.

— Як правильно зауважив містер Поттер, — Макгонегел напружилася, — він стане вкрай хворим і потребуватиме нагального флуювання до лікарні Святого Мунго, щоб мати бодай шанс вижити. Будь ласка, розгорніть свої підручники на п'ятій сторінці.

Навіть без звуку ставало зрозуміло, що зображена на рухомій світлині жінка зі страшенно знебарвленою шкірою кричала.

— Злочинця, що трансфігурував був золото на вино й почастивав ним цю жінку — як плату за борг, з його слів, — було засуджено до десяти років Азкабану. Будь ласка, перегорніть на шосту сторінку. Це дементор. Дементори — це вартові Азкабану. Вони висмоктують із людей магію, життя й будь-які щасливі думки, що намагаються виникнути в їхніх головах. Світлина на сьомій сторінці — цей самий злочинець десять років потому, коли настав час його звільнення. Як бачите, він мертвий... Так, містере Поттер?

— Професорко, якщо трапиться найгірше в ситуації, як от ця, чи існує спосіб підтримувати трансфігурацію?

— Ні, — відрізала вона. — Забезпечення трансфігурації потребує постійних витрат вашої магії, обсяг яких залежить від розміру цільового об'єкта. І доведеться відновлювати контакт з об'єктом щокілька годин, що за таких умов неможливо. Такі катастрофи не виправні.

Професорка Макгонегел нахилилася вперед із надзвичайно суворим обличчям:

— Ви ніколи й у жодному разі не трансфігуруватимете

нічого на рідину чи газ. Ані на воду, ані на повітря. Нічого подібного до води, нічого подібного до повітря. Навіть якщо це не питна рідина, вона випаровується, її невеличкі частинки потрапляють у повітря. Ви не трансфігуруватимете на те, що має згоріти. Це створить дим, що його хтось може вдихнути! Ви ніколи не трансфігуруватимете на те, що гіпотетично може потрапити всередину чийогось тіла в будь-який спосіб. Жодної їжі. Нічого схожого на їжу. Навіть заради невеличкої смішної витівки, коли ви збираєтеся розповісти про свій пиріг із грязюки раніше, ніж хтось його з'їсть. Ви ніколи цього не робитимете. На уроці, всередині цієї кімнати, поза нею чи де завгодно. Чи це цілковито зрозуміло кожному учневі?

— Так, — озвалися Гаррі, Герміона й ще кілька голосів. Інші мов оніміли.

— *Чи це цілковито зрозуміло кожному учневі?*

— Так, — промовили, пробубоніли й прошепотіли вони.

— Якщо ви порушите будь-яке з цих правил, то надалі не вивчатимете трансфігурації в Гогвортсі. Повторюйте разом зі мною: я ніколи не трансфігуруватиму нічого на рідину чи газ.

— Я ніколи не трансфігуруватиму нічого на рідину чи газ, — відгукнувся безладний хор учнів.

— Ще раз! Гучніше! Я ніколи не трансфігуруватиму нічого на рідину чи газ.

— Я ніколи не трансфігуруватиму нічого на рідину чи газ.

— Я ніколи не трансфігуруватиму нічого на те, що схоже на їжу чи будь-що інше, що потрапляє всередину людського тіла.

— Я ніколи не трансфігуруватиму нічого на те, що має згоріти, бо це може створити дим.

— Ви ніколи не трансфігуруватимете нічого на те, що схоже на гроші, зокрема маглівські, — застерегла професорка

Макґонегел. — Гобліни вміють дізнаватися, хто це зробив. Згідно з чинним законом, нація гоблінів перебуває в стані постійної війни з усіма магічними фальшивомонетниками. Вони не надсилатимуть аврорів. Вони надішлють армію.

— Я ніколи не трансфігуруватиму нічого на те, що схоже на гроші, — повторили учні.

— І *понад усе*: ви ніколи не трансфігуруватимете нічого живого, *особливо самих себе*. Це зробить вас дуже хворими й, можливо, мертвими, залежно від того, як саме ви себе трансфігуруєте та як довго підтримуватимете зміну, — професорка Макґонегел зупинилася. — Містер Поттер щойно підняв руку догори, адже він бачив перетворення анімага, зокрема перетворення людини на кицьку й назад. Але перетворення анімага не є *вільною* трансфігурацією.

Вона дістала з кишені невеличкий шматок деревини, торкнулася його паличкою, перетворивши на скляну кулю, і сказала:

— *Кристферріум!*

Скляна куля стала сталевюю. Ще одне торкання паличкою — і знову обернулася на шмат деревини.

— «Кристферріум» перетворює суцільно скляний об'єкт на суцільно сталевий подібної форми. Воно не в змозі зробити зворотне перетворення, як і не в змозі перетворити стіл на свиню. Найзагальніша форма трансфігурації — вільна, яку ви й вивчатимете, — здатна перетворити будь-який об'єкт на будь-що інше, принаймні коли йдеться про матеріальну форму. Саме тому вільна трансфігурація має виконуватися безмовно. Використання чарів потребувало б різних слів для кожної окремої трансфігурації між об'єктом і ціллю.

Професорка Макґонегел виразно оглянула клас:

— Деякі вчителі починають із трансфігураційних чарів, а вже потім переходять до вільної трансфігурації. Так, це бу-

ло б значно простіше на початках, проте це може сформувати у вас неправильні навички й послабити ваші здібності пізніше. На моїх заняттях ви відразу вивчатимете вільну трансфігурацію, що потребуватиме безмовного накладання заклять. Для цього вам доведеться тримати в голові форму початкового об'єкта, форму цільового об'єкта й процес трансформації.

— І відповідаючи на запитання містера Поттера, — провадила далі професорка Макґонегел. — Саме *вільну* трансфігурацію ви не маєте застосовувати до жодної живої істоти. Існують чари й зілля для безпечного оборотного й *обмеженого* перетворення живих істот. Наприклад, анімаґ, що не має кінцівки, не матиме її й після перетворення. Вільна трансфігурація *не є безпечною*. Ви змінитесь, доки будете в трансфігурованому стані: дихання, наприклад, спричинює постійну втрату матерії в довкілля. Коли трансфігурація вичерпається, а тіло спробує повернутися до своєї *початкової* форми, воно буде не цілком спроможним це зробити. Притиснете до себе паличку й уявите своє волосся золотим — згодом воно вилізе. Візуалізуєте себе кимось із чистішою шкірою — забезпечите собі тривале перебування в лікарні Святого Мунґо. А якщо трансфігуруєте себе на тілесну форму дорослого — помрете, коли дія трансфігурації минеться.

Це пояснювало, чому він бачив товстих хлопців і менш ніж бездоганно привабливих дівчат. Чи старих людей, коли вже на те пішло. Такого б не було, якби існувала можливість просто трансфігурувати себе щоранку... Гаррі підняв руку й спробував очима подати професорці Макґонегел сигнал.

— Так, містер Поттер?

— Чи можливо трансфігурувати живий об'єкт на статичну ціль, як-от монету, — ні, вибачте, мені дуже шкода. Скажімо, на сталеву кулю?

Професорка Макґонегел похитала головою:

— Містере Поттер, навіть неживі об'єкти з плином часу зазнають невеличких внутрішніх змін. Набувши первинної форми, ваше тіло візуально начебто залишиться таким самим, і протягом першої хвилини ви не зауважите жодних негараздів. Але вже за годину ви захворієте, а за день — помрете.

— Кгем, вибачте, то якби я прочитав був перший розділ, я міг би здогадатися, що стіл від початку був столом, а не свинею, — промовив Гаррі. — Але тільки попередньо припустивши, що ви не хочете вбивати свиню, що видається доволі ймовірним, проте...

— Маю передчуття, що оцінювання ваших контрольних робіт стане нескінченним джерелом втіхи для мене, містере Поттер. Але якщо ви маєте інші запитання, чи не погодитесь притримати їх до кінця заняття?

— Більше питань немає, професорко.

— Тепер повторюйте за мною, — звеліла професорка Макгонегел. — Я ніколи не намагатимуся трансфігурувати нічого живого, особливо самого себе, хіба що мене конкретно проінструктують зробити це, використовуючи спеціалізовані чари чи зілля.

— Якщо я сумніваюся в безпечності трансфігурації, я не виконуватиму її, доки не спитаю або професорку Макгонегел, або професора Флитвіка, або професора Снейпа, або директора: вони єдині визнані фахівці з трансфігурації в Гогвортсі. Консультуватися з іншими учнями *неприйнятно*, навіть якщо вони стверджують, що пам'ятають, як ставили те саме запитання.

— Навіть якщо чинний професор захисту запевняє, що трансфігурація безпечна, і навіть якщо я бачив, як професор захисту виконував її й нічого поганого не сталося, сам я не намагатимуся її виконати.

— Я маю повне право відмовитися виконувати будь-яку

трансфігурацію, через яку я почуваюся хоч трохи знервовано. З огляду на те, що навіть директор Гогвортсу не може наказати мені протилежного, я, безумовно, не прийму такого наказу від професора захисту, навіть якщо той погрожуватиме втратою гуртожитком сотні очок і виключенням.

— Якщо я порушу якийсь із цих правил, то надалі не вичатиму трансфігурації упродовж усього періоду свого перебування в Гогвортсі.

— Ми повторюватимемо ці правила на початку кожного заняття протягом першого місяця, — сказала професорка Макгонеґел. — А тепер почнімо. Початкові об'єкти — сірники, цільові — голки... Будь ласка, відкладіть свої палички, дякую. Під словом «почнімо» я мала на увазі, що ви почнете робити нотатки.

За пів години до завершення професорка Макгонеґел роздала сірники. Наприкінці уроку Герміона мала сріблястий сірник, а решта класу (маглівського роду чи ні) — те саме, з чого й починала. Професорка Макгонеґел нагородила її ще одним очком для Рейвенклоу.

***

Коли трансфігурація завершилася, Герміона підійшла до Гарріної парти, доки той складав свої книжки до капшучка. Її обличчя виражало суцільну безневинність:

— Знаєш, сьогодні я заробила два очки для Рейвенклоу.

— Саме так, — коротко відповів Гаррі.

— Проте це не те саме, що твої сім очок. Гадаю, я просто не така розумна, як ти.

Гаррі згодував своє домашнє завдання капшучкові й повернувся до Герміони, зіщуливши очі. Він зовсім забув про це.

— Однак навчання в нас щодня, — вона грайливо на нього дивилася. — Цікаво, скільки тобі знадобиться часу, щоб знайти ще якихось гафелшафців у біді? Сьогодні понеділок, тож маєш час аж до четверга.

Вони незмигнуто дивились одне одному в очі. Гаррі заговорив першим:

— Ти ж розумієш, що це означає війну.

— Щось не пригадую, щоб між нами був мир.

Всі інші учні зачаровано спостерігали за ними. Всі інші учні, а також, на жаль, професорка Макґонегел.

— О, містере Поттер, — проспівала вона з іншого боку класу. — Маю для вас гарні новини. Мадам Помфрі схвалила вашу пропозицію щодо захисту її спімстерівських дверцят від пошкоджень, роботи мають завершитися наприкінці цього тижня. Гадаю, це заслуговує... хай буде десяти очок для Рейвенклоу.

Герміона шоковано й зраджено роззявила рота. Гаррі майнула думка, що він не надто зараз від неї відрізняється.

— *Професорко...* — прошипів Гаррі.

— Ви, *безсумнівно*, заслужили цю нагороду, містере Поттер, я не роздаю очок гуртожиткам навмання. Можливо, для вас це не мало великого значення — просто побачили щось крихке й запропонували спосіб виправити це. Але спімстерівські дверцята коштовні, і директор *не дуже* зрадив, коли одні з них розбилися востаннє.

Професорка Макґонегел напустила на себе задуму:

— Оце так, цікаво, чи комусь іще вдавалося здобути сімнадцять очок першого ж свого дня в школі. Треба перевірити, але підозрюю, що це новий рекорд. Може, варто зробити оголошення під час вечері?

— *ПРОФЕСОРКО!* — скрикнув Гаррі. — Це *наша* війна! Не втручайтеся!

— Тепер ви маєте час аж до наступного четверга, містере Поттер. Хіба що, звісно, ви раніше не затієте якихось пустощів і не втратите очок гуртожитку. Наприклад, нешановливо звертатиметеся до когось із професорів, — вона притиснула палець до щоки, наче щось обмірковувала. — Гадаю, вже до кінця п'ятниці ви доберетеся до від'ємних чисел.

Гаррі стулив рота, клацнувши щелепою. Він дивився на Макгонегел своїм найбільш убивчим поглядом, однак скидалося на те, що їй це лише розважало.

— Так, безумовно, оголошення під час вечері, — далі роздумувала вона. — Але це не має образити слизеринців, тож зробимо його коротким: просто кількість очок і факт рекорду... А якщо хтось прийде до вас по допомогу з домашнім завданням і розчарується, дізнавшись, що ви ще навіть не почали читати своїх підручників, завжди можете скерувати їх до міс Грейнджер.

— *Професорко!* — вигукнула Герміона надто високим голосом.

— Оце так, — професорка Макгонегел не звернула на неї уваги, — цікаво, скільки часу знадобиться міс Грейнджер, щоб здійснити щось варте оголошення під час вечері? Нетерпляче чекаю на це, хай чим воно виявиться.

Гаррі й Герміона не змовляючись розвернулися й покрокували геть із класу. За ними слідувала вервечка загіпнозованих рейвенкловців.

— Ем, — мовив Гаррі. — Після вечері досі в силі?

— Звісно, — відповіла Герміона. — Я б не хотіла, щоб ти ще більше відстав у навчанні.

— О, красно дякую. Дозволь зауважити: ти вже зараз така видатна, що я не можу не замислюватися над тим, якою ти станеш, коли здобудеш початкову підготовку з раціональності.

— Це справді так корисно? Не схоже, щоб вона допомага-

ла тобі з чарами чи трансфігурацією.

Повисла легка павза.

— Я отримав свої підручники тільки чотири дні тому. Ось чому мені довелося заробляти ці сімнадцять очок без палички.

— Чотири дні тому? Можливо, ти не можеш прочитати вісім книжок за чотири дні, та міг би впоратися бодай з однією. Скільки часу тобі знадобиться, щоб закінчити, з поточною швидкістю? Ти знаєш усю цю математику, тож скажи: скільки буде вісім на чотири, поділене на нуль?

— Ти не мала занять, що їх потрібно відвідувати, як оце мені зараз. Але вихідні вільні, отже... границя восьми на чотири, поділити на іпсилон, коли іпсилон прямує до нуля праворуч... У неділю о 10:47.

— Взагалі-то, я встигла за *три* дні.

— Тоді в суботу о 14:47. Впевнений, що час ядесь знайду. І був вечір, і був ранок — день перший.

Розділ 16. Творче мислення

Ворожі ворота там, де й Ролінг.

Я не психопат, просто дуже винахідливий.

***

Щойно Гаррі прийшов на заняття із захисту в середу, він зрозумів: цей предмет буде не таким, як інші.

Насамперед клас виявився найбільшим із тих, що Гаррі бачив у Гогвортсі, і подібним до аудиторій великих університетів; шереги столів ярусами оточували гігантський поміст із білого мармуру. Клас розміщувався високо в Гогвортсі — на п'ятому поверсі. Гаррі знав, що докладніших пояснень про те, де взагалі приміщення на зразок цього могло поміститися, йому не почути. Ставало зрозуміло, що у Гогвортсі не було геометрії, Евклідової чи іншої. У ньому існували зв'язки — не напрямки.

На відміну від університетської аудиторії тут стояли не ряди складаних стільців, а звичайнісінькі гогвортські дерев'яні столи й крісла, що вишикувалися напівколом на кожному рівні. Хіба що кожне місце було обладнано білим пласким прямокутним загадковим об'єктом.

Посеред гігантського помосту на невеликому підвищенні з темнішого мармуру самотньо стримів учительський стіл, за яким, розвалившись на стільці, пускаючи слину з кутиків губ і закинувши назад голову, перебував Квірел.

«І що ж це мені нагадує?..».

Гаррі прийшов зарано — крім нього, у класі не виднілося ще жодного учня. (Коли виникала потреба описати подорожі в часі, мова раптом ставала страшенно недоладною. Зокрема, у ній бракувало слів, спроможних передати, наскільки це зручно.) Наразі Квірел начебто... не функціонував... Та й Гаррі, так чи інакше, не мав бажання до нього наблизитися.

Він вибрав стіл, видерся до нього, сів і витягнув підручник захисту, що його прочитав десь на сім восьмих. Взагалі, Гаррі планував завершити до цього заняття, проте вже двічі користувався часоворотом сьогодні й однаково відставав від плану.

Невдовзі клас почав наповнюватися звуками. Гаррі ігнорував їх.

— Поттере? А *ти* що тут робиш?

Цьому голосові було тут не місце. Гаррі підвів погляд:

— Драко? А *ти* що тут... нічого собі, у тебе є *посіпаки!*

Один із хлопчаків, що стояв позаду Драко, мав на диво багато м'язів, як на одинадцятирічного. А другий завис у підозріло збалансованій стійці.

Білявий хлопець самовдоволено посміхнувся й вказав позаду себе.

— Поттере, познайомся, це містер Креб, — він перевів руку з М'язів на Баланс, — і містер Гойл. Вінсенте, Грегорі, це Гаррі Поттер.

Містер Гойл нахилив голову й, мабуть, хотів обдарувати Гаррі значущим поглядом, та збоку скидалося, наче він просто примружився.

— Радий познайомитися, — голос містера Креба звучав так, немов той навмисно робив його настільки низьким, наскільки міг.

На якусь мить Дракове обличчя затьмарив неспокій, що його, однак, швидко змінила зверхня посмішка.

— У тебе є *посіпаки!* — вигукнув Гаррі. — А де мені таких взяти?

— Боюся, Поттере, — Драко самовдоволено вишкірився ще ширше, — спершу потрібно потрапити до Слизерину...

— Що? Це нечесно!

— ...і щоб ваші сім'ї про все домовилися ще до твого народження.

Гаррі подивився на містера Креба й містера Гойла. Обидва щосили намагалися наганяти страху: нахилилися вперед, розправили плечі й, сильно витягнувши голови, витріщалися на нього.

— Ем... Стривай-но, усе це влаштували багато років тому?

— Саме так, Поттере. Боюся, тобі просто не поцастило.

Містер Гойл дістав зубочистку й взявся длубати нею в зубах, досі загрозливо нависаючи.

— І Луціус наполіг, щоб ти ріс окремо від своїх охоронців, а зустрів їх лише першого дня школи.

— Так, Поттере, — посмішка здиміла з Дракового обличчя, — ми всі знаємо, що ти кмітливий, уже вся школа знає, годі вихвалитися...

— Отже, їм усе їхнє життя втовкмачували, що вони будуть твоїми посіпаками, і вони роками уявляли, якими мають бути посіпаки...

Драко здригнувся.

— ...До того ж вони знайомі один з одним і мали змогу попрактикуватися...

— Бос казав тобі заткнутися, — прогарчав містер Креб. Містер Гойл затиснув зубочистку між зубами й, стиснувши руку в кулак, використав іншу, щоб захрустіти кісточками.

— *Я ж попереджав: не робити такого перед Гаррі Поттером!*

Обидва негайно впокорилися, а містер Гойл швидко сховав зубочистку в кишеню мантиї. Та варто було Драко повернутися до Гаррі, як знову почали загрозливо нависати.

— Вибач, — процідив Драко, — за зневагу, що її ці недоумки завдали тобі.

Гаррі кинув проникливий погляд на містерів Креба й Гойла:

— Думаю, ти занадто жорсткий до них, Драко. Як на мене, вони повелися саме так, як я хотів би, щоб поводитися мої посіпаки. Маю на увазі, якби я мав посіпак.

Драко роззявив рота.

— Гей, Грегорі, тобі не здається, що він ото пробує переманити нас від боса?

— Я впевнений, що містер Поттер не настільки дурний.

— О, я навіть не мрію про таке, — солодко протягнув Гаррі. — Просто майте на увазі, якщо раптом здасться, що ваш роботодавець не дуже вас цінує. Крім того, ніколи не завадить мати запасні пропозиції, поки обговорюєш умови праці, чи не так?

— І що він забув у Рейвенклові?

— Уявлення не маю, містере Креб.

— *Стуліть пельки, обое*, — процідив Драко крізь зуби. — Це наказ, — він із видимим зусиллям спромігся знову зосередитися на Гаррі. — Хай там як, що ти робиш на слизеринському уроці захисту?

— Зажди, — Гаррі нахмурився й сьгнув рукою до капшучка. — Розклад занять, — він подивився на пергамент. — Захист, 14:30, а зараз... — механічний годинник показував 11:23, — 14:23, хіба що я втратив лік часу.

Навіть якщо так, він знав спосіб, як опинитися в будь-

якому класі, де він *мав би* бути. Як же Гаррі обожнював свій часоворот! Одного дня він стане досить дорослим, щоб одружитися з ним.

— Та ні, наче правильно, — розгублено відповів Драко.

Він окинув поглядом решту аудиторії, що наповнювалася мантиями із зеленими облямітками, і...

— *Грифіндуці!* — вилаявся Драко. — А вони чого тут?

— Гм, — сказав Гаррі. — Професор Квірел згадував, не пам'ятаю дослівно, щось там про відхід від деяких гоґвортських навчальних практик. Можливо, він просто об'єднав уроки всіх гуртожитків.

— А-а. З рейвенкловців ти перший.

— Угу, прийшов трохи заздалегідь.

— Чому ж тоді всівся на останньому ряді?

— Не знаю, — закліпав Гаррі, — подумалося, що це вдале місце?

Драко насмішкувато пирхнув.

— Ще далі від вчителя неможливо сісти, навіть якщо постаратися, — білявий хлопець нахилився трохи ближче. — Хай там як, ти справді наплів Дерикові та його команді все те, про що зараз подейкують?

— Хто такий Дерик?

— Ти в нього пирогом поцілив?

— Двома, взагалі-то. І що ж такого я йому буцімто наплів?

— Що він не робить нічого хитрого й амбітного, а ще безчестить ім'я Салазара Слизерина, — Драко пильно роздивлявся Гаррі.

— Ну-у... Майже. Думаю, це звучало ближче до: «Це частина якогось надзвичайно хитрого задуму, що надасть вам майбутніх переваг, чи це настільки ж безглузде збезчещення імені Салазара Слизерина, наскільки й здається». Чи щось на

кшталт, дослівно не пригадую.

— Знаєш, ти всіх баламутиш, — зауважив біловолосий хлопець.

— Чому? — щиро розгубився Гаррі.

— Ворінгтон якось казав, що коли хтось проводить стільки часу під Сортувальним Капелюхом, то це знак могутнього темного чарівника. Всі це обговорювали, гадаючи, чи не варто підлеститися до тебе — просто так, на всяк випадок. Аж раптом ти береш і стаєш на захист купки *гафелпафців*, заради Мерліна. І заявляєш Дерикові, що він безчестить ім'я Салазара Слизерина! Що всі мають думати?

— Що Сортувальний Капелюх вирішив був розподілити мене в «Слизерин! Жартую-жартую! Рейвенклов!», а я просто поводжуся відповідно.

Містер Креб і містер Гойл на це захихотіли, та останній швидко затулив рота рукою.

— Нам краще зайняти свої місця, — промовив Драко. Він завагався, трішки вирівнявся й запровадив далі формальнішим тоном: — Але я справді хочу відновити нашу останню розмову й погоджуюся на твої умови.

Гаррі кивнув:

— Сподіваюся, ти пробачиш мені, якщо я відкладу це до суботи, після обіду? Маю зараз невеличке змагання.

— Змагання?

— Чи здужаю прочитати всі свої підручники так само швидко, як і Герміона Грейнджер.

— Грейнджер, — звузивши очі, повторив Драко. — Бруднокровка, що уявила себе Мерліном? Якщо хочеш покепкувати з неї, то весь Слизерин бажає тобі *великого* успіху, Поттере, і я не турбуватиму тебе до суботи.

Драко легенько вклонився й пішов, посіпаки попленталися слідом.

«Ох, маневрувати між цими двома буде дуже весело, це вже зараз гарантую».

Клас стрімко заповнили облямівки всіх чотирьох кольорів: зеленого, червоного, жовтого й синього. Драко й двоє його друзяк якраз намагалися вибороти три місця поруч у найпершому ряді — що, звісно, вже були зайняті. Містер Креб і містер Гойл загрозливо нависали, але без особливих успіхів.

Гаррі нахилився над підручником захисту й поринув у читання.

***

О 14:35, коли більшість місць було зайнято й видавалося, що ніхто більше не прийде, професор Квірел раптово сіпнувся в кріслі й сів рівно. Його лице вигулькнуло на всіх плоских білих прямокутниках, що лежали на учнівських столах.

Гаррі здивувався як через раптову появу обличчя професора Квірела, так і через схожість із маглівським телебаченням. У цьому було щось одночасно ностальгійне й сумне, так нагадувало про часточку дому, та насправді нею не було...

— Добридень, мої юні учні, — здавалося, що голос професора Квірела лунав прямо з настільного екрана й звертався безпосередньо до Гаррі. — Вітаю на вашому першому занятті з бойової магії, як сказали б засновники Гогвортсу, або захисту від темних мистецтв, як його стали називати у двадцятому сторіччі.

Почалося відчайдушне порпання в речах, коли учні, заскочені зненацька, потягнулися за своїми пергаментами й зошитами.

— Облиште, — сказав професор Квірел. — Не переймайтеся записуванням минулої назви цього предмета. Жодне схо-

же безглузде питання не вплине на ваші оцінки на жодному з моїх занять. Це обіцянка.

У відповідь на це багато хто ошелешено випрямився.

Легка посмішка, що виникла на обличчі професора Квірела, зробила його не веселим, а радше роздратованим:

— Тим із вас, хто змарнував час на читання недолугого підручника захисту для першого класу...

Хтось гучно вхопив повітря. Гаррі стало цікаво, чи не Герміона це, бува.

— ...могло здатися, що хоча цей предмет і називається захистом від темних мистецтв, насправді він про захист від кошмарних метеликів, що спричинюють доволі неприємні сни, чи від кислотних слимаків, яким знадобиться доба, щоб розчинити наскрізь п'ятисантиметрову дерев'яну балку.

Професор Квірел піднявся, відштовхнувши стілець від стола, Гаррін екран простежував кожен його рух. Він покрокував у напрямку першого ряду й прогрімів:

— Угорська рогохвістка вища за дюжину чоловіків! Вона видихає полум'я так швидко й точно, що може розплавити сніча в польоті! Одне смертельне прокляття — і їй кінець!

Хтось заохав.

— Гірський троль небезпечніший за угорську рогохвістку! Він достатньо сильний, щоб прокусити сталь! Його шкура здатна витримати приголомшливі прокльони й різальні чари! Має такий чутливий нюх, що ще здалека розпізнає: здобич є частиною зграї, а чи самотньою та вразливою! І найстрашніше: троль унікальний серед магічних створінь тим, що безперервно підтримує самотрансфігурацію, він постійно перетворюється сам на себе. Якщо вам і вдасться якось відірвати йому руку, за лічені секунди він відростить іншу! Вогонь і кислота утворюють рубцеву тканину, що ненадовго, на годину чи дві, зіб'є його регенеративні здібності з пантелику! Тролі досить розумні,

щоб використовувати палиці як зброю! Гірський троль — третє найдосконаліше знаряддя вбивства в природі! Одне смертельне прокляття — і йому кінець!

Учні мали доволі приголомшений вигляд.

— Жалюгідна подоба підручника захисту для третьокласників, — похмуро скривився професор Квірел, — запропонує вам виманити троля на сонячне проміння, яке заморозить його на місці. Це, мої юні учні, приклад безглузвих знань, що їх ви ніколи не знайдете на моїх уроках. На гірських тролів не натрапляють посеред білого дня! Ідея вдатися до сонячного світла, щоб зупинити їх, — результат спроби недоумкуватих авторів підручника похизуватися знанням дрібниць ціною практичності. Сам лиш факт існування безглуздо дивного способу впоратися з гірськими тролями ще не означає, що ви мусите його застосовувати! Смертельне прокляття неможливо заблокувати чи зупинити, воно спрацьовує щоразу на всьому, що має мозок. Якщо ви, коли подорослішаєте, виявите, що неспроможні вдаватися до смертельного прокляття, — просто роз'являйтеся! Як і в разі зустрічі з другим найдосконалішим знаряддям убивства — дементором. Просто роз'являйтеся від нього геть!

Професор Квірел знизив тембр голосу, зробив його твердішим:

— Це, звісно, якщо ви не перебуваєте під впливом антиявляльних намовлянь. Ні, існує тільки один монстр, що його вам слід остерігатися в дорослому віці. Єдиний найнебезпечніший монстр у всьому світі, настільки небезпечний, що нічого не в змозі навіть порівнятися з ним, — темний чарівник. Це єдине, що зможе загрозувати вам.

Його губи перетворилися на тонку лінію:

— Я неохоче розповім удосталь дрібниць, щоб наприкінці першого класу ви набрали прохідний бал із тих частин іспиту, які вимагаються міністерством. Оскільки ця оцінка

ніяк не вплине на ваше майбутнє життя, кожен, хто хоче набрати більше за прохідний бал, має право марнувати свій час на самостійне вивчення цієї жалюгідної подоби підручника. Назва мого предмета не захист від дрібних шкідників. Ви тут для того, щоб навчитися захищатися від темних мистецтв, тобто, прояснімо це чітко, — від темних чарівників. Людей із паличками, які хочуть зашкодити вам і яким це, найімовірніше, вдасться, хіба що ви зашкодите їм першими! Нема захисту без нападу! Нема захисту без бою! Гладкі, переоцінені, захищені аврорами політики, що затверджували вашу навчальну програму, вирішили, що реальність є надто жорстокою для одинадцятирічних. До дідька цих телепнів! Ви тут заради предмета, що викладався в Гогвортсі протягом восьми століть! Нехай почнеться ваш перший рік бойової магії!

Гаррі зааплодував. Він нічого не міг із собою вдіяти, це було занадто натхненно. До його оплесків приєдналися деякі грифіндорці й дещо більше слизеринців, проте переважно учні, видавалося, були занадто враженими, щоб якимось реагувати.

Професор Квірел різко підняв руку, аплодисменти миттю вщухли:

— Красно дякую, тепер щодо практичніших речей. Я об'єднав усі уроки для перших класів у один, що дасть мені змогу запропонувати вам удвічі більше навчального часу, ніж здвоєні заняття...

Почулися сповнені жаху зойкання.

— ...а збільшене навантаження компенсую відсутністю домашніх завдань.

Сповнені жаху зойкання різко урвалися.

— Так, ви правильно почули. Я навчатиму вас битися, а не писати сорокасантиметрові твори про бої до понеділка.

Гаррі страшенно захотілося сидіти поруч із Герміоною,

щоб бачити її обличчя цієї миті. Втім, він був певен, що уявляє його доволі точно.

А ще Гаррі закохався. Це буде трояке весілля: він, часоверот і професор Квірел.

— Також для всіх охочих я організував деякі факультативні заняття; маю надію, вони виявляться цікавими й водночас корисними. Вам же хочеться показати світові *ваші власні* здібності замість того, щоб спостерігати, як чотирнадцять щасливців бавляться у квідич? Вісім і більше людей зможуть об'єднуватися у війська.

Очманіти.

— Ці, а також інші позашкільні активності принесуть вам бали Квірела. Що це таке, запитаєте ви? Чинна система роздавання очок мене не дуже влаштовує, адже робить нагородження надто рідкісним. Я ж хочу частіше давати своїм учням знати, які їхні справи. Подеколи ви складатимете письмові тести, що оцінюватимуть вас одразу під час відповідей; якщо ви провалите кілька пов'язаних питань, тест покаже імена тих, хто відповів правильно, і ці учні матимуть змогу заробити бали Квірела, якщо допоможуть вам.

Ого. Чому інші професори не використовують подібної системи?

— І що ж дають бали Квірела? Для початку десять балів даватимуть одне очко гуртожитку. Але вони здобудуть вам і інші переваги. Хочете скласти іспит у незвичний час? Чи, можливо, є конкретне заняття, яке вам дуже хочеться пропустити? Ви побачите, що я можу бути дуже поступливим до учнів, які накопичили достатньо балів Квірела. Вони визначатимуть, хто очолюватиме війська. А на Різдво — прямісінько перед різдвяними канікулами — я здійснию чиесь бажання. Будь-яка пов'язана зі школою примха, що в межах моєї влади, мого впливу, а насамперед — моєї винахідливості. Так,

я зі Слизерину, і я пропоную вам розроблення майстерного плану, якщо це потрібно для справдження вашого бажання. Цю винагороду отримає той, хто набере найбільше балів Квірела серед усіх семи класів.

Це буде Гаррі.

— Тепер залиште книжки й інший непотріб на столах — вони будуть у безпеці під наглядом екранів — і спускайтеся на поміст. Час зіграти в гру «Хто найнебезпечніший учень у класі».

***

Гаррі вигнув праву руку, що тримала паличку:

— *Ма-га-су!*

Блакитна сфера в повітрі, що її професор Квірел призначив Гаррі за мішень, пронизливо дзенькнула. Цей звук означав ідеальне влучання, і Гаррі чув його дев'ять із десяти останніх разів.

Професор Квірел десь роздобув закляття, що його виявилось дуже легко вимовляти, *до того ж* воно вимагало безглуздо простого руху паличкою й *до того ж* було в змозі влучити в будь-що, на що ти зараз дивишся. Професор Квірел зневажливо заявив, що справжня бойова магія значно складніша. Що для справжнього бою цей проклин є цілковито непридатним. Що це ледь упорядкований сплеск магії, єдиною справжньою складовою якого є прицілювання, а в разі влучання щонайбільше спричинює біль, немов від сильного удару по носі. А єдиною метою цього випробування є дізнатися, хто швидко вчиться, оскільки професор Квірел впевнений, що ніхто раніше не стикався з цим прокльоном чи чимось подібним.

Гаррі чхати хотів на все це:

— *Ма-га-су!*

Червоний спалах енергії вирвався з його палички й влучив у ціль. Блакитна сфера видала ще один «дзінь», який свідчив, що закляття *справді спрацювало для нього*.

Вперше, відколи Гаррі потрапив у Гогвортс, він почувався справжнім чарівником. Йому хотілося, щоб ціль ухилялася, як ті маленькі сфери, що ними Бен Кенобі тренував Люка. Але професор Квірел чомусь виставив учнів та їхні мішені в чіткому порядку, який гарантував, що ніхто з них не влучить в іншого.

Тому Гаррі опустил паличку, обернувся праворуч, різко підняв паличку й, вигнувши руку, крикнув:

— *Ма-га-су!*

Трохи нижчий «дзінь». Майже влучив.

Гаррі поклав паличку до кишені, обернувся назад ліворуч, знову витягнув її та вистрелив ще одним червоним спалахом енергії. У відповідь пролунало високе «дзінь», що його він із легкістю визнав одним із найсолодших звуків, коли-небудь почутих за все своє життя. Йому хотілося тріумфально заволати на всю горлянку: «Я ВОЛОДІЮ МАГІЄЮ! БІЙТЕСЯ МЕНЕ, ЗАКОНИ ФІЗИКИ, Я ЗБИРАЮСЯ ПОРУШУВАТИ ВАС!».

— *Ма-га-су!* — вигуки Гаррі хоч і були гучними, проте танули серед рівномірного гамору, що панував на помості.

— Досить, — залунав підсилений голос професора Квірела. (Він не звучав голосно. Він був нормальної гучности й ливував з-поза лівого плеча незалежно від позиції відносно професора Квірела.) — Бачу, що наразі всім вдалося влучити хоча б раз.

Сфери-цїлі почервонїли й почали підїматися до стелї.

Професор Квірел стояв на підвищенні в центрі помосту, злегка обїпершись рукою на вчительський стїл.

— Я обїцяв вам зїграти в гру «Хто найнебезпечнїший учень у класї». Серед нас є людина, що опанувала шумер-

ський проклин простого удару швидше за інших...

Ох, бла-бла-бла.

— ...і допомогла сімом іншим учням. За це вона здобуває перші сім балів Квірела з-поміж першокласників. Підійдіть сюди, міс Грейнджер. Час для наступного етапу гри.

Герміона Грейнджер впевнено покрокувала вперед, на її обличчі змішалися тріумф і тривога. Рейвенкловці дивилися з гордістю, слизеринці — косо, а Гаррі — з відвертим роздратуванням. Він добре впорався цього разу, імовірно, навіть опинився в кращій половині класу тепер, коли всі мали справу з однаково незнайомим закляттям, а Гаррі дочитав «Магічну теорію» Адальберта Вофлінга. А втім, *Герміона й досі все робила ще краще.*

Десь у закапелках його свідомости гніздився страх, що Герміона просто розумніша за нього.

Але поки що Гаррі планував покласти свої надії на відомі факти, а саме: (а) Герміона прочитала значно більше, ніж просто стандартні підручники; і (б) Адальберт Вофлінг був зачерствілим тлумком, який написав «Магічну теорію» для того, щоб підлизатися до шкільної ради, а та не сильно переймалася одинадцятирічними.

Герміона дійшла до центрального підвищення й піднялася на нього.

— Герміона Грейнджер опанувала цілковито незнайоме закляття за дві хвилини, майже на цілу хвилину випередивши наступного учня, — професор Квірел повільно обертався на місці, уважно всіх роздивляючись. — Чи може розум міс Грейнджер зробити її найнебезпечнішою ученицею в класі? Ну? Як думаєте?

Ніхто, здавалося, нічого не думав цієї миті. Навіть Гаррі був не певен, що сказати.

— Що ж, перевірко? — професор Квірел розвернувся назад до Герміони й вказав рукою на решту класу. — Виберіть

будь-кого на ваш розсуд і випробуйте на цій особі проклін простого удару.

Герміона наче вмерзла в підлогу.

— Ну ж бо, — м'яко підбадьорив професор Квірел. — Ви понад п'ятдесят разів ідеально виконали це закляття. Воно не завдає невинної шкоди, а результат не такий уже й болісний. Десь як від сильного удару, та й то лише на кілька секунд, — його голос потвердішав. — Це прямий наказ від вашого професора, міс Грейнджер. Виберіть ціль і застосуйте проклін простого удару.

Лице Герміони спотворив суцільний жах, паличка тремтіла в її долоні. Від співчуття Гаррі сильно стиснув пальцями свою паличку. Попри те, що він бачив, чого професор Квірел намагається досягти. Попри те, що розумів, яку науку той хоче їм дати.

— Якщо ви *не піднімете* палички й не вистрелите, міс Грейнджер, то втратите бал Квірела.

Гаррі не зводив очей із Герміони, сподіваючись, що та подивиться на нього. Він м'яко постукував себе по грудях. «Вибери мене, я не боюся...».

Її рука смикнулася, обличчя розслабилося. Вона опустила паличку.

— Ні, — спокійно промовила Герміона Грейнджер.

І хоч прозвучало це слово неголосно, серед тиші всі його розчули.

— Тоді я вимушений зняти з вас один бал. Це випробування, і ви його провалили.

Гаррі бачив: її це зачепило. Але вона втримала плечі рівно.

— Самих знань не завжди достатньо, міс Грейнджер, — здавалося, що доброзичливий голос професора Квірела заповонив усю кімнату. — Якщо ви не здатні заподіяти чи прийняти насильство рівня прищемленого мізинчика, то не

зможете захистити себе й не складете захисту. Будь ласка, поверніться до своїх однокласників.

Герміона попрямувала до скупчення рейвенкловців. На її обличчі панував спокій, і Гаррі з якогось дива кортіло заплескати. Хоча професор Квірел і мав рацію.

— Отже, Герміона Грейнджер, очевидно, не є найнебезпечнішою ученицею в класі. Як гадаєте, хто тут справді може бути найнебезпечнішим? Окрім мене, звісно.

Навіть не задумуючись, Гаррі повернувся до контингенту слизеринців.

— Драко зі шляхетного й найдавнішого роду Мелфоїв, — звернувся професор Квірел. — Видається, багато ваших однокласників дивиться у ваш бік. Підійдіть, будь ласка.

Той так і зробив. Йдучи, Драко випромінював певну гордість. Він піднявся на підвищення й з усмішкою глянув на професора Квірела.

— Містере Мелфой, вогонь.

Гаррі спробував би зупинити це, якби був час, та одним плавним рухом Драко розвернувся до рейвенкловців, здійняв паличку й миттю випалив, наче це слово складалося лише з одного складу:

— *Магасу!*

Герміона зойкнула, і все скінчилося.

— Чудово виконано, — похвалив професор Квірел. — Два бали Квірела вам. Але поясніть, чому саме міс Грейнджер?

На мить запала тиша. Зрештою Драко вимовив:

— Бо вона виділялася найбільше.

Губи професора Квірела перетворилися на тонку усмішку:

— І це справжня причина, чому Драко Мелфой небезпечний. Націлившись на когось іншого, він ризикував наткнутися на образу з боку тієї дитини й нажити собі

ворога. Містер Мелфой міг також інакше обґрунтувати свій вибір, однак не здобув би з цього жодної користи, хіба лиш відвернув від себе декого з вас, тоді як інші вже вболівають за нього — неважливо, скаже він щось чи ні. Це свідчить про справжню причину його небезпечності: він знає на кого нападати, а на кого — ні, як дістати союзників і не нажити ворогів. Ще два бали Квірела вам, містере Мелфой. І оскільки ви продемонстрували зразкову чесноту Слизери-ну, думаю, гуртожиток Салазара також заробив одне очко. Можете приєднатися до друзів.

Драко легенько вклонився й вернувся до слизеринців. Дехто з облямованих зеленим мантії почав плескати, та професор Квірел зробив різкий жест рукою, і знову запанувала тиша.

— Може здатися, що гру завершено. А втім, серед нас є один-єдиний учень, який ще небезпечніший, ніж спадкоємець Мелфоїв.

Тепер уже чомусь здавалося, що до жаху багато людей дивилося на...

— Гаррі Поттере. Підійдіть.

Це не віщувало нічого доброго.

Він неохоче пішов туди, де на підвищенні, досі легенько спираючись на стіл, стояв професор Квірел. Дорогою Гаррі розхвилювався від того, що раптом опинився в центрі уваги, однак це лише загостило його кмітливості. Розум гарячково перебирав можливі варіанти, як професор планує довести Гарріну небезпечність. Попросить його застосувати закляття? Перемогти темного лорда? Продемонструвати свою бущімто невразливість до смертельного прокляття? Професор Квірел явно надто розумний для цього...

Гаррі зупинився біля підвищення, а професор Квірел не наказав підійти ближче.

— Іронія в тому, що всі подивилися на правильну люди-

ну з геть неправильних причин. Ви думаєте, — губи професора викривилися, — що Гаррі Поттер переміг Темного Лорда, а тому має бути вкрай небезпечним. Ба. Йому був один рік. Хай який вибрик долі вбив Темного Лорда, він мало стосувався бійцівських здібностей містера Поттера. Та коли моїх вух сягнули чутки про одного рейвенкловця, що вистояв проти п'ятох старших слизеринців, я опитав кількох свідків і дійшов висновку, що Гаррі Поттер буде моїм найнебезпечнішим учнем.

Порція адреналіну влилася в Гарріну кров, змусивши його вирівнятися. Він не знав, якого висновку дійшов професор Квірел, але це навряд чи було чимось добрим.

— Е-е, професоре Квірел... — почав було Гаррі.

— Ви гадаєте, — професор Квірел здавався втішеним, — що відповідь, якої я дійшов, неправильна, чи не так? Ви навчитеся очікувати від мене *більшого*, — він припинив спиратися на стіл і вирівнявся. — Містере Поттер, усі речі мають звичні застосування. Назвіть десять незвичних способів, у які наявні тут об'єкти можна використати для бою.

На мить сильний раптовий шок від того, що його правильно зрозуміли, відняв у Гаррі мову. А тоді ідеї посипалися одна за одною:

— Тут є столи, досить важкі, щоб стати смертельними, якщо скинути їх зі значної висоти. Стільці з металевими ніжками, що ними можна проштрикнути когось, якщо докласти вдосталь зусиль. Повітря в цьому класі виявиться згубним своєю відсутністю, адже люди у вакуумі довго не живуть, ним також можна поширити отруйний газ.

Гаррі ненадовго зупинився, щоб звести дух, і саме тоді професор Квірел додав:

— Це три. Вам треба десять. Решта класу думає, що ви вже використали весь вміст приміщення.

— Ха! Підлогу можна розібрати й зробити яму з шипами,

щоб у неї впали, стелю — обвалити на когось, стіни згодяться як матеріал для трансфігурації на безліч смертельних речей, як-от ножів.

— Це шість. Зараз ви вже перебрали все до останньої крихти?

— Я ще навіть не почав! Подивіться на всіх цих людей! Грифіндорець, що атакує ворога, — занадто *тривіально*, звісно...

— Цього я не зарахую.

— ...Але в його крові можна когось утопити. Рейвенкловці відомі своїми мізками, проте їхні нутроці теж чогось варти: на чорному ринку за них вдалося б виторгувати вдосталь грошей, щоб найняти головоріза. Слизеринці корисні не лише як убивці: ними можна розчавити ворога, якщо жбурнути їх із потрібною швидкістю. А гафелпафці не тільки працюють, вони ще й мають кістки, цілком придатні, щоб проштрикнути когось, якщо їх вийняти й нагострити.

На цих словах весь клас витріщився на Гаррі з деяким жахом. Навіть слизеринці мали шокований вигляд.

— Це десять, хоча я й розщедрився, зарахувавши рейвенкловців. Тепер додаткові нагороди: один бал Квірела за кожне застосування ще не названого тут об'єкта, — професор Квірел обдарував Гаррі товариською усмішкою. — Всі інші думають, що ви в халепі, оскільки перелічили все, крім мішеней, і гадки не маєте, що з ними можна вдіяти.

— Ба! Я назвав усіх людей, але не мою мантию, що нею можна задушити ворога, як слід обмотавши її кругом голови; чи мантию Герміони Грейнджер, яку можна пошматувати на стрічки та зв'язати з них мотузку, щоб когось повісити; чи мантию Драко Мелфоя, яку можна використати, щоб почати пожежу...

— Три бали, і більше жодного одягу.

— Мою паличку можна встромити комусь у мозок крізь

очне яблуко, — хтось нажахано й здавлено пискнув.

— Чотири бали, більше ніяких паличок.

— Мій наручний годинник може когось придушити, якщо запхати його глибоко в горлянку...

— П'ять балів, і годі.

— Пф, — озвався Гаррі. — Десять балів Квірела за одне очко гуртожитку, так? Потрібно було не спиняти мене, аж доки я не виграв би кубка гуртожитків. Я ще навіть не добрався до своїх кишень і незвичного застосування їхнього вмісту, — чи до самого капшучка; говорити про часоворот чи плащ-невидимку не варто, але ж мусило існувати щось, що можна було б придумати для цих червоних сфер...

— *Годі*, містере Поттер. Отже, як ви всі гадаєте: тепер зрозуміло, що робить містера Поттера найнебезпечнішим учнем у класі?

Почулося ствердне шепотіння.

— Голосно й чітко, будь ласка. Террі Буте, що робить вашого сусіда по кімнаті небезпечним?

— Е-е... м-м... Він винахідливий?

— *Маячня!* — прогримів професор Квірел, різко й занадто гучно гупнувши кулаком по столу, від чого всі аж підстрибнули. — Усі ідеї містера Поттера більш ніж непридатні!

Гаррі здригнувся від несподіванки.

— Зробити яму з шипами? Нісенітниця! У бою ви не матимете стільки часу на підготовку, а якщо десь і знайдете, то для нього є сотні кращих застосувань! Трансфігурувати стіни? Містер Поттер ще не опанував трансфігурації! Він озвучив лиш одну ідею, що її мав би змогу негайно втілити в життя хоч зараз — без копіткої підготовки, кооперації з ворогом чи без магії, якої він не знає. Встромити комусь у мозок паличку крізь очне яблуко. Та й то вона радше зламалася б, аніж убила противника. Якщо підсумувати, містере Поттер, усі ваші пропозиції були однаковісінько жажливими.

— Що? — обурився Гаррі. — Ви попросили *незвичних* ідей, а не практичних! Я старався мислити нешаблонно! А як би ви застосували предмети в класі, щоб когось убити?

Обличчя професора Квірела виражало незгоду, проте біля очей прорізалися зморшки, наче від усмішки:

— Містере Поттер, я ніколи не стверджував, що ваша мета — *убити*. Існує час і місце, щоб брати ворога живим, і гоґвортський клас зазвичай вважається одним із таких місць. Відповідь на ваше запитання: вдарити цього когось по шиї краєм стільця.

Кілька слизеринців засміялося, та сміялися вони разом із Гаррі, а не з нього. Всі інші ж здавалися наляканими.

— Але містер Поттер продемонстрував, чому він найнебезпечніший учень у класі. Я запитав про незвичні застосування предметів у цьому класі для бою. Він міг запропонувати заблокувати прокляття столом, чи штовхнути стілець під ноги ворогові, щоб той перечепився, чи намотати тканину на руку, зімпровізувавши в такий спосіб щит. Натомість кожне наведене містером Поттером використання було радше наступальним, аніж захисним, і або летальним, або потенційно летальним.

Що? Ні, не може бути... Гаррі раптом запаморочилося в голові, коли він спробував точно згадати всі свої пропозиції, там точно є хоч один контрприклад...

— І це причина, чому ідеї містера Поттера були такими дивними й непридатними: він мусив переступити далеко за межу практичності, щоб не опуститися нижче від свого стандарту — *вбивства ворога*. Для нього кожна ідея, неспроможна цього досягти, не варта розгляду. Це свідчить про рису, що її ми можемо назвати *готовністю вбити*. Вона є в мене. Вона є в містера Поттера — так він зміг вистояти проти п'яти старших слизеринців. У Драко Мелфоя її немає, поки що. Містер Мелфой навряд чи б бодай бровою повів,

обговорюючи звичайне вбивство, але навіть він був шокований — так-так, були, містере Мелфой, я спостерігав за вами, — коли містер Поттер просторікував про тіла своїх однокласників як про сировину. У вашому мозку існують запобіжники, що змушують вас сахатися від думок на зразок цієї. Містер Поттер думає *виключно* про знищення ворога. Для досягнення цього він скористається всіма доступними методами, не заважається, усі запобіжники знято. І хоча його юний геній настільки нетренований і непрактичний, що продукує лише жажливий непотріб, *готовність убити* робить Гаррі Поттера найнебезпечнішим учнем у класі. Один останній бал йому — ні, краще дамо очко Рейвенкловові — за цю необхідну якість справжнього бойового мага.

Гаррі, шокований і безмовний, роззявив рота, розпачливо намагаючись відшукати щось, що можна було б на це відповісти. «Це все геть не те, ким я є насправді!».

Але він бачив, що інші учні починали вірити в це. Його мозок перебирав усі можливі заперечення, та не знаходив нічого, що могло б вистояти проти авторитетного голосу професора Квірела. Найкраще, на що він спромігся: «Я не психопат, просто дуже винахідливий», що звучало вкрай лиховісно. Треба було сказати щось неочікуване, щось, що змусило б людей зупинитися й поміркувати.

— А тепер, містере Поттер, вогонь, — звелів професор Квірел.

Звісно, нічого не відбулося.

— Ех, — сказав професор Квірел. — Гадаю, усі ми десь починали. Містере Поттер, виберіть будь-якого учня для прокльону простого удару. Перш ніж я оголошу урок закінченим, ви це *зробите*, інакше я почну віднімати очки гуртожитку, і відніматиму їх доти, доки ви не наважитесь.

Гаррі обережно підняв паличку. Він мусив вдіяти хоч щось, хоча б це, інакше професор Квірел міг взятися

відраховувати очки відразу ж.

Повільно, наче на рожні, Гаррі повернувся до слизеринців і зустрівся поглядом із Драко. Той не демонстрував ані крихти страху. Біловолосий хлопець не подавав жодних знаків згоди, як це робив Гаррі для Герміони, але було важко очікувати такого від нього. Інших слизеринців це могло насторожити.

— Звідки сумніви? — поцікавився професор Квірел. — Звісно, є лиш один очевидний вибір.

— Так, — погодився Гаррі. — Лиш один *очевидний* вибір.

Він вивернув руку з паличкою:

— *Ма-га-су!*

У класі запала цілковита тиша. Гаррі поворушив лівою рукою, намагаючись позбутися різкого болю. Тиша тривала.

— Так, — зрештою зітхнув професор Квірел, — доволі винахідливо, але була наука, що її ви мали засвоїти, а натомість ухилилися від неї. Мінус одне очко з Рейвенклову за хизування своєю кмітливістю на шкоду меті. Урок закінчено.

До того як хтось устиг щось вимовити, Гаррі проспівав:

— Жартую-жартую! РЕЙВЕНКЛОВ!

На коротку мить знову запанувала тиша, серед якої були лише звуки роздумів, відтак почалося шепотіння, що стрімко переросло в гомін.

Гаррі повернувся в напрямку професора Квірела, їм треба було поговорити. Той поникло клигав назад до свого крісла.

Ні. Неприйнятно. Їм *справді* треба поговорити. Байдуже на зомбі-режим, професор Квірел, мабуть, прокинеться, якщо Гаррі штурхне його кілька разів. Він рушив уперед...

НЕПРАВИЛЬНО

НЕ ТРЕБА

ПОГАНА ІДЕЯ

Гаррі захитався й зупинився на місці, відчуваючи запаморочення. А тоді згряя рейвенкловців оточила його, і почалося обговорення.

Розділ 17. У пошуках гіпотези

Ти завжди була Дж. К. Ролінг.

Історична примітка: у римському календарі 15-ті числа березня, травня, липня й жовтня, а також 13-ті дні інших місяців називалися ідами.

***

— Починаєш бачити закономірності, чути ритм світу.

***

Четвер.

7:24, якщо бажаєте подробиць.

Гаррі сидів на ліжку, несвідомо вчепившись застиглими руками в підручник. Йому щойно спав на думку *по-справжньому геніальний* дослід. Зі сніданком доведеться годину почекати, проте саме на такий випадок він мав злакові батончики. Ні, цю ідею, безсумнівно, треба перевірити прямо зараз, не зволікаючи, негайно.

Гаррі відкинув підручник і схопився на ноги. Він прожогом оббіг ліжку, висунув підвальний рівень валізи, спустився вниз сходами й почав пересувати коробки. (Одного дня таки доведеться розпакуватися й поставити тут шафи, але поки що тривало змагання з Герміоною з читання підручників,

а він уже відставав, тож часу на це катма.)

Взявши книжку, по яку прийшов, Гаррі кинувся нагору. Там інші хлопці розпочинали свій день і готувалися до сніданку у Великій залі.

— Перепрошую, ти не міг би дещо зробити? — попросив Гаррі, продивляючись зміст. Натрапивши на потрібний номер, він розгорнув книжку на сторінці з першими десятима тисячами простих чисел і тицьнув її Ентоні Гольдштейнові: — Вибери два тризначні числа з цього списку, лиш не кажи які. Просто перемнож їх і повідом мені добуток. О, тобі не складно було б перевірити розрахунки двічі? Будь ласка, переконайся, що твоя відповідь правильна, інакше я не певен, що спіткає мене чи всесвіт, якщо ти припустишся помилки під час множення.

Багато чого можна було зрозуміти про життя в цій спальні протягом кількох останніх днів із того факту, що Ентоні навіть не став завдавати собі клопоту питаннями на кшталт: «Чого це ти раптом?», чи: «Якась чортівня, навіщо це тобі?», чи: «Що значить, ти не певен, що спіткає всесвіт?». Натомість він мовчки перейняв книжку й дістав пергамент і перо. Гаррі, пританцьовуючи й підстрибуючи від нетерпіння, крутнувся на місці й заплющив очі, щоб точно нічого не бачити, узяв блокнот, механічний олівець і наготувався писати.

— Гаразд, — сказав Ентоні, — сто вісімдесят одна тисяча чотириста двадцять дев'ять.

Гаррі записав це число, повторив його, і Ентоні підтвердив, що все правильно. Відтак помчав назад до кімнатки у своїй валізі, поглянув на годинник (той показував 4:28, тобто було вже 7:28) і заплющив очі.

Десь тридцять секунд потому він почув кроки, а тоді звук засування підвального рівня валізи. (Гаррі не боявся задихнутися: автоматичні чари оновлення повітря були

частиною вигод, що їх гарантувала купівля справді якісної валізи. Ну хіба магія не чудова? Ще й ніяких рахунків за електроенергію.)

Розплющивши очі, він побачив саме те, що й очікував: згорнутий аркуш паперу, залишений на підлозі, подарунок від майбутнього себе. Назвімо його Папірець-2.

Гаррі вирвав аркуш зі свого блокнота. Назвімо його Папірець-1. Це був, звісно, той самий аркуш; пригледівшись, можна було навіть помітити, що їхні контури збігалися.

Він подумки прокрутив алгоритм своїх дальших дій.

Якщо Гаррі розгорне Папірець-2 і той виявиться чистим, він напише на Папірці-1: «101 x 101», згорне його, повчиться годину, повернеться в часі, кине Папірець-1 (що відтоді стане Папірцем-2) і вийде з валізи, щоб приєднатися до однокласників за сніданком.

Якщо Гаррі розгорне Папірець-2 і побачить на ньому два числа, він їх перемножить.

Якщо їхній добуток дорівнюватиме 181 429, Гаррі просто напише ці два числа на Папірці-1 і надішле його назад у часі; інакше додасть два до другого числа й запише нову пару чисел на Папірці-1. Хіба що так друге число перевищить 997 — тоді він додасть два до першого числа й запише 101 як друге.

А якщо побачить на Папірці-2 «997 x 997», то залишить Папірець-1 чистим.

Отже, єдиною можливою *стабільною* часовою петлею виявиться та, в якій Папірець-2 міститиме два прості множники числа 181 429.

У разі успіху Гаррі матиме змогу доходити будь-яких розв'язків, що їх легко перевірити, проте складно знайти. Він не просто пересвідчиться, що з часоворотом $P = NP$, застосування цей трюк мав куди ширше. Завдяки йому можна буде з'ясувати комбінації для замків, паролі всіх видів. Чи й відшукати вхід до Таємної кімнати Слизерина, якщо вдасться

вигадати якийсь систематичний спосіб опису всіх місць у Гогвортсі. Просто неймовірно махлярство, навіть як на Гарріну мірку.

Тремкими руками він підняв Папірець-2 і розгорнув його. Там було написано дещо нерівним почерком:

НЕ ГРАЙСЯ З ЧАСОМ

Дещо нерівним почерком він вивів на Папірці-1: «НЕ ГРАЙСЯ З ЧАСОМ», охайно згорнув його й вирішив не ставити більше ніяких по-справжньому геніальних дослідів над часом, доки йому не виповниться принаймні п'ятнадцять років.

Наскільки Гаррі знав, це був найстрашніший результат дослідів за всю історію науки.

Зосередитися на читанні підручника протягом наступної години виявилось непросто.

Так почався його четвер.

***

Четвер.

15:32, якщо бажаєте подробиць.

Гаррі й решта хлопців-першокласників зібралися назовні на трав'яному полі, де поруч із гогвортським запасом мітел на них чекала мадам Гуч. У дівчат заняття з польотів відбувалися окремо. Видається, з якоїсь причини ті не хотіли навчатися літати на мітлах у присутності хлопців.

Гаррі весь день був якимось стуманілим. Його ніяк не полишали роздуми: як з-поміж безлічі (як він тепер розумів) можливих варіантів було обрано саме цю стабільну часову петлю.

І ще: серйозно, *мітли*? Він літатиме, по суті, на відтинку лінії? Хіба це не найменш стабільна форма, що її тільки можна знайти, якщо не брати до уваги спроби втриматися на точці-стрибунці? Хто спинився на цьому проекті літального пристрою з усіх можливих? Гаррі сподівався був, що це лише такий вираз, але ні — вони стояли перед чимось, що для всього світу мало вигляд звичайнісіньких дерев'яних хатніх мітел. Може, хтось просто прикипів був до цієї ідеї та виявився не в змозі розглянути будь-що інше? Річ мусила бути в цім. Просто неможливо, щоб оптимальні проекти для підмітання й літання збігалися, якщо працювати над ними з чистого аркуша.

Стояла погожа днина з яскраво-блакитним небом і блискучим сонцем, що так і лізло в очі й заважало роздивитися бодай щось, коли ти намагався літати. Земля була затишною й сухою, на запах здавалася добре обпаленою, а сприймалася чомусь дуже, дуже твердою під Гарріним взуттям. Він невпинно нагадував собі: очікується, що найменший спільний знаменник одинадцятирічних навчиться літати, тож навряд чи це виявиться надто складно.

— Простягніть праву руку над своєю мітлою, чи ліву, якщо ви шульга, — звеліла мадам Гуч, — і скажіть: «Гоп!».

— ГОП! — заволали всі.

Мітла енергійно підстрибнула до Гарріної долоні, через що він опинився на чолі класу, хоч раз. Очевидно, що проказати «гоп!» було куди складніше, ніж здавалося: більшість мітел перекочувалася по землі чи намагалася відповзти від своїх майбутніх вершників.

(Звісно, Гаррі готовий був закластися на гроші, що раніше того дня Герміона під час своєї спроби впоралася принаймні не гірше за нього. Не існувало нічого, що він міг опанувати з першої спроби, що не далось б легко Герміоні. Та якщо все ж таки існувало, але виявиться, що це *катання*

на мітлах замість чогось інтелектуального, то Гаррі просто помре.)

Знадобився деякий час, щоб усі прикликали до себе спорядження. Мадам Гуч показала їм, як сідати на мітлу, і ходила полем, перевіряючи, чи міцно тримають учні свої мітли, і виправляючи їхні пози. Очевидно, навіть тих небагатьох дітей, що їм дозволяли літати вдома, не навчили робити це правильно.

Мадам Гуч проінспектувала поле хлопців і кивнула:

— А тепер, після мого свистка, щосили відштовхуйтеся від землі.

Гаррі ковтнув слину в спробі вгамувати нудотне відчуття в шлунку.

— Міцно тримайте мітли, підніміться на метр чи два, а тоді відразу приземляйтеся, нахилившись трохи вперед. Слухайте свисток! Один!.. Два!..

Одна з мітел здійнялася в небо, від неї лунали крики хлопчика — нажахані, не радісні. Набираючи висоту, той обертався зі страшенною швидкістю, лише подеколи можна було розгледіти його бліде обличчя.

Повільно, ніби уві сні, Гаррі зістрибнув із мітли й намацав чарівну паличку, хоч і не знав, що з нею робитиме. Він відвідав рівно два заняття з чарів, і на останньому з них навчали левітувати предмети, проте лише третина Гарріних спроб виконати це закляття завершилася успішно. А застосувати його до цілої людини він аж ніяк би не спромігся...

«Якщо в мені є якась прихована сила, хай вона проявиться ЗАРАЗ!».

— Назад, хлопче! — гукнула мадам Гуч (що, безперечно, було найменш корисною інструкцією у світі для гамування неконтрольованої мітли від *інструкторки з польотів*; цілковито автоматична частина Гарріного мозку додала мадам Гуч до його реєстру дурнів).

І хлопця скинуло з мітли.

Здавалося, що він падав дуже повільно. Спершу.

— *Вінгардіум Левіоза!* — залементував Гаррі.

Заляття не вдалося. Він відчув, що не вдалося. Відтак пролунав глухий удар і далекий хрускіт. Хлопчик купою лежав у траві обличчям додолу.

Гаррі сховав паличку й побіг уперед якомога швидше. Він дістався місця падіння водночас із мадам Гуч, засунув руку до кашпучка й спробував згадати о господи як воно називалося а начхати нехай просто:

— Аптечка!

І ось вона опинилася в його руці й...

— Зламав зап'ясток, — сказала мадам Гуч. — Заспокойся, хлопче, він лише зламав зап'ясток!

Гаррін розум ментально загальмував і вийшов із режиму паніки. Навпроти нього лежав відкритий «Набір цілителя для надзвичайних ситуацій плюс», а пальці сти скали шприц із рідким вогнем, що, якби хлопець зламав шию, мав насичувати його мозок киснем.

— Е-е... — доволі нерішуче озвався Гаррі; його серце гупало так, що він майже не чув свого важкого дихання. — Злама-на кістка... точно... Зрощувальна стрічка?

— Це лише в крайньому разі, — гаркнула мадам Гуч. — Прибери це, з ним нічого страшного.

Вона схилилася над потерпілим і подала йому руку:

— Давай, хлопче, підводься, усе гаразд.

— Ви ж не збираєтеся знову посадити його на мітлу? — жажнувся Гаррі.

Мадам Гуч кинула на нього лютий погляд:

— Звісно, ні!

Вона поставила хлопця на ноги, тримаючи за здорову руку, — Гаррі шоковано впізнав у ньому Невіла Лонгботома,

знову, та що з ним не так? — і обернулася до дітей, що спостерігали:

— Щоб ніхто навіть не рухався, доки я не заведу цього хлопця до лікарні! Залиште мітли на місці, якщо не хочете, щоб вас вигнали з Гогвортсу швидше, ніж ви зможете вимовити «квідич»! Ходімо, любий.

І мадам Гуч пішла з Невілом, що вчепився у зап'ясток і старався стримувати схлипування.

Коли вони вийшли за межу чутности, один зі слизеринців почав хихотіти, що здійняло хвилю смішків серед інших.

Гаррі обернувся до них — видавалося слухним запам'ятати деякі обличчя — і побачив Драко, що крокував у його бік у супроводі містерів Креба й Гойла. Містер Креб не всміхався. На відміну від містера Гойла. Драко добре вдавалося контролювати себе, хоч його лице іноді й посіпувалося, з чого Гаррі зробив висновок: він вважав цей інцидент невимовно веселим, але не вбачав жодної політичної переваги в тому, щоб розреготатися зараз, а не пізніше в слизеринських підземеллях.

— Ну, Поттере, — звернувся Драко тихим, ледь чутним голосом. Його обличчя досі мало цей украй контрольований вираз і подеколи сіпалося. — Якщо хочеш скористатися обставинами для демонстрації своїх лідерських якостей, варто створювати враження, ніби ти цілковито володієш ситуацією, а не, наприклад, ніби ти в цілковитій паніці. То я так, між іншим.

Містер Гойл гигикнув, а Драко застережливо на нього зиркнув:

— Проте, напевно, ти однаково заробив декілька балів. Допомога з набором цілителя потрібна?

Гаррі відвернувся й поглянув на аптечку:

— Гадаю, я впораюся.

Він поклав шприц на місце, клацнув заціпками й підвів-

ся. Саме коли Гаррі згодував набір моковому капшучкові, підійшов Ерні Макмілан.

— Дякую, Гаррі Поттере, від імені Гафелпафу, — офіційно промовив Ерні. — Це була добра спроба й добра думка.

— Направду добра думка, — протягнув Драко. — Чому ніхто з Гафелпафу не схопився за палички? Можливо, якби ви всі допомогли, а не лише Поттер, то його вдалося б упіймати. Хіба гафелпафці не тримаються купи?

— Ми не подумали про це тоді... — видавалося, Ерні не міг вирішити: розізлитися йому чи померти від сорому.

— А-а, *не подумали*. Гадаю, саме тому краще мати за друга одного рейвенкловця, ніж усіх гафелпафців.

Трясця, і як тепер Гаррі виплутатися...

— Ти не допомагаєш, — спокійно втрутився він, сподіваючись, що Драко зрозуміє це як «ти заважаєш моїм планам, будь ласка, стули пельку».

— Гей, що це? — містер Гойл нахилився над травою й підняв щось розміром із великий м'ячик-стрибунець — скляну кулю з вихором білого туману всередині.

Ерні кліпнув:

— Невілів нагадайко!

— Що таке нагадайко? — запитав Гаррі.

— Він червоніє, якщо ти щось забув, — пояснив Ерні. — Щоправда, не каже, що саме. Дай сюди, будь ласка, — він простяг руку, — я поверну його Невілові пізніше.

Раптом мармизу містера Гойла розтягнула посмішка. Він крутнувся на місці й помчав геть. Ерні на якусь мить аж залякнув від подиву.

— Гей! — вигукнув він і погнався за містером Гойлом, що схопив мітлу, заскочив на неї одним плавним рухом і злетів у повітря.

У Гаррі щелепа відпала. Хіба мадам Гуч не попереджала

була, що за це його виключать?

— *Телепень!* — прошипів Драко.

Він уже роззявив рота, щоб крикнути, як його випередив Ерні:

— *Гей! Це Невілове! Віддай!*

Слизеринці заплескали й загутили, і Драко різко зціпив зуби. Гаррі вловив раптову нерішучість на його обличчі.

— Драко, — тихо мовив він, — якщо ти не накажеш цьому недоумкові повернутися на землю, вчителька прийде й...

— *Дожени й заברי, гафелпухлю!* — піддражнив містер Гойл, і слизеринці схвально загукали.

— *Не можу!* — прошепотів Драко. — Усі слизеринці вирішать, що я слабак!

— А якщо містера Гойла виключать, — прошипів Гаррі, — то твій батько вирішить, що ти бовдур!

Дракове обличчя спотворила агонія.

А тоді...

— Гей, *слизерслизню*, — прокричав Ерні, — невже ніхто тобі не казав, що гафелпафці тримаються купи? *Палички до бою, Гафелпафе!*

І ось уже купа чарівних паличок вказує в напрямку містера Гойла.

Ще три секунди...

— *Палички до бою, Слизерине!* — відгукнулося десь зоп'ять різних слизеринців.

І ось купа паличок вказує в напрямку гафелпафців...

Ще дві секунди...

— *Палички до бою, Грифіндоре!*

— *Зроби щось, Поттере!* — пошепки благав Драко. — *Не я це маю зупинити, а ти! Буду винен тобі послугу, тільки вигдай щось, ти ж у нас начебто геній?*

Гаррі зрозумів, що приблизно за п'ять із половиною

секунд хтось начаклує шумерський простий удар, а коли все завершиться й учителі покінчать із виключеннями, із хлопців-першокласників залишаться лише рейвенкловці.

— *Палички до бою, Рейвенклове!* — закликав Майкл Корнер, якому, вочевидь, не вистачало халепи на свою голову.

— *ГРЕГОРІ ГОЙЛЕ!* — зарепетував Гаррі. — *Я кидаю тобі виклик на змагання за право володіння Невіловим нагадайком!*

Миттю запанувала тиша.

— Та невже? — Драко надав своєму голосові такої гучної манірності, якої Гаррі ще не чув. — Звучить цікаво. Що за змагання, Поттере?

Ем...

Натхнення покинуло Гаррі після слова «змагання». Що за змагання?.. Він не міг запропонувати шахи, адже Дракова згода на таке здавалася б чудернацькою. Рукоборство теж не варіант — містер Гойл місця мокрого від нього не залишить...

— Як щодо такого? — голосно мовив Гаррі. — Грегорі Гойл і я станемо на віддалі один від одного, нікому не вільно буде до нас підходити. Ані ми, ані хтось інший не матиме права використовувати палички. Ані я, ані він не зрушимо з місця. Якщо я зумію торкнутися Невілового нагадайка, то Грегорі Гойл поступиться всіма претензіями на той, що тримає в руках, і віддасть його мені.

Протягом чергової тиші обличчя присутніх замість полегшених стали спантеличеними.

— Хе, Поттере! — гучно сказав Драко. — Я б подивився, як ти *таке* втнеш! Містер Гойл приймає виклик!

— Починаймо! — звелів Гаррі.

— *Що*, Поттере? — прошепотів Драко, якимось дивом навіть не ворухнувши губами.

Гаррі не знав, як відповісти, не ворухнувши своїми.

Учні ховали палички, а містер Гойл граційно приземлився, хоч і мав доволі спантеличений вигляд. Деякі гафелпафці подалися було в його напрямку, проте Гаррін надзвичайно благальний погляд спинив їх.

Гаррі пішов до містера Гойла й став за декілька кроків від нього — якраз щоб вони не могли сягнути один одного. Він повільно й урочисто прибрав паличку, усі інші відступили.

Гаррі ковтнув. Він приблизно знав, що хотів зробити, але все треба було влаштувати так, щоб ніхто не зрозумів, як йому це вдалося...

— Гаразд. А зараз... — Гаррі глибоко вдихнув, підняв руку й наготувався клацати пальцями. Усі, хто чув про пироги (тобто майже всі), скрикнули. — *Я звертаюся до божевілля Гогвортсу! Щастя-щастя, бах-бах, твань-твань-твань!* — він клацнув пальцями.

Багато хто здригнувся.

Однак нічого не відбулося.

Гаррі дав тиші розтягнутися, згуснути, доки...

— Ем... Це все? — поцікавився хтось.

Гаррі глянув на порушника тиші:

— Подивися перед собою. Чи бачиш ти клаптик оголеного ґрунту, без трави?

— Ем, так, — підтвердив грифіндорець (Дін Якость-там?).

— Копай там, — на цім слові Гаррі здобув купу недовірливих поглядів.

— Е-е, нащо? — здивувався Дін Якость-там.

— Просто зроби це, — стомлено порадив Террі Бут. — Немає сенсу питати чому, повір мені.

Дін Якость-там став на коліна й узявся черпати землю. Приблизно за хвилину він підвівся:

— Нічого немає.

Гм. Гаррі планував був повернутися в часі й зарити мапу

скарбів, що приведе до іншої мапи скарбів, що приведе до Невілового нагадайка, який він покладе туди після того, як отримає його від містера Гойла. Тоді йому спав на думку куди простіший спосіб, що теж не надто загрожуватиме таємниці часоворота.

— Дякую, Діне! — голосно сказав Гаррі. — Ерні, тобі не складно пошукати коло місця, де впав Невіл, чи немає там його нагадайка?

Спантеличення в натовпі дедалі посилювалося.

— Просто зроби це, — промовив Террі Бут. — Він пробуватиме й пробуватиме, доки щось не спрацює, і найстрашніше, що...

— Мерліне! — скрикнув Ерні, високо тримаючи Невілів нагадайко. — Він тут! Саме там, де впав Невіл!

— Що? — закричав містер Гойл. Він подивився вниз і побачив... що досі стискає в руках Невілів нагадайко.

Запала довга мовчанка.

— Е-е, — озвався Дін Якось-там. — Це ж неможливо, чи не так?

— Це неузгодженість у сюжеті, — відповів Гаррі. — Я став досить дивним, щоб на мить відвернути увагу всесвіту, і той забув, що Гойл уже підібрав нагадайко.

— Ні, зачекай, тобто, це *цілковито* неможливо...

— Перепрошую, а ми хіба не стоїмо тут усі для того, щоб навчитися літати на мітлах? Саме для цього. Тож замовкни. Хай там як, щойно я торкнуся Невілового нагадайка, змагання завершиться: Грегорі Гойл поступиться всіма претензіями на той, що в нього в руках, і віддасть його мені. Такими були умови, пам'ятаєте? — він подав знак Ерні. — Просто підкоти його сюди, бо ніхто не має підходити до мене близько, гаразд?

— Стривайте! — гукнув один зі слизеринців, Блез Забіні, навряд чи Гаррі забуде це ім'я. — Звідки нам знати, що цей

нагадайко Невілів? Ти міг просто підкинути туди іншого...

— Сила Слизерину в ньому велика, — Гаррі усміхнувся. — Даю слово чести, що Ерні тримає Невілів нагадайко. Без коментарів щодо того, що в руках у Грегорі Гойла.

— Мелфою! — Забіні повернувся до Драко. — Ти не можеш дозволити, щоб це зійшло йому з рук...

— Стули пельку, ти, — гримнув містер Креб, що стояв позаду Драко. — Містер Мелфой не потребує твоїх вказівок!

Хороший посіпака.

— Я закладався з Драко зі шляхетного й найдавнішого роду Мелфоїв, а не з тобою, Забіні. Я зробив те, що містер Мелфой бажав побачити. А остаточне рішення щодо переможця залишаю на розсуд містера Мелфоя, — Гаррі схилив голову в напрямку Драко й трохи здійняв брови. Цього має вистачити, щоб той не втратив обличчя.

Знову тиша.

— Ти даєш слово, що це насправду Невілів нагадайко? — запитав Драко.

— Так. Саме його я поверну Невілові й саме він від початку був у Невіла. А той, що тримає Грегорі Гойл, заберу собі.

— Тоді я не братиму під сумнів слово шляхетного роду Поттерів, — Драко рішуче кивнув, — хай як це все дивно. Шляхетний і найдавніший рід Мелфоїв теж дотримується слова. Містере Гойл, віддай містерові Поттеру...

— Гей! — не вгавав Забіні. — Він ще не виграв, він не торкнувся...

— Лови, Гаррі! — Ерні кинув нагадайка.

Гаррі легко впіймав його в повітрі — він завжди мав чудові рефлекси.

— Ось, — оголосив він, — я переміг...

Гаррі затнувся. Усі розмови вщухли.

Багряно-червона куля сяяла в його долоні, палахкотіла,

ніби мініатюрне сонце, відкидаючи на землю тіні посеред білого дня.

***

Четвер.

17:09, якщо бажаєте подробиць. У кабінеті професорки Макґонегел після заняття з польотів. (І додаткової години, що її Гаррі вже встиг втиснути.)

Професорка Макґонегел сиділа на своєму ослінчику. Гаррі навпроти неї почувався, мов на пательні.

— Професорко, — напружено пояснював Гаррі, — Слизерин наставив чарівні палички на Гафелшаф, Грифіндор — на Слизерин, якийсь недоумок закликав Рейвенклов готуватися до бою, і я мав лише п'ять секунд, щоб не дати ситуації вибухнути аж до неба! Це все, що мені вдалося вигадати!

Професорка Макґонегел мала втомлений і злий вигляд:

— *Не можна застосовувати часоворот у такий спосіб, містере Поттер!* Невже концепція секретности недосяжна вашому розумінню?

— Ніхто не знає, як я це втнув! Усі просто гадають, що я здатен творити дива, клацнувши пальцями! Я вже робив інші чудернацькі штуки, що їх навіть часоворот не пояснює, і робитиму таке й надалі, тож цей випадок не виділятиметься! Я *не міг вчинити інакше*, професорко!

— Ви *могли* вчинити інакше! — гаркнула та. — Все, що потрібно було, — це повернути на землю *анонімного слизеринця* й переконати інших заховати палички! Ви могли запропонувати зіграти у вибухові карти, але ж ні — вам припекло так обурливо й даремно використати часоворот!

— Це все, що мені вдалося вигадати! Я навіть не знаю, що таке вибухові карти, шахи відпадали — жодного шансу, що

на них погодилися б, а якби я вибрав рукоборство, то програв би!

— *Значить, ви мали вибрати рукоборство!*

— Але ж я тоді *програв* би... — Гаррі закліпав і затнувся.

Заступниця директора видавалася дуже розлюченою.

— Вибачте, професорко Макґонегел, — тихо мовив він. — Я справді не подумав про це, хоч і мав би. Ви маєте рацію. Це було б геніально, якби це спало мені на думку, проте я просто взагалі не подумав про це...

Гаррі затихнув, раптово усвідомивши, що насправді існувало чимало інших варіантів. Він міг залишити вибір змагання за Драко, міг запитати в натовпу... Це застосування часоворота *було* обурливим і даремним. Перед ним простягалася просто море можливостей, чому ж тоді він спинився саме на цій?

Тому що побачив був спосіб виграти. Відвоювати неважливу дрібничку, що її вчителі однаково забрали б у містера Гойла.

Намір виграти. Ось що захопило його було.

— Вибачте, — повторив Гаррі. — За мою пиху й дурість.

Професорка Макґонегел потерла чоло рукою. Частина її злоти ніби випарувалася, однак суворість із голосу нікуди не ділася:

— Ще одна така витівка, містере Поттер, і ви повернете часоворот. Ви мене зрозуміли?

— Так, — запевнив Гаррі. — Я розумію, і мені прикро.

— У такому разі вам дозволено поки що його залишити. А з огляду на розмір погрому, який ви й справді відвернули, я не зніматиму з Рейвенклоу очок.

«До того ж ви не змогли б пояснити причини, з якої їх зняли». Однак Гаррі вистачило розуму не бовкнути цього вголос.

— Що важливіше, чому нагадайко тоді так спрацював?
— запитав Гаррі. — Чи може це означати, що мене забуттяти-
ли?

— Це й для мене загадка, — повільно відповіла професор-
ка Макгонегел. — Якби все було так просто, гадаю, їх би вико-
ристовували в судах, але такого не практикується. Я спробую
дізнатися більше, містере Поттер, — вона зітхнула. — Можете
йти.

Гаррі почав підводитися з місця, однак зупинився:

— Ем, перепрошую, я хотів ще дещо повідомити вам...

Вона ледь помітно здригнулася:

— Що таке, містере Поттер?

— Це щодо професора Квірела...

— Впевнена, що це дрібниця, — похапцем обірвала його
професорка Макгонегел. — Звісно, ви чули, як директор велів
учням не турбувати нас неважливими скаргами на професо-
ра захисту?

— Але ж це *може* бути важливим, — спантеличився Гар-
рі. — Вчора в мене раптом виникло лиховісне передчуття...

— Містере Поттер! У мене теж виникло лиховісне перед-
чуття! І моє лиховісне передчуття попереджає, що *краще вам
не завершувати цього речення!*

Гаррі залякнув із роззявленим ротом. Професорка Мак-
гонегел досягла свого — із нього не вирвалося ані слова.

— Містере Поттер, якщо ви дізналися про професора Кві-
рела щось, на вашу думку, цікаве, будь ласка, не соромтеся
не ділитися цим ані зі мною, ані з будь-ким іншим. Тепер,
гадаю, ви забрали достатньо мого цінного часу...

— Це не схоже на вас! — обурився Гаррі. — Даруйте, про-
те це здається неймовірно безвідповідальним! Я чував про
якесь прокляття на посаді захисту, і якщо вам заздалегідь ві-
домо, що щось піде не так, я гадав, що ви будете насторожі...

— Підє *не так*, містєре Поттер? Я дуже сподіваюся, що цього не трапиться, — її обличчя не виражало жодної емоції.
— Після того як торік професорку Блейк ввіймали в шафі з не менш ніж трьома слизеринцями-п'ятикласниками, а позаторік професорка Самєрс викладала настільки погано, що її учні вважали ховчика якимось різновидом меблів, було б катастрофою довідатися зараз про якусь проблему з надзвичайно компетентним професором Квірєлом. Боюся, що в такому разі більшість наших учнів провалить СОВи й НОЧІ із захисту.

— Зрозуміло, — Гаррі повільно це все перетравлював. — Інакше кажучи, хай що не так із професором Квірєлом, ви відчайдушно не бажаєте знати про це до кінця навчального року. А оскільки нині лише вересень, він може вбити прем'єр-міністра в прямому етері — ви й це проігноруете.

— Впевнена, — професорка Макґонєгєл пильно на нього дивилася, — що ніхто не чув, щоб я таке стверджувала. У Говортсі ми прагнемо запобігати *будь-чому*, що загрожує навчальним досягненням учнів.

«Як-от першокласникам-рейвенкловцям, що не вміють тримати язика за зубами».

— Гадаю, я цілковито вас зрозумів, професорко Макґонєгєл.

— О, сумніваюся, містєре Поттер. Дуже сумніваюся, — вона нахилилася вперед, її обличчя посуворішало. — Оскільки ми з вами вже обговорювали куди делікатніші речі, я буду відвертою. Ви й лише ви повідомили про це незбагненне лиховісне передчуття. Ви й лише ви ніби магніт для хаосу такої сили, якої я ще не бачила. Після нашої маленької подорожі на алею Діаґон, а також Сортувального Капєлюха, а також сьогоднішнього невеличкого епізоду перед моїми очима так і стоїть картина, як я сиджу в кабінєті директора й вислуховую якусь весєлу історію про профєсора Квірєла, у якій ви й

лише ви відіграли головну роль, і не залишається жодного іншого виходу, окрім як звільнити його. Я вже змирилася з цим, містере Поттер. Але якщо ця прикра подія відбудеться раніше за травневі іди, я підвішу вас до гогвортської брами за ваші ж власні кишки, а носа натовчу вогняними жуками. *Зараз ви цілковито мене зрозуміли?*

Гаррі кивнув, вирячивши очі. Секунду потому:

— А що мені буде, якщо це трапиться останнього дня шкільного року?

— *Геть із мого кабінету!*

***

Четвер.

Щось було негаразд із четвергами в Гогвортсі.

О 17:32 Гаррі стояв разом із професором Флитвіком перед величезним кам'яним гаргуйлем, що охороняв вхід до кабінету директора.

Щойно він повернувся був від професорки Макґонегел до навчальних кімнат Рейвенклоу, як якийсь учень сказав йому підійти до Флитвіка, а там Гаррі дізнався, що Дамблдор хотів із ним побалакати.

Гаррі з тривогою в серці запитав у професора Флитвіка, чи згадував директор, у чому річ. Той лише безпомічно зни-
зав плечима.

Вочевидь, Дамблдор зронив був, що Гаррі ще замолодий для вимовляння слів могутности й божевілля.

«Щастя-щастя, бах-бах, твань-твань-твань?» — подумав Гаррі, проте не став говорити це вголос.

— Не переймайтеся так, містере Поттер, — пискнув професор Флитвік десь із рівня Гарріних пліч.

(Гаррі почувався вдячним за гігантську пухнасту бороду вихователя свого гуртожитку: складно звикнути до вчителя, що має не тільки менший, ніж у тебе, зріст, та ще й вищий голос.)

— Директор Дамблдор може здаватися трохи дивним, іноді навіть дуже дивним, а то й украй дивним, але він ніколи анітрохи не шкодив учням і, я певен, ніколи цього не зробить, — професор Флитвік обдарував Гаррі підбадьорливою усмішкою. — Просто ні на мить про це не забувайте — і не запанікуєте!

Це не допомагало.

— Хай щастить! — пискнув професор Флитвік, схилився до гаргуйля й прошепотів щось, що Гаррі взагалі не розчув. (Звісно, ніхто не мав би потреби в паролях, якби хто завгодно міг їх підслухати.) Кам'яний гаргуйль відступив набік звичайним природним рухом, що шокувало Гаррі, адже весь цей час він скидався на суцільний нерухомий камінь.

За ним виднілася низка спіральних сходів, що повільно оберталися. У цьому було щось тривожно гіпнотичне, але найбільше тривожило те, що оберти спіралі не мали б нікуди приводити.

— Нагору! — пискнув Флитвік.

Гаррі доволі нервово ступив на спіраль і виявив, що з якоїсь причини, яку його мозок відмовлявся уявляти, він почав рухатися вверх.

Гаргуйль із глухим стуком повернувся на місце, спіральні сходи все оберталися, а Гаррі все підіймався. Після доволі запаморочливого підйому він опинився перед дубовими дверима з мідним дверним молотком у формі грифона.

Він потягнувся й повернув ручку. Двері розчахнулися, і перед Гаррі постала найцікавіша кімната з усіх, що йому траплялося бачити за своє життя.

Там були дрібненькі металеві механізми, що дзижчали,

цокали, повільно змінювали форму чи випускали невеличкі хмарки диму. Десятки посудин дивної форми із загадковими рідинами, що булькотіли, кипіли, сочилися, змінювали колір чи утворювали цікаві форми, які зникали за мить після того, як їх побачиш. Щось схоже на годинники з багатьма стрілками, що їх вкривали числа й символи, написані невідомими мовами. Браслет із лінзоподібним кристалом, що сяяв тисячами кольорів, і птах, що прилаштувався на золотій платформі, і дерев'яна чаша з чимось, що скидалося на кров. Інкрустована чорною емаллю статуя сокола. На портретах, що ними було завішано всі стіни, спали люди, а Сортувальний Капелюх недбало висів на одному з гачків вішалки для капелюхів поруч із двома парасолями й трійкою червоних лівих капців.

Посеред усього цього хаосу стояв чорний дубовий стіл, перед ним — дубовий ослінчик, а за ним — трон із купою подушок, що містив Албуса Персіваля Вулфрика Браяна Дамблдора. Його прикрашали довга срібна борода, капелюх у формі гігантського розчавленого гриба й щось, що з маглівського погляду видавалося трьома яскравими рожевими піжамами.

Дамблдор усміхався, його яскраві очі шалено мерехтіли. Не без тривоги Гаррі всівся навпроти. Двері позаду зачинилися з гучним грюканням.

— Привіт, Гаррі, — сказав Дамблдор.

— Привіт, директоре, — відповів він.

Наче добрі друзяки, га? Може, він ще й зараз попросить називати його...

— Та що ти, Гаррі! «Директор» — це так офіційно. Клич мене просто Диром, щоб коротше.

— Неодмінно, Дире.

Запала коротка мовчанка.

— Знаєш, а ти перший, хто не відмовився від такої про-

позиції.

— Ем... — Гаррі намагався говорити спокійно, ігноруючи раптове погане відчуття в шлунку. — Перепрошую, ем, директоре, ви сказали мені звертатися до вас так, тож я...

— Будь ласка, Дир! — радісно вигукнув Дамблдор. — І немає причини так хвилюватися, я не викину тебе з вікна лише через одну помилку, спершу надам достатньо попереджень, якщо ти робитимеш щось не так! Крім того, важливо не те, як люди з тобою розмовляють, а те, що вони про тебе думають.

«Він ніколи не шкодив учням. Просто ні на мить про це не забувай — і не запанікуеш».

Дамблдор відкрив маленьку металеву коробочку з невеличкими жовтими пастилками й простяг її Гаррі:

— Лимонного шербету?

— Е-е... ні, дякую, Дире, — відмовився Гаррі.

«А пригостити учня ЛСД — це вважається завданням шкоди чи ще належить до розділу невинних пустощів?».

— Ви, ем, згадували, що я занадто молодий для вимовляння слів могутності й божевілля?

— Безперечно, так воно і є! На щастя, слова могутності й божевілля було втрачено сім сторіч тому, тож ніхто нині й гадки не має, як вони звучать. То я просто зауважив був.

— А-а... — Гаррі сидів, роззявивши рота, прекрасно усвідомлюючи цей факт. — Тоді чому ви мене кликали?

— Чому? — повторив Дамблдор. — О, Гаррі. Якби я цілими днями тинявся туди й сюди, запитуючи, чому я роблю те, що роблю, то навряд чи б я мав час, щоб зробити бодай щось! А я доволі заклопотана людина, знаєш.

— Так, — Гаррі з усмішкою кивнув, — список приголомшливий. Директор Гогвортсу, головний маг Чарверсуду, верховний речник Міжнародної конфедерації чарівників.

Вибачте, що питаю, але мені цікаво: чи можна додати більш ніж шість годин, якщо використовувати декілька часоворотів? Бо вражає, що ви встигаєте все це, маючи лише тридцять годин у добі.

Настала чергова невеличка мовчанка, протягом якої з Гарріного обличчя не сходила усмішка. Його переповнювала тривога, сильна тривога, власне, проте коли стало очевидно, що Дамблдор свідомо грається з ним, щось у ньому категорично відмовилося сидіти тут беззахисним дурником і приймати це.

— Боюся, час не полюбляє надто розтягуватися, — сказав Дамблдор після павзи. — Та й ми самі ніби трохи завеликі для нього, тож відбувається невпинна боротьба за те, щоб розмістити наші життя в часі.

— Ще б пак, — відповів Гаррі з похмурою урочистістю. — Саме тому краще якнайшвидше переходити до суті.

На мить Гаррі захвилювався, чи не перетнув він межі, як Дамблдор розсміявся.

— Тоді перейдімо до суті, — директор нахилився вперед, через що його розчавлений грибокапелюх похилився, а борода протерла стільницю. — Гаррі, у понеділок ти зробив дещо, що навіть із часоворотом мало б бути неможливим. Якщо точніше, неможливим *лише* з часоворотом. Цікаво, звідки взялися ті два пироги?

Шквал адреналіну пройшовся тілом Гаррі. Йому допоміг був у цьому Плащ невидимости, той самий, що йому подавали в різдвяній коробці із запискою, яка попереджала: «Якщо Дамблдор побачить шанс заволодіти однією зі Смертельних реліквій, то зробить усе, щоб вона належала лише йому»...

— Природно припустити, — провадив далі Дамблдор, — що оскільки ніхто з присутніх першокласників не здатен на таке закляття, там був хтось іще, хтось невидимий. І якщо

його ніхто не міг бачити, йому, звісно ж, легко було просто кинути пироги. Отже, можна запідозрити, що оскільки ти мав часоворот, невидимим був саме ти. А оскільки закляття розілюзнення далеко за межами твоїх нинішніх можливостей, ти мав плащ-невидимку, — Дамблдор по-змовницьки посміхнувся. — Чи на правильному я шляху, Гаррі?

Гаррі закланув. Він відчував, що відверта брехня не була розумним вибором і навряд чи допомогла б, але не міг вигадати нічого іншого.

Дамблдор дружньо махнув рукою:

— Не хвилюйся, Гаррі, ти не зробив нічого поганого. Плащі-невидимки не заборонено правилами; гадаю, вони настільки рідкісні, що ніхто просто не став додавати їх до списку. Насправді мене цікавить геть інше.

— О? — Гаррі видобув із себе найнормальніший голос, на який лише спромігся.

— Розумієш, Гаррі, — очі Дамблдора сяяли від ентузіазму, — коли проходиш через кілька пригод, то починаєш розумітися на таких речах. Починаєш бачити закономірності, чути ритм світу. Починаєш відчувати підозри *перед* розкриттям таємниці. Ти — Хлопчик-Що-Вижив, і якимось плащ-невидимка потрапив до твоїх рук за чотири дні після того, як ти відкрив для себе нашу чаклунську Британію. Такі плащі не продаються на алеї Діагон, проте існує *один*, що здатен проторувати свій шлях до призначеного власника. Отже, мене не може не цікавити: чи є якась чудернацька можливість, що ти раптом знайшов не *пересічний* плащ-невидимку, а *той самий* Плащ невидимости, одну з трьох Смертельних реліквій, яка, подекують, здатна заховати власника від погляду самої Смерти, — погляд Дамблдора став яскравим і палким. — Можна мені на нього подивитися, Гаррі?

Гаррі ковтнув слину. У його крові вирував цілий потік адреналіну, але користі з цього не було ніякої: перед ним

сидів наймогутніший чарівник у світі, він не мав жодного шансу втекти за ці двері. Та й однаково не існувало такого місця в Гогвортсі, де він міг би сховатися. Він от-от втратить Плащ, що передавався в родині Поттерів хтозна скільки поколінь...

Дамблдор повільно відкинувся на спинку стільця, його очі згасли. Він був спантеличеним і трохи смутним:

— Гаррі, якщо ти не хочеш, можеш просто відмовитися.

— Можу? — пробелькотів Гаррі.

— Звісно, — Дамблдорів голос став сумним і схвильованим. — Видається, ти боїшся мене. Дозволь запитати, що я такого зробив, щоб заслужити твою недовіру?

Гаррі ковтнув:

— А ви можете дати якусь магічну присягу, що зобов'яже вас не забирати мого плаща?

— Незламну обітницю не марнують на такі дрібниці, — Дамблдор повільно похитав головою. — Крім того, якщо ти досі не знаєш такого закляття, то здобув би лише моє слово, що воно зобов'язує. Але ж ти, безперечно, усвідомлюєш, що мені *не потрібен* твій дозвіл, щоб побачити Плащ. Я досить могутній, щоб отримати його самостійно, з мокового капшучка чи ні, — Дамблдор прибрав украй серйозного виразу. — Але я не робитиму цього. Плащ твій, Гаррі. Я не відберу його в тебе. Навіть щоб поглянути на мить, якщо ти вирішиш не показувати його мені. Це обіцянка й присяга. Якщо в мене виникне потреба заборонити тобі використовувати його в межах школи, то я вимагатиму, щоб ти поклав його до свого сховища в «Грінготсі».

— А... — Гаррі спробував угамувати потік адреналіну й міркувати розважливо. Він зняв моковий капшучок із пояса: — Якщо вам справді не потрібен мій дозвіл... то ви його маєте, — Гаррі протягнув капшучок Дамблдорові й надкусив губу, надіславши сигнал майбутньому собі на

випадок, якщо його забудуть.

Старий чарівник сягнув рукою в капшучок і безмовно дістав Плащ невидимости.

— Ох, — видихнув Дамблдор. — Я мав рацію, — він набрав примарної чорної оксамитової тканини в долоню. — Йому сотні років, а він досі так само бездоганний, як і в день створення. Ми загубили так багато з нашого мистецтва протягом цих років, нині навіть я не здатен створити таку річ — ніхто не здатен. Я відчуваю його могутність — ніби відлуння в моєму розумі, ніби пісню, що її завжди співають, але ніхто не чує... — чарівник відірвав погляд від Плаща. — Не продавай його, не віддавай його нікому у володіння. Двічі подумай, перш ніж показати його комусь, і тричі — перш ніж викрити комусь, що це Смертельна реліквія. Стався до нього з повагою, адже це неправду Річ Сили.

На мить обличчя Дамблдора стало замріяним... а тоді він повернув Плащ Гаррі. Той поклав його до капшучка.

— Дозволь запитати ще раз, — директор знову посерйознішав. — Гаррі, у чому причина твоєї недовіри до мене?

Раптом Гаррі засоромився.

— Разом із Плащем була записка, — тихо сказав він. — У ній було написано, що ви спробуєте забрати в мене Плащ, якщо дізнаєтеся про нього. Але я не знаю, хто її залишив, справді не знаю.

— Розумію... — повільно промовив Дамблдор. — Ну, Гаррі, я не братиму під сумнів наміри людини, що залишила тобі цю записку. Цілком можливо, вони були якнайкращими, хтозна?.. Зрештою, вона дала тобі Плащ.

Гаррі кивнув, вражений таким милосердям і присоромлений різким контрастом із його власним ставленням.

— Але, гадаю, ми з тобою фігури одного кольору в цій грі, — провадив далі старий чарівник. — Хлопчик, що нарешті завдав поразки Волдеморові, і стариган, що стримував

його досить довго, щоб ти всіх врятував. Я не триматиму на тебе зла за твою обачливість, Гаррі. Усі ми маємо щосили старатися чинити мудро. Я лише прошу тебе подумати двічі й поміркувати ще тричі наступного разу, коли хтось порадить тобі не довіряти мені.

— Вибачте, — Гаррі почувався жалюгідно, він фактично накинувся на Гандальфа, а Дамблдорова доброта лише загострювала це почуття. — Не варто було не довіряти вам.

— На жаль, Гаррі, у цьому світі... — старий чарівник похитав головою. — Я не можу стверджувати, що це не було мудро. Ти не знав мене. І, по правді, у Гогвортсі є люди, яким краще не довіряти. Можливо навіть серед тих, кого ти називаєш друзями.

Гаррі ковтнув. Це звучало доволі зловісно.

— Хто, наприклад?

Дамблдор підвівся зі стільця й взявся роздивлятися один зі своїх приладів — циферблат із вісьмома стрілками різної довжини. Невдовзі старий чарівник знову заговорив:

— Він, напевно, здається тобі доволі чарівним. Ввічливим — принаймні до тебе. Розмовляє гнучко, можливо, навіть із захопленням. Завжди готовий допомогти, надати послугу, пораду...

— А-а, *Драко Мелфой!* — Гаррі polegшало, що йдеться не про Герміону абощо. — Та ні, ні-ні-ні, ви все не так зрозуміли: не він перетягує мене, а я його.

Дамблдор залякнув біля циферблата:

— Ти що?

— Я збираюся перетягнути Драко Мелфоя з Темної сторони, — повторив Гаррі. — Ну, знаєте, зробити з нього хорошого хлопця.

Дамблдор випростався й обернувся до нього. Гаррі ще не доводилося бачити такого здивованого обличчя, особливо в людини з довгою срібною бородою.

— Ти певен, — запитав старий чарівник по хвилі, — що він готовий до спокути? Боюся, хай що ти в ньому помітив, це не доброта, а лише твоє бажання бачити її там, а то й гірше — принада, наживка...

— Е-е... Та навряд чи, — заперечив Гаррі. — Маю на увазі, якщо він і намагається видавати себе за хорошого хлопця, то робить це вкрай кепсько. Річ не в тім, що Драко підійшов до мене весь такий чарівний, і я вирішив, що десь у глибинах його ества жевріє добро. Я цілеспрямовано його обрав, адже він спадкоємець роду Мелфоїв, а якщо когось і потрібно привести до спокути, то, безсумнівно, його.

Ліве око Дамблдора сіпнулося:

— Ти збираєшся посіяти насіння любови й тепла в Драковому серці, бо думаєш, що спадкоємець Мелфоїв виявиться тобі корисним?

— Не просто мені! — обурився Гаррі. — Усій чаклунській Британії, якщо вдасться! Та й він сам матиме щасливіше й психічно здоровіше життя! Слухайте, я маю не так уже й багато часу, щоб усіх перетягнути з Темної сторони, тож мушу думати, де Світло найшвидше здобуде найбільшу перевагу...

Дамблдор засміявся. Засміявся куди сильніше, ніж Гаррі міг очікувати, майже зареготав. Це здавалося зовсім недоречним. Древньому могутньому чарівникові годиться посміюватися глибоко й розкотисто, а не надриватися зо сміху. Гаррі одного разу буквально впав був зі стільця, коли дивився фільм братів Марксів «Качиний суп», — саме так сильно Дамблдор зараз сміявся.

— Це не настільки смішно, — зауважив Гаррі по деякому часі. Його знову взяв сумнів, чи в директора все гаразд із головою.

— Ох, Гаррі, — Дамблдор із видимим зусиллям опанував себе. — Одним із симптомів хвороби під назвою мудрість є сміх над речами, що нікому більше не здаються кумедними,

адже коли ти мудрий, то починаєш розуміти жарти! — старий чарівник витер сльози. — Ти ба. Ти ба. Зла воля завжди шкодить злу.

Гаррін мозок не відразу розпізнав знайомі слова...

— Гей, це ж цитата з Толкіна! Це сказав Гандальф!

— Насправді, Теоден.

— Ви маґлівського роду? — шоковано запитав Гаррі.

— Боюся, що ні, — Дамблдор знову усміхнувся. — Я народився на сімдесят років раніше, ніж ця книжка побачила світ, любе дитя. Але скидається на те, що в деяких питаннях мої учні маґлівського роду мислять однаково. Я зібрав щонайменше двадцять копій «Володаря перснів» і три повні колекції робіт Толкіна — і ціную їх усіх.

Дамблдор дістав паличку, підняв її та став у позицію:

— *Ти не пройдеш!* Як тобі?

— Ем, — Гаррін мозок майже зупинив роботу, — гадаю, вам бракує бальроґа.

А ще рожева піжама й схожий на розчавлений гриб капелюх анітрохи не допомагали.

— Зрозуміло, — Дамблдор зітхнув і понуро прикріпив паличку до пояса. — Боюся, останнім часом у моєму житті було надзвичайно мало бальроґів. Самі лише зустрічі Чарверсуду, де я мушу щосили заважати будь-якій роботі, і офіційні вечери, на яких іноземні політики змагаються за звання найвпертішого дурня. А ще на людях треба бути загадковим, знати речі, що їх я в жодному разі не можу знати, висловлювати туманні твердження, зрозумілі лише заднім числом, та інші невеличкі вигадки, що ними могутні чарівники розважають себе після того, як випадуть із тієї частини закономірності, де вони були героями. До речі, Гаррі, я дещо для тебе маю. Дещо, що належало твоєму батькові.

— Справді? Боже, хто б міг подумати.

— А й справді. Гадаю, це дещо передбачувано, чи не так?
— Дамблдорове обличчя стало врочистим. — Втім...

Директор повернувся до свого стола й присів, висуваючи водночас одну з шухляд. Він заліз у неї обома руками й із деяким зусиллям дістав доволі великий і важкий на вигляд об'єкт, відтак, гучно гупнувши, вивантажив його на дубовий стіл.

— Це, — мовив Дамблдор, — камінь твого батька.

Гаррі втупився в цю річ. Вона була світло-сірою, безбарвною, нерівної форми, з гострими кутами й дуже скидалася на звичайнісінький великий камінь. Дамблдор поклав його найбільшою з усіх граней на стіл, проте той однаково нестабільно хитався.

Гаррі підвів погляд:

— Це жарт, правда?

— Ні, не жарт, — дуже серйозно похитав головою Дамблдор. — Я взяв його з руїн будинку Джеймса й Лілі в Годриковій Долині, де знайшов і тебе. І зберігав його відтоді й донині — аж до дня, коли зможу передати його тобі.

У суміші гіпотез, що слугувала Гаррі за модель світу, імовірність божевілья Дамблдора стрімко зростала. Однак все ще існували інші, досить імовірні альтернативи...

— Ем, а цей камінь магічний?

— Наскільки мені відомо, ні, — відповів Дамблдор. — Але вкрай наполегливо раджу тобі завжди тримати його напохваті.

Гаразд. Напевно, Дамблдор божевільний, та якщо ні... Ну, було б надто соромно знехтувати порадою незбагненого старого чарівника й вскочити через це в халепу. Це значилося, либонь, четвертим номером у переліку «Сотні найочевидніших неправильних рішень».

Гаррі зробив крок уперед і поклав руки на камінь у спробі знайти якийсь кут, щоб підняти його й не порізатися.

— Що ж, покладу його до кашпучка.

— Це може бути недостатньо напохваті, — насупився Дамблдор. — А що як твій моковий кашпучок загубиться чи його вкрадуть?

— Гадаєте, мені слід просто повсюди носитися з каменюкою?

— Це може виявитися мудрим, — директор серйозно дивився на Гаррі.

— Ем... — протягнув Гаррі. Камінь здавався доволі важким. — Гадаю, інші учні почнуть ставити питання.

— Скажеш, що я так велів, — запропонував Дамблдор, — і ніхто більше не розпитуватиме. Усі ж бо думають, що я божевільний, — його обличчя все ще зберігало цілковиту серйозність.

— Якщо відверто, коли ви направо й наліво наказуєте учням носитися з каменюками, я можу зрозуміти, чому такі думки виникають.

— Ох, Гаррі, — старий чарівник вказав жестом на загадкові прилади в кімнаті. — Коли ми юні, то віримо, що нам відомо все, а отже, якщо ми не бачимо чомусь пояснення, то думаємо, що його й не існує. З віком настає усвідомлення того, що весь всесвіт працює згідно з ритмом і логікою, навіть якщо самі ми не відаємо про них. Лише наше власне незнання здається нам божевіллям.

— Реальність завжди підкоряється законам, — мовив Гаррі, — навіть якщо ми їх не знаємо.

— Саме так. Розуміти це — а я бачу, що ти *по-справжньому* це розумієш — і є суттю мудрости.

— Отже... Чому я маю носити цей камінь?

— Власне, я не можу уявити собі жодної причини.

— ...Не можете.

Дамблдор кивнув:

— Проте лише те, що я не можу уявити собі причини, не означає, що її *не існує*.

Прилади собі цокали.

— Добренько, я навіть не певен, чи варто це казати, проте це просто не є правильним методом роботи з нашим знанням незнанням того, як влаштовано всесвіт.

— Хіба? — старий чарівник видавався здивованим і розчарованим.

Гаррі мав чуття, що йому не перемогти в цій розмові, проте не вгавав:

— Ні. Я навіть не знаю, чи існує офіційна назва для такої омани, та якби вибір був за мною, я назвав би її привілеюваною гіпотезою чи якимось так. Як би це пояснити... Ем... Припустімо, перед вами мільйон скриньок, лише в одній із яких є діамант, а також коробка, наповнена детекторами діамантів. Кожен детектор завжди спрацьовує в присутності діаманта й на половині порожніх скриньок. Якщо застосувати двадцять детекторів до всіх скриньок, то в середньому залишиться один хибний і один істинний кандидат. Це я до чого. Коли існує безліч можливих відповідей, *більшість* доказів потрібна лише для того, щоб з-поміж мільйонів варіантів *звузити* пошук до кількох — щоб узагалі звернути увагу на правдиву гіпотезу. Кількість доказів, яка потрібна, щоб розібратися з двома чи трьома правдоподібними кандидатами, набагато менша. Якщо ви без жодного доказу відразу віддаєте перевагу одній певній можливості й зосереджуєтеся на ній, ви нехтуєте більшою частиною роботи. Це наче... Наприклад, хтось скоїв убивство в місті-мільйоннику, де ви живете, а детектив пропонує: «Ну, якщо доказів ніяких немає, то чому б нам не розглянути варіант, що це зробив Мортімер Снодграс?».

— А це був він? — запитав Дамблдор.

— Ні. Проте коли пізніше з'ясувалося, що вбивця мав чор-

не волосся, як і Мортімер, то всі такі: «О, схоже це таки зробив Мортімер». Тож із боку поліції було несправедливо щодо Мортімера *фокусувати на ньому увагу* без жодної підстави для підозр. Коли можливостей безліч, більша частина роботи полягає в тому, щоб лише *звузити* коло ймовірних відповідей — зауважити з-поміж них правильну. Не потрібно мати докази чи якісь офіційні доведення, що їх вимагають вчені чи суди, проте ви зобов'язані мати якусь *підказку*, і ця підказка покликана виокремити саме цю можливість із мільйонів інших. Не можна просто взяти з повітря відповідь чи навіть вартий розгляду варіант. І має існувати мільйон інших речей, які я можу зробити, окрім як носитися з каменем мого батька. Лише те, що я не знаю чогось про всесвіт, не означає, що я не знаю, як треба думати з огляду на моє незнання. Правила міркування, коли є кілька ймовірностей, не менш непохитні, ніж закони старомодної логіки, і те, що ви щойно зробили, просто *не дозволено*. — Гаррі спинився на хвилюк. — Хіба що, звісно, є якась підказка, про яку ви не згадуєте.

— О, — Дамблдор задумливо постукав пальцем по щоці. — Цікавий аргумент, звісно, та хіба він не розпадається, якщо провести аналогію між мільйоном потенційних убивць, лише один із яких скоїв убивство, і вибором одного з напрямів дій, коли кожен із багатьох можливих напрямів дій може виявитися мудрим? Я не стверджую, що носити камінь твого батька — це найкращий із можливих напрямів дій, а лише, що мудріше це робити, ніж не робити.

Дамблдор знову сгнув рукою до тієї самої шухляди, проте цього разу копірився всередині — принаймні здавалося, що його рука рухається.

— Зазначу, — сказав він, доки Гаррі все намагався розібратися, що можна відповісти на цей цілковито неочікуваний контраргумент, — що серед рейвенкловців поширене помилкове уявлення, ніби всіх розумних дітей сортують

туди, а в інших гуртожитках їх немає. Це не так. Опинитися в Рейвенклові означає, що тобою керує жага знань, а це зовсім не та ж якість, що бути розумним, — чарівник усміхнувся й схилився до шухляди. — Однак, ти справді здаєшся доволі розумним. Менше схожий на молодого героя, більше — на молодого загадкового древнього чарівника. Гадаю, я застосував неправильний підхід до тебе, Гаррі. Видається, ти здатен розуміти речі, що їх мало хто може збагнути. Тож я буду зухвалим і запропоную тобі деяку іншу родинну реліквію.

— Невже... — Гаррі театральньо набрав повітря, — мій батько... *мав ще один камінь?*

— Перепрошую, проте я тут досі старіший і загадковіший за тебе. І якщо настане час для неочікуваного відкриття, то я його зроблю, красно дякую... Та де ж воно є!

Дамблдор просунув руку до шухляди далі, і ще далі. Ось уже його голова, плечі й верхня половина тіла зникли всередині — лише ноги стирчали, ніби шухляда їла його. Гаррі мимохіть замислився, скільки ж усього там містилося та яким би виявився повний інвентаризаційний опис.

Нарешті Дамблдор виліз із шухляди з об'єктом своїх пошуків у руках і поклав його на стіл біля каменя. Це була вживана й пошарпана «Проміжна методика зіллеваріння» Лібатія Бориджа. Обкладинка зображала колбу з парою.

— Це, — проголосив Дамблдор, — підручник твоєї матері з настоянок для п'ятого класу.

— Що його я завжди маю носити із собою.

— *Що приховує страшну таємницю.* Таємницю, розкриття якої може стати настільки руйнівним, що я змушений попросити тебе присягнути — і я вимагаю, щоб ти присягнувся серйозно, Гаррі, хай там що ти думаєш про це все, — ніколи не розповідати про це нікому й нічому.

Гаррі подивився на підручник своєї матері з настоянок

для п'ятого класу, що, виявляється, приховував страшну таємницю.

Та ось халепа — він справді дуже серйозно ставився до таких присяг. Будь-яка обітниця ставала незламною, якщо її давав відповідний тип людини.

І...

— Мені хочеться пити, — озвався Гаррі, — а це зовсім недобрий знак.

Директор цілковито проігнорував можливість запитати щось про це туманне твердження.

— Ти присягаєшся, Гаррі? — Дамблдор незмигтно дивився на нього. — Інакше я не зможу тобі розповісти.

— Так. Присягаюся.

Рейвенкловці мали загальновідомий недолік: неможливо відмовитися від такої пропозиції, інакше цікавість гризтиме до скону.

— А я зі свого боку присягаюся: те, що я зараз скажу тобі, — правда.

Дамблдор розгорнув книжку на начебто випадковій сторінці, і Гаррі схилився над нею.

— Бачиш ці примітки на берегах? — старий чарівник майже шепотів.

Гаррі трохи примружився. Пожовклі сторінки описували якесь зілля орлиної величі, багато інгредієнтів він узагалі не впізнавав, а їхні назви, видавалося, не походили від відомих йому мов. На берегах було нашкрябано: «Цікаво, що станеться, якщо додати кров тестрала замість чорниці?». Прямо під цим написом містилася відповідь іншим почерком: «Ти хворітимеш тижні й, можливо, помреш».

— Бачу. І що?

— Примітки цим почерком, — Дамблдор вказав на другий напис, все ще майже шепочучи, — належать твоїй

матері. А цим, — він пересунув вказівний палець на перший напис, — мені. Я ставав невидимим і пробирався до її спальні, доки вона спала. Лілі гадала, що їх писала одна з її подружок, і вони неймовірно через це сварилися.

Саме цієї миті Гаррі усвідомив, що директор Гогвортсу справді був божевільним.

— Ти розумієш суть того, що я тобі щойно сказав, Гаррі? — Дамблдор серйозно на нього дивився.

— Ем... — слова наче застрягали в Гарріній горлянці. — Перепрошую... я... не зовсім...

— Що ж, — Дамблдор зітхнув. — Гадаю, твоя кмітливість, зрештою, теж має свої межі. Удаймо, що я нічого не говорив?

— Звісно, — Гаррі із застиглою усмішкою підвівся зі стільця. — Знаєте, вже доволі пізно, а я трохи зголоднів, тож спускаюся я краще на вечерю.

Він хутко пішов до дверей і спробував їх відчинити, однак ручка не ворухнулася.

— Ти робиш мені боляче, Гаррі, — пролунав директорів тихий голос з-за спини. — Невже ти навіть не розумієш, що це було знаком довіри?

Гаррі повільно обернувся.

Перед ним був дуже могутній і дуже ненормальний чарівник із довгою срібною бородою, вдягнений у капелюх у формі гігантського розчавленого гриба й щось, що з маглівського погляду видавалося трьома яскравими рожевими піжамами, а позаду — двері, що наразі не працювали. Дамблдор видавався сумним і втомленим, ніби хотів спертися на чародійську патерицю, якої він не мав.

— Це ж треба! Варто лиш один раз за сто десять років порушити закономірність і зробити щось інакше, як усі починають розбігатися, — старий чарівник скрушно похитав головою. — Я очікував від тебе більшого, Гаррі Поттере. Я чув, що твої власні друзі вважають тебе божевільним. Знаю, що

вони помиляються. Та чи повіриш ти, що мене спіткала така сама доля?

— Будь ласка, відчиніть двері, — Гаррін голос тремтів. — Якщо ви хочете, щоб я колись міг вам довіряти, відчиніть двері.

Він почув, як позаду розчахнулися двері.

— Я планував сказати тобі ще дещо, та якщо ти зараз підеш, то нічого більше не дізнаєшся.

Подеколи Гаррі щиро ненавидів бути рейвенкловцем.

«Він ніколи не шкодив учням, — нагадав його внутрішній грифіндорець. — Просто ні на мить про це не забувай — і не запанікуєш. Ти ж не втечеш лише через те, що стає цікаво, чи не так?».

«Ти ж не можеш просто розсваритися з директором! — урезонювала його гафелпафська частина. — А що як він почне знімати очки з гуртожитку? Він може дуже ускладнити твоє шкільне життя, якщо вирішить, що ти йому не подобаєшся!».

А та частина, що її Гаррі не надто любляв, проте не міг змусити мовчати, розмірковувала над потенційними перевагами статусу одного з нечисленних друзів старого чарівника, який до того ж був директором, головним магом Чарверсуду й верховним речником Міжнародної конфедерації чарівників. І, на жаль, його внутрішній слизеринець перетягував на Темну сторону куди краще, ніж Драко, адже заманював речами на кшталт: «Бідолашний, йому, напевно, треба з кимось поговорити, га?», і: «Ти ж не хочеш, щоб натомість ця могутня людина довірилася комусь не такому добродішному, як ти, га?», і: «Цікаво, якими неймовірними таємницями міг би Дамблдор із тобою поділитися, якби ти, знаєш, подружився з ним», і навіть: «Закладаюся, що в нього спра-а-авді цікаве зібрання книжок».

«Ви всі — купка недоумків», — подумав Гаррі про це збіго-

висько, проте наткнувся на одностайне вето всіх своїх «я».

Гаррі розвернувся, зробив крок до дверей, простягнув руку й нарочито зачинив їх знову. Ця жертва нічого йому не вартувала, якщо зважити на те, що він і так збирався залишитися. Та й Дамблдор однаково міг контролювати його рухи, але, можливо, це справить на нього враження.

Обернувшись, Гаррі побачив, що могутній божевільний чарівник знову всміхається й здається дружнім. Це було добре. Мабуть.

— Будь ласка, не робіть такого більше. Мені не подобається почуватися, наче в пастці.

— Вибач за це, Гаррі, — у Дамблдоровім голосі звучало щире каяття. — Проте було б страшенно немудро відпустити тебе без каменя твого батька.

— Ну звісно! Як нерозважливо з мого боку — очікувати, що двері відчиняться до того, як я покладу сюжетні предмети до інвентарю.

Дамблдор усміхнувся й кивнув.

Гаррі підійшов до стола, перекрутив пасок так, щоб моковий кашпучок опинився попереду, з деяким зусиллям спромігся підняти камінь своїми одинадцятирічними руками й взявся його згодовувати. Він відчував, як вага повільно танула, доки розширюване горлечко їло камінь, а гучна відрижка опісля прозвучала майже як скарга. Підручник його матері з настоянок для п'ятого класу (що й справді приховував досить страшну таємницю) невдовзі спіткала така сама доля.

А потім Гаррін внутрішній слизеринець зробив підступну пропозицію, як здобути прихильність директора, та ще й, на жаль, так бездоганно її сформулював, що завоював підтримку більшості рейвенкловської фракції.

— Отже, — почав Гаррі. — Гм. Оскільки я й так тут тиняюся, чи не могли б ви провести невеличку екскурсію вашим кабінетом? Мені трохи цікаво, що це за речі.

Останні слова сміливо можна було вважати найсильнішим применшенням цього місяця. Старий чарівник поглянув на нього й, легенько посміхнувшись, кивнув.

— Мені лестить твоя зацікавленість, проте, на жаль, тут мало що можна розповісти, — Дамблдор зробив крок до стіни. — Це портрети попередніх директорів Гогвортсу, — він вказав на картину із зображенням сплячого чоловіка й обернувся. — Це мій стіл. Це моє крісло, — слова супроводжувалися кивками на відповідні предмети.

— Перепрошую, — обірвав його Гаррі, — взагалі, я хотів би дізнатися про це, — він вказав на невеличкий куб, з якого долинало м'яке й ритмічне булькотіння.

— О, ці маленькі химерні штукенції? Вони були в комплекті з директорським кабінетом, я й гадки не маю про призначення більшості з них. Однак цей циферблат із вісьмома стрілками фіксує, скільки разів відьми-шульги, назвімо це так, чхають на території Франції. Ти не повіриш, як багато довелося попрацювати, щоб це з'ясувати. А ось цей із золотими дригальцями — це мій власний винахід, і Мінерва ніколи в житті не здогадається, що він робить.

Дамблдор підійшов до вішака для капелюхів, доки Гаррі перетравлював це.

— Тут у нас, звісно, Сортувальний Капелюх; ви вже знайомі, наскільки мені відомо. Він попрохав мене ніколи й нізащо не поміщати його на твою голову — ти лише чотирнадцятий учень в історії, про якого він таке сказав. Однією з них була Баба Яга, а про решту дванадцять я розповім, коли ти подорослішаєш. Це парасоля. Це ще одна парасоля.

Дамблдор зробив декілька кроків, став поруч із птахом на золотому помості й обернувся, тепер широко всміхаючись:

— І, звісно, більшість відвідувачів мого кабінету бажає побачити Фоукса.

Гаррі підійшов. Він був доволі здивованим:

— Це Фоукс?

— Фоукс — це фенікс. Дуже рідкісні, дуже могутні магичні створіння.

— Ем... — Гаррі схилив голову й втупився в крихітні чорні блискучі очиці, що не виявляли жодної ознаки могутності чи інтелекту.

— Е-е-м-м-м... — знову протягнув він, доволі впевнений, що впізнав форму птаха. Помилитися тут було вкрай складно.

— Е-е...

«Скажи щось розумне! — загорланив його розум на себе. — Тільки не стій тут і не белькочи, наче якийсь недоумкуватий!».

«І що ж мені в біса слід сказати?» — гаркнув Гаррін розум у відповідь.

«Що завгодно!».

«Маєш на увазі, що завгодно, окрім того, що Фоукс — це курча?».

«Так! Що завгодно, тільки не це!».

— Отже, ем, яка магія доступна феніксам, м-м?

— Їхні сльози цілющі. Вони породження полум'я, тож переміщатися на будь-які відстані їм не складніше, ніж вогню згаснути в одному місці й спалахнути деінде. Величезне навантаження вродженої магії швидко зістарює їхні тіла, а втім, якщо когось і можна в цьому світі назвати невмирущими, то саме цих створінь. Адже щоразу, як феніксове тіло більше не спроможне йому слугувати, він спалахує жертвним вогнем, залишаючи по собі пташеня або подеколи яйце.

Дамблдор підійшов ближче й похмуро огледів курча:

— Гм... Якийсь він блідуватий.

Не встиг Гаррі цілковито усвідомити цю фразу, як курча вже палало. Воно відкрило дзьоба, проте навіть не встигло квокнути, перш ніж зачохнути й взятися попелом. Вогонь палахкотів недовго, яскраво й цілковито ізольовано: запаху горіння не відчувалося. За кілька секунд усе скінчилося, лишилася лише дрібна, жалюгідна купка попелу на золотому помості.

— Не треба жахатися, Гаррі! Фоукс не постраждав.

Дамблдор опустив руку до кишені, а потім тією ж рукою покопирсався в попелі й показав маленьке жовтувате яйце:

— Дивися, ось яйце!

— О... Ова... Дивовижно...

— Але тепер нам справді варто переходити до справ, — Дамблдор залишив яйце в курячому попелі, повернувся до трону та всівся. — Зрештою, вже майже час вечеряти, а ми не хочемо використовувати наші часовороти.

У внутрішньому уряді Гаррі тривала відчайдушна боротьба. Слизеринець і гафелпафець перебігли на іншу сторону, коли побачили, що директор Гогвортсу спалив курча.

— Так, справи, — вимовили губи Гаррі. — А потім вечеря.

«Ти знову скидаєшся на недоумкуватого», — зауважив його внутрішній критик.

— Що ж, — мовив Дамблдор. — На жаль, я маю зізнатися, Гаррі. Зізнатися й попросити вибачення.

— Вибачення — це добре.

«Це взагалі не має сенсу! Що я верзу?».

— Можливо, — старий чарівник зітхнув, — ти зміниш думку, коли все почуєш. Боюся, Гаррі, я маніпулював тобою все твоє життя. Це я передав тебе під опіку твоїх злих названих батьків...

— Мої названі батьки не злі! — бовкнув Гаррі. — Маю на

увазі, *просто* батьки!

— Не злі? — Дамблдор здавався здивованим і розчарованим. — Анітрішечки не злі? Це не вкладається в закономірність...

Внутрішній слизеринець волав на всю ментальну горлянку: «СТУЛИ ПЕЛЬКУ, ДУРНЮ, ВІН ЗАБЕРЕ ТЕБЕ ВІД НИХ!».

— Ні, ні, — губи Гаррі завмерли в страшній гримасі, — я просто щадив ваші почуття, а взагалі, вони дуже злі...

— Невже? — директор нахилився вперед, уважно його роздивляючись. — А що вони роблять?

«Відповідай швидко».

— Вони, ем, я повинен розв'язувати посуд і мити задачі, і вони не дозволяють мені читати багато книжок, і...

— А, добре, радий це чути. — Дамблдор знову сперся на спинку стільця, сумно усміхаючись. — Тоді вибач мені за *це*. Про що це я? А, звісно. Мені прикро це казати, Гаррі, проте я відповідальний фактично за все погане у твоєму житті. Ти, напевно, дуже через це розізлишся.

— Так, я дуже злий! Ар-р-р!

Внутрішній критик Гаррі миттєво присудив йому нагороду «За найгіршу акторську гру в історії часу».

— Я просто хотів, щоб ти знав. Хотів сказати тобі якомога раніше, на випадок, якщо пізніше з одним із нас щось станеться, що мені справді, справді шкода. За все, що вже було, і все, що буде, — в очах старого чарівника зблиснули сльози.

— І я дуже злий! Такий злий, що хочу прямо зараз піти, якщо вам більше нічого додати!

«Просто ЙДИ, доки він не спалив тебе!» — верескнули слизеринець, гафелпафець і грифіндорець.

— Розумію. Тоді останнє. Гаррі, навіть *не пробуй* потикатися до забороненого коридору на четвертому поверсі. Тобі в жодному разі не вдасться пройти всі пастки, а я не хочу,

щоб ти постраждав, намагаючись це зробити. Насправді, не думаю, що ти зможеш бодай відчинити перші двері, адже вони замкнені, а тобі невідоме закляття «Алогомора»...

Гаррі крутнувся й дмухнув до виходу якомога швидше, дверна ручка повернулася без жодного опору. Він помчав униз спіральними сходами, хоч вони й крутилися, ледь не перечіпаючись через власні ноги. За мить він уже спустився, гаргуйль відступив, і Гаррі кулею вилетів зі сходів.

***

Гаррі Поттер.

Щось було негаразд із Гаррі Поттером.

Зрештою, четвер був у всіх, але ось це все, здавалося, коїлося лише з ним.

О 18:21 Гаррі Поттер, що кулею вилетів зі сходів й чимдуж пришвидшувався, налетів прямо на Мінерву Макґонегел, коли та повертала з-за рогу дорогою до кабінету директора.

На щастя, ніхто не постраждав. Як пояснили були Гаррі трохи раніше того дня (коли він відмовився й близько підходити до мітли), бладжери для квідичу робили із суцільного заліза для того, щоб хоч якось зашкодити гравцям, адже зазвичай чарівники набагато легше витримували зіткнення, ніж маґли.

Гаррі й професорка Макґонегел обидвое опинилися на підлозі, а пергаменти з її рук — по всьому коридорі.

Запала жахлива, жахлива тиша.

— Гаррі Поттере, — видихнула професорка Макґонегел, що лежала на підлозі недалеко від Гаррі. Її голос перейшов майже на вереск: — *Що ви робили в кабінеті директора?*

— Нічого! — пискнув Гаррі.

— Ви розмовляли про професора захисту?

— Ні! Дамблдор покликав мене до себе, дав мені цей великий камінь, сказав, що це камінь мого батька, і звелів усюди його носити!

Запала чергова жаклива тиша.

— Зрозуміло, — вже трохи спокійніше промовила професорка Макґонегел. Вона підвелася, обтрусилася й люто зиркнула на розметані пергаменти, що злетілися в охайний стосик і поквапом поверталися вздовж стіни коридору, ніби хотіли сховатися від її погляду. — Мої співчуття, містере Поттер. І вибачте, що сумнівалася у вас.

— Професорко Макґонегел, — його голос тремтів. Він відштовхнувся від підлоги, підвівся й поглянув на її надійне обличчя *нормальної людини*. — Професорко Макґонегел...

— Так, містере Поттер?

— Як гадаєте... мені варто носити повсюди камінь мого батька? — тихо запитав він.

— Боюся, це між вами й директором, — вона зітхнула й завагалася. — Варто зазначити, що цілковито ігнорувати директора майже ніколи не буває мудро. Мені справді шкода, що перед вами така дилема, містере Поттер, і якщо я якось можу допомогти вам із рішенням, яке ви ухвалите...

— Ем... Насправді мені щойно подумалося, що коли я знатиму як, то міг би трансфігурувати камінь на перстень і носити його на пальці. Якби ви могли навчити мене підтримувати таку трансфігурацію...

— Добре, що спершу ви спитали мене, — вона посуворішала. — Якби ви втратили контроль над трансфігурацією, зворотний процес відрізав би вам палець і, мабуть, розірвав руку навпіл. У вашому віці навіть перстень є завеликою ціллю для необмеженої в часі підтримки трансфігурації без серйозного виснаження вашої магії. Проте я можу замовити перстень з оправою для коштовного каменя — маленького

коштовного каменя, що торкатиметься вашої шкіри. Тоді ви зможете почати тренуватися підтримувати безпечний об'єкт, як-от зефір. Коли ви успішно підтримуватимете трансфігурацію протягом цілого місяця, навіть уві сні, я дозволю вам трансфігурувати, кге́м, камінь вашого батька... — її голос затих. — Директор *справді* сказав...

— Так. Ем... гм...

— Це трохи дивно навіть для нього, — професорка Макґонегел зітхнула, нагнулася й підняла стос пергаментів. — Мені шкода щодо цього, містере Поттер. Ще раз вибачте, що не довіряла вам. Проте тепер моя черга побачити директора.

— О... Хай щастить, напевно. Е-е...

— Дякую, містере Поттер.

— Ем...

Професорка Макґонегел підійшла до гаргуйля, нечутно вимовила пароль і ступила на спіральні сходи, що оберталися. Вона почала підійматися, гаргуйль почав повертатися на місце, і її вже майже не було видно...

— *Професорко Макґонегел, директор спалив курча!*

— Він що...

Розділ 18. Ієрархії домінування

Будь-яку достатньо просунуту Дж. К. Ролінг неможливо
відрізнити від магії.

— Звучить як щось, що я б зробив, чи не так?

***

Ранок п'ятниці, сніданок. Гаррі відкусив величезний шматок тоста й спробував нагадати своєму мозкові, що швидко вмивання їжі аж ніяк не наблизить його до підземель. У будь-якому разі, є ще ціла година для навчання між сніданком і початком зіль і настоянок.

Але ж підземелля! У Гогвортсі! Його уява вже замальовувала провалля, вузькі містки, канделябри зі смолоскипами й латки іскристого моху. Чи водяться там щури? А дракони?

— Гаррі Поттере, — пролунав ледь чутний голос позаду.

Гаррі озирнувся через плече й побачив схвильованого Ерні Макмілана, одягнутого в охайну мантію з жовтою облямівкою.

— Невіл вважає, що мені варто попередити тебе, — тихо мовив він. — Гадаю, він має рацію. Будь обережним на сьогоднішньому уроці настоянок. Старші гафелпафці розповіли, що професор Снейп може дуже паскудно ставитися до тих, хто йому не подобається, тобто до більшості людей, що не є слизеринцями. Якщо ти зухвало з ним розмовлятимеш... це може погано скінчитися для тебе, судячи з того, що я чув.

Просто не висовуйся й доклади всіх зусиль, щоб він тебе не помітив.

Якийсь час Гаррі все це перетравлював, а потім здійняв брови. Він дуже хотів навчитися рухати лише однією бровою, як Спок, проте це йому ніяк не вдавалося.

— Дякую. Можливо, ти врятував мене від страшної халепи.

Ерні кивнув і вернувся до гафелпафського стола, а Гаррі — до свого тоста, однак встиг відкусити лише кілька шматочків, як йому знову хтось завадив:

— Перепрошую.

Обернувшись, він побачив старшого й дещо стривоженого рейвенкловця.

Трохи пізніше Гаррі доїдав третій таріль бекону. Він узяв собі за правило добряче снідати вранці — завжди можна було не налягати на обід, якщо не виникне потреби повертатися в часі. І ось позаду вкотре пролунало:

— Гаррі?

— Так, — втомлено відповів він, — я постараюся не привертати уваги професора Снейпа...

— О, та це безнадійно, — запевнив Фред.

— Цілковито безнадійно, — підхопив Джордж.

— Тому ми попросили ельфів-домовиків спекти тобі торт, — сказав Фред.

— Ми поставимо туди стільки свічок, скільки ти втрапиш очок Рейвенклову, — додав Джордж.

— І влаштуємо на твою честь вечірку за грифіндорським столом під час обіду, — пообіцяв Фред.

— Сподіваємося, це тебе підбадьорить, — завершив Джордж.

Гаррі проковтнув останній шматок бекону й обернувся:

— Гаррад. Після професора Бінса я вже не збирався таке

питати, чесно, проте якщо професор Снейп *настільки* жахливий, то чому його не звільнять?

— Звільнять? — здивувався Фред.

— Маєш на увазі, вкажуть на двері? — уточнив Джордж.

— Так. Саме це роблять із поганими вчителями. Їх звільняють, відтак наймають натомість кращих. Я так розумію, профспілок чи контрактів із працівниками тут немає?

Фред із Джорджем спохмурніли — так могли б спохмурніти старійшини племені збирачів і мисливців, якби їм хтось намагався розтлумачити диференціальні рівняння.

— Не знаю, — озвався Фред дещо згодом. — Я про це ніколи не думав.

— Я теж, — підтакнув Джордж.

— Ага, — кинув Гаррі, — частенько таке чую. До зустрічі за обідом, хлопці, і не ображайтеся, якщо на торті не буде жодної свічки.

Фред із Джорджем розсміялися, ніби почули дотепний жарт, вклонилися й пішли назад до грифіндорців. Гаррі ж повернувся до сніданку й ухопив кекс. Він уже наївся, проте щось йому підказувало, що цього ранку він витратить багато калорій.

Поїдаючи кекс, Гаррі згадував зустріч із найгіршим наразі вчителем — привидом, професором історії Бінсом. Якщо вірити всьому, що Герміона розповідала була про привидів, то навряд чи їх можна було вважати повністю свідомими. Привиди не могли похвалитися жодним відомим відкриттям чи витвором мистецтва, хай ким вони були за життя, ще й частенько забували, котре нині сторіччя. Герміона стверджувала, що привиди є чимось на кшталт випадкових портретів, випалених у доквіллі викидом психічної енергії під час раптової смерті чарівника.

Гаррі траплялися дурні викладачі протягом безплідних набігів на маглівську освіту; його тато, звісно, куди ретель-

ніше добирав репетиторів-випускників. Проте на історії він вперше побачив учителя, що буквально не мав інтелекту.

І це давалося знаки. Гаррі здався був за п'ять хвилин і взявся читати підручник. А коли стало зрозуміло, що «професор Бінс» не заперечуватиме, ще й дістав із капшучка вушні затички.

Привиди могли обійтися без зарплатні? Вся річ у цім? Чи в Гогвортсі навіть смерть не вважалася вагомою причиною для звільнення?

Наразі ж скидалося на те, що професор Снейп мав звичку ставитися цілковито жакливо до всіх, крім слизеринців, і нікому навіть не спало на думку розпрощатися з ним. А директор спалив був курча.

— Перепрошую, — почувся схвильований голос позаду.

— Присягаюся, — Гаррі не завдав собі клопоту, щоб обернутися, — це місце на вісім із половиною відсотків таке ж поганюче, як і Оксфорд у татових оповідях.

***

Гаррі тупотів кам'яними коридорами. Він був ображеним, роздратованим і розлюченим водночас.

— Підземелля! — прошипів Гаррі. — *Підземелля!* Це не підземелля! Це підвал! *Підвал!*

Деякі рейвенкловки дивно на нього поглядали. Хлопці вже не зважали.

З огляду на все, поверх, що на ньому розміщувався клас настоянок, називався «підземеллям» лише тому, що був під землею та трохи прохолоднішим за решту замку.

У Гогвортсі! У Гогвортсі! Гаррі чекав усе своє життя, та мусив чекати ще й досі. Якщо десь на поверхні Землі й існувало місце з пристойними підземеллями, то це мав бути Гогвортс!

Невже йому доведеться будувати власний замок, щоб побачити одну невеличку безодню?

Невдовзі вони дісталися власне класу настоянок, і Гаррі значно підбадьорився. На полицях, що покривали кожен сантиметр стін між шафами, містилися величезні банки з дивними законсервованими в рідині створіннями. Він уже прочитав був достатньо, щоб розпізнати деяких із них. Наприклад, забрисканську фонтему. А півметровий павук хоч і скидався на акромантула, та все ж ним не був — замалий. Гаррі спробував уточнити в Герміони, однак та не виявляла жодного бажання дивитися в будь-якому напрямку, у якому він вказував.

Гаррі роздивлявся величезну кулю пороху з очима й ногами, аж раптом убивця ковзнув до кімнати — саме така думка саянула йому найперше, коли він побачив професора Северуса Снейпа. Якась невловна смертоносність була в тому, як цей чоловік рухався між шкільними партами. Мантію він мав занедбану, а волосся — масне й брудне. Щось у ньому нагадувало Луціуса, хоча схожості між ними не було жодної. Складалося враження, що Луціус уб'є з бездоганною елегантністю, а цей просто уб'є.

— Сідайте, — звелів професор Северус Снейп. — Хутко.

Гаррі й декілька інших дітей, що стояли й розмовляли, кинулися займати місця. Він планував був сісти поруч із Герміоною, проте якось опинився за найближчим до Джастіна Фінч-Флечлі столом (це було здвоєне заняття Рейвенклоу й Гафелпафу), тобто на два столи лівіше від Герміони.

Северус сів за вчительський стіл і без жодного переходу чи вступу сказав:

— Анна Ебот.

— Тут, — відгукнулася Анна дещо тремким голосом.

— Сьюзен Боунз.

— Присутня.

Ніхто не наважувався порушити цю процедуру жодним зайвим словом, доки:

— А-а. Гаррі Поттер. Наша нова... *знаменитість*.

— Знаменитість присутня, *сер*.

Половина класу здригнулася. На обличчях деяких розумніших учнів раптом проявилось бажання втекти за двері, доки кімната ще на місці. Северус очікувально посміхнувся й назвав наступне в списку ім'я.

Гаррі подумки зітхнув. Все відбулося надто швидко, щоб він устиг щось вдіяти. І нехай. Хтозна-чому, але очевидно, що цей чоловік уже його не вподобав. І якщо вже задуматися, хай професор настоянок нападе ліпше на нього, ніж, скажімо, на Невіла чи Герміону. Гаррі був куди спроможнішим захистити себе. Напевно, все це на краще.

Покінчивши з повною перевіркою присутності, Северус обвів поглядом клас. Його порожні очі нагадували нічне небо без зірок.

— Ви прийшли сюди, — він говорив так тихо, що учням за задніми столами довелося нашорошити вуха, — навчитися тонкої науки й точного мистецтва виготовлення магічного зілля. Оскільки ми тут не будемо махати, як дурні, паличками, чимало з вас не повірить, що це справжня магія. Я й не сподіваюся, що ви справді збагнете всю красу повільного кипіння казана, коли навколо клубочиться пара, всю невольну силу рідини, яка розтікається людськими судинами, — голос лився ніжно й зловісно, — одурманюючи розум і заворожуючи почуття... — це ставало дедалі моторошнішим. — Я можу вас навчити зберігати у пляшках славу, готувати популярність, навіть закорковувати смерть — якщо, звісно, ви не збіговисько телепнів, яких мені переважно доводиться вчити.

Северус якось помітив Гаррін скептицизм — принаймні раптом перевів погляд туди, де той сидів.

— Поттере! — гаркнув професор. — Що я отримаю, додавши змелений корінь асфоделя до полинової настоянки?

— Хіба це було в «Магічних зіллях та настоянках»? — закліпав Гаррі. — Я щойно дочитав, не пригадую там нічого з полином...

Герміона здійняла руку. Гаррі осудливо на неї глянув, через що вона підняла руку ще вище.

— Так-так... — шовковисто протягнув Северус. — Слава, як бачиш, — це ще не все.

— Та ну? Але ж ви щойно пообіцяли, що навчите нас зберігати славу в пляшках. Скажіть, як саме це працює? Варто лише випити — і все, ти знаменитість?

Три чверті класу здригнулися. Герміона повільно опустила руку. Нічого дивного. Нехай вона й була його суперницею, та навряд чи хотіла грати на руку професорові, коли стало очевидно, що той свідомо намагається принизити Гаррі.

Гаррі з усіх сил намагався тримати себе в руках, хоч спершу й захотілося відповісти «Абракадабро».

— Спробуймо ще раз, — сказав Северус. — Поттере, де б ти шукав, якби я звелів тобі шукати безоар?

— Цього теж немає в підручнику, проте в одній маглівській книжці я читав, що безоаровий камінь — це маса скам'янілого волосся, що його можна знайти в людському шлунку, і люди колись вірили, що він зцілює від усіх отрут...

— Неправильно. Безоар можна знайти в цапиному шлунку, він не складається з волосся й зцілить від більшості отрут, однак не від усіх.

— Я не стверджував, що зцілить. Я переповідав прочитане в одній маглівській книжці...

— Нікого не цікавлять твої жалюгідні маглівські книжки. Остання спроба. Яка різниця, Поттере, між аконітом і тоєю?

Це стало останньою краплею.

— А знаєте, — крижаним тоном мовив Гаррі, — одна з моїх цікавезних маглівських книжок описує, як учасникам деякого дослідження вдавалося справляти враження великих розумників, ставлячи питання про випадкові факти, відомі лише їм. Як виявилось, глядачі звертали увагу лише на те, що одні люди знали відповіді, а інші — ні, але не помічали, що правильно відповідали самі лише автори цих питань. Вони не помічали несправедливості гри. Отже, професоре, чи можете ви назвати кількість електронів на зовнішній оболонці атома вуглецю?

— Чотири, — усмішка Северуса поширшала. — Втім, це нікому не потрібний і не вартий записування факт. Тож знай, Поттере: асфодель, або жовтий нарцис, і полин утворюють одне з найсильніших снодійних зілляв, що називається смертельним ковтком. Аконіт і тоя — це дві назви однієї рослини, відомої ще під назвою борець, що ти знав би, якби прочитав «Тисячу магічних трав і грибів». Гадав, що немає потреби розгортати книжку перед тим, як прийти, га, Поттере? Решта має записати це, щоб не бути такими невігласами, як він, — Северус зробив павзу. Видавалося, він був доволі задоволеним собою. — І це буде... п'ять очок? Ні, хай навіть десять очок із Рейвенклову за нахабство.

Декілька учнів, серед них і Герміона, скрикнуло.

— Професоре Северусе Снейпе, — дошкульно звернувся Гаррі. — Я не знаю, що я такого зробив, щоб заслужити на вашу ворожість. Якщо ви маєте зі мною якісь проблеми, невідомі мені, то пропоную...

— Замовкни, Поттере. Ще десять очок із Рейвенклову. Всі інші — розгорніть підручники на третій сторінці.

Гаррі відчув, як йому легенько заціпало в горлі, очі ж лишалися сухими. Якщо плач не належав до ефективних стратегій знищення цього професора настоянок, то плакати

не було сенсу. Гаррі повільно сів дуже прямо. Усю його кров ніби викачали й замінили на рідкий азот. Він знав, що намагався був стримуватися, проте вже не міг згадати чому.

— Гаррі, — розпачливо зашепотіла Герміона через два столи, — припини, будь ласка, все гаразд, це не враховується...

— Ляси точимо в класі, Грейнджер? Три...

— Отже, — залунав голос, холодніший від нуля за Кельвіном. — Як тут подати формальну скаргу на професора, що зловживає своїм становищем? Треба поговорити із заступницею директора, написати листа до ради опікунів... Якщо ваша ласка, чи не могли б ви пояснити цю процедуру?

Весь клас цілковито завмер.

— Місяць відпрацювань, Поттере, — Северус заусміхався ще ширше.

— Я відмовляюся визнавати ваш авторитет як учителя й не виконуватиму ніяких ваших відпрацювань.

Люди припинили дихати. Усмішка здиміла з Северусового обличчя.

— Тоді тебе... — він раптом замовк.

— «Виключать», ви хотіли сказати? — Гаррі похмуро посміхнувся. — Однак потім засумнівалися, чи зможете втілити цю погрозу в життя, або злякалися наслідків. Я, з другого боку, ані сумніваюся в можливості, ані боюся перспективи знайти школу з адекватнішими вчителями. Можливо, найму приватних репетиторів, як я вже звик, і навчатимуся з моєю повною швидкістю. Грошей у моєму сховищі вдосталь — щось там із винагородами за перемогу над Темним Лордом. Проте в Гогвортсі є вчителі, що мені доволі подобаються, отже, гадаю, легше буде вигадати натомість якийсь спосіб позбутися вас.

— Позбутися мене? — тепер уже Северус скривив губи в похмурій гримасі. — Яка кумедна вигадка. І як же ти цього

доб'єшся, Поттере?

— Я так розумію, на вас уже існує чимало скарг від учнів і їхніх батьків, — здогад, але вірогідний, — а тому постає питання: чому ви досі тут. Невже тут настільки суцужно з грішми, що Гогвортс не має змоги найняти справжнього професора настоянок? Якщо це так, я міг би підкинути копійчку. Певен, що вдасться знайти компетентнішого вчителя, якщо запропонувати вдвічі більшу за вашу зарплатню.

Два крижані стовпи випромінювали зимовий холод по всій кімнаті.

— Ти з'ясуєш, — лагідно мовив Северус, — що раду опікунів аніскілечки не зацікавить твоя пропозиція.

— Луціус... *Ось чому* ви досі тут. Напевно, варто з ним побалакати. Наскільки мені відомо, він жадає зустрічі зі мною. Цікаво, чи маю я щось, що він хоче?..

Герміона розпачливо хитала головою. Гаррі помітив це краєм ока, проте всю увагу зосередив на своєму противникові.

— Ти страшенно нетямуще хлопча, — на обличчі Северуса не лишилося й сліду веселощів. — У тебе не знайдеться нічого, що Луціус цінував би вище за мою дружбу. А якщо й так, я маю інших союзників, — його голос посуворішав. — Мені дедалі важче повірити, що тебе не відсортували до Слизерину. Як тобі вдалося уникнути мого гуртожитку? А, звісно, бо Сортувальний Капелюх заявив був, що він *пожартував*. Уперше за всю відому історію. Про що ти насправді *балакав* із Сортувальним Капелюхом, Поттере? Ти мав щось, що він хотів?

Гаррі втупився в холодні Северусові зіниці, як у пам'яті виринула засторога Сортувального Капелюха: не дивитися нікому в очі, думаючи про... Він опустив погляд на вчительський стіл.

— З якою дивовижною впертістю ти уникаєш мого погля-

ду, Поттере!

Гаррі ошелешило раптове усвідомлення:

— То це про вас попереджав Сортувальний Капелюх!

— Що? — у голосі Северуса звучало щире здивування, хоча, звісно, Гаррі не бачив його обличчя.

Гаррі підвівся з-за стола. Звідкілясь, куди він не дивився, злісно пролунало:

— Сядь, Поттере.

Гаррі проігнорував це й огледів кімнату.

— Я не збираюся дозволяти одному непрофесійному вчителю псувати моє життя в Гогвортсі, — надзвичайно спокійно виголосив він. — Я маю намір покинути цей клас і або найняти репетитора, що навчатиме мене зіллів і настоянок, доки я тут, або, якщо виявиться, що рада й справді така твердолоба, опаную цей предмет влітку. Якщо хтось тут вирішить, що не бажає зносити приниження від цього чоловіка, мої заняття будуть відкритими для вас.

— Сядь, Поттере!

Гаррі швидко перетнув клас і схопився за дверну ручку, однак та не піддалася. Він повільно обернувся, глянув на мить на недобру посмішку Северуса й нагадався, що треба відвернутися.

— Відчиніть двері.

— Ні.

— Ви змушуєте мене почуватися в небезпеці, — цей крижаний голос зовсім не походив на Гаррін, — а це помилка.

— І що ж ти, хлопчисько, — засміявся Северус, — збираєшся з цим робити?

Шість широких кроків від дверей — і Гаррі став поблизу заднього ряду столів. Він випростався й підняв праву руку одним жажливим рухом, наготувавшись клацати пальцями. Невіл заволав і пірнув під стіл. Інші діти інстинктивно відса-

хнулися чи затулилися руками.

— *Гаррі, не треба!* — вереснула Герміона. — Хай що ти задумав, не роби цього!

— Ви що всі, *показилися?* — гримнув Северус.

Гаррі повільно опустив руку й дещо тихіше пояснив:

— Я не збирався шкодити йому, Герміоно. Я просто хотів підірвати двері.

Втім, йому саме пригадалася заборона трансфігурувати на речі, що мають згоріти, тож повернутися в часі й попросити Фреда з Джорджем трансфігурувати щось на точно виміряну кількість вибухівки більше не здавалося вдалою ідеєю.

— *Сіленціо*, — розлігся Северусів голос.

«Що?» — спробував сказати Гаррі, але з нього не вирвалося ані звуку.

— Це вже сміховинно. Гадаю, тобі дозволили знайти на свою голову вдосталь проблем на сьогодні, Поттере. Ти найбільш неслухняний і капосний учень за моєї пам'яті. Не пригадую, скільки зараз очок має Рейвенклов, та впевнений, що зможу забрати їх усіх. Десять очок із Рейвенклову. Десять очок із Рейвенклову. Десять очок із Рейвенклову! П'ятдесят очок із Рейвенклову! Тепер сядь і дивися, як решта класу навчається!

Гаррі засунув руку до капшучка й спробував прикликати маркер, проте, звісно, не зміг. На мить це його зупинило, та потім він додумався вивести M-A-R-K-E-R рухами пальця, і це спрацювало. B-L-O-K-N-O-T — і ось він має блокнот. Гаррі хутко підійшов до вільного стола (не того, за яким сидів раніше) і написав коротке повідомлення. Він відірвав аркуш, поклав маркер і блокнот до кишені мантиї, щоб тримати їх напохваті, і підняв своє повідомлення, показуючи його не Снейпові, а решті класу.

Я йду

КОМУСЬ ЩЕ

ТРЕБА ЗВІДСИ ВИБРАТИСЯ?

— Ти божевільний, Поттере, — зневажливо процідив Северус.

Крім цього, ніхто не вимовив і слова. Гаррі іронічно вклонився вчительському столу, пройшовся вздовж стіни, швидко відчинив шафу, заліз у неї та хряснув за собою дверцятами. Роздалося приглушене клацання пальцями, і запала тиша.

Учні здивовано й налякано презиралися. Обличчя майстра-зіллевара спотворила лють. Він гігантськими кроками підійшов до шафи й відчинив її.

Там нікого не було.

***

Годиною раніше Гаррі прислухався зсередини зачиненої шафи. Ззовні не долиняло жодного звуку, проте ризикувати не варто було. Він прикликав пальцями П-Л-А-Щ і, ставши невидимим, обережно й повільно прочинив шафу й визирнув назовні. Видавалося, що клас стояв порожнім, а входні двері — незамкненими.

Уже коли Гаррі покинув небезпечну територію й опинився під покровом невидимості у звичайному коридорі, частина його гніву почала розсіюватися. Він усвідомив, що він щойно накоїв.

Що він щойно накоїв.

Гарріне невидиме обличчя застигло від всеохопного жаху. Він тепер ворогував зі вчителем на втричі вищому рівні, ніж усі його попередні сутички. Він погрожував піти з Гогвортсу, і, можливо, йому доведеться це зробити. Він втратив усі очки Рейвенклоу й використав часоворот...

Його уява зображала, як батьки кричать на нього через

виключення, як професорка Макґонегел розчарована ним, і все це було надто боляче. Він не міг витримати цього, він *не міг вигадати, як врятуватися...*

Гаррі дозволив собі припустити: якщо вже він вскочив у цю халепу через гнів, то, можливо, розгнівавшись, можна буде знайти й вихід; усе якимось чіткішало, коли він злився. А думку, що спокійний він просто не переживе зустрічі з цим майбутнім, просто прогнав і взявся пригадувати пекуче припущення...

«Так-так... Слава, як бачиш, — це ще не все».

«Десять очок із Рейвенклоу за нахабство».

Заспокійливий холод розлився його венами, ніби хвиля відбилася й повернулася від якогось хвилерізу, і Гаррі видихнув.

Гаразд. Знову нормальний.

А взагалі, незлий він трохи його розчаровував тим, що так розклеївся й хотів лише викрутитися з халепи. Професор Северус Снейп був *загальною* проблемою. Звичайний Гаррі забув про це й думав лише про *свою* безпеку. А на решту жертв начхати? Питання не в тому, як захистити себе, а в тому, як знищити цього професора настоянок.

«І це моя темна сторона, га? Трохи упереджений термін. Моя світла сторона видається більш егоїстичною й лякливою, не кажучи вже про спантеличеність і паніку».

Тепер, коли він мислив чітко, не менш очевидними були його дальші кроки. Гаррі вже мав додаткову годину, щоб підготуватися, і міг дістати ще п'ять, якщо буде потрібно...

***

Мінерва Макґонегел чекала в кабінеті директора.

За столом на своєму м'якому троні височів Дамблдор,

одягнутий в офіційну чотиришарову лавандову мантію. З одного боку від нього на стільці сиділа Мінерва, а з другого — Северус. Навпроти стояв порожній дерев'яний ослінчик. Вони чекали на Гаррі Поттера.

«Гаррі, — розпачливо думала Мінерва, — ти ж обіцяв не кусати вчителів!».

Перед її очима дуже чітко постало зле Гарріне обличчя та його сердита відповідь: «Я казав, що не кусатиму нікого, хто не кусатиметься першим!».

У двері постукали.

— Заходьте! — відгукнувся Дамблдор.

Двері розчахнулися, і зайшов Гаррі Поттер. Мінерва ледве стримала зойк: він був спокійним, зібраним і цілковито себе контролював.

— Доброго ран... — Гаррі несподівано замовк і роззявив рота.

Мінерва простежила за його поглядом і побачила, що він витріщився на Фоукса, який сидів на своїй золотій жердині. Фенікс змахнув яскравими багряно-золотими крилами — наче полум'я замерехтіло — і схилив голову, злегка кивнувши хлопчикові.

Гаррі витріщився на директора, а той підморгнув у відповідь. Мінерві здалося, що вона чогось не знає.

Раптом його обличчя затьмарилося, а спокій похитнувся. Вона спостерегла в хлопчикових очах страх, потім злість, відтак Гаррі знову опанував себе.

Спина Мінерви взялася сіротами. Щось тут не так.

— Будь ласка, сідай, — Дамблдор знову прибрав серйозного вигляду.

Гаррі сів.

— Отже, Гаррі, — почав Дамблдор, — я вислухав доповідь про сьогоднішній день від професора Снейпа. Хотілося б та-

кож почути твою версію подій, якщо твоя ласка.

— Усе доволі просто, — похмуро відповів Гаррі, окинувши Северуса несхвальним поглядом. — Він намагався збиткуватися з мене так само, як збиткувався з кожного учня цієї школи, крім слизеринців, відколи Луціус підсунув його вам. Що стосується подробиць, то я прошу про особисту розмову з вами. Зрештою, ученень, що повідомляє про професора-кривдника, навряд чи може говорити відверто в присутності цього професора.

Цього разу Мінерва не стрималася й голосно охнула, а Северус просто розсміявся.

— Містере Поттер, — директор посуворішав, — негоже намовляти таке на гогвортських професорів. Боюся, що ви дієте на страшенно помилкових підставах. Професор Северус Снейп має мою повну довіру й служить Гогвортсові за моїм велінням, а не Луціуса Мелфоя.

Ненадовго запала тиша. Коли хлопчик знову заговорив, у його голосі чувся лід:

— Я щось пропустив?

— Чимало, містере Поттер. Для початку ви маєте зрозуміти, що метою цієї зустрічі є обговорення вашої поведінки під час ранкового інциденту.

— Цей чоловік тероризує вашу школу роками. Я розмовляв з учнями й назбирав історій, щоб точно вистачило на газетну кампанію з гуртування батьків проти нього. Дехто з молодших дітей плакав, розповідаючи. Я сам ледь не розплакався, коли слухав це все! *Ви дозволили цьому кривдникові уникнути покарання? Ви вчинили так із вашими учнями? Чому?*

Мінерва проковтнула клубок, що підступив їй до горла. Вона... думала про це, подеколи, проте якось ніколи повністю...

— Містере Поттер, — голос директора звучав незвору-

шно, — ця зустріч не про професора Снейпа. Вона про вас і про вашу зневагу до шкільної дисципліни. Професор Снейп запропонував, і я погодився, що три повні місяці відпрацювань буде прийнятною...

— Відхилено, — крижаним тоном обірвав його Гаррі.

Мінерві відібрало мову.

— Це не прохання, містере Поттер, — директор зосередив усю міць свого погляду на хлопцеві. — Це ваше покара...

— Ви поясните, чому дозволяєте цьому чоловікові кривдити дітей, що їх довірили під вашу опіку, а якщо ваші причини виявляться недостатніми, я почну газетну кампанію проти вас.

Мінерва похитнулася від сили цього удару, від такого грубого й неприхованого *lese majeste*. Навіть Северус видавався шокованим.

— Це, Гаррі, було б украй нерозумно, — повільно сказав Дамблдор. — Я головна фігура, що протистоїть Луціусові в цій грі. Вчинивши так, ти сильно зміцниш його позицію, а я не думаю, що ти з ним на одній стороні.

Хлопчик довго мовчав.

— Ця розмова стає особистою, — зрештою озвався він і змахнув рукою в напрямку Северуса, — відішліть його геть.

— Гаррі, — Дамблдор похитав головою, — хіба я не говорив тобі, що Северус Снейп має мою повну довіру?

Хлопчик не приховував свого шоку:

— Його поведінка робить вас вразливим! Я не єдиний, хто може почати газетну кампанію проти вас! Це божевілля! Чому ви це робите?

— Вибач, — директор зітхнув. — Це пов'язано з речами, що їх ти наразі не готовий почути.

Гаррі витріщився на Дамблдора. Потім подивився на Северуса. І знову на Дамблдора.

— Це божевілля, — повільно промовив він. — Ви не стримуєте його, бо гадаєте, що він є *частиною закономірності*. Що Гогвортсові, щоб називатися справжньою магичною школою, потрібен злий майстер-зіллявар, як і привид, що викладає історію.

— Звучить як щось, що я б зробив, чи не так? — усміхнувся Дамблдор.

— Неприйнятно, — категорично виголосив Гаррі. Його погляд став холодним і темним. — Я не терпітиму знуцань чи кривд. Я розглянув багато можливих варіантів владнати цю проблему, проте вихід дуже простий. Піде або цей чоловік, або я.

Мінерва знову охнула. Щось дивне промайнуло в Северусових очах.

— Виключення, містере Поттер, — це погроза, яку в крайньому разі застосовують проти учня, — Дамблдорів погляд теж похолоднішав. — Дітям не заведено лякати нею директора. Це найкраща магична школа в усьому світі, і освіта тут — це нагода, що випадає не кожному. Вам здається, що Гогвортс не проіснує без вас?

Гаррі сидів, гірко посміхаючись. Зненацька Мінерву охопив жах. Звісно, він же не стане...

— Ви забуваєте, що ви не єдиний, хто бачить закономірності. *Ця розмова стає особистою. Відійдіть його...* — Гаррі знову махнув рукою в бік Северуса, проте завмер, не завершивши ані речення, ані жесту.

Мінерва вловила на його обличчі мить, коли він згадав. Зрештою, це ж від неї він дізнався був.

— Містере Поттер, повторюю: я цілковито впевнений у Северусі Снейпі.

— Ви розповіли йому, — прошепотів хлопчик. — Ви повний йолоп.

— Розповів йому що? — Дамблдор залишив образу без

уваги.

— Що Темний Лорд досі живий.

— *Що, заради Мерліна, ти верзеш, Поттере?* — здивовано й розлючено вигукнув Северус.

Гаррі похмуро скривився й мигцем зиркнув на нього:

— О, то ми все ж таки зі Слизерину. Бо я вже почав сумніватися.

Запала тиша.

— Гаррі, — нарешті лагідно мовив Дамблдор, — то про що ти?

— Вибач, Албусе, — прошелестіла Мінерва.

Северус і Дамблдор обернулися до неї.

— Професорка Макгонегел нічого мені не говорила, — хутко й не так спокійно, як раніше, пояснив Гаррі. — Я сам здогадався. Я ж казав: ви не єдиний, хто бачить закономірності. Я здогадався, а вона приховала свою реакцію так само, як Северус, проте не зовсім ідеально: я збагнув, що це було нещиро.

— І я сказала йому, — голос Мінерви трохи тремтів, — що ти, я і Северус — єдині, хто знає.

— Це була поступка: я погрожував, що почну розпитувати абикого, — з Гаррі вирвався смішок. — Взагалі, треба було підійти до когось із вас наодинці й удати, що мені про все відомо; ану ж вдалося б щось вивідати. Це, напевно, не спрацювало б, але спробувати варто було, — він знову посміхнувся. — Погроза досі діє, і я очікую, що одного дня мене *словна* проінформують.

Северус обдарував її повним зневаги поглядом, що його Мінерва зустріла з піднятим підборіддям. Вона знала, що заслужила на це.

Директор сперся на спинку свого м'якого трону. Востаннє Мінерва бачила такий холод у Дамблдорових очах того дня, коли помер його брат.

— І ти погрожуєш кинути нас наодинці з Волдемортом, якщо ми не виконаємо твоїх забаганок?

— Змушений повідомити, — Гаррі різав словами, мов бритвою, — що ви не центр всесвіту. Я погрожую не чаклунській Британії. Я погрожую *вам*. Я не покірний маленький Фродо. Це *мій* похід, і якщо ви хочете долучитися, то грайте за *моїми* правилами.

— Я починаю сумніватися, чи здатні ви бути героєм, містере Поттер, — Дамблдове обличчя досі випромінювало холод.

— Я починаю сумніватися, чи здатні ви бути моїм Гандальфом, *містере Дамблдор*, — пролунала не менш крижана відповідь. — Боромир був принаймні щирою помилкою. Як цей *назгул* прибулдився до мого Братерства?

Мінерва цілковито втратила нить дискусії. Вона глянула на Северуса: чи розуміє він, у чому тут річ. Той усміхався, відвернувшись так, щоб Гаррі не міг цього побачити.

— Гадаю, — повільно мовив Дамблдор, — що з вашого погляду це цілком розумне питання. Отже, містере Поттер, якщо професор Снейп віднині облишить вас у спокої, то ми не повернемося більше до цієї розмови? Чи ви з'являтиметеся тут щотижня з новими вимогами?

— Облишить *мене* в спокої? — Гаррін голос переповнювала лють. — Я не єдина жертва, і вже точно не найвразливіша! *Чи ви забули, наскільки діти беззахисні? Як вони страждають?* Віднині Северус ставитиметься до *кожного* гоґвортського учня з належною та професійною чемністю, інакше ви знайдете собі або іншого майстра-зіллєвара, або іншого героя!

Дамблдор аж зайшовся сміхом. Теплим, щирим сміхом, ніби Гаррі щойно кумедно перед ним станцював. Мінерва не наважувалася поворухнутися. Вона кинула оком на Северуса: той також сидів нерухомо.

— Ви неправильно мене зрозуміли, директоре, — Гаррі ще більше посуворішав, — якщо вважаєте, що це був жарт. Це не прохання. Це ваше покарання.

— Містере Поттер... — почала було Мінерва, тільки от розгубилася, що ще сказати. Вона просто не могла змовчати.

Гаррі жестом велів їй не втручатися й вернувся до розмови з Дамблдором.

— І якщо ви сприйняли мої слова за зневагу, — він дещо збавив суворість у своєму тоні, — то від вас вони звучали не менш зневажливо. Так не спілкуються з тими, кого вважають справжньою людиною, а не підлеглою дитиною. І я ставитимуся до вас так само чемно, як ви до мене...

— Ох, на правду, ще й яку правду, це моє покарання, якщо воно взагалі існує! Ну звісно! Ти шантажуєш мене, щоб врятувати своїх товаришів, а не себе! Не уявляю, чому я вважав інакше! — Дамблдор засміявся ще дужче й тричі стукнув кулаком по столу.

У Гарріних очах промайнула непевність. Він глянув у її бік і вперше звернувся до неї напряму.

— Перепрошую, — він завагався. — Йому треба випити ліків або що?

— Ем... — Мінерва й гадки не мала, що тут відповісти.

— Ну, — Дамблдор витер сльози з очей. — Пробач. Вибач, що перебив. Прошу, шантажуй далі.

Гаррі розкрив рота, відтак знову закрив. Тепер він здавався трохи непевним.

— Ем... Ще він має припинити читати думки учнів.

— Мінерво, — озвався Северус смертельним тоном, — ти...

— Мене попередив Сортувальний Капелюх, — втрутився Гаррі.

— Що?

— Не можу про це говорити. Хай там як, це все. Я все сказав.

Тиша.

— Що тепер? — запитала Мінерва, коли стало зрозуміло, що ніхто більше не збирається говорити.

— Що тепер? — повторив Дамблдор. — Тепер, звісно, герої перемагає.

— *Що?* — скрикнули Северус, Мінерва й Гаррі.

— Безперечно, він загнав нас у безвихідь, — Дамблдор щасливо усміхався. — Проте Гогвортсові *потрібен* злий майстер-зіллевар, інакше що це за магічна школа, чи не так? Як тобі таке: професор Снейп жажливо ставитиметься лише до учнів п'ятого класу й старших?

— *Що?* — перепитали вони втрьох.

— Якщо тебе непокоять саме найвразливіші жертви. Можливо, ти маєш рацію, Гаррі. Можливо, з плином десятиліть я й справді забув, як це — бути дитиною. Знайдімо компроміс. Северус і надалі нечесно роздаватиме очки слизеринцям, нав'язуватиме своєму гуртожиткові погану дисципліну й наганятиме жаху на неслизеринців-п'ятикласників і старших. Для інших він залишиться страхітливим, проте не знущатиметься з них. Він пообіцяє читати думки, лише якщо цього потребуватиме безпека учня. Гогвортс матиме свого злого майстра-зіллєвара, а найвразливіші жертви, з твоїх слів, будуть у безпеці.

Ще ніколи в житті Мінерва Макґонегел не була такою враженою. Вона непевно поглянула на Северуса. Його обличчя нічого не виражало, ніби він ще не вирішив, які емоції показувати.

— Гадаю, це прийнятно, — дещо дивним голосом погодився Гаррі.

— Ви ж несерйозно, — голос Северуса був не менш нейтральним, ніж лице.

— Я надзвичайно це підтримую, — повільно промовила Мінерва. Вона так це підтримувала, що її серце аж калатало під мантією. — Тільки як ми пояснимо це учням? Нехай їх і не дивувало нічого, доки Северус ставився... жахливо до всіх, проте...

— Гаррі може сказати іншим, що він відкрив його страшну таємницю й вдався до невеличкого шантажу, — запропонував Дамблдор. — Зрештою, це правда. Він з'ясував, що Северус читає думки, і, безперечно, шантажував нас.

— Це божевілля! — вибухнув Северус.

— Ва-ха-ха! — пророкотав Дамблдор.

— Ем... — невпевнено протягнув Гаррі. — А якщо хтось спитає, чому кинули п'ятий і вищі класи? Я зрозумію, якщо їм це не сподобається, і ця частина була не зовсім моєю ідеєю...

— Відповіси, що ідея з компромісом належала не тобі й це все, чого ти добився. І відмовляйся розповідати більше. Це також правда. Це мистецтво, ти швидко опануєш його з практикою.

Гаррі повільно кивнув:

— А очки, що їх він зняв із Рейвенклоу?

— Їх не можна повертати.

Це була Мінерва. Гаррі поглянув на неї.

— Мені прикро, містере Поттер, — їй справді було прикро, однак це потрібно було зробити. — *Мусять* існувати якісь наслідки вашого непослуху, інакше ця школа розвалиться на друзки.

— Прийнятно, — сухо кинув Гаррі, знизавши плечима. — Проте надалі Северус не шкодитиме моїм зв'язкам у гуртожитку зняттям очок. А також не марнуватиме мого цінного часу на відпрацювання. Якщо йому здасться, що моя поведінка потребує корекції, нехай ділиться своїм занепокоєнням із професоркою Макґонегел.

— Гаррі, ти підкорятимешся шкільним правилам? — запитала вона. — Чи ти хочеш підвестися над законом, як Северус раніше?

Гаррі подивився на неї. Щось тепле промайнуло в його погляді — ненадовго, доки він це щось не приборкав.

— Я й надалі буду звичайним учнем для всіх вчителів, хто не божевільний чи злий, за умови, що вони не перебуватимуть під тиском від інших із цієї групи, — Гаррі мигцем зиркнув на Северуса, потім повернувся до Дамблдора. — Дайте Мінерві спокій, і я буду звичайним школярем, доки вона тут. Ніяких особливих привілеїв чи недоторканности.

— Чудово, — щиро виголосив Дамблдор. — Слова справжнього героя.

— Також містер Поттер має публічно перепросити за свої сьогоднішні дії, — додала вона.

Гаррі поглянув на неї. Цього разу скептично.

— Ваші витівки заподіяли страшної шкоди шкільній дисципліні, містере Поттер, — пояснила Мінерва. — Її потрібно відновити.

— Гадаю, професорко Макґонегел, ви значно переоцінюєте важливість цієї так званої шкільної дисципліни, особливо на тлі того, що історію тут міг би викладати живий учитель, а учнів ніхто б не катував. Збереження поточної ієрархії та дотримання правил завжди здається куди розумнішим, моральнішим і важливішим, коли ти нагорі й стежиш за правилами, ніж коли ти внизу. Можу процитувати дослідження цього ефекту, якщо треба. Я міг би розповідати декілька годин, проте обличмо це.

— Містере Поттер, — Мінерва похитала головою, — ви недооцінюєте важливість дисципліни, адже самі її не потребуєте...

Вона затнулася. Вийшло якось не так. Северус, Дамблдор і навіть Гаррі дивно на неї дивилися.

— Для навчання, маю на увазі. Не кожна дитина навчається за відсутності авторитету. І це інші учні постраждають, містере Поттер, якщо побачать ваш приклад і почнуть робити те саме.

— Правда понад усе, — Гаррі скривив губи. — Правда в тому, що я не мав злитися, не мав переривати заняття, не мав робити того, що зробив, і я показав усім поганий приклад. Також правдою є те, що Северус Снейп поведився неналежно званню професора Гогвортсу й що відтепер він більше думатиме про скривджені почуття четвертокласників і молодших. Ми обидва можемо встати й сказати правду. Це мене влаштує.

— Помрій, Поттере! — гаркнув Северус.

— Зрештою, — Гаррі гірко посміхнувся, — якщо учні побачать, що правила *для всіх...* і для професорів теж, а не лише для бідолашних і безпорадних дітей, що їм система завдає самих лише страждань... позитивні ефекти для шкільної дисципліни будуть приголомшливими.

Після недовгої павзи Дамблдор пирхнув:

— Мінерва вважає, що ти не маєш права мати стільки правоти.

Погляд Гаррі смикнувся геть від Дамблдора до підлоги:

— *Ви* читаете її думки?

— Здоровий глузд часто плутають із виманологією, — відповів той. — Я обговорю це із Северусом, і в разі його відмови вибачень від тебе не вимагатимуть. А тепер я проголошую цю справу завершеною, принаймні до обіду, — він спинився на хвилюнку. — Втім, боюся, Гаррі, що Мінерва має до тебе ще одне питання, і не внаслідок тиску з мого боку. Мінерво, прошу...

Вона підвелася зі стільця, ледь не впавши. У її крові вирувало забагато адреналіну, а серце билося зашвидко.

— Фоуксе, проведи її, будь ласка, — попрохав директор.

— Мені не... — почала Мінерва.

Дамблдор зиркнув на неї, і вона замовкла.

Фенікс охайним язиком полум'я пролетів через кімнату й приземлився на її плечі. Вона відчула, як крізь мантию тепло розлилося по всьому тілі.

— Будь ласка, ідіть за мною, містере Поттер, — твердо звеліла Мінерва, і вони вийшли за двері.

***

Сходи все оберталися й оберталися, а вони мовчки спустилися. Мінерва й гадки не мала, що сказати. Вона не знала цієї людини, що стояла поруч із нею.

Раптом Фоукс почав наспівувати. Лагідно, м'яко; такими звуками могло б розливатися вогнище, якби воно мало мелодію. Цей мотив заповнив її розум, полегшуючи, втішаючи, вгамовуючи своїми неосяжними доторками...

— Що це таке? — прошепотів Гаррі. Його голос тремтів, був хистким і ламким.

— Пісня фенікса, — відповіла Мінерва майже несвідомо: усю її увагу було прикуто до цієї дивної тихої музики. — Вона теж цілюща.

Гаррі відвернувся, однак Мінерва встигла помітити якусь гіркоту на його обличчі.

Здавалося, ніби спуск тривав дуже довго, а можливо, це лише музика здавалася такою. Виходячи з отвору, що його відкрив гаргуйль, вона твердо тримала Гаррі за руку. Гаргуйль став на своє місце, а Фоукс злетів із її плеча й раптово завис перед хлопчиком. Наче загіпнозований цим полум'ям, що невпинно світилося й мерехтіло, Гаррі витріщився на фенікса.

— Що мені робити, Фоуксе? — тихо запитав він. — Я не

зміг би їх захистити, якби не розізлився.

Фоукс махав крилами, і далі тримаючись перед ним у повітрі. Не лунало ані звуку, крім тріпотіння крил. Спалахнув і згаснув вогонь — і птах зник.

Вони обоє кліпнули, ніби щойно прокинулися — чи, можливо, знову заснули. Мінерва поглянула вниз на Гаррі, що звернув до неї своє світле і юне обличчя.

— Фенікси — це люди? — запитав він. — Тобто чи досить вони розумні, щоб вважатися людьми? Я зміг би розмовляти з Фоуксом, якби знав як?

Вона заплющила на мить обважнілі повіки. Потім ще раз.

— Ні, — її голос дрижав. — Фенікси — це породження могутньої магії. Вона надає їхньому існуванню такої ваги, якої не має жодна проста тварина. Вони вогонь, світло, зцілення, переродження. Але, зрештою, ні.

— Де можна й собі такого дістати?

Мінерва схилилася й обійняла його. Вона не збиралася, проте не бачила іншого виходу. Підвівшись, їй було важко розмовляти. Однак вона мала спитати:

— Що сталося сьогодні, Гаррі?

— Я теж не маю відповідей на жодне важливе питання. Крім того, дуже не хочу про це думати деякий час.

Мінерва знову взяла його за руку, і решту шляху вони пройшли мовчки. Недовго, адже, природно, кабінет заступниці розміщувався поблизу кабінету директора. Вона сіла за стіл, а Гаррі влаштувався навпроти.

— Отже, — прошепотіла Мінерва. Вона віддала б майже що завгодно, щоб не робити цього. Чи щоб це зробив хтось інший. Чи щоб відкласти це на потім. — Є один пункт шкільної дисципліни, щодо якого ви не маєте привілеїв.

— А саме? — уточнив Гаррі.

Він не знав. Ще не здогадався. Їй наче заціпило. Але з цим потрібно розібратися, а вона не ухилитиметься від своїх обов'язків.

— Містере Поттер, подайте мені ваш часоворот, будь ласка.

Весь спокій, подарований феніксом, миттю щез із його обличчя. Мінерва почувалася, ніби щойно штрикнула хлопчика ножем.

— *Hi!* — у паніці скрикнув Гаррі. — Він мені потрібен, я не зможу відвідувати Гогвортс, я не зможу спати!

— Ви зможете спати. Міністерство доставило захисну оболонку для вашого часоворота. Я зачаклую її так, щоб вона відкривалася лише між дев'ятою вечора й північчю.

Гарріне обличчя скривилося:

— Проте... проте мені...

— Містере Поттер, скільки разів ви скористалися своїм часоворотом від понеділка? Скільки додаткових годин?

— Я... Заждіть, треба порахувати... — він поглянув на свій годинник.

Мінерву охопив сум. Так вона й думала.

— Тобто не лише дві години на день. Підозрюю, якби я розпитала ваших сусідів по кімнаті, то з'ясувала б, що ви щосили намагалися лишатися на ногах перед тим, як піти спати о належній годині, а прокидалися все раніше й раніше щоранку. Так?

Його лице надало їй усю необхідну інформацію.

— Містере Поттер, — лагідно мовила вона, — є учні, яким не можна довіряти часоворот, адже в них розвивається залежність. Ми даємо їм зілля, що подовжує цикл сну на потрібну кількість годин, проте вони починають користуватися часоворотом частіше, ніж цього вимагає відвідування занять. І тоді ми його забираємо. Містере Поттер, ви вже зви-

кли вдаватися до часоворота задля розв'язання всіх проблем. Здебільшого дуже недолугого розв'язання. З його допомогою ви забрали нагадайка. Ви зникли з шафи, і це помітили всі інші учні, коли могли натомість повернутися в часі після того, як вийдете, й попросити мене чи когось іншого відчинити двері.

Судячи з Гарріного обличчя, про таке йому не подумалося.

— І, що важливіше, вам слід було просто просидіти заняття професора Снейпа. І спостерігати. І піти опісля. Як ви й вчинили б, якби не мали часоворота. Є учні, яким не можна довіряти часоворот, містере Поттер, і ви є одним із них. Мені шкода.

— Але він мені потрібен! — вихопилося в Гаррі. — А що як мені доведеться втікати від ворожих слизеринців? Завдяки йому я в безпеці...

— Решта дітей у цьому замку ризикує так само, і я запевняю вас: вони виживають. Жоден учень не помирав тут ось уже п'ятдесят років. Містере Поттер, ви передасте мені ваш часоворот. Негайно.

Гаррі скривився від розпачу, проте витяг часоворот з-під мантиї та віддав їй. Мінерва дістала зі стола захисну оболонку, надіслану до Гогвортсу, із клацанням закріпила її навколо піщаного годинника, відтак притулила до неї паличку, щоб накласти закляття.

— *Це нечесно!* — вереснув Гаррі. — Я сьогодні врятував половину Гогвортсу від професора Снейпа, хіба правильно мене карати за це? Я бачив ваше обличчя — ви *ненавиділи* те, як він поводився!

Мінерва деякий час мовчала, зосередившись на чаклуванні. Коли вона завершила й підвела погляд, то знала, що її обличчя суворе. Можливо, вона чинила неправильно. З другого боку, можливо, що й правильно. Перед нею сиділа не-

слухняна дитина, а не наставав кінець світу.

— *Нечесно*, містере Поттер? — гаркнула Мінерва. — Мені довелося надіслати до міністерства *дві доповіді* про публічне використання часоворота — і це *протягом двох днів поспіль!* Будьте *безмежно* вдячні, що вам дозволили зберегти його бодай із такими обмеженнями! Директор зв'язувався через флу, щоб особисто поручитися за вас, і навіть це не допомогло б, якби ви не були Хлопчиком-Що-Вижив!

Гаррі здивовано витріщився на неї. Вона знала, що він бачить люте обличчя професорки МакГонегел.

— Мені прикро, — прошепотів Гаррі придушеним і пригніченим голосом і з очима, повними сліз. — Мені прикро, що я... розчарував вас...

— Мені теж прикро, містере Поттер, — суворо відповіла вона, передаючи йому щойно обмежений часоворот. — Можете йти.

Гаррі розвернувся й, схлипуючи, втік із її кабінету. Вона чула його кроки коридором, а потім звуки зникли, коли двері зачинилися.

— Мені теж прикро, Гаррі, — пролунав шепіт у тихій кімнаті. — Мені теж прикро.

***

П'ятнадцять хвилин по обіді.

З Гаррі ніхто не розмовляв. Дехто з рейвенкловців зиркав на нього злісно, інші — із симпатією, а декотрі з наймолодших учнів навіть кидали на нього захоплені погляди, проте ніхто з ним не розмовляв. Навіть Герміона його уникала.

До нього наблизилися були Фред із Джорджем. Нічого не сказали. Пропозиція була очевидною, як і змога відмовитися

від неї. Гаррі пообіцяв їм підійти після десерту, не раніше. Близнюки кивнули й притьмом здиміли.

Либонь, це через його цілковито нейтральне обличчя ніхто не наважувався заговорити. Либонь, усі гадали, що Гаррі стримує злість чи смуток. Вони знали (адже бачили, як Флітвік забирав його), що він був у кабінеті директора.

Гаррі старався не усміхатися, адже інакше він почав би сміятися, а якби він почав сміятися, то не зупинився б, доки приємні люди в білих халатах не вивезли б його геть.

Це вже було занадто. Це було просто занадто. Гаррі майже повністю перейшов на Темну сторону, а те, що накоїла його темна сторона, у ретроспективі здавалося божевіллям. Вона виборола неможливу перемогу, що могла бути справжньою, а могла бути лише примхою божевільного директора. Вона захистила його друзів. Гаррі просто не міг цього витримати. Йому потрібно було знову послухати пісню Фоукса. Йому потрібен був часоворот, щоб взяти тиху годину на відпочинок, однак такої можливості більше не існувало. Ця втрата відчувалася якоюсь прогалиною в його існуванні, проте Гаррі відганяв від себе такі думки, інакше він почав би сміятися.

Двадцять хвилин. Усі учні, що збиралися пообідати, уже прийшли, і ще майже ніхто не встиг піти.

Дзеленчання ложки пролунало у Великій залі.

— Прошу хвилинку вашої уваги, — оголосив Дамблдор. — Гаррі Поттер хотів би дещо нам повідомити.

Гаррі глибоко вдихнув і підвівся. Підійшов до вчительського стола, прикувавши до себе всі погляди. Він обернувся й подивився на чотири столи. Ставало дедалі важче не всміхатися, але йому вдалося стриматися протягом своєї короткої завченої промови.

— Правда священна, — безбарвно почав він. — Однією з найдорожчих мені речей є значок із написом «Кажі

правду, навіть якщо твій голос тремтить». Отже, правда. Пам'ятайте, я кажу це не тому, що мене змусили, а тому що це правда. Те, що я зробив був на занятті професора Снейпа, було дурним, безглуздим, дитячим, а також неприпустимим порушенням шкільних правил. Я завадив заняттю й забрав у своїх однокласників час для навчання, що його вже не повернути. А все тому, що не спромігся приборкати свій норів. Сподіваюся, що жоден із вас не наслідуватиме мого прикладу. Я справді збираюся докласти зусиль, щоб ніколи більше так не чинити.

Багато дітей тепер дивилося на Гаррі з урочистими нещасними обличчями. Такі фізії були б доречнішими на церемонії прощання з полеглим звитяжцем. Серед молодших грифіндорців якихось інших емоцій майже й не спостерігалося.

Доки Гаррі не підняв руку. Невисоко — інакше комусь це могло здатися сигналом до дій. Він точно не скеровував її в бік Северуса, просто підніс до рівня грудей і легко клацнув пальцями. Цей жест радше побачили, ніж почули. Цілком імовірно, що за вчительським столом його взагалі ніхто не зауважив.

Ця позірна демонстрація непокори викликала несподівані усмішки молодших учнів і грифіндорців, змусила слизеринців зневажливо пирснути, а решту — перекинутися схвильованими поглядами.

— Дякую, — Гаррі зберігав нейтральний вираз обличчя, — це все.

— Дякую, містере Поттер, — сказав директор. — А тепер професор Снейп теж хоче дещо нам повідомити.

Северус плавно підвівся зі свого місця за вчительським столом:

— До мого відома було доведено, що мої власні дії посприяли беззаперечно неприпустимому спалаху люті місте-

ра Поттера, і під час дальшої дискусії я усвідомив, що забув, наскільки легко ранили почуття юних і незрілих...

Залою прокотився гуркіт — багато людей одночасно похлинулося й приглушено кашляло.

— Кабінет зіллів і настоянок, — провадив Северус далі, — це небезпечне місце, і я все ще вважаю, що сувора дисципліна вкрай потрібна. Однак відтепер я братиму до уваги... емоційну крихкість... учнів четвертого класу й молодших. Я не поверну Рейвенклової знятих очок, проте скасовую відпрацювання містера Поттера. Дякую.

З напрямку грифіндорського стола почувся єдиний сплеск долонь. Паличка Северуса опинилася в його руці швидше за блискавку:

— *Квіетус!*

Правопорушника було знезвучено.

— Я все ще вимагатиму дисципліни й поваги від усіх учнів, — холодно сповістив Северус. — Кожен, хто дуркуватиме в моєму класі, пожалкує про це.

Він сів.

— І вам красно дякую! — радісно вигукнув Дамблдор. — Повертаймося до обіду!

І Гаррі, досі не виказуючи жодної емоції, пішов назад до рейвенкловського стола.

Вибухнули розмови. Чітко вдавалося розібрати лише два слова. Найпершим було: «Що...»; з нього починалися речення на кшталт: «Що це було...», «Що в біса...». Другим — «*Брудозникс*»; учні чистили себе, скатертини й одне одного від випущених із рук і виплюнутих від подиву напоїв і їжі.

Деякі діти відверто ридали. Як і професорка Спраут.

За грифіндорським столом, де на Гаррі чекав торт із п'ятдесят однією незапаленою свічкою, Фред прошепотів:

— Видається, Джорджику, це на голову вище за наш рі-

вень.

І від того дня, хай там що Герміона намагалася довести іншим, у Гогвортсі з вуст у вуста всі передавали оповідку, що Гаррі Поттер здатен зробити абсолютно будь-що, варто йому лише клацнути пальцями.

Розділ 19. Відкладена винагорода

Кров для бога крові! Черепа для Джоан Ролінг!

Суворий вираз застиг на обличчі Драко, а його мантія із зеленою облямівкою чомусь здавалася більш офіційною, солідною і взагалі кращою, ніж такі самі на двох хлопцях позаду нього.

— Розкажуй, — звелів Драко.

— Так! Розкажуй!

— Ти чув боса! Давай розкажуй!

— А ви двоє, навпаки, *стуліть пельки*.

Останні два заняття п'ятниці мали ось-ось розпочатися в просторій аудиторії, де всі чотири гуртожитки вивчали захист... тобто бойову магію.

Останні два заняття п'ятниці.

Гаррі сподівався, що цей урок мине спокійно, що геніальний професор Квірел, мабуть, зрозуміє: зараз не найкращий час, щоб виділяти Гаррі серед решти. Він дещо оклигав після попередніх подій, проте... Добре було б трохи заспокоїтися й відпочити про всяк випадок.

Гаррі відкинувся на спинку стільця й урочисто поглянув на Драко та його посіпак.

— Ви питаєте, яка наша мета? — проголосив він. — Я відповім вам одним словом: перемога. Перемога за будь-яку ціну. Перемога попри всі жахіття. Перемога, хай яким довгим і тяжким буде шлях, бо без перемоги не...

— *Про Снейпа*, — зашипів Драко. — *Що ти зробив?*

Гаррі скинув удавану маску врочистости й серйозніше поглянув на Драко:

— Ти сам бачив. Усі це бачили. Я клацнув пальцями.

— *Гаррі! Годі дражнитися!*

Отже, його підвищили до «Гаррі». Цікаво. Гаррі був доволі певен: задумувалося, що він зверне на це увагу й почуватиметься погано, якщо не дасть хоч якоїсь відповіді...

Гаррі прикрив вуха долонями й кинув значущий погляд на двох посіпак.

— Вони мовчатимуть, — запевнив Драко.

— Драко, — мовив Гаррі, — я буду відвертим на сто відсотків: містер Гойл геть не вразив мене своєю кмітливістю вчора.

Містер Гойл здригнувся.

— Мене також, — відповів Драко. — Я пояснив йому, що через це завинив тобі послугу, — містер Гойл знову здригнувся. — А втім, існує *велика* різниця між такою помилкою та балакучістю — це те, що їм утовкмачували були ще змалечку.

— Ну гаразд, — погодився Гаррі. Звуки довшола злилися в нечіткий гамір у присутності Драко, проте він однаково стихив голос. — Я розгадав один із секретів Северуса й вдався до невеличкого шантажу.

— Добре, — Дракове обличчя посуворішало, — а зараз дай мені щось, що ти цілковито таємно не розтриндів був тим тепням-грифіндорцям для того, щоб саме цей поголос ширився школою.

Гарріні губи мимохіть розтягнулися в усмішці. Він знав, що Драко це зауважив.

— А що каже Северус? — спитав Гаррі.

— Що він гадки не мав, наскільки чутливими є юні учні. Навіть слизеринцям! Навіть *мені!*

— А ти впевнений, — поцікавився Гаррі, — що хочеш зна-

ти речі, що їх вихователь твого гуртожитку волів би приховати від тебе?

— Так, — Драко не завагався.

«Цікаво».

— Тоді тобі таки доведеться відіслати геть своїх посіпак: я не певен, що можу вірити їм так, як ти.

— Згода, — кивнув Драко.

Містер Креб і містер Гойл видавалися дуже нещасними.

— Босе... — озвався містер Креб.

— Містер Поттер не має підстав довіряти вам. Геть!

Вони пішли.

— Зокрема, — Гаррі ще більше стихив голос, — я не певен, що вони не переказали б моїх слів Луціусові.

— Батько б так не вчинив! — жажнувся Драко. — Вони мої!

— Вибач, Драко, але навряд чи я можу бути впевненим у ньому так, як ти. Уяви, що це твій власний секрет, а я намагаюся переконати тебе, ніби мій батько так не вчинить.

— Маєш рацію, — повільно кивнув Драко. — Вибач, Гаррі. Вимагати цього від тебе було помилкою.

«Коли це я встиг так вирости в його очах? Хіба він не мав би зараз мене ненавидіти?».

Гаррі відчував: перед ним щось, чим можна скористатися у своїх інтересах... От якби ще його мозок не був таким втомленим. Зазвичай він би залюбки випробував свої сили в плетінні складної інтриги.

— Хай там як, — сказав Гаррі. — Обмін. Я поділюся фактом, що не є відомим сарафанному радіо, не має стати відомим сарафанному радіо, а *особливо* не має стати відомим твоєму батькові. Навзамін я очікую почути, що ти й Слизерин думаєте про все це.

— Згода!

Тепер говорити якомога більшими манівцями... Так, щоб не нашкодити, навіть якщо впливе назовні...

— Я не брехав. Я довідався про один із Северусових секретів і справді його шантажував. Але до цього причетний не тільки він.

— *Я так і знав!* — триумфально вигукнув Драко.

У Гаррі тенькнуло в грудях. Вочевидь, він вибовкав щось дуже важливе, але не розумів, що саме. Поганий знак.

— Добре, — Драко широко усміхався. — Щодо реакції в Слизерині... Спершу всі невігласи взялися волати щось на кшталт: «Ми ненавидимо Гаррі Поттера! Побиймо його!».

Гаррі шумно зітхнув:

— Та що ж не так із Сортувальним Капелюхом? Це ж не слизеринські методи, це грифіндорські.

— Не всім же бути вундеркіндами, — заперечив Драко, але шкірився він так по-змовницьки, наче десь у душі погоджувався з ним. — Їм миттю пояснили, що Снейпові це може тільки нашкодити, тож не переймайся. Хай там як, друга хвиля неуків припустила, мовляв, Гаррі Поттер зрештою виявився ще одним поборником справедливості.

— А потім? — з усмішкою спитав Гаррі, гадки не маючи, чому ця ідея здавалася Драко дурною.

— А потім слово взяли справді розумні люди. Вочевидь, ти знайшов *важіль впливу* на Снейпа. Ним могло виявитися що завгодно... Та все ж із цього випливала очевидна наступна думка: це якось пов'язано з його таємничим впливом на Дамблдора. Я маю рацію?

— Без коментарів, — кинув Гаррі.

Принаймні цю частину його мозок проаналізував правильно. Слизеринці *цікавилися*, чому Северуса досі не звільнили, і дійшли висновку, що той шантажує Дамблдора. Чи може це бути правдою?.. Проте нічого в поведінці Дамблдора не свідчило про це...

— Відтак, — провадив далі Драко, — розумні люди зазначили, що коли ти вже зміг натиснути на Снейпа досить сильно, щоб змусити його дати спокій половині Гогвортсу, то, мабуть, тобі вистачало впливу, щоб узагалі від нього позбутися. Натомість ти принизив його так само, як він намагався принизити тебе, та все ж залишив нам нашого вихователя.

Гаррі широко всміхався.

— А тоді *по-справжньому* розумні люди, — Драко прибрав серйозного вигляду, — обговорили це між собою, і дехто зауважив, що було б дурістю отак лишати біля себе ворога. Якби ти міг зламати Снейпів важіль впливу на Дамблдора, то, вочевидь, так і вчинив би. Тоді Дамблдор викинув би Снейпа з Гогвортсу й, можливо, навіть організував би його вбивство. Ти здобув би його *надзвичайну* вдячність і міг би не перейматися, що Снейп одної глибокої ночі прокрадеться у твою спальню з якимись цікавенькими зіллями.

Гарріне лице нічого не виражало. Він про таке не подумав, хоча справді, справді слід було.

— І тоді ви вирішили?..

— Снейп заволодів якимось секретом Дамблдора, і *ти дізнався, що це за секрет!* — Дракові очі сяяли тріумфом. — Він недостатньо вагомий, щоб повністю знищити Дамблдора, інакше Снейп давно б уже це зробив. Снейп використовує свій вплив тільки для того, щоб залишатися королем Слизерину в Гогвортсі, та навіть це не завжди вдається. А тому секрет має бути хоч і важливим, проте не надважливим! Батько роками намагався вмовити Снейпа розповісти!

— Отже, тепер Луціус вважає, що, можливо, йому вдасться дізнатися від *мене*. Ти вже отримав сову?

— Сьогодні вночі отримаю, — розсміявся Драко. — Там буде написано: «Мій любий сину! Я вже пояснював тобі потенційну важливість Гаррі Поттера. Як ти вже збагнув, нині його важливість стала як ніколи суттєвою й нагаль-

ною. Якщо ти угледити спосіб потоваришувати з ним чи впливати на нього — дій. Усі ресурси Мелфоїв у твоєму розпорядженні, якщо треба».

Хай йому грець.

— Ну, — мовив Гаррі, — я не коментуватиму істинності чи хибності твоєї заплутаної системи припущень. Скажу лише, що ми ще не настільки близькі друзі.

— Я знаю, — Драко зробив дуже серйозне обличчя, ще й стишив голос, дарма що вже була звукова завіса. — Гаррі, чи спадало тобі на думку, що якщо ти дізнався дещо, що Дамблдор воліє приховувати, то він може просто тебе вбити? Позбутися Хлопчика-Що-Вжив, ще й перетворити потенційного лідера-конкурента на мученика?

— Без коментарів, — повторив Гаррі.

Про цю останню частину він тим паче не подумав. Видавалося, це не в Дамблдоровому стилі, проте...

— Гаррі, безсумнівно, ти надзвичайно талановитий, однак тобі бракує підготовки. Ти не мав наставників, час від часу робиш дурниці. *Тобі справді потрібен радник, який знається на таких речах, інакше ти колись постраждаєш!* — Дракове обличчя стало надзвичайно суворим.

— О, радник. Як Луціус, наприклад? — поцікавився Гаррі.

— Як я! — вигукнув Драко. — Я обіцяю берегти твої таємниці від батька, від будь-кого, просто допомагатиму тобі розібратися, хай що ти там захочеш зробити!

Ого.

До аудиторії хистким кроком зайшов зомбі-Квірел.

— Урок от-от почнеться, — зауважив Гаррі. — Я обміркую твої слова. Мені справді бракує твоєї підготовки, проте я не певен, що можу так швидко тобі довіритися...

— Ти й не маєш бути певен, це зарано. Бачиш? Я даю тобі слушну пораду, навіть якщо вона шкодить мені. Але, мабуть,

нам варто поквапитися з тим, щоб здружитися ближче.

— Я не проти, — відповів Гаррі, уже обдумуючи, як би то йому скористатися цією дружбою.

— Ще одна невеличка порада, — хутко промовив Драко, поки Квірел плентався до свого стола. — Зараз кожен слизеринець цікавиться тобою, тому якщо ти заграєш із нами — а я гадаю, що це так, — то вчини щось, що сигналізуватиме про дружбу зі Слизерином. *Якогога швидше*, сьогодні чи завтра.

— Того, що Северус і надалі нараховуватиме Слизерину додаткові очки, недостатньо? — Гаррі не бачив причини, чому б не привласнити цю заслугу.

Дракові очі блиснули усвідомленням, і він поспішив пояснити:

— Це не те, повір. Потрібно щось очевидне. Штовхни об стіну ту бруднокровку Грейнджер, твою суперницю, чи щось таке. Тоді всі в Слизерині зрозуміють, що це означає...

— Так *не личить* чинити рейвенкловцеві, Драко! Штовхнути когось об стіну — це визнати, що тобі бракує мізків, щоб перемогти чесно, і всі в Рейвенклові знають це.

Екран на парті Гаррі заблимав, викликавши несподівану ностальгію за телевізорами й комп'ютерними моніторами.

— Кгем, — професор Квірел з екрана звертався наче персонально до Гаррі. — Будь ласка, сядьте на свої місця.

***

Діти розсілися по місцях і втупилися хто в екрани, хто безпосередньо на великий білий мармуровий поміст, на якому стояв професор Квірел. Він спирався на свій стіл, розміщений на невеликому підвищенні з темнішого мармуру.

— Сьогодні, — почав професор Квірел, — я планував був

навчити вас першого захисного закляття — маленького щита, попередника сучасного «Протега». Та з огляду на останні події я вирішив змінити план цього заняття.

Професор Квірел поглядом вишукував когось поміж рядів. Гаррі здригнувся на своєму місці за останньою партою. Йому здалося, що він знає, кого зараз викличуть.

— Драко зі шляхетного й найдавнішого роду Мелфоїв, — звернувся професор Квірел.

Фух.

— Так, професоре? — відгукнувся Драко.

Складалося враження, наче його підсилений голос долинав з екрана на парті Гаррі, що показав також його обличчя, щойно той заговорив. Згодом на екран повернувся професор Квірел:

— Чи прагнете ви стати наступним темним лордом?

— Дивне питання, професоре. Маю на увазі, який дурень зізнається в такому?

Декілька учнів засміялося, проте далеко не всі.

— Саме так, — погодився професор Квірел. — Тож немає сенсу питати про це решту. Та мене анітрохи не здивує, якщо хоча б один чи двоє моїх учнів затаїли прагнення стати наступним темним лордом. Врешті-решт, я бажав ним стати, коли був юним слизеринцем.

Цього разу смішки виявилися численнішими.

— Зрештою, це гуртожиток амбітних, — усміхаючись, додав професор Квірел. — Лише пізніше я усвідомив, що бойова магія подобається мені куди більше, а моє справжнє покликання — стати могутнім бойовим магом і колись навчати в Гогвортсі. Хай там як, коли мені було тринадцять, я ґрунтовно дослідив історичну секцію гогвортської бібліотеки й ретельно вивчив життя та долі попередніх темних лордів, відтак склав список усіх тих помилок, що їх я ніколи не припускаю, коли я стану темним лордом.

Гаррі не втримав хихотіння.

— Так, містере Поттер, дуже захопливо. Не спробуйте здогадатися, яка помилка була першою в списку?

«Чудово».

— Ем-м... Ніколи не вдаватися до заплутаного способу для перемоги над ворогом, коли можна його просто заабракадабрити?

— Правильний термін — «Авада Кедавра», містере Поттер, — чомусь різко виправив професор Квірел. — Але ні, цього *не було* в списку, який я зробив у тринадцять років. Ще думки?

— Е-е... Ніколи не вихвалитися перед іншими своїм злим планом тотального панування?

— О, — засміявся професор Квірел, — це значилося другим пунктом. Містере Поттер, невже ми читали одні й ті самі книжки?

Клас наповнився дещо знервованим сміхом. Гаррі зціпив зуби й промовчав. Запереченнями він нічого не досягне.

— Але ні. Перший пункт проголошував: «Я ніколи не провокуватиму сильних, небезпечних противників». Історія світу склалася б геть інакше, якби Морнеліт Фальконсбейн чи Гітлер усвідомлювали цю просту істину. Тепер, містере Поттер, якщо — наголошую: *якщо* — раптом ви затаїли амбіції, подібні до тих, що їх я плекав у шкільні роки, то, сподіваюся, ви не плануєте стати *дурним* темним лордом.

— Професоре Квірел, — процідив Гаррі крізь зуби, — я рейвенкловець, і моя мета — не бути дурним. Крапка. Я знаю, що вчинив сьогодні нерозумно. Та це не було проявом *темряви*! *Не я* завдав першого удару в цій бійці!

— Ви бовдур, містере Поттер. Втім, у вашому віці я був таким самим. Я передбачав, що щось таке ви й відповісте, тому змінив план сьогоднішнього заняття. Містере Грегорі

Ґойл, чи не буде ваша ласка вийти вперед?

Від здивування в класі запала тиша. Такого Гаррі не очікував. Як і містер Ґойл, судячи з виразу його обличчя. Збентежений і схвильований, він видерся на мармуровий поміст і наблизився до підвищення.

Професор Квірел перестав спиратися на стіл і вирівнявся. Він раптово почав видаватися сильнішим, а його руки стиснулися в кулаки. Вчитель став у стійку, що, безсумнівно, була з якогось бойового мистецтва.

Очі Гаррі розширилися: він збагнув, чому викликали саме Ґойла.

— Більшість чарівників, — промовив професор Квірел, — не переймається тим, що маґли називають бойовими мистецтвами. Хіба паличка не сильніша за кулак? Абсурд. Палички тримають у кулаках. Якщо ви хочете стати видатним бойовим магом, ви *мусите* опанувати бойові мистецтва на рівні, що вразив би навіть маґла. Зараз я продемонструю життєво необхідне вміння, якого я навчився в доджью — маґлівській школі бойових мистецтв, але про неї трохи згодом. А зараз...

Все ще перебуваючи в стійці, професор Квірел зробив кілька кроків уперед, наступаючи на учня:

— Містере Ґойл, атакуйте.

— Професоре Квірел, — містер Ґойл звучав так само підсилено, як і професор, — дозвольте спитати, який рівень...

— Шостий дан. Не постраждаєте ані ви, ані я. Якщо побачите нагоду добратися до мене — будь ласка, скористайтеся нею.

Містер Ґойл полегшено кивнув.

— Зауважте: містер Ґойл не став атакувати когось, хто не володіє бойовими мистецтвами на достатньому рівні, побоюючись, що хтось із нас постраждає. Поведінка містера Ґойла цілковито правильна, і за неї він отримує три бали Квіре-

ла. А тепер — бій!

Хлопець стрімголов накинувся на професора з кулаками, однак той легко їх відбив, відступаючи, наче в танці. Квірел атакував ногою, Гойл її заблокував і з розвороту, широко замахнувшись, спробував збити суперника з ніг власним ударом ноги. Професор Квірел перестрибнув, і все відбувалося надто швидко, щоб Гаррі міг усвідомити, що взагалі коїться. Раптом Гойл опинився на спині, щосили штовхнувши ногами вгору, а Квірел полетів над підлогою, приземлився об неї плечем і перекотився.

— Стоп! — закричав професор Квірел із нотками паніки в голосі. — Ви перемогли!

Містер Гойл занадто різко підвівся й захитався. Йому ледве вдалося встояти на ногах, так раптово обірвавши свою стрімку атаку. На його лиці читався цілковитий шок.

Професор Квірел вигнув спину й стрибнув на ноги дивним дружним рухом без допомоги рук.

У класі стояла тиша. Породжена загальною, всеохопною розгубленістю тиша.

— Містере Гойл, яке життєво необхідне вміння я щойно продемонстрував?

— Як правильно падати, коли хтось кидає вас, — припустив той. — Це найперше, що ти опановуєш, коли...

— І це також, — перебив професор Квірел.

Знову запала коротка тиша.

— Життєво необхідне вміння, що його я продемонстрував, — як програвати. Ви вільні, містере Гойл, дякую.

Доволі збентежений містер Гойл зійшов із помосту. Гаррі міг його зрозуміти.

Професор повернувся до свого стола й знову сперся на нього:

— Інколи ми забуваємо самісінькі основи, бо минуло

надто багато часу, відколи ми вивчили їх. Я усвідомив, що припустився цієї ж помилки в навчальному плані. Учнів не навчають кидків, доки вони не навчаються падати. І я не можу вчити вас перемагати, доки ви не зтямите, як програвати.

Лице професора Квірела стало жорсткішим. Гаррі здалося, що він побачив у його очах біль, смуток.

— Я навчився програвати в доджьо в Азії, що, як всі магли знають, є місцем, де живуть найкращі майстри бойових мистецтв. Це доджьо навчало стилю, що серед бойових магів мав репутацію добре поєднуваного з магічними дуелями. Майстер того доджьо — старий, як на магла, чоловік — був найвидатнішим учителем цього стилю серед своїх сучасників. Звісно, він і гадки не мав, що магія існує. Я спробував потрапити на навчання туди й з-поміж усіх претендентів став одним із небагатьох прийнятих учнів того року. Можливо, не минулося без деякої крихти особливого впливу.

У класі залунали поодинокі смішки. Гаррі не поділяв цього сміху. Це було геть неправильно.

— Хай там як, під час одного з моїх перших поєдинків, коли мене побили в особливо принизливий спосіб, я втратив над собою контроль і накинувся на свого спаринг-партнера...

Ой-ой.

— ...кулаками, на щастя, а не магією. Майстер, на диво, не вигнав мене тієї ж миті, а зазначив, що в моєму темпераменті є вада, і пояснив її мені. Я знав, що це правда, і він сказав, що я навчуся програвати.

На обличчі професора Квірела не було жодної емоції.

— За його суворим наказом усі учні доджьо вишикувалися й підходили до мене один за одним. Мені було велено *не захищатися*, лише просити змилюватися. Один за одним во-

ни давали мені ляпасів, били мене чи штовхали на землю. Дехто навіть плював. Вони лаяли мене жахливими словами їхньою мовою. І кожному я мусив казати: «Я програв!», «Молю вас, припиніть!», «Я визнаю, що ви кращі за мене!».

Гаррі намагався це уявити, але безрезультатно. Просто немислимо, щоб щось подібне могло трапитися зі статечним професором Квірелом.

— Я був генієм бойової магії вже тоді. Я навіть не потребував палички, щоб повбивати всіх у тому доджьо, однак не зробив цього. Я навчився програвати. Навіть сьогодні цей спогад є одним із найнеприємніших у моєму житті. Коли я покинув доджьо вісім місяців тому — термін замалий, проте на довше я затриматися не міг, — Майстер висловив надію, що я зрозумів, чому це було потрібно. Я відповів, що за своїх дуже цінну науку, одну з найцінніших у моєму житті, і це було й залишається правдою.

Лице професора Квірела спотворила гіркота.

— Ви, мабуть, гадаєте, де ж це дивовижне доджьо й чи можна там повчитися. Не можна. Бо невдовзі інший спраглий до знань учень навідався до того схованого місця, до тієї далекої гори. Той-Кого-Не-Можна-Називати.

Гаррі почув, як багато хто одночасно глибоко вдихнув. Живіт йому скрутило. Він знав, що буде далі.

— Темний Лорд прийшов до тієї школи відкрито, без маскування, вогняні червоні очі й усе таке. Учні заступили йому шлях, та він просто роз'явився крізь них. Їх охопив жах, та вони були дисциплінованими, і майстер вийшов наперед. Темний Лорд почав вимагати — не просити, а вимагати, — щоб його навчали.

— Можливо, — професор Квірел напружився, — він начитався книжок, що вводять в оману брехливими словами, мовляв, справжній майстер бойових мистецтв здатен здолати навіть демона. Хай з якої причини, але він відмовився.

Темний Лорд запитав, чому йому не можна навчатися тут, на що майстер відповів, що в того недостатньо терпіння, — і тоді Темний Лорд вирвав йому язика.

Усі гуртом зойкнули.

— Ви можете здогадатися, що сталося потім. Учні спробували навалитися на Темного Лорда й попадали, паралізовані на місці. А тоді...

Професор Квірел на якусь мить затих.

— Існує непрощенне прокляття, «Круціатус», що завдає нестерпного болю. Якщо застосовувати його більш ніж кілька хвилин, це призводить до незворотної втрати розуму. Одного за одним Темний Лорд «Круціатусом» довів до безумства учнів Майстра, відтак убив їх смертельним прокляттям. Увесь цей час Майстер був змушений спостерігати, а коли всі загинули, його спіткала така сама доля. Я дізнався про це від свого друга — єдиного учня, що врятувався. Темний Лорд не став його вбивати, щоб він повідав цю історію...

Професор Квірел відвернувся від них, а повернувшись миттю потому, знову здавався спокійним і зібраним.

— Темні чарівники не вмюють тримати себе в руках, — тихо мовив він. — Це майже універсальний недолік їхнього виду, і всі, хто змушений часто з ними боротися, швидко вчаться покладатися на нього. Зрозумійте, що Темний Лорд *не переміг* того дня. Його метою було навчитися бойових мистецтв, та він пішов без жодного уроку. Темний Лорд був дурним у своєму бажанні, щоб цю історію переказували. Вона демонструє не його силу, а радше слабкість, якою можна скористатися.

Професор Квірел зосередив погляд на одному учневі:

— Гаррі Поттере.

— Так, — хрипко озвався Гаррі.

— Скажіть *точно*, що саме ви зробили неправильно со-

годні, містере Поттер?

— Я втратив над собою контроль, — Гаррі почувався, наче його зараз знудить.

— *Недостатньо* точно. Поясню докладніше. Серед багатьох тварин поширені так звані ритуальні турніри: вони зіштовхуються рогами, намагаючись збити противника з ніг, а не випустити йому кишки, б'ються лапами з втягнутими кігтями. Чому з втягнутими? Адже якщо застосувати кігті, то шанси на перемогу значно зростають? Однак у такому разі суперник також випустить кігті, і тоді замість визначити, хто тут домінує, а хто мусить підкоритися, обидва можуть серйозно постраждати.

Складалося враження, наче професор Квірел дивиться з екрана прямо на Гаррі.

— Насправді, містере Поттер, ви продемонстрували сьогодні одне: на противагу тваринам, що тримають кігті втягнутими й погоджуються з результатами ритуальних турнірів, ви не вмієте їх програвати. Коли *професор Гогвортсу* кинув вам виклик, ви не відступили. Коли здавалося, що поразка майже неминуча, ви всупереч небезпеці випустили кігті. Ви *загострили* конфлікт, після чого загострили його *ще раз*. Все почалося з ляпаса від професора Снейпа, що, очевидно, домінує над вами. Замість того, щоб програти, ви дали ляпаса у відповідь і втратили десять очок Рейвенклову. Незабаром ви вже погрожували піти з Гогвортсу. Те, що ви загострили конфлікт ще далі в якомусь невідомому напрямі й навіть зрештою перемогли, не змінює того факту, що ви, містере Поттер, телепень.

— Я розумію, — запевнив Гаррі.

У нього пересохло в горлі. Це було точно. Страх як точно. Тепер, коли професор Квірел це сформулював, Гаррі, озирючись назад, бачив, що це був *надзвичайно* точний опис тих подій. Коли хтось вибудовує про тебе настільки правдиву мо-

дель, мимохіть замислюєшся, чи не має цей хтось рації щодо інших речей, як-от готовності вбити.

— Наступного разу, містере Поттер, вибравши загострення конфлікту замість поразки, ви можете втратити всі ставки, поставлені на кін. Я не знаю, чим саме ви ризикували сьогодні, але можу здогадатися, що чимось набагато, набагато ціннішим за десять очок гуртожитку.

Долею чаклунської Британії, наприклад. Ось чим.

— Ви заперечите, що намагалися допомогти всьому Гогвортсові, — значно важливіша мета, гідна великих ризиків. Це брехня. Якби ви...

— То я витримав би ляпас, почекав і вибрав найвдаліший момент для своїх дій, — хрипко перебив Гаррі. — Але це означало б *програти*. Дозволити йому домінувати наді мною. Це було тим, чого Темний Лорд не зміг дозволити майстрові, у якого хотів навчатися.

— Бачу, — кивнув професор Квірел, — ви досконало все зрозуміли. А отже, містере Поттер, сьогодні ви навчитесь програвати.

— Я...

— Я не почую заперечень. Очевидно, що вам це потрібно й ви досить сильні, щоб через це пройти. Запевняю: цей досвід не буде настільки жорстким, як мій, хоча ви, можливо, і запам'ятаєте його як найжахливіші п'ятнадцять хвилин вашого юного життя.

— Професоре Квірел, — тихо спитав Гаррі, ковтнувши слину, — можна зробити це іншим разом?

— Ні, — відрізав той. — Ви пробули в Гогвортсі лише п'ять днів, і ось що вже встигло трапитися. Сьогодні п'ятниця, наступне заняття із захисту в середу. Субота, неділя, понеділок, вівторок, середа... Ні, зволікати не можна.

Кілька учнів захихотіло на це, але небагато.

— Вважайте це наказом вашого професора, містере Пот-

тер. Варто зауважити, що в іншому разі я не навчатиму вас жодних атакувальних заклять, бо не хочу одного дня дізнатися, що ви завдали комусь серйозної шкоди чи навіть убили когось. На жаль, мені переповіли, що ваші пальці вже самі собою є досить могутньою зброєю. Не клацайте ними на цьому занятті.

Більше хихотіння, цього разу доволі нервового.

— Професоре Квірел, — Гаррі ледь не плакав, — якщо ви зробите щось на зразок того, про що ви розказували, це мене розізлить, а я волів би не злитися сьогодні знову...

— Суть не в тому, щоб уникати злості, — професор Квірел нахмурих брови. — Злість природна. Вам потрібно навчитися програвати, навіть коли ви злі. Чи принаймні *вдавати* поразку, щоб мати змогу *запланувати* помсту. Як оце я сьогодні зробив із містером Гойлом. Невже хтось тут вважає, що він справді кращий...

— Не кращий! — несамовито заволав містер Гойл зі свого місця. — Я знаю, що ви програли не по-справжньому! Будь ласка, не плануйте жодної помсти!

Гаррі почувався, ніби його зараз знудить. Професор Квірел не знав про його загадкову темну сторону.

— Професоре, нам справді треба поговорити про це після уроку...

— Поговоримо, — серйозно пообіцяв професор Квірел, — але спершу ви навчитесь програвати. Певна річ, я не допущу, щоб ви поранилися чи бодай зазнали якогось серйозного болю. Болітиме вам від того, що ви програватимете, а не даватимете відсічі й загострюватимете конфлікт аж до перемоги.

Гаррі уривчасто й панічно дихав, наляканий більше, ніж коли йшов із класу настоянок.

— Професоре Квірел, — видобув він із себе, — я не хочу, щоб вас за це звільнили...

— Не звільняйте, — запевнив той, — якщо *ви* поясните опісля, що це було необхідно. Певен, що ви так і вчините, — на мить його голос став дуже сухим. — Повірте, у цих коридорах очі заплющувалися й на гірші речі. Цей випадок відрізнятиметься лише тим, що він відбудеться в класі.

— Професоре Квірел, — Гаррі шепотів, хоч і думав, що його голос досі відтворюється по всьому класі, — ви справді вірите, що якщо я не зроблю цього, то можу зашкодити комусь?

— Так.

— Тоді, — Гаррі занудило, — я зроблю це.

— Отже... — професор Квірел обернувся до слизеринців. — Ви маєте цілковите схвалення вчителя, а Снейпа не звинуватять у ваших вчинках... Чи бажає тут хтось подомінувати над Хлопчиком-Що-Вижив? Поштовхати його, кинути на підлогу, послухати, як він благає змилюватися?

П'ять рук злетіло в повітря.

— Всі, хто підняв руки, — ви безпробудні йолопи. Яку частину *вдавання* поразки ви не зрозуміли? Якщо Гаррі Поттер справді стане наступним темним лордом, то після закінчення школи він вистежить вас і повбиває.

П'ять рук хутко повернулося до столів.

— Я такого не зроблю... — доволі тихо озвався Гаррі. — Присягаюся ніколи не вдаватися до помсти тим, хто допоможе мені навчитися програвати. Професоре Квірел... *будь ласка*, чи не могли б ви... *припинити* це?

— Мені справді шкода, містере Поттер, — професор зітхнув. — Я розумію, що вам це видається вкрай надочушливим, маєте ви намір стати темним лордом чи ні. Але ці діти також мали засвоїти важливу життєву науку. Чи буде прийнятним, якщо я нагороджу вас балом Квірела як вибачення?

— Хай буде два, — попросив Гаррі.

З несподіванки клас трохи розсміявся, що зняло частину напруги.

— Зроблено, — оголосив професор Квірел.

— А коли я закінчу школу, то вистежу вас і залоскочу.

Більше сміху, хоча професор Квірел не усміхався.

Гаррі почувався, наче він бореться з анакондою, намагаючись звернути розмову на той вузький шлях, що переконає людей: він не темний лорд... Чому професор Квірел настільки підозріло до нього ставиться?

— Професоре, — залунав невідслуханий голос Драко. — Я також не збираюся стати дурним темним лордом.

Клас приголомшено затих.

«Ти не маєш цього робити!» — ледь не закричав Гаррі, але вчасно стримався. Можливо, Драко не хоче, щоб хтось дізнався, що він каже це через дружбу з ним... чи з бажання видаватися дружнім...

Остання думка змусила Гаррі почуватися низьким і підлим. Якщо Драко намагався вразити його, йому це цілковито вдалося.

Професор Квірел похмуро розглядав Драко:

— Ви хвилюєтеся, що не зможете вдати поразку, містере Мелфой? Що цей недолік, властивий містерові Поттеру, властивий і вам? Переконаний, що ваш батько навчив вас краще.

— Коли це стосується балачок — мабуть, — цього разу Драко говорив уже з екрана. — Але не тоді, коли мене штовхають і кидають на підлогу. Я хочу бути настільки ж сильним, як ви, професоре Квірел.

Брови професора Квірела злетіли догори, там і залишившись.

— Боюся, містере Мелфой, — відповів він по деякому часі, — що приготування, які я здійснив для містера Поттера, не

згодяться для вас: тут залучено деяких старших слизеринців, яким *наприкінці* пояснять їхню дурість. Та ось моя компетентна думка: ви вже дуже сильні. Якщо я довідаюся, що ви не спромоглися правильно повестися — як-от містер Поттер сьогодні, — то вживу всіх необхідних заходів і проситиму вибачення як у вас, так і в тих, кому ви зашкодили. Але гадаю, що мені не доведеться цього робити.

— Зрозумів, професоре.

Професор Квірел огледів клас:

— Чи бажає ще хтось стати сильним?

Кілька учнів нервово роззиралися довкола. Із заднього ряду Гаррі здалося, що дехто начебто розтуляв рота, але так нічого й не сказав. Ніхто не озвався.

— Драко Мелфой стане одним із генералів військ вашого року, варто лише йому захотіти витратити свій час на ці факультативні заняття. А тепер, містере Поттер, будь ласка, вийдіть уперед.

***

«Так, — професор Квірел був непохитним, — це має відбутися перед усіма, перед вашими друзями, адже саме так Снейп кинув вам виклик і саме так ви мусите навчитися програвати».

Першокласники спостерігали серед магічно створеної тиші, Гаррі й професор Квірел попрохали їх не втручатися. Герміона мовчки відвернулася, навіть не обдарувала його бодай якимось змістовним поглядом. Можливо, тому, що була на настоянках разом із ним.

Гаррі стояв на звичайній м'якій блакитній маті, таку можна знайти в маглівських доджьо. Професор Квірел розстелив її на підлозі для митей, коли Гаррі штовхатимуть.

Гаррі лякало те, що він міг накоїти. Якщо професор Квірел мав рацію стосовно його готовності вбити...

Гарріна паличка лежала на вчительському столі не тому, що він знав якісь захисні закляття, а тому, що інакше — на його думку — він міг спробувати встромити її комусь в око. Там же розмістився і його капшучок, у якому тепер зберігався захищений, однак досі потенційно ламкий часоворот.

Гаррі благав професора Квірела трансфігурувати й закріпити йому на руках боксерські рукавички. Той мовчки окинув його повним розумінням поглядом і відмовився.

«Я не чіпатиму їхніх очей, я не чіпатиму їхніх очей, я не чіпатиму їхніх очей, це стане кінцем мого життя в Гогвортсі, мене заарештують», — повторював він подумки, намагаючись закарбувати ці слова у своєму мозку в надії, що вони все ще там будуть, якщо його готовність убити візьме гору.

Професор Квірел повернувся в супроводі тринадцяти старших слизеринців різного віку. Гаррі впізнав одного з них — це в нього він поціливів пирогом. Двоє інших учасників тієї сутички теж приєдналися. Хлопця, що кричав зупинитися й що їм не варто цього робити, не було.

— Наголошую, — твердо промовив професор Квірел. — Поттер *не повинен* зазнати ніяких серйозних пошкоджень. Будь-які *випадковості* вважатимуться навмисними. Зрозуміло?

Старші слизеринці кивнули, вишкірившись.

— А тепер прошу вас: збийте пиху з Гаррі Поттера, — на цім слові губи професора Квірела скривила посмішка, зрозуміла лише першокласникам.

З якоїсь загальної згоди обкиданий пирогом хлопець опинився попереду групи.

— Поттере, — звернувся професор Квірел, — познайомся з містером Перегрином Дериком. Він кращий за тебе й зараз це продемонструє.

Дерик покрокував уперед, а Гаррін мозок різноголосо вояв: не тікати, не давати відсічі...

Дерик зупинився на відстані витягнутої руки від Гаррі.

Гаррі ще не розізлився, лише злякався. А це означало, що йому довелося дивитися на підлітка, що був на пів метра вищим за нього, мав досить виражені м'язи й щетину на обличчі, ще й вищирився в страхітливому очікуванні.

— Попроси не робити тобі боляче, — порадив професор Квірел. — Можливо, якщо він побачить, що ти достатньо нікчемний, то вирішить, що ти нудний, і піде собі.

Старші слизеринці розсміялися.

— Будь ласка, — голос Гаррі тремтів. — Не. Роби. Мені. Боляче...

— Якось не дуже щиро, — зауважив професор Квірел.

Посмішка Дерика поширшала. Незграбний бовдур видавався дуже зверхнім і... Гарріна кров холонула...

— Будь ласка, не роби мені боляче, — він спробував ще раз.

Професор Квірел похитав головою:

— Як, Мерлінова борода, тобі вдалося сказати це образливо, Поттере? Містер Дерик може відповісти на таке тільки одним.

Дерик поволі рушив уперед і наткнувся на Гаррі. Той, ледь не впавши, зробив кілька кроків назад, однак ще до того, як зміг стриматися, незграбно випрямився.

— Погано, — протягнув професор Квірел, — погано, погано, погано.

— Ти штовхнув мене, Поттере, — сказав Дерик. — Проби вибачення.

— Пробач!

— *Не схоже*, що тобі прикро, — не вгавав Дерик.

Очі Гаррі поширшали від обурення, йому таки вдалося

додати благання до голосу. Дерик сильно його штовхнув, і Гаррі впав на мату, на руки й коліна. Синя тканина, видавалося, майоріла в нього перед очима, зовсім поруч. Він починав сумніватися в справжніх мотивах професора Квірела щодо цієї так званої науки.

Нога опустилася на сідницю Гаррі, і за мить його сильно штовхнуло в бік, перекинувши його на спину.

Дерик розсміявся:

— А це весело.

Все, що йому потрібно було зробити, це вигукнути, що урок закінчено, і сповістити директора. Це покладе край цьому професорові захисту та його нещасливому перебуванню в Гоґвортсі... а професорка Макґонегел лютуватиме, але...

(Обличчя професорки Макґонегел промайнуло перед його очима, вона не видавалася злою, лише сумною...)

— Скажи йому, що він кращий за тебе, Поттере, — звелів професор Квірел.

— Ти. Кращий. За. Мене.

Гаррі почав підійматися, але Дерик поставив ногу йому на груди й штовхнув назад на мату.

Світ почав ставати прозорим, наче кришталь. Лінії дій та їхніх наслідків простягнулися перед ним як на долоні. Цей дурень не очікуватиме відсічі, швидкий удар у пах виведе його з ладу задосить для...

— Спробуй ще раз, — промовив професор Квірел.

Раптовим різким рухом Гаррі перекотився, стрімко звівся на ноги й розвернувся до свого справжнього ворога — професора захисту.

— Ти не маєш терпіння, — сказав професор Квірел.

Гаррі завагався. Його навчений песимізму мозок зобразив мудрого старця з цівкою крові, що стікала з його уст після того, як Гаррі вирвав йому язика...

Миттю потому Дерик знову штовхнув Гаррі на мату, відтак всівся зверху, вибивши з нього весь дух.

— Перестань! — закричав Гаррі. — Будь ласка, перестань!

— Краще, — похвалив професор Квірел. — Це навіть звучало щиро.

Так і було. Це було жахливо й мерзенно: він благав посправжньому. Гаррі дуже швидко дихав, його переповнювали страх і крижана злість...

— Програй, — сказав професор Квірел.

— Я. Програв, — витиснув із себе Гаррі.

— Мені подобається, — Дерик не вставав із Гаррі. — Програй ще трохи.

***

Руки штовхнули Гаррі, і він, ледь не впавши, опинився в інших руках, що штовхнули його знову. Намагання не плакати лишилися далеко позаду, зараз Гаррі просто докладав усіх зусиль, аби не впасти.

— Що ти таке, Поттере? — запитав Дерик.

— Я, н-невдаха, я програв, я здаюся, ви перемогли, ви кращі за мене, будь ласка, припиніть...

Гаррі перечепився об ногу й гепнувся долілиць, уже неспроможний втриматися на ногах. Думки покинули його на мить, після чого він знову спробував підвестися...

— *Годі!* — голосом професора Квірела можна було різати залізо. — Відійдіть від містера Поттера.

Гаррі побачив здивовані обличчя. Холоднеча, що хвилими накочувалася й згасала в його крові, усміхнулася в крижаному задоволенні. А тоді він звалився на мату.

Професор Квірел говорив. Чулися зойки старших слизе-

ринців.

— А зараз, гадаю, спадкоємець Мелфоїв також хоче дещо вам пояснити, — закінчив він.

Залунав Драковий голос. Різкістю він міг дорівнятися до голосу професора Квірела, а темпу набув такого ж, як тоді, коли Драко імітував свого батька. Він казав щось про «могли підставити весь Слизерин», «хтозна скільки союзників у самій лише школі», «повна відсутність тямущости, не те що хитрощів», «тупі харцизяки, що згодяться хіба що на лакеїв». Щось у задній частині Гарріного мозку попри всі його знання позначило Драко як союзника.

У Гаррі все боліло, мабуть, лишилися синці. Тіло тремтіло від холоду, а розум надміру виснажився. Він подумав було про пісню Фоукса, але без фенікса поруч не зміг згадати мелодії, а коли спробував уявити її, то на гадку не спало нічого, окрім пташиного цвірінкання.

Драко замовчав, і професор Квірел відпустив слизеринців. Гаррі вже розплющив очі й силкувався сісти.

— Заждіть, — спромігся він, — я хочу дещо... сказати... їм...

— Почекайте містера Поттера, — холодно кинув професор Квірел слизеринцям, що рухалися до виходу.

Гаррі зіпнувся на ноги, хитаючись і старанно ховаючи очі від однокласників. Він не хотів бачити, як вони зараз на нього дивляться. Не хотів бачити їхніх жалощів. Тож натомість поглянув на старших слизеринців, що, видавалося, досі були ошелешеними. Вони очманіло на нього витріщилися. Лише очікування цієї миті давало його темній стороні змогу розігравати поразку, коли та була за кермом.

— Ніхто не... — почав Гаррі.

— Зупиніться, — звелів професор Квірел. — Якщо це те, що я думаю, то, будь ласка, дочекайтеся, поки вони підуть. Вони дізнаються про це згодом. Кожен має засвоїти свою

науку, містере Поттер.

— Гаразд, — погодився Гаррі.

— Ви. Ідіть.

Старшокласники втекли, двері за ними зачинилися.

— Ніхто не повинен мститися їм, — прохрипів Гаррі. — Це прохання до всіх, хто вважає себе моїм другом. Я мав засвоїти свою науку, вони допомогли мені в цьому, вони також мали засвоїти свою, кінець. Якщо переповідатимете цю історію, будь ласка, не оминайте й цієї частини.

Він обернувся й глянув на професора Квірела.

— Ви програли, — той вперше заговорив лагідно. У його виконанні це здавалося дивним, начебто його голос взагалі не мав би бути здатним на це.

Гаррі *направду* програв. Були миті, коли холодна злість повністю щезала, її заступав страх, і тоді він благав — благав по-справжньому.

— Ви ще живі? — запитав професор Квірел з тією ж дивною лагідністю.

Гаррі спромігся кивнути.

— Не всі поразки такі. Існують компроміси й капітуляційні домовленості. Існують інші способи примирення з негідниками. Існує ціле мистецтво маніпулювати іншими, дозволяючи їм домінувати над вами. Але спершу поразка має стати *мислимою*. Ви запам'ятаєте, як ви програли?

— Так.

— Чи зможете ви програвати?

— Гадаю... так...

— Я теж так гадаю, — професор Квірел низько вклонився, майже торкнувшись волоссям підлоги. — Мої вітання, Гаррі Поттере. Ви перемогли.

Невідомо, як це почалося. Не було когось першого, клас просто вибухнув оваціями — наче громом ударило.

Гаррі не зміг угамувати шок, що так і застиг на його обличчі. Він наважився звести очі на своїх однокласників і побачив на їхніх лицах не жаль, а захоплення. Оплески долинали з Рейвенклоу, і Грифіндору, і Гафелпафу, і навіть Слизерину — мабуть, тому, що Драко Мелфой також аплодував. Деякі учні підвелися зі стільців, а половина грифіндорців видерлася на столи.

Гаррі нетвердо стояв, дозволяючи їхній повазі омивати його, почувуючись сильнішим і, либонь, навіть трохи зціленим.

Професор Квірел дочекався, щоб оплески вщухли. На це знадобилося трохи часу.

— Здивовані, містере Поттер? — тон професора Квірела був по-доброму насмішкуватим. — Щойно ви дізналися, що реальність не завжди збігається з вашими найстрашнішими нічними жахіттями. Так, якби ви були просто черговим зацькованим бідолахою, невідомим нікому, то після всього цього вони, мабуть, мали б менше поваги. Навіть жаліли б вас, втішаючи звисока. Така, на жаль, людська натура. Однак *вас* уже знають як сильну особу. І всі бачили, як ви кинули виклик страхів і не відступили, хоч і могли піти будь-якої миті. Невже ви почали зневажати *мене*, коли я розповів, що навмисно терпів плювання на себе?

Гаррі відчув пекуче відчуття в горлі й відчайдушно опанував себе. Він не довіряв цій дивовижній повазі настільки, щоб знову розплакатися перед нею.

— Ваше надзвичайне досягнення на моєму занятті заслуговує надзвичайної винагороди, містере Поттер. Будь ласка, прийміть її разом із моїми компліментами від імені мого гуртожитку й запам'ятайте віднині й надалі: не всі слизеринці однакові. Є слизеринці, але є й слизеринці, — на цьому слові професор Квірел широко усміхнувся. — П'ятдесят одне очко Рейвенклові.

На мить запала приголомшена тиша, а тоді рейвенкловці вибухнули криками, свистом і радісними підбадьорюваннями.

(І тієї ж миті Гаррі відчув, що щось *неправильно* з цим усім, професорка Макгонегел мала рацію: *мусять* існувати наслідки, має бути ціна, яку треба заплатити, не можна просто повернути все, як було, ось так...)

Але, побачивши радісні обличчя рейвенкловців, він зрозумів, що просто не зможе відмовитися. І мозок підкинув йому пропозицію. Добру пропозицію. Гаррі не вірилося, що його мозок все ще здатен тримати його на ногах, не те що генерувати вдалі ідеї.

— Професоре Квірел, — промовив Гаррі так чітко, наскільки це було можливо з його пекучим горлом. — Ви є всім, чим слизеринець має бути, і, гадаю, ви є тим, що Салазар Слизерин мав на умі, коли допомагав засновувати Гогвортс. Дякую вам і вашому гуртожиткові, — Драко ледь помітно кивав і повільно крутив пальцем, заохочуючи його говорити далі. — Вважаю, це заслугоує на трикратне ура для Слизерину. Ану, хто зі мною? — Гаррі зробив павзу. — *Ура!* — лише кілька людей спромоглося приєднатися до першої спроби. — *Ура!* — цього разу більшість Рейвенклоу. — *Ура!* — це вже був майже весь Рейвенклов, окремі гафелпафці й приблизно чверть Грифіндору.

Драко швидко й ненадовго здійняв великого пальця до гори.

Більшість слизеринців приголомшено заціпеніла. Дехто задумливо витріщався на професора Квірела. Блез Забіні оцінювально й заінтриговано роздивлявся Гаррі.

— Дякую, Гаррі Поттере, — професор Квірел вклонився, все ще широко усміхаючись. Він повернувся до класу: — Тепер, вірте чи ні, ми ще маємо пів години заняття — цілком достатньо, щоб ознайомити вас із закляттям простого щита.

Містер Поттер, звісно, покине нас і відпочине — він чесно на це заслужив.

— Я можу...

— Телепень, — м'яко зауважив професор Квірел. Клас уже реготав. — Ваші товариші навчать вас після уроку або ж це зроблю я особисто, якщо знадобиться. Але *зараз* ви пройдете крізь треті двері ліворуч позаду помосту, де знайдете ліжко, набір виняткових смаколиків і деяку дуже легку для читання літературу з гогвортської бібліотеки. Вам заборонено брати із собою щось іще, тим паче підручники. Тепер ідіть.

Гаррі вийшов.

Розділ 20. Теорема Баєса

Те, що здатна знищити Ролінг, має бути знищено.

Гаррі лежав на м'якому, хоч і розкладному ліжку в маленькій кімнаті, витріщаючись на сіру стелю. Він з'їв чимало смаколиків професора Квірела: обсипаних блискучою стружкою та прикрашених дрібними цукровими намитинками мудрованих ласощів із шоколаду та ще чогось. Здавалися вони вкрай дорогими, а виявилися й справді доволі смачними. Його не гриз жоден докір сумління — він на це заслужив.

Він навіть не намагався заснути. Гаррі мав підозри, що йому не сподобається те, що станеться, якщо він заплющить очі. Він не намагався читати. Не зміг би зосередитися.

Цікаво: хай який втомлений, але Гаррін мозок без упи-ну працював і працював. Він ставав не таким метикованим, проте вимикатися відмовлявся.

Гаррі по-справжньому тріумфував.

Думка «програма ні-темному-лордові-Гаррі, +1 бал» і близько не могла передати цього. Гаррі стало цікаво, що сказав би Сортувальний Капелюх зараз, якби опинився в нього на голові.

Не дивно, що професор Квірел звинувачував був його в тому, що він простує стежкою темного лорда. Як же повільно до нього доходило, він мав побачити паралелі відразу...

«Зрозумійте, що Темний Лорд не переміг того дня. Його метою було навчитися бойових мистецтв, та він пішов без жодного уроку».

Гаррі прийшов був до кабінету настоянок із наміром вивчати зілля й настоянки. І пішов без жодного уроку. А професор Квірел почув про це, страх як точно все зрозумів, втрутився й зіштовхнув Гаррі зі шляху, що перетворив би його на копію Відомо-Кого.

У двері постукали.

— Заняття завершено, — тихо повідомив професор Квірел.

Гаррі наблизився до дверей, як зненацька його взяла тривога. Напруга почала спадати, коли він почув, як кроки з другого боку віддаляються.

«Що це в біса таке? Це те, через що його зрештою звільнять?».

Відчинивши двері, Гаррі побачив професора Квірела, що стояв щонайменше за п'ять метрів від нього.

«Він теж це відчуває?».

Вони перетнули тепер уже порожній поміст і підійшли до стола професора Квірела, на який він сперся. Гаррі, як і раніше, зупинився поруч із підвищенням. Він якось відчував професорову дружність, хоча його обличчя не втрачало звичної серйозності.

— Отже. Про що ви хотіли зі мною поговорити, містере Поттер?

«Я маю загадкову темну сторону». Але Гаррі не міг просто це випалити.

— Професоре Квірел, тепер я зійшов зі шляху становлення темним лордом?

— Містере Поттер, — урочисто промовив він, глянувши на Гаррі з ледь помітною усмішкою, — дам вам невеличку пораду. Є така річ, як занадто бездоганний виступ. Справжні люди, що їх щойно протягом п'ятнадцяти хвилин били й принижували, не підіймаються й не пробачають милостиво своїх ворогів. Так чинять ті, хто хоче *переконати* всіх, що

вони не темні, не...

— *Неймовірно! Не можна кожним спостереженням підтверджувати свою теорію!*

— А тут ви *трішки* переборщили з обуренням.

— *Що в біса я маю зробити, щоб переконати вас?*

— Переконати, що ви не плекаєте намірів стати темним лордом? — поцікавився відверто задоволений професор Квірел. — Гадаю, вистачить просто підняти правицю.

— Що? — тупо запитав Гаррі. — Але ж я можу підняти правицю незалежно від... — він урвав себе на півслові, почувачись дурнем.

— А й справді. Ви можете легко зробити це в будь-якому разі. Жоден ваш вчинок не переконає мене, бо я знатиму, що саме цього ви й намагаєтеся досягти. Якщо точніше, то нехай і зі скрипом, але я припускаю, що цілковито добрі люди існують, хоч особисто й не стрічав таких. А втім, це однаково *малоймовірно*, щоб хтось терпів протягом п'ятнадцяти хвилин побиття, а тоді підвівся зі щирою жагою пробачити нападникам. *Куди ймовірніше*, що хлопчик розглядав був такі дії як *роль, яку треба зіграти*, щоб переконати вчителя й однокласників у одному: він не наступний темний лорд. Важить не те, чим вчинок *видається зовні*, містере Поттер, а те, які стани свідомости роблять той чи інший вчинок більш чи менш імовірним.

Гаррі кліснув. Чарівник щойно пояснив йому різницю між евристикою репрезентативності й Баєсовим тлумаченням свідчення.

— Та знову ж таки, — провадив далі професор Квірел, — будь-хто може хотіти вразити своїх друзів, це не обов'язково щось темне. Отже. Це не вважатиметься визнанням, містере Поттер. Скажіть чесно, про що ви думали, коли забороняли помсту? Ви робили це в щирому пориві прощення? Чи свідомо оцінювали, як ваші однокласники відреагують на такий

жест?

«Подеколи ми самі творимо свою пісню фенікса».

Але вголос Гаррі цього не вимовив. Було очевидно, що професор Квірел не повірить йому й, мабуть, почне поважати Гаррі трохи менше через таку незграбну спробу збрехати.

— Вірте чи ні, містере Поттер, — професор Квірел задоволено всміхнувся після нетривалої мовчанки, — вам не варто боятися того, що мені відома ваша таємниця. Я не збираюся відраджувати вас від мрій стати наступним темним лордом. Якби я міг вернути час назад і вилучити якось це прагнення з молодого себе, то теперішній я не здобув би від цього жодної переваги. Доки в мені жевріла ця мета, вона змушувала мене вчитися, вдосконалюватися й сильнішати. Ми стаємо тими, ким маємо бути, йдучи за своїми бажаннями, хай куди вони нас приведуть. Це мудрість Салазара. Попросіть показати вам секцію бібліотеки з книжками, що їх читав я тринадцятирічний, і я залюбки вас проведу.

— Та якого ж дідька.

Гаррі різко сів на тверду мармурову підлогу, відтак ліг на спину й втупився в далекі арки на стелі. Не драматичне падіння, звісно, але також ефектно, ще й без шкоди для себе.

— Все ще переборщуєте з обуренням, — зауважив професор Квірел.

Гаррі не дивився на нього, проте чув стриманий сміх у його голосі. А тоді зрозумів.

— Гадаю, я знаю, що ввело вас в оману. Власне, саме про це я й хотів поговорити. Професоре Квірел, гадаю, те, що ви бачите в мені, — це моя загадкова темна сторона.

Запала тиша.

— Ваша... темна сторона...

Гаррі сів. Професор обдарував його таким дивним виразом обличчя, якого Гаррі ще не доводилося бачити взагалі ні в кого, не кажучи вже про статечного професора Квірела.

— Це відбувається, коли я злюся, — пояснив він. — Моя кров крижаніє, усе холоне, усе набуває надзвичайної чіткості... Тепер очевидно, що вона давно зі мною. У першому класі магілівської школи хтось намагався забрати мого м'яча на перерві. Тоді я сховав його за спину й ударив кривдника ногою в сонячне сплетіння, бо читав був, що це слабке місце. Інші діти більше мене не займали. А ще я вкусив учительку з математики, коли та не визнала мого домінування. Однак лише нещодавно я опинився під достатнім тиском, щоб помітити: це справжня, ну знаєте, загадкова темна сторона, а не просто невміння стримати гнів, як вважав був шкільний психолог. І в мене не проявляється якихось надзвичайних магічних здібностей, коли таке трапляється, — це було найперше, що я перевірів.

Професор Квірел потер носа:

— Дозвольте це обміркувати.

Гаррі чекав у тиші цілу хвилину, скориставшись цим часом, щоб підвестися. Це виявилось складніше, ніж він очікував.

— Ну, — озвався професор Квірел трохи згодом. — Гадаю, ви *таки змогли* сказати щось, що мене переконає.

— Я вже зрозумів: моя темна сторона — це лише інша частина мене. Вихід не в тому, щоб ніколи не злитися, а в тому, щоб навчитися контролювати й приймати її. Я не якийсь тупак і вдосталь надивився таких історій, щоб знати, до чого це все прямує. Проте це складно, і мені здається, що ви можете допомогти.

— Ну... так... Мушу визнати, це дуже проникливо з вашого боку, містере Поттер... Ця сторона, як ви вже, видається, здогадалися, — це ваша готовність убити, і, як ви кажете, це частина вас...

— І її треба тренувати, — завершив Гаррі.

— І її треба тренувати, так, — обличчя професора Квірела

досі було доволі дивним. — Містере Поттер, якщо ви й справді не бажаєте стати наступним темним лордом, то від якого прагнення Сортувальний Капелюх намагався відмовити вас, через яке прагнення вас розподілили до Слизерину?

— Мене розподілили до *Рейвенклоу*!

— Містере Поттер, — губи професора Квірела скривилися в уже звичному сухому посміху, — я знаю, ви звикли, що вас оточують самі тільки невігласи, проте, будь ласка, не запишуйте мене до їхніх лав. Імовірність того, що Сортувальний Капелюх розіграє когось уперше за вісімсот років саме на вашій голові, настільки низька, що не варта й розгляду. Припустімо, ви клацнули пальцями й винайшли якийсь простий і кмітливий спосіб обійти антишахрайські закляття, накладені на Капелюх, хоча сам я не можу вигадати такого методу. Але є куди ймовірніше пояснення: Дамблдорові не припав до вподоби вибір Капелюха для Хлопчика-Що-Вижив. Це очевидно для будь-кого з найдрібнішою дешицею клепки в голові, тобто вашій таємниці в Гогвортсі нічого не загрожує.

Гаррі розкрив, а тоді знову закрити рота, відчуваючи повну безпорадність. Професор Квірел помилявся, однак так переконливо, що Гаррі починав думати, що це просто *справді* було раціональним висновком на основі доступних йому даних. Трапляється — цілковито непередбачувано, та все ж іноді трапляється, — що з'являється якесь вкрай малоімовірне свідчення, яке перетворює найліпший із наявних здогадів на помилковий. Навіть медичний тест, що хибить лиш один раз на тисячу, однаково подеколи помиляється.

— Можу я попросити вас ніколи не повторювати того, що я зараз скажу? — запитав Гаррі.

— Безсумнівно. Вважайте, що попросили.

Гаррі теж був не ликом шитий.

— Я можу вважати, що ви погодилися?

— Дуже добре, містере Поттер. Ви й справді можете так

вважати.

— *Професоре Квірел...*

— Я не повторюватиму того, що ви зараз скажете, — з усмішкою запевнив той.

Вони вдвох посміялися, відтак Гаррі знову посерйознішав.

— Сортувальний Капелюх вважав, що я стану темним лордом, якщо не піду до Гафелпафу. Проте я *не хочу* ним ставати.

— Містере Поттер... Не зрозумійте мене неправильно. Обіцяю, що ваші слова ніяк не вплинуть на ваші оцінки, я всього лиш хочу почути вашу власну чесну відповідь. А чом би й ні?

Гаррі знову відчув безпорадність. *Не ставай темним лордом* — настільки очевидна теорема в його системі моральних цінностей, що навести виведення доказу виявилось складно.

— Ем, люди постраждають?

— Але ж ви, безперечно, хотіли, щоб люди постраждали. Ви хотіли зробити боляче цим хуліганам сьогодні. Бути темним лордом означає, що шкоди зазнають ті, кому ви хочете її завдати.

Гаррі покопирсався в думках, вирішивши спинитися на найбільш очевидній:

— По-перше, лише те, що я хочу комусь зашкодити, ще не означає, що це правильно...

— Що ж визначає правильність, як не ваше бажання?

— А-а, преференційний утилітаризм.

— Перепрошую?

— Етична теорія. Вона проголошує добром те, що задовольняє інтереси більшості.

— Ні, — професор Квірел потер перенісся. — Гадаю, це не

зовсім те, що я мав на увазі, містере Поттер. Зрештою, усі люди роблять те, що хочуть. Іноді вони називають правильними вчинки, що їх хочуть здійснити, проте як хтось може діяти, окрім як із власного бажання?

— Ну, очевидно, я не міг би діяти з огляду на мораль, якби вона не була здатною мотивувати мене. Але це не значить, що бажання зашкодити тим слизеринцям має наді мною більшу владу, ніж моральні переконання!

Професор Квірел кліпнув.

— Не згадуючи вже про те, — провадив далі Гаррі, — що саме існування темного лорда призвело б до багатьох невинних жертв серед сторонніх!

— А яке вам до них діло? Що вони зробили для вас?

— О, — Гаррі розсміявся, — це десь так само тонко, як «Атлант розправив плечі».

— Перепрошую? — знову сказав професор Квірел.

— Є така книжка. Батьки забороняли мені її читати, бо гадали, що вона мене зіпсує, тож я однаково її прочитав. І образився: як вони могли припустити, що я попадуся в настільки очевидні пастки. Бла-бла-бла, спроба тиснути на моє почуття вищости, інші лише гальмують мене, бла-бла-бла.

— Отже, ви стверджуєте, що мені варто розставляти менш очевидні пастки? — професор Квірел задумливо постукав пальцем по щоці. — Я можу над цим попрацювати.

Вони вдвох посміялися.

— Але повернімося до поточного питання. Що всі ці інші зробили для вас?

— Купу всього! Мої батьки взяли мене після смерти моїх батьків, тому що вони *хороші люди*, і я зрадив би це, ставши темним лордом.

Деякий час професор Квірел мовчав.

— Зізнаюся, — тихо мовив він, — у вашому віці мені таке

навіть не спало б на думку.

— Співчуваю.

— Дарма. Це було давно, і, на моє превелике задоволення, я вже розв'язав свої проблеми з батьками. Отже, ви стримуєтеся через несхвалення батьків? Чи значить це, що в разі їхньої наглої смерті зникнуть усі перепони, що зупиняють вас від...

— Ні, — перебив Гаррі. — Просто ні. Це їхній *порив творити добро* захистив мене. Такий порив мають не лише мої батьки. І ось його я б зрадив.

— Хай там як, містере Поттер, ви не відповіли на моє перше питання. *Яке* ваше прагнення?

— О. Ем... — він упорядкував свої думки. — Зрозуміти все, що потрібно знати про всесвіт, застосувати це знання, щоб стати всемогутнім, і використати цю силу, щоб змінити реальність, адже я маю деякі заперечення щодо того, як усе влаштовано зараз.

Запала нетривала тиша.

— Вибачте, якщо я зверзу зараз дурницю, містере Поттер, але ви впевнені, що не зізналися щойно в бажанні стати темним лордом?

— Це лише якщо використовувати силу на зло, — пояснив Гаррі. — А якщо заради добра, то ти світлий лорд.

— Зрозуміло, — професор Квірел постукав пальцем по іншій щоці. — Гадаю, я можу з цим попрацювати. Однак, містере Поттер, хоча обсяг ваших прагнень і гідний самого Салазара, як саме ви пропонуєте цього досягти? Першим кроком буде стати незрівнянним бойовим магом, чи керівником невимовників, чи міністром магії, чи...

— Першим кроком буде стати науковцем.

Професор Квірел подивився на Гаррі так, ніби той щойно перетворився на kota.

— Науковцем, — по деякому часі уточнив він.

Гаррі кивнув.

— *Науковцем?* — повторив професор Квірел.

— Так. Я досягну своєї мети за допомогою сили... *Науки!*

— *Науковцем!* — вигукнув професор Квірел. Його обличчя палало щирим обуренням, а голос став сильнішим і жорсткішим. — Ви могли б стати найкращим з-поміж моїх учнів! Найліпшим бойовим магом, що виходив із Гогвортсу упродовж п'яти десятиліть! Я не уявляю, як ви марнуєте дні в білому халаті й робите безглузді речі з пацюками!

— Гей! Наука — це значно більше, ніж це! Не те щоб в експериментах над пацюками було щось погане, звісно. Однак саме наука дає змогу розуміти й контролювати всесвіт...

— Йолоп, — тихо й із гіркотою обізвав його професор Квірел. — Ви йолоп, Гаррі Поттере, — він провів долонею по лиці, і воно стало спокійнішим. — Чи, можливо, ви ще просто не знайшли свого справжнього прагнення. Дозвольте наполегливо порекомендувати вам стати натомість темним лордом. Я зроблю все що завгодно, щоб допомогти, — вважайте це послугою людству.

— Вам не подобається наука, — повільно сказав Гаррі. — Чому?

— Ці дурнуваті магли колись усіх нас повбивають! — голос професора Квірела погучнішав. — Вони покінчать зі світом! З усім світом!

— Ви про що, — Гаррі трохи розгубився, — про ядерну зброю?

— Так, про ядерну зброю! — професор Квірел майже кричав. — Навіть Той-Кого-Не-Можна-Називати ніколи не вдавався до неї, мабуть, тому, що не хотів правити купкою попелу! Її ніколи не мало бути створено! А з часом лише гіршатиме! — він виструнчився й більше не спирався на стіл. — Є брами, що їх не відчиняють, є печаті, що їх не зривають!

Телепні, нездатні встояти перед спокусою пхати носа куди не слід, помирають від менших загроз куди раніше, а всі вцілілі знають: деякі таємниці *не довіряють* тим, хто має замало мізків чи самоконтролю, щоб додуматися до них самостійно! Це відомо кожному могутньому чарівникові! Навіть найжахливішим темним чарівникам! Лиш недоумкуваті магли ніяк цього не второпають! Жадібні, нікчемні людці, що винайшли ядерну зброю й не змогли втримати це знання при собі, вони розпятакали своїм дурним політикам, і тепер *ми* мусимо жити в постійному страху знищення!

Це доволі відрізнялося від погляду на речі, що з ним Гаррі зростав. Йому ніколи не спадало на гадку, що ядерним фізикам варто було створити таємну спільноту й оберігати секрет ядерної зброї від усіх, кому бракувало мізків, щоб належати до їхнього кола. Думка була щонайменше захопливою. Чи мали б вони паролі? Чи ховалися б за масками?

(Взагалі, Гаррі припускав, що фізики *уже* приховують безліч руйнівних відкриттів, а секрет ядерної зброї — єдиний, що вирвався на волю. Для Гаррі світ навколо нього залишився б таким самим — за будь-якого розвитку подій.)

— Треба обміркувати, — зазначив він. — Це для мене нова думка. І однією з неочевидних таємниць науки, що її передає лише жменька вчителів своїм учням, є те, як не зливати в унітаз нові ідеї, щойно зачувши не надто для себе приємні.

Професор Квірел знову кліпнув.

— Чи є якісь розділи науки, що їх ви схвалюєте? — запитав Гаррі. — Можливо, медицина?

— Космічні подорожі. Однак магли повзуть мов черепахи саме в тому проекті, що може дати чарівникам змогу втекти з цієї планети, доки її ще не підірвали.

— Я теж великий прихильник космічної програми, — Гаррі кивнув. — Принаймні в цьому ми схожі.

Професор Квірел поглянув на нього. Щось дивне промай-

нуло в його очах.

— Мені потрібне ваше слово, ваша обітниця й ваша присяга ніколи не розповідати про те, що зараз відбудеться.

— Маєте, — миттю відповів Гаррі.

— Дотримуйтеся цієї присяги, інакше наслідки вам не сподобаються. Зараз я накладу рідкісні й потужні чари — не на вас, а на кабінет навколо. Замріть, щойно почувете закляття, не перетинайте його меж. Ви мусите не взаємодіяти з магією, яку я підтримуватиму, лише дивитися. Інакше я це припиню, — професор Квірел на хвильку замовчав. — І постарайтеся не впасти.

Гаррі здивовано й нетерпляче кивнув. Професор Квірел здійняв паличку й вимовив щось, що Гарріні вуха й розум взагалі відмовилися сприймати. Слова просто ковзнули його свідомістю й канули в забуття.

Клаптик мармуру навколо його ніг залишився незмінним. Решта підлоги щезла, щезли стіни й стеля. Він опинився на невеличкому диску з білого мармуру посеред безбережжя зірок, що горіли напрочуд яскраво й немерехтливо. Не було ані Землі, ані Місяця, ані Сонця, принаймні Гаррі не вдалося його розпізнати. Професор Квірел стояв там, де й раніше, ширяючи в зоряному океані. Чумацький Шлях плинув величезним вихором світла, і що більше Гаррін зір пристосовувався до темряви, то яскравішим він ставав.

Жодне видовище ніколи не викликало в нього стільки емоцій.

— Ми... у космосі?..

— Ні, — у професоровім голосі змішалися сум і шанобливість. — Проте це справжнє зображення.

Гаррі хутко витер сльози, що навернулися йому на очі. Він не пропустить цього, не дасть якійсь нікчемній воді затьмарити його зір.

Зірки більше не скидалися на крихітні коштовні камінці у величезному оксамитовому куполі, якими вони бачилися із Землі. Тут не було неба над головою, жодної сфери навколо. Лише бездоганні вогники посеред бездоганної чорноти, нескінченної порожнечі з незліченними крихітними щілинами, крізь які пробивалося сяйво з якогось немислимого чужого світу.

У космосі зірки були страшенно, страшенно, страшенно далекими.

Гаррі все витирав і витирав сльози.

— Іноді, — професор Квірел заговорив тихо, майже нечутно, — коли цей зіпсутий світ здається мені особливо мерзеним, я запитую себе: може, десь удалині існує якесь місце суто для мене? Гадки не маю, що б це міг бути за світ, і якщо мені навіть увияти його не до снаги, то як я можу вірити в його існування? А втім, у цьому неохопному всесвіті, а що як воно і справді десь є? Однак зірки дуже, дуже далеко. Навіть якщо знати шлях, часу на подорож пішло б багато-багато. Цікаво, які сні я б побачив, заснувши так надовго...

Хоч і почуваючись святотатцем, Гаррі наважився прошепотіти:

— Будь ласка, дозвольте побути тут ще трохи.

Професор Квірел кивнув, стоячи без жодної опори посеред зірок.

Виявилось надзвичайно легко забути про невеличкий мармуровий диск під ногами, про власне тіло, стати точкою свідомості, що чи то нерухомо зависла, чи то пересувалася — ніяк не збагнути тепер, коли всі відстані втратили будь-яке значення.

Це був час поза часом.

Раптом зірки щезли, їх замінив клас.

— Мені шкода, — перепросив професор Квірел, — але незабаром у нас з'явиться компанія.

— Усе гаразд, — прошепотів Гаррі. — Цього вистачило.

Він ніколи не забуде цього дня, і не через неістотні дурниці, що відбулися раніше. Він навчиться цього закляття, навіть якщо це стане останнім його знанням.

Важкі дубові двері враз зірвалися із завіс і з пронизливим скреготом впали на мармурову підлогу.

— *КВІРИНЕ! ЯК ТИ ПОСМІВ!*

Древній і могутній чарівник величезною грозовою хмарою влетів до приміщення. Очі його палали таким гнівом, що суворий погляд, яким він обдарував був Гаррі раніше, здався тепер дрібничкою.

Розум Гаррі дещо дезорієнтувався, коли та його частина, що хотіла з криком втекти від найстрашнішої з усіх відомих йому речей, так і зробила, поступившись місцем частині, здатній тримати удар. Жодна з Гарріних граней не була в захваті від того, що їхнє спостереження за зірками перервали.

— Директоре Албусе Персів... — почав він крижаним тоном.

БАБАХ. Кулак професора Квірела гучно опустився на стіл.

— *Містере Поттер!* — гаркнув він. — Це директор Гогвортсу, а ви лише учень! Звертайтеся до нього належно!

Гаррі глянув на професора Квірела, що окинув його суворим поглядом. Жоден із них не всміхався.

Широкими кроками Дамблдор наблизився до Гаррі й професора Квірела та здивовано на них витріщився.

— Вибачте, — покірно й ввічливо сказав Гаррі. — Директоре, дякую за бажання мене захистити, проте професор Квірел вчинив правильно.

Дамблдорове лице повільно змінилося з такого, що випаровує сталь, на щось просто розгніване:

— Я чув розмови учнів про те, що цей чоловік дозволив

старшим слизеринцям познущатися з тебе! Що він заборонив тобі захищатися!

Гаррі кивнув:

— Він точно знав, що зі мною не так, і показав мені, як це виправити.

— Гаррі, *що ти верзеш?*

— Я навчав його програвати, — сухо втрутився професор Квірел. — Це важлива життєва навичка.

Дамблдор, очевидно, досі не зрозумів, проте голос дещо стишив і сповільнив:

— Гаррі... Якщо професор захисту якось тебе залякав, щоб ти не скаржився...

«Безумцю, навіть після всього, що сталося сьогодні, невже ви справді гадаєте, що я...».

— Директоре, — Гаррі намагався звучати присоромлено, — замовчування образ із боку професорів не є однією з моїх вад.

Професор Квірел тихенько засміявся:

— Не ідеально, містере Поттер, однак для першого дня непогано. Директоре, ви дослухали до п'ятдесяти одного очка для Рейвенклоу чи вилетіли з кімнати, щойно почули про першу частину?

— П'ятдесят одне очко для Рейвенклоу? — збентеження, що промайнуло на Дамблдоровім обличчі, змінилося подивом.

— Він їх не очікував, — професор Квірел кивнув, — проте це здавалося доречним. Передайте професорці МакГонегел, що, на мою думку, чуток про поневіряння містера Поттера, яких йому довелося зазнати задля повернення втрачених очок, цілком достатньо для досягнення її мети. Ні, директоре, містер Поттер нічого мені не розповідав. Легко зрозуміти, яка частина сьогоднішніх подій є її роботою, як і те, що оста-

точний компроміс належав вам. Хоча мені й цікаво, яким дивом містер Поттер зміг взяти гору над вами зі Снейпом, а професорка Макґонегел — над ним.

Гаррі якось вдалося не видати себе. Невже для справжнього слизеринця це було *настільки* очевидним?

Дамблдор підійшов ближче до Гаррі, уважно його роздивляючись.

— Щось у тебе вигляд не дуже, Гаррі, — він проникливо глянув на його обличчя. — Чим ти сьогодні обідав?

— Що? — здивувався Гаррі.

Це питання заскочило його зненацька. Навіщо Дамблдоріві знати про печеню з ягнятини й тонкі скибочки броколі, якщо це було *останньою* з можливих причин...

— Не зважай, — старий чарівник випрямився. — Гадаю, з тобою все гаразд.

Професор Квірел кахикнув — гучно й нарочито. Гаррі повернувся до нього й побачив, що той витріщився на Дамблдора.

— *Кге-кгем!* — почулося ще раз.

Дамблдор і професор Квірел схрестили погляди — ніби якась тінь пролягла між ними.

— Якщо ви не розкажете йому, — заявив професор Квірел, — то це зроблю я, навіть якщо мене звільнять.

Дамблдор зітхнув і повернувся до Гаррі.

— Перепрошую за вдирання до вашого ментального простору, містере Поттер, — офіційним тоном виголосив директор. — Я не мав жодного іншого наміру, окрім як перевірити, чи зробив був професор Квірел те саме.

«Що?».

Сум'яття тривало саме стільки, щоб Гаррі збагнув, що саме щойно відбулося.

— *Vu!..*

— Спокійніше, містере Поттер.

А втім, попри такі слова професорове обличчя було жорстким, коли він дивився на Дамблдора.

— Виманологію іноді плутають зі здоровим глуздом, — значив директор. — Проте вона залишає сліди, що їх може виявити інший вправний виманолог. Це все, що я шукав, містере Поттер, тому поставив вам побічне питання, щоб ви точно не думали ні про що важливе під час моїх пошуків.

— *Треба було спершу спитати!*

— Ні, містере Поттер, — професор Квірел похитав головою, — директор мав удосталь підстав для занепокоєння, а якби він попросив дозволу, то ви б думали саме про те, що хотіли б приховати від нього. Мене більше бентежить, директоре, — його голос залунав різко, — що ви не завважили за потрібне поінформувати його опісля!

— Ви щойно вкрай ускладнили майбутні перевірки його ментального стану, — Дамблдор холодно зиркнув на професора Квірела. — Цікаво, чи не цього ви й добивалися?

— У цій школі забагато виманологів, — професор Квірел здавався непохитним. — Я наполягаю, щоб містер Поттер навчався блокології. Чи дозволите ви мені бути його вчителем?

— У жодному разі, — миттєво відповів Дамблдор.

— Так я й думав. Що ж, оскільки *ви* позбавили містера Поттера моїх безплатних послуг, то *ви* й оплатите його заняття з акредитованим інструктором із блокології.

— Такі послуги коштують чимало, — Дамблдор здивовано розглядав професора Квірела. — Хоча я маю певні зв'язки...

— Ні, — професор Квірел рвучко захитав головою. — Нехай менеджер містера Поттера з «Грінґотсу» порекомендує йому стороннього інструктора. З усією повагою, директоре Дамблдор, після ранкових подій я змушений виступити проти того, щоб ви чи ваші друзі мали доступ до розуму

містера Поттера. Я також наполягаю, щоб інструктор дав незламну обітницю нерозголошення, а також погодився на негайне стирання пам'яті після кожного заняття.

— Такі послуги *надзвичайно* дорогі, як вам чудово відомо, — Дамблдор насупився. — І я не можу не поцікавитися, чому *ви* вважаєте це доцільним.

— Якщо проблема в грошах, — втрутився Гаррі, — то я маю деякі думки щодо швидкого набування великих сум...

— Дякую, Квіріне, ваша мудрість тепер очевидна, перепрошую, що брав її під сумнів. Турбота про Гаррі Поттера також робить вам честь.

— Будь ласка, — відповів професор Квірел. — Сподіваюся, ви також не заперечуватимете, якщо я особливо зосереджу на ньому свою увагу, — він прибрав серйозного й незворушного вигляду.

Дамблдор поглянув на Гаррі.

— Я теж цього бажаю, — озвався він.

— То он як воно буде... — повільно протягнув старий чарівник. Щось дивне промайнуло на його обличчі. — Гаррі... Ти маєш розуміти: обравши цього чоловіка своїм вчителем і другом, своїм першим наставником, так чи інакше, але ти його втрадиш. І невідомо, як саме це трапиться й чи вдасться тобі одного дня його повернути.

Гаррі про таке якось не подумав. Проте над посадою професора захисту й справді висіло прокляття... І все вказувало на те, що діяло воно з бездоганною частотою вже десятиліттями...

— Либонь. Проте я буду до його послуг, доки стане сил, — тихо промовив професор Квірел.

— Гадаю, це принаймні ошадливо, — Дамблдор зітхнув. — Бо як професорові захисту вам *уже* вготовано долю якесь невідоме лихо.

Гаррі довелося докласти зусиль, щоб не змінитися в лиці,

усвідомивши, що саме Дамблдор мав на увазі.

— Я повідомлю мадам Пінс, що містерові Поттеру дозволено брати книжки з блокології, — сказав Дамблдор.

— Є підготовчі вправи, що їх ви маєте виконати самостійно, — додав професор Квірел. — І пропоную поквапитися.

Гаррі кивнув.

— Що ж, дозвольте вас покинути, — Дамблдор кивнув їм обом і дещо повільно пішов.

— Ви можете знову виконати це закляття? — запитав Гаррі, щойно Дамблдор зник.

— Не сьогодні, — тихо відповів професор Квірел, — і, боюся, не завтра. Щоб його розпочати, треба багато сил, хоча підтримання забирає значно менше. Зазвичай я не зупиняю його якомога довше, та цього разу піддався пориву, не подумавши. Слід було передбачити, що нас можуть перервати...

Цієї миті Гаррі вважав Дамблдора найнеулюбленішою людиною у всесвіті.

Вони вдвох зітхнули.

— Навіть якщо мені випаде лишень одна-єдина нагода побачити це ще раз, — сказав Гаррі, — я назавжди залишуся вам вдячним.

Професор Квірел кивнув.

— Ви чули про програму «Піонер»? — запитав Гаррі. — Це апарати, що пролітали повз різні планети й фотографували їх. Двоє з них перейдуть на траєкторії, що виведуть їх із Сонячної системи до міжзоряного простору. Тому до них додали золоті пластинки із зображеннями чоловіка й жінки та вказівками, де розташовується Сонце в нашій галактиці.

Професор Квірел хвильку помовчав і усміхнувся:

— Містере Поттер, чи зможете ви вгадати, про що я подумав, завершивши складати перелік тридцяти семи речей, що їх я ніколи не робитиму, коли стану темним лордом? По-

ставте себе на моє місце й спробуйте здогадатися.

Гаррі уявив, як він дивиться на список із тридцяти семи речей, що їх не можна буде робити, щойно він стане темним лордом.

— Ви вирішили, що якщо *ненастанно* доведеться дотримуватися *всіх* правил, то взагалі немає сенсу ставати темним лордом.

— *Точнісінько*, — професор Квірел усміхнувся. — Отже, я збираюся знехтувати другим пунктом і повихвалитися деякими моїми діяннями. Не уявляю, як це знання може комусь зашкодити. І я майже певен, що ви однаково про це здогадалися б, познайомившись зі мною достатньо добре. А втім... Присягніться, що ніколи не розповідатимете про те, що я зараз скажу.

— Присягаюся! — Гаррі відчував, що буде справді цікаво.

— Я передплачую одне маґлівське видання, щоб стежити за новинами про космічні подорожі. Я не чув про «Піонер-10» аж до самого його запуску, проте дізнавшись, що «Піонер-11» також покидає Сонячну систему назавжди, — професор Квірел вишкірився своєю найширшою усмішкою з тих, що Гаррі вже бачив, — я прошмигнув у НАСА — так-так — і наклав чудове маленьке закляття на цю чудову золоту пластину, завдяки якій вона існуватиме значно довше, ніж без нього.

...

...

...

— Так, — професор Квірел ніби повищав метрів на п'ятнадцять, — я очікував на таку реакцію.

...

...

...

— Містере Поттер?

— ...Я не маю слів.

— «Ви перемогли» здається доречним, — підказав професор Квірел.

— Ви перемогли, — негайно повторив Гаррі.

— Бачите? Можна лише уявити, у яку страшну халепу ви вскочили б, якби не змогли цього вимовити.

Вони вдвох посміялися.

Гаррі спало на думку ще дещо:

— А ви раптом не залишили на пластині якоїсь додаткової інформації?

— Додаткової інформації?

Це прозвучало так, ніби професора Квірела надзвичайно заінтригувала ця цілковито нова для нього ідея. Що Гаррі визнав доволі підозрілим, адже йому на таку думку знадобилася менш як хвилина.

— Може, ви додали голографічне послання, як у «Зоряних війнах»? Чи... гм. Схоже на те, що портрети містять стільки ж інформації, скільки й весь людський мозок... Ви не могли збільшити масу апарата, але перетворити якусь із його частин на власний портрет — цілком. Чи знайшли добровольця, що помирав від смертельної хвороби, прошмигнули з ним до НАСА й використали таке закляття, щоб його *привид* опинився на пластині.

— Містере Поттер, — голос професора Квірела зненацька посуворішав. — Закляття, що вимагає людської смерти, міністерство, безсумнівно, за будь-яких обставин визнає таким, що належить до темних мистецтв. Чути такі речі від учнів — неприйнятно.

Просто дивовижно, наскільки бездоганно професор Квірел підібрав слова, залишивши собі можливість правдоподібного заперечення. Так міг би говорити хтось, хто хоче зміни-

ти тему, хто гадає, що учням варто триматися якнайдалі від таких речей. Гаррі чесно не знав, чи професор Квірел просто уникав цієї розмови, доки він не навчиться захищати свій розум.

— Зрозуміло. Я ні з ким більше не обговорюватиму цієї ідеї.

— Будь ласка, не патякайте ні про що з цього, містере Поттер. Я волію уникати публічності. У газетах не знайдеться жодної згадки про Квіріна Квірела, аж доки я не вирішив, що настав мій час викладати захист у Гогвортсі.

Це здалося Гаррі трохи сумним, однак зрозумілим. А тоді він усвідомив, що з цього випливає:

— Скільки ж усього приголомшливого ви зробили, і ніхто про це не знає...

— О, чимало. Але, гадаю, на сьогодні цілком досить, містере Поттер. Зізнаюся, я дещо втомився...

— Розумію. І дякую. За все.

Професор Квірел кивнув, сильніше спираючись на стіл. Гаррі поквапом вийшов.

Розділ 21. Раціоналізація

РОЛІНГ Є ТОЙ, ХТО ВИКОНУЄ РОБОТУ РОЛІНГІ.

Герміона Грейнджер хвилювалася, що стає поганою.

Зазвичай вона чітко проводила межу між хорошим і поганим і не розуміла, чому іншим це так складно. У Гогвортсі хорошими були професор Флітвік, професорка МакГонегел, професорка Спраут. Поганими — професор Снейп, професор Квірел, Драко Мелфой. А Гаррі Поттер... був одним із тих нетипових випадків, що так відразу й не скажеш. Вона досі намагалася з'ясувати, до кого він належав.

Що ж стосується її... Герміоні *аж занадто* подобалося троцити Гаррі Поттера.

Вона випереджала його на всіх заняттях. (За винятком польотів на мітлах, але це щось на кшталт фізкультури, не рахується.) Протягом першого тижня в Гогвортсі її нагороджували *справжніми* очками гуртожитку майже щодня, і не за якісь чудернацькі геройства, а за швидке опанування заклять, наприклад, чи допомогу іншим учням — за *розумні* речі. Вона знала, що ці очки кращі, а особливо її тішило те, що Гаррі Поттер теж це знав — це проблискувало в його очах щоразу, коли вона здобувала чергове *справжнє* очко гуртожитку.

А хорошим не годиться так сильно насолоджуватися перемогою.

Це почалося ще в потягу, але знадобився деякий час, щоб осягнути весь цей вихор емоцій. Тільки ввечері того дня Герміона почала розуміти, як жалюгідно вона дозволила по собі

потоштатися.

До зустрічі з Гаррі Поттером не існувало людини, що її б вона хотіла розтрощити. Якщо хтось у класі справлявся гірше за неї, вона вважала своїм обов'язком допомогти, а не втерти носа. Саме це й означало бути хорошою.

А тепер...

А тепер вона *перемагала*, і Гаррі Поттера сіпало щоразу, коли вона здобувала чергове очко гуртожитку, і це було *так* приємно. Батьки попереджали були її остерігатися наркотиків, але вона підозрювала, що це *куди* веселіше.

Їй завжди подобались усмішки, якими її обдаровували вчителі за правильні вчинки. Подобалося милуватися довгим рядком плюсіків навпроти відповідей на своїй бездоганно виконаній контрольній. Але тепер, коли вона блискуче справлялася на занятті й несамохіть озиралася навкруги, то краєм ока помічала, як Гаррі Поттер скрегоче зубами. Від цього їй хотілося співати так радісно, наче в діснеївському мультфільмі.

А це погано, чи не так?

Герміона хвилювалася, що стає поганою. Та згодом вона збагнула дещо, що розвіяло всі її тривоги.

У них із Гаррі зав'язується роман! Звісно! Всі знають, що це означає, коли хлопець і дівчина починають постійно змагатися. Вони одне до одного *залицяються!* У цьому не було нічого поганого.

Не могла ж вона просто так із насолодою оббивати все схоластичне пір'я з найвідомішого учня школи — того, хто був у книжках, ще й *розмовляв*, наче зійшов зі сторінок якоїсь із них; хлопця, що якось здолав Темного Лорда й навіть місця мокрого не залишив від *професора Снейпа*, наче той був надокучливим жалюгідним жучком; хлопця, що, як сказав би професор Квірел, домінував над усіма іншими першокласниками з Рейвенклоу, *крім* Герміони Грейнджер, що гран-

діозно *громила* Хлопчика-Що-Вижив на всіх заняттях, крім польотів на мітлах.

Бо це було б погано.

Ні. Це роман. Саме він. Саме тому вони змагаються.

Герміона невимовно раділа, що вчасно це з'ясувала, адже сьогодні настав той день, коли Гаррі програє їхнє змагання з читання книжок, про яке знала вся школа. Радість була в ній через край, аж у танок хотілося пуститися.

Субота, 14:45. Гаррі Поттерові залишалося прочитати ще половину «Історії магії» Батільди Бегшот. Герміона витріщалася на свій кишеньковий годинник, що надзвичайно повільно цокав у напрямку 14:47.

Вся рейвенкловська вітальня спостерігала за ними, і не тільки першокласники. Новини розтеклися, немов розлите молоко, і не менш ніж половина рейвенкловців набилася до кімнати, втиснувшись на дивани, притулившись до книжкових шаф і повсідавшись на бильця крісел. Тут були всі шість старост, включно зі старостою школи. Довелося застосувати чари свіжого повітря, щоб усім вистачило кисню. Гомін поволі перетворився на шепотіння, а згодом ущухло й воно. Запанувала цілковита тиша.

14:46.

Напруга була нестерпною. Якби йшлося про когось іншого, *будь-кого*, його поразку вже визнали б неминучою. Але перед ними сидів Гаррі Поттер, і не можна було відкидати можливості того, що протягом кількох наступних секунд він здійснить руку й клацне пальцями.

Зненацька Герміоною опанував жах від усвідомлення, що саме так Гаррі Поттер міг учинити. Це було б геть у його стилі: прочитати другу половину книжки заздалегідь... Перед очима їй усе поплигло. Вона спробувала змусити себе ковтнути повітря, але безрезультатно.

Залишалося десять секунд, а він все ще не здійняв рукі.

П'ять секунд.

14:47.

Гаррі Поттер дбайливо поклав закладку, згорнув книжку й відклав її.

— Я хотів би зауважити для нащадків, — спокійно виголосив Хлопчик-Що-Вижив, — що мені залишилася лише половина книжки, а ще я зіткнувся з кількома неочікуваними обставинами...

— Ти програв! — верескнула Герміона. — *Програв! Ти програв у нашому змаганні!*

Усі присутні разом згадали, як дихати.

Гаррі Поттер окинув її нищівним поглядом, але вона вже пливла в ореолі чистого, незаплямованого щастя, і ніщо не могло її зачепити.

— *Ти хоч розумієш, що за тиждень я мав?* — спитав він. — Будь-яка нижча істота була б надто завантаженою навіть для того, щоб прочитати вісім книжок доктора Сьюза!

— Часові рамки встановлював *ти*.

Гаррін погляд став навіть більш нищівним:

— Не було жодного логічного способу передбачити, що мені доведеться рятувати всю школу від професора Снейпа чи терпіти штурхани на уроці захисту, а якщо я розповім, куди подівся весь мій час між 17:00 і вечерею в четвер, ти подумаєш, що я збожеволів...

— Оу-у-у, здається, хтось тут став жертвою омани планування.

На обличчі Гаррі Поттера показався неприхований подив.

— О, до речі, я дочитала першу порцію твоїх книжок, — Герміона прибрала найневиннішого вигляду, на який тільки спромоглася.

Серед них трапилося кілька *складних*. Цікаво, за скільки

часу він їх прочитав.

— Одного дня, — сказав Хлопчик-Що-Вижив, — далекі нащадки Номо sapiens озирнуться назад, запитуючи себе, чому ж усе полетіло шкереберть, і дійдуть висновку, що фатальним для історії галактики став день, коли хтось навчив Герміону Грейнджер читати.

— А втім, ти програв, — Герміона задумливо підперла підборіддя рукою. — Цікаво, що саме ти програв, га?

— *Що?*

— Ти програв заклад, — пояснила Герміона, — і повинен тепер заплатити.

— Щось не пригадую, щоб я на таке погоджувався!

— Справді? — Герміона зробила замислене обличчя. А потім, наче це щойно спало їй на думку: — Проголосуймо. Усі в Рейвенклові, хто вважає, що Гаррі Поттер повинен розплатитися, підніміть руку!

— *Що?* — знову скрикнув Гаррі, обернувся й побачив навколо себе ліс здійнятих рук.

Та якби він придивився *уважніше*, то помітив би, що переважну більшість глядачів становили дівчата й що практично кожна присутня представниця жіноцтва підвела руку.

— Зупиніться! — заволав Гаррі Поттер. — Ви ж не знаєте, що вона попросить! Невже ви не усвідомлюєте, що саме вона робить? Ви візьмете на себе попереднє зобов'язання, а тоді тиск послідовності вчинків змусить вас погодитися з усім, що вона скаже!

— Не хвилюйся, — промовила староста Пенелопа Клівротер. — Якщо вона попросить чогось надмірного, ми просто передумаємо. Усі згодні?

Усі дівчата, яким Пенелопа Клівротер розказала про Герміонин план, енергійно закивали головами.

***

Безмовна постать тихо ковзала холодними коридорами гогвортських підземель. О 18:00 він мав зустрітися в певній кімнаті з певною людиною, і за можливості краще з'явитися раніше, щоб виказати повагу.

Однак, повернувши ручку й прочинивши двері до цього темного й тихого закинутого класу, він побачив силует, що вже стояв між рядами старих запилюжених столів. Паличка в його руках випромінювала тьмяне зелене світіння, якого ледве вистачало, щоб роздивитися сам силует, не кажучи вже про кімнату навколо.

Двері зачинилися, приховавши за собою світло з коридору. Дракові очі почали звикати до напівтемряви, а силует повільно повернувся до нього — обличчя залишилося в тіні, моторошні зеленуваті відблиски лиш злегка торкалися його.

Драко вже подобалася ця зустріч. От якби залишити холодне зелене світло, зробити їх обох вищими, вдягти на них маски й каптури, перенести з класу на кладовище — і стане зовсім як у тих оповідках про смертежерів, що їх він чув від батькових друзів. Половина з них починалася точнісінько так.

— Я хочу, щоб ти знав, Драко Мелфою, — промовив силует цілковито спокійно, — я не звинувачую тебе в моїй нещодавній поразці.

Драко тільки рота роззявив: а він яким боком тут взагалі міг бути винним?

— Це сталося насамперед через мою власну дурість, — провадила далі затінена постать. — Існувало чимало речей, що їх я міг зробити на кожному етапі тієї події. Ти не просив мене *саме цього*. Ти всього-на-всього попросив моєї допомоги. А я був тим, хто нерозумно вибрав саме цей спосіб. Але

факт лишається фактом: я програв змагання з різницею в половину книжки. Дії твого ручного бовдура, послуга, про яку ти попросив, і, звісно, моя власна дурість коштували мені часу. Більше часу, ніж ти гадаєш. Часу, який, зрештою, виявився критичним. Факт лишається фактом, Драко Мелфою: якби ти не попросив тієї послуги, я б *переміг*. А не... натомість... *програв*.

Драко вже чув про Гарріну поразку й про плату, яку з нього стягла Грейнджер. Новини поширилися швидко. Навіть сови не змогли б рознести їх швидше.

— Я зрозумів. Мені шкода.

Якщо він хотів подружитися з Гаррі Поттером, іншої відповіді пролунати не могло.

— Я не потребую розуміння чи співчуття, — темний силует досі звучав цілковито спокійно. — Але щойно я пробув дві години в присутності Герміони Грейнджер, вдягнений у речі, які мені дали, відвідуючи чудові гогвортські місцини на кшталт крихітного водоспаду, у якому булькало щось схоже на шмарклі. І все це в супроводі кількох інших дівчат, які наполегливо посипали наш шлях трансфігурованими пелюстками троянд. Я був на побаченні, нащадку Мелфоїв. На своєму *першому* побаченні. *І ти як слід відплатиш за цю послугу — варто мені лиш зажадати.*

Драко врочисто кивнув. Він ухвалив мудре рішення вичити кожну доступну деталь Гарріного побачення завчасно й істерично наредготатися ще до того, як прибуде на зустріч, щоб не вчинити *faux pas*, втративши свідомість через невпинне хихотіння.

— Як гадаєш, може, з цією Грейнджер має трапитися щось погане?..

— Передай слизеринцям, що ця Грейнджер *моя*. Будь-хто, хто втручатиметься в *мої* справи, знайде свої рештки розкиданими по території такій великій, що вона охоплює

дванадцять різних мовних просторів. А з огляду на те, що я не грифіндорець і використовую *хитрість* замість негайної лобової атаки, нехай не панікують, якщо я їй усміхатимуся.

— Чи якщо ви підете на друге побачення? — Драко дозволив крихітній нотці скептицизму закрестися у свій голос.

— *Другого побачення не буде*, — грізно заявив освітлений зеленим силует: не просто як смертежер, а як Амікус Керроу того разу, коли батько зупинив його, зауваживши, що той не Темний Лорд.

Звісно, це все ще був високий хлопчачий голос, який ще не почав ламатися, а в поєднанні з цими словами... якимось не вражав. Якщо Гаррі Поттер таки стане одного дня наступним темним лордом, Драко слід буде заховати сито спогадів із копією цієї миті в якомусь безпечному місці. Гаррі Поттер ніколи не наважиться його зрадити.

— Але перейдімо до приємніших тем. Поговорімо про знання й про могутність, Драко Мелфю. Поговорімо про науку.

— Так, поговорімо.

Драко стало цікаво, яка частина його обличчя залишалася в тіні, а яку було видно в цьому моторошному зеленому світлі. І хоча він зберігав серйозне обличчя, серце його співало. Справжня доросла бесіда — *ну нарешті*.

— Я пропоную тобі силу, — сказала затінена постать, — і я розповім тобі про цю силу та її ціну. Сила полягає в здобутті влади над реальністю шляхом розуміння її сутності. Розуміння дає контроль, і цього достатньо, щоб крокувати поверхнею Місяця. Ціна такої могутності — вміння ставити природі питання та, що куди складніше, приймати її відповіді. Ти ставитимеш досліди, експерименти й дивитимешся, що відбудеться. І ти муситимеш коритися висновкам, що впливатимуть із цих результатів, навіть якщо вони доводитимуть, що ти помиляєшся. Ти муситимеш *навчитися програвати* —

не мені, природі. Зрозумівши, що ти сперечаєшся з реальністю, тобі слід буде дати реальності перемогти. Це буде болісно для тебе, Драко Мелфюу, і я не певен, чи досить ти сильний для цього. Знаючи ціну, чи бажаєш ти все ще опанувати силу людей?

Драко глибоко вдихнув. Він думав був про це, але не міг уявити якоїсь інакшої відповіді. Йому дали інструкції: скористатися будь-якою можливістю завести дружбу з Гаррі Поттером. Це лише *навчання*, він не обіцяв чогось *робити*. І він зможе припинити їхні заняття будь-якої миті...

Ситуація, очевидно, багато в чому скидалася на пастку, однак Драко, чесно кажучи, не розумів, що може піти не так. До того ж він, взагалі-то, хотів керувати світом.

— Так, — запевнив Драко.

— Чудово. Це був доволі клопіткий тиждень, і я потребуватиму деякого часу, щоб скласти для тебе навчальний план...

— Я також маю чимало справ, які потрібно завершити, щоб закріпити свій вплив у Слизерині, не згадуючи вже про домашні завдання. Можливо, варто почати з жовтня?

— Звучить розумно, але це не те, що я збирався сказати. Щоб скласти твій навчальний план, я маю знати, чого тебе навчатиму. Мені на думку спали три речі. Перша: людський розум і мозок. Друга: матеріальний всесвіт, наука того, як досягти Місяця. Це охоплює величезний обсяг роботи з числами, але для певного типу розуму ці числа можуть бути прекраснішими за будь-що інше, чого здатна навчити наука. Тобі подобаються числа, Драко?

Той похитав головою.

— Тоді з цим розібралися. Зрештою, ти вивчатимеш математику, але не відразу, гадаю. Третій варіант: вивчати генетику, еволюцію та спадковість, те, що ти назвав би кров'ю...

— Ось це, — відповів Драко.

— Так я і думав, — постать кивнула. — Але, гадаю, цей шлях виявиться для тебе найбільш болісним. Що як твоя сім'я і друзі — поборники чистоти крові — говоритимуть одне, а експерименти — інше?

— Тоді я знайду спосіб зробити так, щоб експерименти давали *правильні* відповіді!

На деякий час запала тиша. Затінена постать стояла, роззявивши рота.

— Е-е, — протягнула вона. — Це так не працює. Саме про це я намагаюся тебе попередити, Драко. Ти *не можеш* змусити відповіді бути такими, якими тобі хочеться.

— *Завжди* можна здобути потрібну відповідь, — заперечив Драко. Це було фактично першим, чого він навчився від репетиторів. — Варто лише дібрати правильні аргументи.

— Ні, — голос затіненої постаті повищав від розчарування, — ні, ні, ні! Тоді ти здобудеш *неправильну* відповідь і ніколи не досягнеш Місяця! Природа не людина, не можна обманом змусити її вірити в щось інше. Спробуй перекопати Місяць, що його зроблено із сиру, однак сперечайся хоч тиждень — він від цього не зміниться! Ти говориш про раціоналізацію. Це наче взяти аркуш паперу й відразу записати внизу: «Отже, Місяць зроблено із сиру», а потім наводити над цим твердженням усілякі розумні доводи. Але Місяць або зроблено із сиру, або ні. Щойно ти написав нижній рядок, він уже був або істинним, або хибним. Закінчується весь цей аркуш паперу правильним висновком чи неправильним — вирішено вже тієї миті, коли ти записуєш нижній рядок. Якщо ти вагаєшся між двома коштовними валізами й тобі подобається блискуча, не має значення, які резонні підстави ти назвеш для її купівлі. Справжнім правилом, яким ти керувався, *визначаючи, на користь якої валізи наводити доводи*, було: «Вибери блискучу». І саме

таку валізу ти отримаєш, незалежно від того, наскільки ефективним є це правило для вибирання якісних валіз. Раціональність не можна використовувати для того, щоб виступати за певну сторону, її єдине можливе використання — *вирішити, за яку сторону виступати*. Переконуювати когось у тому, що поборники чистоти крові мають рацію, — це не наука, це *політика*! Сила науки полягає в *з'ясуванні істинної сутності природи, суперечками цього не змінити!* Наука може пояснити нам, як насправді працює кров, як насправді чарівники успадковують свої здібності від батьків і які насправді чарівники маглівського роду — слабші чи сильніші...

— *Сильніші!* — Драко спантеличено насупився. Він намагався встежити за всім цим і, в принципі, погоджувався, що це мало сенс, хоч і ніколи раніше не чув нічого подібного. А тоді Гаррі Поттер зронив слова, на які він аж ніяк не міг змовчати. — Ти думаєш, що бруднокровці *сильніші?*

— Я нічого не думаю. Я нічого не знаю. Я ні в що не вірю. Мій нижній рядок ще не написано. Я придумаю, як випробувати магічну силу чарівників маглівського роду й магічну силу чистокровних. Якщо мої досліді покажуть, що чарівники маглівського роду слабші, я повірю, що вони слабші. Якщо мої досліді покажуть, що чарівники маглівського роду сильніші, я повірю, що вони сильніші. За допомогою цих та інших знань я здобуду певну владу...

— І ти очікуєш, що я повірю, хай що ти скажеш? — у запалі перебив Драко.

— Я очікую, що ти *особисто* виконаєш ці досліді, — спокійно відповіла загінена постать. — Чи ти боїшся того, що ти дізнаєшся?

Якийсь час Драко, примруживши очі, дивився на загінену постать.

— Гарна пастка, Гаррі, — озвався він. — Треба запам'ятати

її на майбутнє.

— Це не пастка, Драко, — постать похитала головою. — Пам'ятай: я *не знаю*, що ми з'ясуємо. Проте ти не можеш зрозуміти всесвіт, сперечаючись із ним чи вимагаючи від нього прийти іншим разом з іншою відповіддю. Одягнувши мантию науковця, ти мусиш забути про політику, суперечки, фракції та сторони, вгамувати відчайдушні спроби розуму вчепитися за звичне й жадати лише одного: почути відповідь природи, — виникла невеличка павза. — Більшість людей не здатна на це. Ось чому це складно. Певен, що не хочеш просто вивчати мозок?

— І якщо я скажу, що радше вивчатиму мозок, — промовив Драко твердо, — ти розпаякаєш усім, буцімто я злякався того, що можу дізнатися.

— Ні. Я нічого такого не робитиму.

— Проте ти можеш виконати ці дослідження самостійно. І якщо ти здобудеш неправильну відповідь, мене не буде поруч, щоб зупинити тебе, перш ніж ти покажеш її комусь іншому, — голос Драко не втрачав твердості.

— Спершу я спитаю в тебе, Драко, — тихо запевнила затінена постать.

Драко трохи помовчав. Цього він не очікував. Він гадав, що бачить пастку, але...

— Справді?

— Звісно. Звідки *мені* знати, кого шантажувати й чого вимагати? Повторюю: це не пастка для тебе. Принаймні не особисто для тебе. Якби твої політичні погляди були іншими, я б питав: а що як дослід покаже, що чистокровні чарівники сильніші?

— Невже.

— Так! Це ціна, яку *будь-хто* має заплатити, щоб стати науковцем.

Драко підняв руку. Він мав подумати. Затінена зеленува-

та постать чекала.

Втім, на роздуми не пішло багато часу. Якщо відкинути всі бентежні частини... то Гаррі Поттер планує гратися з чимось, що може призвести до велетенського політичного вибуху. Просто піти геть і дозволити йому робити це самостійно було б божевіллям.

— Ми вивчатимемо кров, — ухвалив Драко.

— Чудово, — постать посміхнулася. — Вітаю з тим, що ти жадаєш ставити запитання.

— Дякую, — Драко не надто вдалося приховати іронію.

— Гей, гадаєш, досягти Місяця було легко? Радій, що треба лише час від часу змінювати свою думку, а не приносити людські жертви!

— Приносити людські жертви були б куди простіше!

— Слушно, — кивнула постать після недовгої тиші.

— Слухай, Гаррі, — звернувся Драко, не плекаючи особливих сподівань, — я гадав, ми візьмемо те, що відомо маглам, об'єднаємо з тим, що відомо чарівникам, і станемо володарями обох світів. Чи не простіше просто вивчити те, що магли вже з'ясували — про Місяць і таке інше, — і використати цю силу...

— Ні, — постать різко хитнула головою, від чого її обличчям затанцювали зелені тіні. — Якщо ти не здатен навчитися мистецтва прийняття реальності, тоді я *не маю права* розкривати тобі, що було здобуто завдяки цьому прийняттю. Це наче могутній чарівник розповідає тобі про брами, що їх не відчиняють, і печаті, що їх не зривають, перш ніж впоравшись із меншими небезпеками ти не доведеш, що твоїх інтелекту й дисциплінованості достатньо, — це звучало зловісно.

Дракова спина вкрилася сиротами. Він мимоволі здригнувся, знаючи, що це було помітно навіть у такому тьмяному світлі.

— Добре. Розумію.

Батько чимало разів попереджав його про це. Коли могутніший за тебе чарівник стверджує, що ти не готовий знати, то не варто випитуватися далі, якщо хочеш вижити.

— Авжеж, — постать схилила голову. — Але ти маєш зрозуміти ще дещо. Перші науковці, магли, не мали ваших звичаїв. На початку вони навіть не розглядали поняття небезпечного знання й вважали, що про всі відомі речі слід говорити вільно. Коли їхні досліди виявилися небезпечними, вони розбавляли своїм політикам речі, що мали залишатися в таємниці, — не дивися так, Драко, це не було простою дурістю. Їм вистачило розуму, щоб насамперед розкрити це явище. Проте вони були маглами, і це вперше, коли їхній винахід був чимось *справді* небезпечним, і вони не *розпочинали* зі звичаями таємничості. До того ж тривала війна. Науковці однієї сторони непокоїлися, що як вони *не заговорять*, то науковці *ворожої* країни повідомлять *своїм* політикам раніше... — голос зробився набагато тихішим. — Вони не знищили світ. Але були близькі до цього. І *ми* не повторимо цієї помилки.

— Звісно, — сказав Драко впевненим тоном. — *Ми* не повторимо. Ми чарівники, і вивчення науки не робить нас маглами.

— Саме так. Ми заснуємо свою власну науку, магічну, і вона від початку матиме розумніші звичаї, — голос затіненої постаті міцнішав. — Знання, що ними я ділитимуся з тобою, викладатимуться разом із дисциплінами про прийняття істини, а глибина знань залежатиме від твого прогресу в цих дисциплінах. І ти не ділитимешся цим знанням ні з ким, хто не опанує згаданих дисциплін. Чи прийнятно це для тебе?

— Так, — відповів Драко.

А що він ще міг сказати. «Ні»?

— Добре. А те, що з'ясуєш самостійно, ти триматимеш у таємниці, доки не вирішиш, що інші науковці готові про це дізнатися. Те, чим ми ділитимемося між собою, залишатиметься між нами, доки ми не погодимося, що ці знання безпечні для світу. І хоч які в нас політичні погляди й належність, ми *всі* каратимемо *будь-кого* з нас, хто розкриє небезпечні таємниці магії чи небезпечну зброю, незалежно від того, яка триває війна. Віднині й надалі це стане звичаєм і законом науки серед чарівників. Чи погоджуємося ми в цьому?

— Так, — відповів Драко.

Це й *справді* починало здаватися дуже привабливим. Смертежери намагалися здобути владу залякуванням і досі не перемогли. Можливо, настав час вдатися натомість до таємниць?

— І наша група залишатиметься прихованою якнайдовше, а всі її учасники мають погодитися з нашими правилами.

— Звісно. Безперечно.

Виникла дуже коротка мовчанка.

— Нам знадобляться кращі мантиї, — зауважила затінена постать, — з каптурами й таке інше...

— Я *саме думав* про це, — підхопив Драко. — Проте нам не потрібні цілковито нові мантиї, лише плащі з каптурами, щоб вдягати зверху. Я маю подругу в Слизерині, вона зніме з тебе мірки...

— Тільки не кажи їй, для чого це...

— Я ж не дурень!

— І поки що без масок, бо наразі це лише ти і я.

— Гарзд! Але пізніше нам варто розробити якусь спеціальну мітку, яку носитимуть всі, хто нам служить. Наукову мітку, щось на кшталт змії, що поїдає Місяць, на їхніх правих...

— Це називається науковий ступінь, та й чи не надто це спростить ідентифікацію наших людей?

— Га?

— Маю на увазі, що як хтось скаже щось на кшталт: «Так, а тепер всі підкотіть праві рукави мантій», і наш хлопець такий: «Йой, вибачайте, виходить, я шпигун»...

— *Забудь про це*, — Драко всього раптом наче облило потом. Потрібно відвернути чимось Гарріну увагу, негайно. — А як ми себе називатимемо? Наукожери?

— Ні, — повільно мовила затінена постать. — Це звучить неправильно...

Драко протер лоба рукавом, прибираючи краплинки вологи. Про що Темний Лорд взагалі думав? Батько стверджував, що Темний Лорд був *розумним!*

— Придумав! — раптом вигукнула затінена постать. — Поки що ти не зрозумієш, але повір мені, це саме те.

Наразі Драко був готовий погодитися навіть на мелфоечавкунів, аби змінити тему.

— Що там?

Освітлений зеленим силует Гаррі Поттера, що стояв посеред запилюжених столів у закинутому класі в підземеллях Гогвортсу, драматично розкинув руки:

— Цей день ознаменує народження... Баєсівської таємної спілки.

***

Безмовна постать втомлено пленталася коридорами Гогвортсу в напрямку Рейвенклоу.

Одразу після зустрічі з Драко Гаррі пішов на вечерю, нашвидкуруч там чогось глитнув і попрямував до спальні.

Попри ранню годину — ще навіть сьома вечора не настала — Гаррі вже давно мав бути в ліжку. Минулої ночі він зрозумів, що в суботу зможе вдатися до часовороту, тільки коли змагання з читання вже завершиться. Але застосувати його в ніч *п'ятниці* й здобути в такий спосіб час він усе ще міг. Тож Гаррі змусив себе протриматися на ногах до 21:00 п'ятниці, а коли захисна оболонка відкрилася, використав доступні чотири години, повернувся до 17:00 і забувся сном. У суботу він прокинувся приблизно о другій годині ночі, як і планував, і наступні дванадцять годин провів за читанням... але цього однаково не вистачило. Тепер протягом кількох днів йому доведеться лягати спати незвично рано, щоб відновити свій режим сну.

Портрет на дверях поставив Гаррі якесь дурне запитання, що призначалося для одинадцятирічних. Він відповів, навіть не усвідомивши значення слів, хитаючись, піднявся сходами до своєї спальні, перевдягнувся в піжаму й повалився на ліжко.

І помітив, що подушка якась горбиста.

Гаррі застогнав, неохоче піднявся, вигнувся в ліжку й зазирнув під подушку, де знайшов записку, два золоті галеони й книгу, що називалася «Блокологія: приховане мистецтво». Він підібрав цидулку й прочитав:

Ти ба, а ти й справді вмієш швидко втрапляти в халепи. Навіть твій батько не зрівнявся б із тобою.

Ти нажив собі могутнього ворога. Снейп контролює, до кого прихильні, кого поважають і кого бояться всі слизеринці. Тепер ти не можеш довіряти нікому з цього гуртожитку, чи то вони дружні до тебе, чи то погрозливі.

Віднині тобі варто уникати Снейпового погляду. Він ви-манолог і здатен прочитати твої думки, якщо ви зустрінетеся очима. Я додаю книгу, що може навчити тебе захищатися — наскільки це можливо без приватних занять. З друго-

го боку, завжди є надія, що тобі вдасться хоча б помітити вторгнення.

Щоб ти мав більше часу на вивчення блокології, додаю два галеони — стільки коштує розв'язник і збірка готових домашніх завдань із курсу історії магії для першокласників (професор Бінс дає одні й ті самі завдання щороку з дня своєї смерті). Твої новоспечені друзі — близнюки Візлі — зможуть продати тобі копію. Не варто й згадувати, що тебе не повинні з цим упіймати.

Про професора Квірела я знаю небагато. Він слизеринець і професор захисту, а це вже два пункти проти нього. Ретельно розмірковуй над будь-якою його порадою тобі й не розповідай йому жодної таємниці.

Дамблдор лише прикидається несповна розуму. Він неймовірно розумний, і якщо ти й надалі заходитимеш у шафи й зникатимеш, то він, безсумнівно, здогадається, що ти володієш плащем-невидимкою, якщо ще не здогадався. Намагайся за можливості уникати його, ховай Плащ невидимості в якомусь безпечному місці (НЕ у своєму капшучку) щоразу, коли не можеш уникнути його, і будь особливо обережним у його присутності.

Будь ласка, Гаррі Поттере, у майбутньому дій обережніше.

Санта Клаус

Гаррі витріщився на записку.

Це й справді здавалося дуже корисною порадою. Звісно, він не шахраюватиме на заняттях з історії, навіть якщо їх викладатиме дохла мавпа. Але виманологія Северуса... Хай хто надіслав цю записку, ця особа володіє чималою кількістю важливої й таємної інформації, якою охоче ділиться з Гаррі. І хоча записка попереджала, що Дамблдор нібито намагатиметься вкрасти Плащ, наразі Гаррі не міг бути певним, чи було це поганим знаком, чи просто зрозумілою помилкою.

Видавалося, у Гогвортсі плелися якісь інтриги. Можливо, якби Гаррі порівняв версії Дамблдора й автора записки, йому вдалося б відтворити *цілісну* й точну картину? Якщо *обидві* версії узгоджуються в чомусь, тоді...

Та грець із ним.

Гаррі запхав усе до капшучка, увімкнув квієтор, з головою заліз під ковдру й забувся мертвим сном.

***

Недільного ранку Гаррі похапки наминав млинці у Великій залі, раз у раз нервово зиркаючи на годинник. Той показував 8:02, і рівно за дві години й одну хвилину виповниться тиждень, відколи він побачив сім'ю Візлі й пройшов на платформу дев'ять і три чверті.

І раптом йому сяйнуло... Гаррі не знав, чи правильно так думати про всесвіт, він уже нічого не знав, але видавалося імовірним... що...

«Цього тижня сталося недостатньо цікавого».

Гаррі планував піти до своєї кімнати відразу після сніданку, заховатися на підвальному рівні своєї валізи й не розмовляти ні з ким аж до 10:03. Однак помітив, як до нього прямують близнюки Візлі. Один із них ховав щось за спиною.

Йому варто закричати й втекти.

Йому варто закричати й втекти.

Хай що це було... найімовірніше, це...

Епічний фінал...

Йому справді варто просто закричати й втекти.

Підкорившись почуттю того, що всесвіт у будь-якому разі його дістане, Гаррі вернувся до свого млинця. Сумна правда, але зараз йому на силу нізащо не здобутися. Гаррі зро-

зумів, що відчували люди, які втомлювалися бігти, кидали намагання уникнути долі й просто падали на землю, віддаючись на поталу страхітливим ікластим демонам, породженим найтемнішою безоднею, щоб ті вхопили їх своїми мацаками й поволокли до невимовного жереба.

Близнюки Візлі наближалися.

І наближалися.

Гаррі з'їв ще один шматочок млинця.

Близнюки Візлі життєрадісно шкірилися.

— Привіт, Фреде, — глухо сказав Гаррі. Один із близнюків кивнув. — Привіт, Джордж, — другий близнюк також кивнув.

— У тебе стомлений голос, — зауважив Джордж.

— Треба тебе підбадьорити, — підхопив Фред.

— Дивися, що ми для тебе маємо!

Із-за спини Фреда Джордж дістав... торт із дванадцятьма запаленими свічками.

Деякий час увесь рейвенкловський стіл мовчки витріщався на них.

— Щось тут не так, — озвався хтось. — Гаррі Поттер народився тридцять першого лип...

— *ВІН НАБЛИЖАЄТЬСЯ*, — прогрімів лункий голос, наче крижаним мечем розітнувши розмову. — *ТОЙ, ХТО РОЗІРВЕ НА ШМАТКИ НАВІТЬ...*

Дамблдор вистрибнув зі свого трону й побіг прямісінько по вчительському столу. Він ухопив жінку, що проголошувала ці жахливі слова, зі спалахом з'явився Фоукс — і всі трое зникли в тріскотінні вогню.

Нависла шокована тиша... Відтак усі погляди звернулися на Гаррі Поттера.

— Я тут ні до чого, — стомлено виправдався він.

— Це було пророцтво! — прошипів хтось за столом. — Го-

товий закластися, що воно про тебе!

Гаррі позіхнув. Він підвівся з місця й заговорив дуже голосно, голосніше за гомін, що вже здійсмався:

— Воно не про мене! Це очевидно! Я сюди не наближаюся, я вже тут!

Гаррі знову сів, а люди, що дивилися на нього, знову відвернулися.

— Тоді про кого воно? — поцікавився хтось інший за столом.

Охоплений гнітючим, важким передчуттям Гаррі збагнув, кого поки що *не було* в Гогвортсі. Вважайте це лише безпідставним здогадом, але він відчував, що повсталий із мертвих Темний Лорд подасть про себе якусь звісточку найближчим часом.

Навколо не вгавала бесіда.

— До того ж розірве на частини навіть... що?

— Здається, я чув, як Трелоні почала казати щось на «С» саме перед тим, як директор схопив її.

— Як... серця? Сонце?

— Якщо хтось збирається розірвати на шматки Сонце, то ми й *справді* в халепі!

Це здавалося Гаррі малоймовірним, хіба що у світі містилися страшні створіння, які чули про ідеї Девіда Крісвелла щодо перебудови зірок.

— То, — запитав Гаррі стомлено, — таке трапляється під час сніданку щонеділі, чи не так?

— Ні, — відповів учень, який, мабуть, був на сьомому році навчання, зловісно насупивши брови. — Не трапляється.

— І нехай, — Гаррі стелав плечима. — Хтось хоче іменинного торта?

— Але твій день народження *не сьогодні!* — вигукнув той самий учень, що заперечував минулого разу.

Фред і Джордж, звісно, сприйняли це за сигнал, щоб почати реготати. Навіть Гаррі вичавив із себе усмішку.

— Я мав *справді* довгий тиждень, — промовив він, отримавши перший шматок торта.

***

Гаррі сидів на підвальному рівні своєї валізи, щільно зачиненої та замкненої на замок, щоб ніхто не пробрався всередину. Він із головою заліз під ковдру й чекав на кінець цього тижня.

10:01.

10:02.

10:03, але про всяк випадок...

10:04. Перший тиждень завершився.

Гаррі з полегшенням видихнув і боязко стягнув ковдру з голови. За кілька секунд він вибрався в яскраву, залиту сонцем спальню, після чого вийшов у вітальню Рейвенклоу. Кілька людей зиркнуло на нього, але ніхто нічого не сказав, ніхто не намагався з ним заговорити.

Гаррі знайшов гарний широкий письмовий стіл, витягнув зручний стілець і сів. Дістав із капшучка аркуш паперу й олівець.

Мама й тато недвозначно натякнули, що хоч вони й розуміють Гарріне прагнення покинути дім і поїхати від батьків, він мав писати їм *щотижня, без жодного винятку*, бо вони мають знати, що він живий, неушкоджений і неув'язнений.

Гаррі подивився на порожній аркуш паперу. «Отож...».

Покинувши батьків на залізничній станції, він...

Познайомився з хлопчиком, якого виховав Дарт Вейдер, подружився з трьома найвідомішими бешкетниками

Гогвортсу, зустрів Герміону, потім стався Випадок із Сортувальним Капелюхом... У понеділок йому дали машину часу як засіб від розладу сну, потім він отримав легендарний плащ-невидимку від невідомого добродія, врятував сімох гафелпафців, натиснувши на п'ятьох страшних старших хлопців, один із яких погрожував зламати йому палець, зрозумів, що має загадкову темну сторону, навчився виконувати закляття «Фрігідейро» на уроці чарів і розпочав своє суперництво з Герміоною... У вівторок була астрономія, що її викладала хороша професорка Аврора Сіністра, і історія магії, що її викладав привид — не завадило б застосувати проти нього якийсь екзорцизм і поставити натомість магнітофон... У середу його оголосили найнебезпечнішим учнем у класі... Четвер... Про четвер краще навіть не згадувати... П'ятниця запам'яталася Випадком у кабінеті зіль і настоянок, після чого він шантажував директора, після чого професор захисту організував його побиття в класі, після чого виявилось, що професор захисту є найчудовішою людською істотою, чия нога досі ступає по землі... У суботу він програв заклад і пішов на своє перше побачення, а також почав наставляти Драко на шлях спокути... А цього ранку непочуте пророцтво професорки Трелоні вказувало чи не вказувало на те, що безсмертний Темний Лорд збирається атакувати Гогвортс.

Гаррі навів лад у своїй голові й почав писати.

Любі мамо й тату!

У Гогвортсі дуже весело. Я навчився порушувати другий закон термодинаміки на уроці чарів і зустрів дівчинку, яку звать Герміона Грейнджер, — вона читає швидше за мене.

На цьому я зупинюся.

Ваш люблячий син

Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес.

Зміст

*Книга 1. Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес і
Методи Раціональності*

Розділ 1. День у край низької ймовірности	3
Розділ 2. Все, у що я вірю, — хибне	13
Розділ 3. Порівнюючи реальність із її альтернативами	20
Розділ 4. Гіпотеза ефективного ринку	28
Розділ 5. Фундаментальна помилка атрибуції	36
Розділ 6. Омана планування	49
Розділ 7. Взаємний обмін	87
Розділ 8. Позитивне упередження	127
Розділ 9. Назву приховано, частина I	148
Розділ 10. Самоусвідомлення, частина II	157
Розділ 11. Омаке-файли №№ 1, 2, 3	172
Розділ 12. Контроль поривів	186
Розділ 13. Неправильні питання	200
Розділ 14. Непізнане та непізнанне	226
Розділ 15. Сумлінність	245
Розділ 16. Творче мислення	259
Розділ 17. У пошуках гіпотези	283
Розділ 18. Ієрархії домінування	328
Розділ 19. Відкладена винагорода	362
Розділ 20. Теорема Баеса	391
Розділ 21. Раціоналізація	413